

IJA # 1980

ספר מעשי הגדולים

Sefer Ma`ase ha-Gedolim

Yelf, Shelomoh

Lemberg, 5649 (1888 or 1889)

מעשי הגדולים

כולל

כל המעשיות מפוארים, שהמה בש"ס בבלי מובאים ונצמד
מעשיות לסדר זרעים. מש"ס ירושלמי המה לקוחים למען
יהיה הבנין שלם. בלשון צה ונקי מסודרים. שיהיו קטן
וגדול שוים. להגות בהם ליל ויום. ולא ישבה הש"ס מלבם
וגלוה בשולי היריעה מהמפרשים. וכן ספרי יראים נשלבים.
להמתיק להמעייין דברים נעלמים. וילך בדרכו בלב תמים.
וזכות התנאים והאמוראים המובאים. יגן בעדינו לביאת יגון.
ונזכה מהרה לבנין ירושלים :

וקפר המעשיות הגלוים לפניך הלא הנה עולים צמחין תקב"ט
ועולה צוקספר קטן כמחין סגוי שלמה עם הכולל.
וכספה לזה כ"ק מא"ח הרצ הלדיק חוהצ ישראל צאמת דורש עוז
למנו כקס"ת מוה' ישעיה יוסף כצב"ו צעהמ"ה ס' חזון ישעיה
על כנה ענינים מפוזרים וכל אחד על מקומו יצוא צשלוס :

אח כל חלה כוננה מעשי ידי הרצ וכו' איש מהיר צמלחכתו
אשר לו יד וחס צמלחכת הקדור והלקוט מוה' שלמה ווילף כ"י
צעהמ"ה ספר מבוא המדרש וס' הופת התנים המדש
צן לחותו לדיק סר התורה ועצורה כקס"ת מוה' ישעיה יוסף
כצב"ו מדראהבימש .

לפרט נמוכים היו מעשי גדולים האלו :

סוצה לצה"ד ע"י הרצני מוה' ישראל דוד זים הלוי סג"ל .

דרוק וזמניק קנאללער עם האטערשמיד אין פרועמישל

Mase Hagdolim

Druck Zaptha, Knollers i Hamersznida w Przemyslu.

הקדמה

מאת המאסף והמעמר בשפה ברורה ממלך ונגד אישים ימיך אמרתו .

י הענינו היסורים וישמרו החתימים אשר דברי גלומים ימפלוך אף האם
' נצרכו העם נראה את מעלונות חכמה נסתרת ומסוגלת עמוד סוף שיחמם
הקדושים לריבין ליעוד ונדורותיו האלו אכתוב רוחים סתורות הקדושה מונה צקן זרע
אין דורש ואין מנקה. זה צד לנו כי יולד עמ"ל עני חוק הוא עול הפרנסה והסעודה
שמונחת על סמניו לכלל את צ"צ המוטלים עלינו. לכן אין המוט ללולה חכמה להגות
דדברי הגדות הס"ס ככל יום מדינה. אי לזאת רחש לני דבר טוב ועצמתי בכל דברי הגדות
הס"ס דנני וירושלמי ואספתי את כל שיחמם הקדושים שחמם כולל ללמוד מוסר השכל
בעצות הצורה. זה ידוע ככל דברי הגדות מוסכין לנו על אדם. כמו שדרשו (נמק' טו"ב)
דף ט' ר' אבהו ר' חייא נאמרו לנוקם אחד והיה ר"ל דורש דברי הגדות אגדה ור"ס דברי
הכנה סימו כל העולם לר"מ והלכו לר"ל לשמוע ממנו דברי אגדה. וכן אמרו [נמק'
צ"ק דף ס'] שהיו רב חמי ורב חמי יושבים לפני ר' יצחק נפחא. אמר אחד מהם לר'
יצחק נפחא שיאמר להם דברי הלכה והשני ר"ל שיאמר לו דברי אגדה. עד שהיה קטטה
צניהם. ואח"כ אמר להם דבר הסוהם לשיחמם. עוד ראיתי כתוב בס' ליקוטי עולות עשקדות
בעל ליקוטי עה"קן צלות אל"ף ערך ארץ ישראל סעיף י"ז ע"י שהיה צ"ל זוכה לקצר
סיפורי מעשיות מלדיקי אמת וזוכין לטהר המעשמה ע"י סיפורי מעשיות של לדיקים -
עוד כתב גם צלות לדיק סעיף ל"ח ע"י סיפורי מעשיות מלדיקים נחשורר וכתלבה הג'
בהשעוררות גרול להס"ת צמק נמרץ מאלד וכמה לדיקים גדולים ומרואים מאלד סיפורי
סעיך המתעוררת שלם להס"ת הים ע"י סיפורי מעשיות מלדיקים ע"י"ש. ועוד חתם
צוה"ק פרשת בהעלותך דף קמ"ט ע"צ. מן דאמר דהיה ספורא דאורייתא לאחז"ה ע"ל
הס"ת ספורי צנצ"ד קת"י. תיפת רוחיה. דלי הכי לאו אימי אורייתא עלאה. אורייתא
דקטוב הנה ודמי אורייתא קדישא עלאה אימי. אורייתא דקטוב. ואיכו כתיב כל ענין
דהיוטין כגון ענין דעשו. ענין דהגר. ענין דלגן ציעק, ענין דחסון. ענין דבלעם. ענין
דצלק. ענין דזמרי. וכל שאר ספורין דכתיבין ועבד עניייהו אורייתא והם נקראים תורת
אמת. עכ"ל הקדוש. לכן חמי הקורא אתר שהלעתי לפניך את מלאכים האלו חובל לחות
דעניים פקומות כי המעשיות נרמזים צהם סודות עליונות. ותורה שצנכה ותורה שצנכה
ככל מד הוא. וחז"ל הביחו את המעשיות האלו להורות לנו הדרך אשר יסכון אדם
אין המקרא יולא מידי פשוטו לכן ערכתי צמערבת את כל המעשיות הנמלאים צמ"ס ומדדתי
אותם צלשון לח ונקי כדי שיהי יד הכל ממשמשי"ו וקטן וגדול שוים צו כאשר עיינכם
חמזיה מערים. ויולא מזה ארבעה מעלות טובות :

- (א) אספתי המעשיות הנמלאים צמ"ס והעמקתי אותם מלשון הגמרא ללשון הקודש לח ונקי
שיוכל כל אחד להגות צו :
- (ב) הלגתי צבולי הידיעה מהמפורשים ומזוה"ק ומשאר ספרי יראים למען אלו חמזים
שעדן לא צלו צבור ה' ולשון הש"ס לא רגיל על לשונם יצאו היטיב על מה
הלגתי המר כב מעשה איזה מוסר ללמוד ממנו צבוב טעם דעת :
- (ג) אחר כל ענין רשמתי איס ונקומו נדרש צירושלמי ונמדרשים צאופנים אחרים :

ואחר לפניכם על מה ולמה פי יקצו המעשרת הלו צמס מעשי הגדולים. אחד ע"ש
מוכן ומסות המעשרת כי צלמח המה מעשי הגדולים טעמו אשר דברייהם את
חיים וקיימים. שנית כי זה עמו הנחה לו כי כן ידוע שכל אחד ואחד לרין לרסום טעם
צמפרו

ישראל בצד נכבד לחמו .
יורי הסקיד המפורסם מוכנה
כחזר וחקן כש"ח מוסי צ"ו
הירש לאסמאן אבדיק
באר"ש לאב י"ז
ראיתו וגם חזיתי את מעשי
ידיו של גיסי הרב
המופג צתורה חסיד וענין
כש"ח מוסי שרמה כ"י צן
חמי הרב הלדיק צולניא דנהרעל
מר ישראל ומפלתו טר החורה
מוסי ישע"י יוסף נב"מ אשר
סס עיניו ועבר כל ש"ס צבלי
וירושלמי בדברי אגרותיהם
וסיחמם הקדושים והעלה
אמרותיהם צלשון לח ונקי כדי
לכות הרבים להבין דברייהם
הטחורים וצינו גם חמזים
שלם לללו ודרכו עקבותיהם
להעמיק סאגדות נודרי מז"ל
ככללי ש"ס וישמרו צמעשי
ידיו ושימו עלינו צמעמה כל
הרעבים והנמלאים לדברי חלמי
חיים. וגם העלה הרבה עניני
חמיו הרב הלדיק ז"ל ורואים
הם לני שחמין לכן חמתי
לפעלא טבא ייטר חילא ופועל
ידיו ירמ וידוע אני שבוטמו
לשמים ולא לעשות קידום
לחפור צה לכן מהלואי לחקו
ולחלואו למען הגדיל תורה
והשלידה וה' הטוב יספיע
לעמו ישראל טעם צרכה והלכה
ויבון יהודה וירושלים מהרה.
טעשי הגדולים יקצו אף נפשו
יום אי נה טנת חמז"ל נשק.
הקי צבי הירש מבאר"ש לאב
יחמם לקדמו צמבר פנים ימות
לציות צחומי נפשו להגיד כל אחד
וחזרות זה וחזרכו ממעון הברכות
הללחה צמפלי ספליים.
עד צלי דים. משוכן שמים. כל
הכחוד לקיים אמן, דראחביטש
יס"ו שש"ק אר"ח נרמזון אגרות
טהורות לפי הק' יצחק רוב
ספר צמ"ס ז"ל :

הרב המופג צתורה חסיד
ועניו כש"ח מ' שלמה
ווילך כ"י הרב הלדיק צולניא
דנהרעל החסיד המפורסם
כש"ח מוסי ישע"י יוסף
זנה"ס מדראהביטש כבד
הוליא לחורם טני חבורים
ועתה כנה כולל להגיד לאור
שולם עוד ספר אחד אשר
קרא טמו צמס מעשי הגדולים
וטלה לי עלים להרועס והוא
סיפורי מעשיות ואגדות נקודר
תכל ש"ס צבלי וגם לסקר
זרעים עש"ס וירושלמי וליקן
וינדר אותם צלשון לח כדי
שיהי לחועלת חמזים רבים
כמני עמינו אשר ישמעו וילמדו
מדברי מז"ל אורות מוסרי
ועטוה דק. ודיקט מומי
לחם הסכמתי על זה הגם כי
דברי מז"ל הקדושים אינם
לריכים חיוק כי דברייהם
צוערים כנחלי חס, עכ"ל הנני
צום לנקה מלח חמז"י לחתוך
יד המז"ל למען תעביטה ידיו
חמז"י, וזכות הכותבי הקדושים
יעמוד ליתן הסמייע לדבר
מלום סראתה פרי צמענו :

פרעמישלא יום ה' לסקר
וילא חמז"ל לפי הק'
הקי יצחק ששמעק"ם האבדיק
הכ"ל

ושאר הסכמות לח הסמתי כאן מעתה הולאת הדפוס וכבר צאו צמכונם צחוריי הקדושים

הקדמה

במקרה וכן זה השם גם שני מרווחו בו כי מעשי הגדולים עולה במקרה קטן כמנין שני
ועם שני ז"ל. במקרה קטן. כזה שלמה בן טוביא שהיה נייחא לנשמתה :
אחיי רעמי אל לא חרעו בראותם המתנחלת. כל כי ידעתי גם ידעתי אשר ברור הזה
רבים הנה המתלוללים בעם עאכתי חוברי חכר ומרגלא שבמיסיו לומר הגם שאיל
בבבאים ! מי הוא זה ואיזה הוא ? שהניא לפניו סיפור מעשיות. וכי זה הוא מעשי ידי
אנשם סת עיניהם ערלות. ובאמת חכמי דן אומס לכך זכות כי זה בא ממתת מדין גוויין
פדה עממת קלה עבור עבוד מקרון דעת ואין ססס חנוכה. אבל כוונתי
לשמים ועדי צחק נאמן עלי. וכל סדן אחי לכך זכות מן השמים ידונו אמת לזכות :

בבטתם הכלה דברי אקיים בצרכת שלום והעמיק פאסן אחד מכייק של ח"א הרב הדיק
על פסוק בשמ"ך אשא כפי עפ"י מה שלום הארצי"ל לכוין בבניית כפיס סס
לנקתים והוא כ"ב אחוון. כידוע לידעתי מן, וזה רמז כזה הפסוק בישאך היינו שם ב"ב.
אשא כפי. הוא נשיאת כפיס. והיה לכוין מלפני ארון כל. כאשר זכיתי כקדר לפיכס סיפור
סלח ק אזכס לקדר ולהעלות להוליא לאור עולם עיד שני סיפורי. אחד נקרא בשם הליכות
פולס. והשני בשם אקיסת הסרסים והנה דברים ששויס לכל נפש ולזכס מהרה לכחות נניס
ובני נניס עוקקים בתורה ובמלות לשמה וזכס לתשובה שלמה :

ידידכם העזיר שלמה ווילף בהרב הדיק ר' ישעיה יוסף ז"ל מדראהביטש :

בתיב רבים ומכאזים לרעע והנזמה ד' חסד יסובבנו. נראה לפעמי"ד לפרס עפ"י הירוע
מדברי הארצי"ל בכונת המגילה אשר תפלת הוון הרעע ונכיו היה בהגברת ה' בצורות
דמגלפ"ך היינו טיט בצרכת הרב חת ריבנו ה' פעמים אומיות כ"ו כסופי חנינות כזה
ריבנו. דינ"ו. דקנתינו, תלרינו, נפסנו ואלו תעשה פעמים כ"ו עוליס תפסר כמנין
פ"ה, והס פ"ר ריניס של ומגלפ"ך כולם בעלי ריב, וכולם נמתקו ע"י הארת יקור אבס
היינו מדרכי שכתבלה והפכו כולם לעזרה ולישועה. וזה מרווחו כזה הכתוב. רבים ומכאזים
לרעע היינו רבים סס בקליפות. כי הנה מעלמא דפרודא כידוע עטענת הלורר יסניו עם
למד מפורד ומפורד דייקא והלדיק מדרכי עם אסתר רמזו לך כנו"ס. וזה שהונט ד' ד'
במסו"ן הוא יקור אב"א אשר מדרכי כל החילונים קוד מדרכי"ה חס"ד. יסובבנו אשר
נעסך ה' פעמים חס"ד על ה' פעמים כ"ו ועשה מוספס זה [היינו מה' פעמים חס"ד
ופה' פעמים כ"ו] מוספס חס"ד וזה הוא הפירוס הנוטת ד' חס"ד [כי חס"ד בנינוט" ע"ב
והוא סס ח"י ע"ד גילוחי השמות הוי"ה צ"ה] היינו עדת מדרכי הדיק יסובבנו הוא יסובב
ומסבב על אומיות כ"ו הכוכרים שמוחו נכד המן ומתק דינייס ומעסך רמזים עליו
ועל כל ישראל :

אזהרה מאת הרב המחבר

אחבי נייסנים רחמיים גוועלי מקדים נמות אני כסס סלא ירעו ולא יסחיתו להסעי נבולו
להספיסו טיית בלתי רשות הסדפיק לנוח נסדס אחר. אשר אין להסס שחר. ומוקי
קריס ידוע ולהשוועת הנוח עליסס צרכת טוב ויעלו על נמתי הסלמחות :

מעשי

מסכת ברכות

הגדולים

ב"ה שולית אתחיל לכתוב מעשי הגדולים בעזר יוצרי ובוראי

סדר זרעים

פרק ראשון מאימתי קורין את שמע דף ג' ע"א

[א] מעשה ר' יוסי אמר פעם אחת הלך בדרך ונכנס לחורבה אחת מחורבות
ירושלים להתפלל ובא אליהו ז"ל ושמו [ר"ל והמתין] דו על הפתח
והמתין לו עד שסיים את תפלתו. לאחר שסיים את תפלתו אמר לו אליהו ז"ל שמת
עליך רבי. אמר לו ר' יוסי שלום עליך רבי ומורי. אמר לו בני מפני מה נכנסת
לחורבה זו. אמר לו ר' יוסי להתפלל. אמר לו אליהו מפני מה לא התפללת בדרך.
אמר לו ר' יוסי שהיה מתירא שמא יפסקוהו עובדי דרכים. אמר לו אליהו ז"ל הנה
לך להתפלל תפדה קצרה. באותה שעה למד ר' יוסי מן אליהו ז"ל שלשה דברים.
אחד שאין נכנסין לחורבה, שנית שמתפללין בדרך. שלישית שהמתפלל בדרך יתפלל
תפדה קצרה. אמר לו אליהו ז"ל בני מה קול שמעת בחורבה זו. אמר לו ששמע
בת קול שמתמת כיונה ואמרת אוי שהחרכתי את בית ושרפתי את היכלי והגלית
את בני בין העכו"ם אמר לו אליהו ז"ל בני חייך וחיי ראשך לא שעה זו בלבד
אומרת כך. אלא בכל יום ויום שלשה פעמים אומרת כך. ולא עוד אלא בכך זמ
שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין אמן יהא שמיא רבא מברך.
הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך. ומה לו לאב
שהגלה את בניו לבין העכו"ם ואוי להם לבנים שגרו מעל שלחן אביהם :

פרק שלישי מי שמתו דף י"ח ע"א

[ב] מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ראש השנה בשנת רעבון. והקניטתו
אשתו. והלך ולן בבית הקברות ושמע שתי רוחות של שתי ידרות מתות
שמספרות זו לזו. אמרה אחת לחברתה. חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי
הפרגוד [ר"ל מחיצה המבדלת בין נקום השכינה. רש"י. וערוך פי' כעין וידון שיש
לפני כולת החתנים ולפני פתחי המלכים] מה גזרו היום פורענות לעולם. אמרה לה
חברתי איני יכולה לפי שאני קבורה במחצלת של קנים. אלא לך אתה ומה שאתה
שומעת בואי ואמרי לי. הלכה היא ושטה ובאה ואמרי לה ששמעה מאחורי הפרגוד
שבך מי שירוע ברביעי ראשונה [היינו מ"ז חסון] ברך מלקה אותו הלך זה החסיד
שלן בבית הקברות וזרע ברביעה שניה [היינו מ"ב חסון] כל הזרעים של כל העולם
כולו נלקה ומה שזרע הוא לא דקה. לשנה האחרת הלך עוד זה החסיד ולן בבית
הקברות ושמע אותן שתי רוחות שמספרות זו עם זו. אמרה אחת לחברתה בואי ונשוט
בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם. אמרה לה חברתה לא כך
אמרת לך שאיני יכולה לפי שאני קבורה במחצלת של קנים. אלא לך אתה ומה
שאתה שומעת בואי ואמרי לי. הלכה ושטה ובאה ואמרה לה ששמע' שכל מי
שירוע ברביעי שני שדפון מלקה אותו הלך זה החסיד וזרע ברביעי ראשונה. שד
כל העולם כורו נשרף ושליו לא נשרף. אמרה לו אשתו מפני מה בשנה שעברה כל
התבואות של כל העולם דקה ושךך לא דקה. ועכשיו של כל העולם נשרף ושךך
לא נשרף. סיפר לה את כל המאורע. אמרו לה הווי ימים מועטים עד שנפדה קטפה
בין אשתו של זה החסיד ובין האם של אותה ריבי. אמרה לה לכי וארא לך את
בתך שהיא קבורה במחצלת של קנים. לשנה האחרת הלך זה החסיד עוד ולן בבית
הקברות. ושמע אותן רוחות הנזכרות שמספרות זו עם זו. אמרה לה חברתי בואי
ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם. אמרה לה חברתה
הניחני כי דברים שביני לבינך כבר נשמעו בין החיים :

מעשה

[ג] מעשה שהיה זעירי נותן מעות בפקדון אצל אישה אחת שהיה שם באכסניא בעת שהלך אצל רבו ובא בחזרה מתה האישה הווא שנתו לה המעות בפקדון. הלך זעירי אחריה לבית הקברות אמר לה איה המעות שנתתי לך. אמרה לו קח וקח אותם בתוך מפתן הכית שהדלת סובב בו במקום הזה. ואמר לאמי שתשלח לי המסרק שלי וקנה שהצבע מונח בו שאנכי צובע בו [והיא אמרה זאת לאמה לעגמת גפש מחמת שמחה ידות ודרך היקדים הוא לסרוק את שערים ולצבוע את פניהם] ותשלח לי הדברים האלו עם האישה הלז שתבוא מחר להוות אצרי כי תמות ג"כ :

[ד] מעשה באביו של שמואל שהיה מונח תחת ידו מעות של יתומים בפקדון. כשהגיע עת פקודתו לא היה שמואל בנו אצלו בעת פטירתו והיו קוראים לשמואל בן שאוכר מעות של יתומים הלך שמואל אחר אביו על בית הקברות אמר להמתים שהיו מונחים שם [כי היו נגלו לו כאילו הם חוץ מקבריהם ויושבים בעגורת] אני רוצה את אבא. [ר"ל חנף סיס סס אביו של שמואל] אמרו לו בבוא יש הרבה אנשים ששמה הם אבא. אמר להם שמואל אנכי מבקש אבא בן אבא. אמרו לו זהרי גם אנשים ששמהם הם אבא גם כן יש כאן הרבה לכן אין אנחנו יודעים את מי אתה מבקש. אמר להם שמואל איש ששמו אבא בן אבא אביו של שמואל אהו אנכי מבקש. אמרו לו עלה למחבתא דרקיעא. בתוך כך שריבר עמהם ראה שמואל רבוי שיושב חוץ לשיובה של שאר המתים. אמר שמואל לרבו מפני מה אתה יושב מבחוץ. ולמה לא עלית למעלה אמר לו לשמואל כי אמרו לי כל אותן שנים שלא הייתי נכנס בשיבה של ר' אפס וחלשתי את דעתי אין מניחים אותי למחבתא דרקיעא. בתוך כך בא אביו של שמואל ראה שמואל שאביו הוא בוכה ושמת. אמר שמואל לאביו מדוע אתה בוכה. אמר לו כי מהרה אתה תבוא ג"כ לכאן. אמר לו ומדוע אתה שמה. אמר לו כי חשוב כד כן יעשו לי זאת ויניחו ר' לוי שיערה למחבתא שמואל לאביו אם אני חשוב כד כן יעשו לי זאת ויניחו ר' לוי שיערה למחבתא דרקיעא. ועשו לו כן שהעירוהו לר' הו אמר שמואל לאביו מעות של יתומים איה הם מונחים. אמר לו כך קח אותם בבנין מושב של הרחיים שיש לי. והמעות המונח למעלה וכן המעות שמונח בתחתית זה הוא שלנו. והמעות שמונח באמצע הוא של יתומים. אמר שמואל לאביו ומאיזה טעם טמנת כל כך מעותיהם. אמר לו כי אמרתי אם יגנבו המעות או יגנבו מעות שלנו כי הגנב יקרב מקודם למעות שלנו לפי שהם מונחים למעלה. ואם יתקרב המעות בארץ. אזי ג"כ יתקרב המעות שלנו כי הם מונחים למטה אמנם המעות של יתומים סמנתי אותם באמצע כדי שלא יגיע להם שום נזק חלילה :

פרק רביעי תפלת השחר דף כ"ז ע"ג

[ה] מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע אמר לו רבי תפלת ערבית רשות הוא או הוא חובה להתפלל. אמר לו ר' יהושע רשות הוא. בא זה התלמיד לפני ר' גמליאל אמר לו תפלת ערבית רשות הוא או חובה. אמר לו חובה. אמר לו התלמיד והלא ר' יהושע אמר לי שהוא רשות. אמר לו ר' גמליאל המתן עד שיכנסו בעלי תריסין [סס חכמים סמנלחיס זל"ז בהלכה] לבית המדרש. כיון שנכנסו בעלי תריסין לבית המדרש עמד השואל ושאל תפלת ערבית רשות או חובה. אמר לו ר' גמליאל חובה. אמר להם ר"ג לחכמים כלום יש אדם שהלך עלי בדבר הזה. אמר לו ר' יהושע לא. אמר לו ר' גמליאל והלא משמך אמרו שהוא רשות. אמר לו ר"ג יהושע עמוד על רגליך ויעידו בך עמד ר' יהושע ער רגליו ואמר אלמלא אני חי והוא מת יכור החי להכחיש את המת ועכשיו שאני חי והוא חי היאך יכול החי להכחיש את החי לכן בער כרחי צריך אני להודות שאמרתי שהוא רשות והיה ר' גמליאל

גמליאל יושב ודורש ור' יהושע עומד ער רגליו עד שרגנו כל העם ואמרו לחוצפית המתורגמן [ר"ל חוצפית הו] עומד לפני ר"ג ומשמיע את הדרשה לרבים מה שדרש [ר"ג] עמוד ושחוק. שחק. אמרו עד כמה נצער ר' יהושע כי בראש השנה שעבר ציער ר"ג ר' יהושע. וכן ציער אותו במקום אחר. וכעת ג"כ בכאן הוא מצער אותו כל כך והולך אח"כ לדרכו. לכן כווא ונעבר אותו מנשיאותו. מי ומי נעמיד שיהיה נשיא על מקומו. אם נעמיד לר' יהושע על מקומו שיהיה נשיא או יהו' ר' גמליאל יותר צער כי הוא בער דבר שלו. ואם נעמיד ר' עקיבא שיהי נשיא אין לו זכות אבות ואולי יעניש אותו ר"ג וימות על ידו. אלא נעמיד ר' אלעזר בן עזריה שהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא. הוא חכם שאם ישאלו ממנו שאדה הוא יתקן אותו. הוא עשיר ויוכר לפזר ממון אצל הקיסר בעת שיצטרך כמו ר' גמליאל. והוא עשירי לעזרא. שיש לו זכות אבות ולא יוכר ר"ג לענוש אותו. באו ואמרו לר' אלעזר בן עזריה אם ניהא לכבודו ורוצה לקבר עליו שיהי ריש כתיבתא. אמר להם אלך ליעץ עם בני ביתי. הלך ויעץ עם אשתו. אמרה לו אפשר יעבדו לך ג"כ מנשיאותך אמר לה. העולם אומרים זה הדבר. ישתמש אדם בכוס יק' שישתה בו אפילו יום אחד ולמחר אם ישוב הכוס יהיה נשבר ולא איכפת לו כי יש לו הנאה בזה היום ששוחה בכוס הישוב כזה. כמו כן יהי' לי הנאה כעת. ומה שיהי' אח"כ לא איכפת לי. אמרה לו אין לך שערות לבנות של זקנה כמו שנאה להיות דדרשן זקן. וזה היום הו' ר' אלעזר בן עזריה בן שמונה עשרה שנה ונעשה לו נס שנצמח לו שמונה עשרה שורות של זקנה והיינו שערות לבנות. והיינו שאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני ככך שבעים שנה. ולא בן שבעים שנה ממש. ותנא אותו היום סלקיהו לשומר הפתח של בית המדרש וניתנה רשות לתלמידים ליכנס לפי שהי' ר' גמליאל מכריז כל ת"ח שאין הפנימיות שלו כמי שנראה מבחוץ דא יכנס לבית המדרש. כי אמרו החכמים כל מי ששונה לתלמיד שאינו הגון כאילו זרק אבן למרקלים [סוף ע"ז] אמנם ר' אלעזר בן עזריה אמר זה לא נאמר רק במקום שידוע לנו שהוא אינו הגון. ועוד דרש לעולם יעסק אדם בתורה ובמצות אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ובאותו היום ניתוסף הרבה ספסלים שהתלמידים יושבים עליהם [א"א ד' מאות ספסלים. ו"א ז' מאות ספסלים ניתוספו. וחלש דעתו של ר"ג אמר אפשר מעתי תורה מישראל כי היום ניתוספו הרבה תלמידים ובימי מעתי אותם מלבוא הראו לו בחכום כדים לבנים מלאים אפר. ורמזו לו שאלו התלמידים שניתוספו אינם הגונים. ובאמת אינו כן כי הראו לו כן בחלום למען להשיב דעתו לר"סו בזה. וביום הזה שנתמנה ר"ג בן עזריה להיות נשיא. כל הלכות שהיו בספק ולא ידעו אותם בבירור פירשו אותם בבמה"ד. וזה ר"ג לא מנע עצמו מלבוא דבהמ"ד. אח"כ הלך ר"ג לפייס לר' יהושע לפי שראה שפסקו הלכה כר' יהושע והרבה פעמים הו' מצער אותו הלך אצלו וכשבא לביתו ראה ר"ג שכותלי ביתו של ר' יהושע שחירות הן. אמר לו ר"ג מכותלי ביתך ניכר שפחתי אתה [כלומר שאתה נפח] או שאתה עושה מהפין. אמר לו ר' יהושע אוי לו לדור שאתה פונסו. ואוי לה לספינה שאתה מנהיגה שאין אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים כמה הם עוסקים. ובמה הם גיוונים. א"ל ר' גמליאל נענתי לך [ר"ל דברתי למונך יותר מן כרחוי] מהול לך. לא השגיח עליו. עשה בשביל כבוד אביו נתפייס אתו. אמרו מי ידך ויגיד זה הדבר להחכמים. אמר להם כובס אחד אני אךך. שלח ר' יהושע לבית המדרש מי שרגיל ללבוש את המעיל ילבוש עוד [רמז להם בזה הרגיל בנשיאות היינו ר' גמליאל הוא יהיה נשיא עוד] אבל מי שלא לבש המעיל היינו שלא רגיל בנשיאות יאמר למי שרגיל בנשיאות הפשט מצילך ואני ארבישנו. בתמיה. אמר ר' עקיבא רבבן סנרו השער שלא יבואו עבדי של ר' גמליאל ויצערו רבבן. אמר ר' יהושע מוטב שאקום אלך אני אצלם. בא ר' יהושע והכה בדלת ואמר להם כהן בן כהן יזה הזאות מי חטאת אבל מי שאינו

שאינו כהן ולא בן כהן יאמר למי שהוא כהן בן כהן מימך מי מערה ואפרך אפר
סקלה בתמיה אמר ר' עקיבא לר' יהושע נתפייסת כלום עשינו אלא לכבודך למחר
אני ואתה נשכים לפתחו של ר' גמליאל ואפילו הכי לא עברוה לראב"ע לנמרי כי
ר"ג היה דורש שתי שבתות וראב"ע שבת אחד. וזה התלמיד ששאל אם תפלת
ערבית הוא רשות או חובה. ה"ר ר' שמעון בן יוחאי: [ועיין זה הענין בירושלמי
מסכת זו ישנו בסגנון אחר: ועיין לקמן מס' בכורות פרק ה' אות תקכ"א]:

פרק חמישי אין עומדין להתפלל דף ל"ח ע"ג

[ו] מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך ובא הגמון [שר] אחד ונתן לו שלום
ולא החזיר לו שלום. המתין לו עד שסיים את תפלתו. דאחר שסיים את
תפלתו אמר לו זה ההגמון ריקא והלא כתיב בתורתכם רק השמר רק ושמור נפשך
מאוד. וכתיב ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. בשעה שנתתי לך שלום למה לא החזרת
לי שלום אם חתכתי את ראשך בסיוף מי תובע דמך מירי. אמר לו החסיד המתן
לי עד שאפייסך בדברים. אמר לו אילו לפני מלך בשר ודם היית עומד ובא אחד
ונתן לך שלום וכי היית מחזיר לו שלום. אמר לו לא. ואם היית מחזיר לו שלום
מה היו עושין לך. אמר לו היו חותכין את ראשי בסיוף. אמר לו החסיד והלא
דברים קל וחומר ומהאתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם שהיוס כאן ומחר בקבר.
היו חותכין את ראשך בסיוף אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה
שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים עד אחת כמה וכמה. מיד נתפייס אותו הגמון
ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום:

[ז] מעשה במקום אחד שהיה בו ערוך [מין נחש] והיה מוזק את הבריות. באו יהודיעו
לר' חנינא בן דוסא אמר להם הראוני את הערוך הלכו והראוהו את חורו
והניח עקבו על פתחו יצא ונשבו. ומת אותו ערוך. נטלו על כתפו והולילו לביהמ"ד
אמר להם רבי חנינא בן דוסא בני ראו שאין ערוך ממת אלא החפא ממת.
באותו עשה אמרו אוי לו לאדם שפגע בו ערוך. ואוי לו לערוך שפגע בו ר' חנינא
בן דוסא, ודרך של זה הערוך הוא כך. אם נושך לאדם והאדם תיכף רץ ובא לפנים
או מת הערוך אבל אם הערוך מקדים ובא רמס או מת האדם. ונעשה נס ר' חנינא
בן דוסא שנבקע לר' מעין מתחת עקיבו ומת הערוך [עין רס"ו מוס]:

[ח] מעשה בתלמיד אחד שירך לפני התיבה להתפלל לפני ר' אליעזר והי' מאריך
יותר מדאי. אמרו לו תלמידיו כמה ארכן הוא זה. אמר להם כלום מאריך
יותר ממה רבינו דכתיב בו את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה וגו':
שוב מעשה בתלמיד אחד שירך לפני התיבה לפני ר' אליעזר והיה מקצר יותר מדאי
אמרו לו תלמידיו כמה קצרן הוא זה. אמר להם כלום מקצר יותר ממה רבינו
דכתיב בו אל נא רפא נא לה:

[ט] מעשה [דף ל"ד ע"ג] שחלה בנו של ר' גמליאל ושנה שני תלמידיו חכמים
אצל ר' חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים. כיון שראה אותם עלה
לעליה וביקש רחמים עליו. בירידתו אמר להם לבו שכבר ניטל ממנו החמה של
ההולאת הלו. אמרו לו וכי נביא אתה. אמר להם לא נביא אני ולא בן נביא אני.
אלא כך מקובלני טבית אבי אבא אם שגורה תפלתי בפני יודע אני שהוא מקובל. ואם
לאו יודע אני שהוא מטורף כתבו וכווננו אותה שעה. וכשבאו אצל ר"ג אמר להם
העבורה [פ"י סגועס] לא חסרתם ולא הותרתם דבר. כי באותה שעה הלצתו חמה
ושאל לנו מים לשחות: מעשה ברי' חנינא בן דוסא שהלך לרמוד תורה אצל ר'
יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ר' יוחנן בן זכאי. אמר לו חנינא בני בקש עליו רחמים
ויחיה

ויחיה הניה ראשו בין ברכיו וביקש עליו רחמים והיה. אמר ר' יוחנן בן זכאי אלמלא
המיה בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום לא השגיחו עליו. אמרה לו אשתו וכי
הוא גדול ממך אמר לה לא אלא הוא דומה כעבד לפני המלך שנכנס ויוצא בלא
רשות. ואני דומה כשר לפני המלך שאינו רגיל לבוא לפניו חסיד:

פרק שביעי שלשה שאכלו דף נ"ח ע"א

[י] מעשה בינאי המלך והמלכה [וכו' ה"ס ממלכי זים חסמונאי] שהיו יושבים בסעודה
יחד. ומאחר שינאי המלך הרג את הרבנים לפי שבאו לפסלו מן הכהונה
[עין לקמן מס' קידושין פ"ג אות ס"ח] לא היה להם איש שיוכל לברך להם ברכת
המוזן. אמר להמלכה מי יתן לנו איש שיברך לנו ברכת המוזן. אמרה לו המלכה
השבע לי שבאם אביא לך איש אחד שלא תצער אותו. השביע לה. הביא לו את
ר' שמעון בן שטה אחיה. והושיב אותו באמצע בינו לבין המלכה. אמר המלך אליו
ראה כמה כבוד אני עושה לך. אמר לו אין אתה מכבד אותי רק התורה היא מכבדת
אותי דכתיב סלסלה ותרוממך ובין נדיבים תושיבך. אמר המלך להמלכה ראה שאין
רשביש מקבל עליו אדנות ואין מכיר בשום טובה שאדם עושה לו. כי עדיין אין
לבו נכנע לפני נתנו לו כוס שיברך עליו אמר רשביש הוא אברך. הואיל שאני
רא נהייתי מסעודה זו. ואמר נברך שאכל ינאי וחבריו משלו בתמיה. שתה רשביש
זה הכוס ונתנו לו כוס אחר ובירך [עין זה הענין בירושלמי מסכת ופרק זה ועיין
במד"ד פ' מקץ פרשה צ"א ושם מבואר יותר הדבר]:

פרק תשיעי הרואה דף כ"ח ע"ג

[א] מעשה שהיו עורא ורב חסדא הולכים בדרך. כשהגיעו על פתח של רב חנא בן
חנינאי ה' מתאנה רב חסדא, אמר לו עולא למה אתה מתאנה. הלא
רב אמר אנהה שוברת הצי גופו של אדם. וי"א כל גופו של אדם. אמר לו רב חסדא
ואיך לא אתאנת. שאני רואה בית זה שהיו בה ששים תנורים שהיו אופים בהם ביום
וששים תנורים שהיו אופין בהם בלילה והיו אופין פת לכל מי שצריך ולא לקח ידו
מן הכיס כי אמר אפשר יבוא עני בן טובים וקודם שיניח ידו לכיס יתבייש העני
ועוד שהיה בכיתו דלתות לכל ארבעה צדדים של הבית בכהו כשיבוא עני יכנס תיכף
לביתו באיזה רוח שיבוא ולא יצטרך לסבוב למצוא הפתח וכל מי שהיה נכנס כשהי'
רעב יצא משם כשהוא שבע. והיה משליך המים ושעורים בשנת רעבון לחוץ. כדי
שכל מי שהיה לו ביושה ליקח ביום היה לוקח בלילה. וכעת נעשה הבית תל. לכן
אני מתאנה אמר לו עולא בן אמר ר' יוחנן מיום שחרב בהמ"ק נגזרה גזירה על בתיהן
של צדוקים שיחרבו. ועתיד הקב"ה להחזירן לישובן. ראה עולא שעדיין לא נתיישב דעתו
של רב חסדא אמר דיו לעבד שיהא כרבו שהרי בהמ"ק הרב שהוא ביתו של הקב"ה:
[יב] [דף ס' ע"ג] מעשה ברי' עקיבא שהלך בדרך והיה עמו המור ותרנגול. וברא
למקום א' ורצה שיתנו לו מקום אכסניא ולא נתנו לו. אמר כל מה שעושיין
מן השמים הוא לטוב. הקך ולן בשדה. בא אריה אכל לחמורו. בא שונרא ואכל
לתרנגולו. בא רוח וכבה לנר. אמר כל מה שעושיין מן השמים לטוב הוא בלילה
ההוא באו שוודדים וגזלו את אנשי העיר. אמר להם זה שאמרתי כל מה שעושיין
מן השמים הכל הוא לטובה כי אילו הי' הגר דוקק הי' הגולן רואה אותי. ואיכנו
היה החמור נוצר או התרנגול [שהבינו לו להקיצו משנתו ועי' בנז"ק פ' ויהי דף ר"ח]
ע"ב שצריך להיות התרנגול שהור שהוא מכין השעה] היה קורא או היה הגי"ס בא
ובונו אותי. וכל זה היה לי לטובה:

[ג] [דף ס"ו ע"ג] מעשה שגזרה מלכות גזירה על ישראל שרא יעסקו בתורה. מה
עשה ר' עקיבא הלך והקחיל קהלות ברכים וישב ודרש ומצאו פסוס בן
יהודה

יהודה. אמר לר' עקיבא אין אתה מתיירא מפני אומה זו. אמר לו ר' עקיבא אתה פפוס שאומרים עליך חכם אתה אין אתה חכם אלא טפוש. אמשור דך משל למה הדבר דומה. לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר ראה דגים שהיו רצים לכאן ולכאן אמר להם מפני מה אתם רצים. אמרו לו מפני הרשות והממטרות הבאות עלינו. אמר להם רצונכם שתעלו ליבישה ונדור אניואתם כדרך שדרו אבותי ואבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות אין אתה אלא טפוש. ומה במקום חיותנו אנו מתייראים במקום מיתתנו לא כד שכן. ואף אנו בזמן שאנו עוסקים בתורה אנו מתייראים כשאנו פוסקים מדברי תורה על אחת כמה וכמה. לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר' עקיבא והבשירוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה. והבשירוהו אצלו אמר לו מי הביאך כאן. אמר לו אשריך ר' עקיבא שנתפסת על דברי תורה. אוי לי שנתפסתי על דברים בטלים. אמרו כשהוציאו ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש היה והיו מרוקין את בשרו במסקאות של ברזל והיה מתכוין לקבל עליו עול מלכות שמים באהבה. אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר ר' עקיבא שנתפס על עול מלכות הפסוק הזה. בכל נפשך ואפירו הוא נוטל את נפשך אמרתו מתי יבוא לירי ואקיימנו ועכשיו שבא לירי לא אקיימנו. היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול ואמרה אשריך ר' עקיבא שיצתה נשמתך באחד ואתה מזומן לחיי העוה"ב: [יד] מעשה שהיה ר' שילא נותן מלקות לאיש אחד לפי שבעד זונה. הלך זה האיש והלשין ומסר אותו למלכות ואמר יש אהר ביהודים שהוא דן דינים בלא רשות המלך שלח המלך את ר' שילא שליח שיבוא אצלו. כשבא אמר לו המלך מאיזה טעם נתת מלקות לזה האיש אמר ר' עקיבא ר' שילא ששם שבו על חמור. אמרו לו יש לך עדות על זה. אמר להם אין. בא אליהו ז"ל ונדמה להם כמו איש והעיד על זה. אמרו אם כן הוא הרי הוא חייב מיתה אמר להם ר' שילא אנו ממת שגלנו מארצינו אין לנו רשות להרוג את הנפש. אך אתם מה שאתם רוצים לעשות לו תעשו לו. עד שהיו מעיינים בדינו כדת מה לעשות פתח ר' שילא ואמר [דס"א כ"ט] לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההודו כי כל בשמים ובארץ. אמרו לו מה זה שאתה אומר. אמר להם כך אני אומר ברוך המקום שנתן מלכותא דארעא כמו מלכותא דרקיעא ונתן לכם שולטנות ורחמים ודינים. אמרו לו הואך שיקך וחשוב בעיניכם יקד תפארת מלכות רבן יודן כבודו לכל המשפטים ונתן לו מקל של ברזל להכות בו רחייבים ואמר לו שב על פתח של רום ותדין הדינים והמשפטים שיבואו לפניך. כשיצא ר' שילא משם אמר זה האיש וכי הקב"ה עושה נסים לשקר כי אנכי לא בעלתי חמור. אמר לו ר' שילא רשע וכי אינו נקרא חמור דכתוב [יחזקאל כ"ג] אשר בשר המורים בשרם. ראה ר' שילא לזה האיש שהולך לומר להם שקורא אותם המורים. אמר זה הוא הודף לי למסור אותי בידם. והתורה אמרה אם בא להרגך השכם להרגו. הכה אותו במקל שהיה בידו והרגו. אמר ר' שילא הואיל שנעשה לי גם בזה הכתוב דך ה' הגדולה וכי לכן אדרוש בו. יצא לבתמ"ד ודרש עליו:

[טז] מעשה ברב ששת שהיה סני נהור. פעם אחת הלכו כל העולם לקראת המלך שבא לשם. עמד רב ששת והלך עמהם. מצאו מין אחד אמר לו הכדים שלמים הולכים לנהר לשאוב מים אבל כדים השבורים הליכום הולכים. מאחר שבוא אתה וראו תראה היכן תלך ולמה אתה הולך. אמר לו רב ששת. בוא וראה שאני יודע יותר ממך עברו כות וראשונה של המלכות והיה רעש. אמר לו זה המין עתה עבר המלך. אמר לו רב ששת אינו אמת. עברו כת שניה וגיכ ה' רעש אמר לו כעת עבר המלך. אמר לו גם עתה עדיין לא עבר. עברו כת שישית והיה בין העולם שקמה בלי רעש וזומיה אמר לו המין עתה בא המלך. אמר לו רב ששת כעת אמת הוא. אמר לו המין מנין אתה יודע אמר לו כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא דכתוב

דכתוב [מ"א י"ט] ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קיל דמטה דקה :

ירושלמי

מסכת פאה

סדר

[אמר הכותב יען וביען כי בש"ס בבלי לא נמצא נמרא על סדר זרעים רק בש"ס ירושלמי יש. אמר אמרתי לצרף לקודש גם מש"ס ירושלמי מסדר זרעים כדי להשלים הבנין להיות בנין שלם. והשי"ת יעזור לי לבצע מעשי ידי בשלימות] :

פרק ראשון אלו דברים סלכת ה'

[טז] מעשה במונבו המלך שעמד בזבזו כל נכסיו לעניים. שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלחן ועל של אבותיהן ואתה ביזזתה את שלך ואת של אבותיך. אמר להם כשי"ב הוא. אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים. אבותי גנזו אוצרות שאין עושיין פירות. ואני גנזתי אוצרות שהם עושיין פירות. אבותי גנזו בסקום שהיה שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין ה' שולטת בו. אבותי גנזו ממון ואני גנזתי נפשות אבותי גנזו לאחריים ואני גנזתי לעצמי. אבותי גנזו בעולם הזה. ואני גנזתי לעולם הבא. לכן אל תרעמו עלי כי בכמה מעלות אנכי עושה יותר טוב [עין זכ ככ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט] :

[טז] מעשה ברמה בן נתניה שהיה ראש של החיירות. פעם אחת היתה אמי מכה אותו על הלחי במנעל שדה בפני כר החיירות שלו. ונפל המנעל מן ידה והושיט לה את המנעל שלא תצטער. א"ר חזקיה דמה בן נתניה היה נזי מן אשקזון ואבן שיש עליה אביו לא היה יושב עליה מימיו וכיון שמת אביו עשה זאת האבן לעבודה ובה שלו מהמת החשיבות שישב עליה אביו. פעם אחת נאכדה האבן של החושן מבנימין והאבן הלו נקרא ישפה. אמרו מי היא זה האיש שיש לו זה האבן ישפה. שיהיה טובה כמו זה האבן שנאכדה. אמרו יש זה האבן לרמה בן נתניה. הלכו אצלו ופסקו עמו בעד האבן הזאת ליתן לו מאה דינרים. עלה ורצה להביא להם האבן. ומצא שהיה אביו ישן. יש אומרים שמפתח של התיבה שפיתחין אותה שהאבן מונח בתוכה היה מונח בין אצבעותיו של אביו. וי"א רגליו של אביו היו פשיטות על התיבה הלו שהאבן מונח בתוכה. ירד אצלם ואמר להם איני יכול להביא לכם האבן המונח הלו אמרו אפשר הוא מתחרט ורוצה יותר מעות מן מה שהשונו עמו מקודם על מאה דינרים. לכן הוא אומר כך. פסקו לי שני מאות דינרים. ולא רצה. אחר כך פסקו לו שלשה מאות דינרים וגם כן לא רצה. עד פעם אחר פעם העלוהו לשער האלף דינרים. וגיכ לא רצה להביא להם זה האבן. והלכו להם לדרכם וכיון שהקיץ אביו משנתו. עלה והביא להם זה האבן ישפה. ורצו ליתנו לו סכום האלף דינרים כמו שפסקו לו באחרונה. אמנם דמה בן נתניה לא רצה לקבל מהם יותר רק כפי הסכום הראשון שפסקו לו דהיינו מאה דינרים. ואמר להם מה אתם סוברים שאני אמנור לכם כבוד אבי בעד מעות. זה לא אעשה. כי איני נהנה מכבוד אבותי כלום. מה שכן פרע לו הקב"ה בעד זה. אמר ר' יוסי בר ר' בון. בו בלידה ילדה פתו פרה אדומה ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ולקח אותם [עין זכ ככ"ב קידושין דף ל"א ובמגיל דברים פ"טס א'] :

[ז"י] מעשה באמו של ר' טרפון שיורדה לטייל לתוך הצירה בשבת והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה כדי שתלך עליהם ולא תטנף את רגליה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למטה. פעם אחת חלה ר' טרפון ונכנסו חכמים לבקר. אמרה להם התפלרו על בני טרפון שיהי חזק ובריא לפי שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי. אמרו לה מה הוא עושה כך. סיפרה להם את כל ונוכחת. אמרו אליה

אליה אפילו הוא עושה כן אלק אלפים עדיין לא הגיע לחצי כבוד שציונו הכורא יתברך שמו לעשות [עין גם זה סס] :

[יט] מעשה באמו של ר' ישמעאל שבאתה והיתה צועקת ומתרעמת על בנה ר' ישמעאל לפני החכמים. ואמרה להם גערו בבני ישמעאל שאינו נוהג בי כבוד באותה שנה נתכרמנו [ס"ו] נחלדמו] מניהם [ס"ו] אמרו וכי אפשר שר' ישמעאל אינו נוהג כבוד בכבוד אבותיו. אמרו לה מה הוא עושה לך. אמרה להם כשהוא יוצא מבית המדרש לביתו אני רוצה לרחוץ את רגליו ולשתות המים של רחיצה. ואינו מניח לי. אמרו אליו הואיל שרצונה לעשות כן לכן זה ג"כ כבודה לכן תניח אותה שתעשה לך כפי רצונה :

[כ] מעשה באיש אחד שהיה טאכיר לאביו תרנגולים מפותמים. פעם אחת אמר לו אביו בני תרנגולים האלו מאין אתה מביא אותם לי. אמר לו זקן וזקן אכול ושתוק כי כן הכלבים עושים שאוכלים ושותקים [ונמצא למידין מזה המעשה אעפ"י שנתן לו לאכול. אמנם שלא היה בדרך כבוד לכן הוא יורש את גיהנם] : " ויש אחד שמעמיס על אביו שילך ויטחון ברחיים והוא יורש את גן עדן. כמו שהיה : מעשה באיש אחד שהיה טוחן ברחיים. לפעמים בא עת של המלך שהי' להמלך מנהגו שכל איש ואיש שהוא טוחן יתן לו איש אחד שילך ג"כ לטחון לעבודת המלך. וכל אחד ואחד נתן איש כפי המנהג שהיה ביניהם. וכשבא הפקודה מאת המלך לאיש הזה שילך לטחון. אמר לאביו לך אתה וטחון נכאן במקומי בביתי. ואני אלך לטחון לעבודת המלך. לפי ששמה בעבודת המלך אפשר יבזו האנשים הטוחנים שמה או יכו אותם. מוטב לי שאנכי אחיה סובל הבזויות והמלקות אבל הלילה לא אתה [נמצא למידין מזה המעשה הגם שצויה לו שיטחון ברחיים אעפ"י הוא יורש גן עדן כי כוננתו היתה לשמים : עין ברש"י בבבלי קידושין דף ל"א] :

[כא] מעשה שהיו יושבין ר' יונתן ור' ינאי בא איש אחד ונשק רגליו של ר' יונתן אמר לו ר' ינאי מה טובה הוא משלם לך היום שהוא מנשק את רגלך. מסתמא עשית לו ג"כ איהו טובה. אמר לו פעם אחת בא לפני וצעק והתרעם על בנו שאינו זן ומפרנסו אמרתי לו לך צעוק עליו בבית המדרש בסני רבים ותבייש אותו בכדי שיפגסך ועבור זה הוא מחזיק טובה לי ועושה לי כן :

[כב] מעשה ר' שמואל בר רב יצחק היה רוקח בד של הדם והי' מרקד עמו לפני הכלות והי' ר' זירא ראה אותו וטמן את עצמו מלפניו. אמר ר' זירא ראו הואך זה הוקן מרעיד ומבהיל תלמידי חכמים כמעשה הזאת שעושה וכיון שנפטר ר' שמואל בר רב יצחק היה שלש שעות קולות וברקים נשמע בעולם. יצאת בת קול ואמרה נפטר ר' שמואל בר רב יצחק. גמולו חסד עמו כראוי לאיש כמוהו. יצאו לגמול חסד עם נשמתו לכותה. ירדה אש מן השמים ונעשית כמו בד של הדם והי' האש מפסיק בינו רבין הציבור. והיו העולם אומרים זה הוא המעשה שעשה זה הוקן עם ההדס בחייו ועתה קם לו זאת [ע' עוד לקמן מס' כתובות פרק ט"ו א"ר רס"ד. ובמד"ר חיי טרה פרסה כ"ט] :

[כג] מעשה בארמבון ששדה לרבינו הקדוש מרגלית אחת טובה מאוד שאין לה ערך ושומא. אמר לו שישלח לו דבר שיהיה שווה כמותה בערכה. שלח לו רבינו הקדוש מוזה אחת. אמר לו זה השר ארמבון מה זה אני שרחתי לך דבר שאין בערכה דמיון. ואתה שלחת לי דבר ששוה רק מטבע אחת. אמר לו רבינו שלחתי

" באבות דר' נתן פרק י"ג א"תא. כל מי שנותן למכירו כל העמטות ולינו נקבלו נסגר פנים יפות כאלו לא נתן לו כלום. וכל הנקבל את חנינו נסגר פנים יפות אפילו לא נתן לנו כאלו נתן לו :

שכחתי לך דבר שהפציק וחפצי לא ישוו בה [ר"ל ממון טים לסנינו לא יספיק לנס] ולא עוד אלא אתה שלחת לי דבר שאני צריך לשמרה ואנכי שכחתי לך דבר שהיא תשמור אותך ואתה תישן בטח [ע' מד"ר נח פרסה לס] :

[כד] מעשה באנשים שהי' להם הנות למכור פשתן והי' לאנשים הארו עת שילכו לעשות עבודת המלך. והיה שם איש אחד שהיה שמו בר חובץ. וזה האיש לא עלה לעשות עבודת המלך. אמרו מה אנחנו אוכלים יום הזה. אמר אחד מהם אנחנו אוכלים היום חובץ [פ"י גבינס]. ולפי שאמר זה האיש תיבת חובץ. הזכירו מן זה האיש ששמו היה חובץ שהוא לא עלה ג"כ לעבודת המלך. אמרו יבוא גם חובץ לעשות מלאכתו. אמר ר' יוחנן זה היא לשון הרע בהצנע. כי הם לא הזכירו בפירוש שהוא לא בא רק ברמז רמזו זאת. על ידו ששאלו מה נאכל היום :

[כה] מעשה הי' בחכמי עצה של צפורי שהי' להם יום הוועד שהלכו ג"כ לעשות מלאכה למלך. והי' שם איש אחד שהי' נסרא יוחנן. והוא לא עלה עמם. לעשות המלאכה כמותם. אמר אחד מהם לחבירו וכי אין אנחנו הורכין לבקר את ר' יוחנן היום [ס"ה] רבי יוחנן חולס בעמ סולת] וכשאמר זה האיש כן והזכיר שם ר' יוחנן אזי הזכירו גם המת מזה האיש יוחנן שהוא לא בא לעבודת המלך. אמרו יבוא יוחנן ויהיה עמנו יחד בעבודה. אמר ר"ש בן לקיש זה הוא לשון הרע כצנעה ויש אומרים שזה הוא לשון הרע בצדק לפי שהזכיר בה מדה טובה והוא ביקור חולים לאדם גדול :

פרק שלישי מרבנות התבואה הלכה ו'

[כז] מעשה באחד שהניח בביתו כורים של תבואה ובא ומצא אריות סובכים אותו כדי שלא יגנבוהו : מעשה באחד שהניח בית של תרנגולין בא ומצא חתולים מקורעים לפניו : מעשה באיש אחד שהניח ביתו פתוח ובא ומצא נחש הי' כרוך על המנעול : [ע' במד"ר מגלת ס"ה על פסוק מה יפו פנמין] :

[כז] מעשה שהי' ר' פנחס מספר. שני אחים היו באשקלון והיו רהם שכנים גוים. אמרו אלו השכנים כשיגיע העת שארו האחים היהודים יעלו לירושלים לערית הרגל אנחנו לוקחים כל מה שיש להם. וכן הי' שעלו אלו האחים לירושלים וזימן להם הקבי"ה מלאכים נכנסין ויוצאין בדמותן. וכשהגיע העת שיחזרו לידך רביתם. שלחו אלו האחים מתנות להגוים השכנים שלהם. אמרו אלו הגוים להם איה היתם עד כעת. אמרו להם היינו בירושלים. אמרו להם מי ומי הנהתם להיות שומרים בבתיכם. מת שיש לכם בביתכם. אמרו להם לא הנחנו נכאן שום איש. אמרו להם השכנים ההמה ברוך אלהיהם של היהודים שלא עזב חסדו מהם עד כה וכן לא יעזוב חסדו מהם להבא. וזה הי' ע"י שבמחו בהש"י [ע' מד"ר סס] :

פרק שביעי כל זית שיש לו שם בשדה הלכה ג'

[כח] מעשה ר' אבהו ור' יוסי בר חנינא ור"ש בן לקיש עברו לפני כרם אחת שהי' שמו דורון. הוציא להם הארזים שהי' בזה הכרם. אפרסקין [סקורין פערסקים] אחת אכרו ממנו הם וגם האנשים שהיו מנהיגים להם את המודיעים ולא יכלו לאכול את כולו והותירו עוד ממנו. ושיערו שהי' זה האפרסקין גדול כל כך כמו זה האילפס שיש בכפר חנניא שהוא מחזיק סאה של עדשים. ואחר איהו ימים עברו עוד הפעם דרך זה הכרם והוציא להם הארזים שהי' שם מן האפרסקין שנים או שלשה ביד אחת. מחמת שהיו קטנים. וכשראו זאת סברו שהם מן אילן אחד לכן הם קטנים. אמרו להארזים אנחנו רוצים שתתן לנו עוד מן האילן שנתת לנו

לנו לפני איזה ימים. אמר להם האפרסקין אשר נתתי לכם כעת גם המה מן האולן הראשון שנתתי רבם בתחלה. קראו עריו הפסוק ארץ פרי למרחה מרעה יושבי בה [ע"י צבלי כתובות דף ק"א ע"ב] :

(כט) מעשה שסיפר ר' חנינא כשעלה לארץ ישראל לקח אבנט שלו ואבנט של בנו ואבנט של חמורו כדי שיסיב ויקיף גזע של חרוב אחד לראות כמה הוא עב. והגס שהיו לו אלו האבנטים עכ"ז לא הועיל לו ולא היה יכול להקיף את האילן חסך חרוב אחד ומשך כל ידו דבש מהמת שהיה האילן מלא דבש : מעשה בראד שקשר עז לתאנה וכל ומלא דבש וחלב מעורבין :

(ל) מעשה ברבי שאמר לר' פרידא וכי אין אתה מראה לי האשכול שיש לך בכרמך. אמר לו ארשך יאל ורלה לראותו צעוד שהיה רבי מרחוק טרם יקרב אליו נראה לרבי אשר שור אחד עומד צהרס. אמר לו רבי וכי זה השור שעומד צהרס לא יזיק את האילנות. הלא בודאי יזיק להם. אמר לו ר' פרידא זה שאחם סובר שהשור שור לא כן הוא רק זה הוא האשכול שאתה רוצה לראותו. קרא עליו רבי זה הפסוק עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו. בית המקדש נחרב ואחם אשכול עדיין אתה עומד בקשיותך ונתן פירותיך מיד בקשו והפסו זה האשכול ולא מלאו עוד לפי שבא קלה בהם מהמת דיבורו של רבי :

(לא) מעשה שהביאו לפני רבי שני למוות שהיו גדלים כל כך מהרה בין ראש השנה ליום הכפורים וזה שהיה היה מולאי שביעית והיו גדולים כל כך כמו מנא שיוכל גמל לטעון עליו : מעשה בראש אחד שהיה לו שורה של תאנים וכל ומלא גדר של דבש מקיף אותם לפי שהיה הדבש קף על הגרוגרות : מעשה בראד שזרע שרבו לפת והיה תיבף אחר זריעה קר ומכר אותם מהמת שהיו גדלים מהרה : מעשה בשועל שעשה לו קן בראשו של לפת וזה גם כן היה מהמת גדלו :

מעשה במקום אחד שהיה שמו שיחין בקלח (פ"י שורש) אחד של חרדל שהיו בו שלשה דין וקצף אחד מהם וסיכך בו סוכות שמוסין להם הסומרים לשמור צדה. ומלאו בו שלשה קבין של חרדל. אמר רבי שמעון בן הלפתא קלח אחד של חרדל ה"י לי בחוך שלי והייתי עולה בו כמו שעולה בראש התאנה :

(לב) מעשה בראד שזרע סאה של אפונים (הוא מין קטניות) ועשה שלש מאות סאין אמרו לו התהיל הקב"ה לצרכך. אמר להם לכו לכם כי הטל שירד עליו לא היה טוב רק רע. שאם היה הטל טוב היה עושה כפלים :

אמר רבי שמעון בן הלפתא : מעשה היה שאמר רבי יהודה לבנו במקום הנקרא סיכין עלה והביאו לנו גרוגרות מן החציות. עלה והוסיט ידו ומלאה של דבש. אמר לו חני של דבש הוא. אמר לו חניו השקע בעומק ירך ואתה מעלה גרוגרות : מעשה שאמר ר' יוסי לבנו בליפורין עלה והביאו לנו גרוגרות מן העליה. עלה ומלא את העליה קף עליה דבש :

(לג) מעשה ברבי חנינא שהיה מוכר דבש של דבורים והיה לו גם כן דבש של פירות דהיינו מן גרוגרות ומקוס. וטעה ומכר לאנשים שהיו נוסעים דרך שם דבש של פירות. אחר איזה ימים נכסו אלו אנשים דרך שמה והיו אלו אמר להם כדי שלא תאכנסו ידוע מדעו נאמנה שזה הדבש שנתתי לכם לפני איזה ימים ה"י של פירות ולא של דבורים. (זה ידוע לכל שדבש של דבורים יותר עוזים מדבש של פירות) אמרו לו דבש הוא שנתת לנו דבש כזה אהתו לריבים למלאכתינו והוא טוב לנו יותר מדבש של דבורים. ואף על פי שראה ר' חנינא שלא העשה אותם הפילו הכי לא ראה ליהנות מן המעות הזה וזנה ממנו בית הכנסת בליפורין : אחד הלך למקום אחד הביאו לפניו כרוב שהיה מבוסל טוב והיה בו טעם כמו מרקחת. שאל אותה אם נתנו בו הרבה דבש. אמרו לו לא נתנו בו מאומה

מאומה כי הדבש הזה הוא ממנו בעלמו. (אחי הקורא תחשוב היטב ותעיין שזה ה"י צעת שצב"ק היה קיים. אמנם כעת שנחרב בית המטרתו ונגלגו מעל הדמם קדשיו. לריות שוכנים בחוך עב עמא נחקלה האדמה וכ"ז הוא ע"י רוע מעליו. ששכתנו את יונרו ובורחנו מהמת עול הגלות שעדו עלינו. ה"י"ת ירחם עלינו מרה ויוצילנו בקרב לנו הפריין ירושלים. ועיין עוד לקמן מס' כתובות סרך י"ג אות ר"ל. ור"ל"ט) :

פרק שמיני מאימתי כל אדם מותרין בלקט הלכה ו'

(לד) מעשה בר' יוסי שכנס למקום אחד שנקרא כפרה ורלה למוות גבאים מצני העיר ולא רצו לקבל עליהם זאת לפי שהיו צורחים מפני הכבוד והשררה אמר להם הלא תראו שכן צבא היה ממונה על הפתילות צבית המקדש : ומה זה שלא היה לו רק התמנות קלה כזה שהיה ממונה רק על הפתילות. זכה להיות נמנה עם הממונים אחרים שהיו גדולי הדור. אתם שאחם נתמנין על חיי נפשות לא כל שכן שתקבלו עליכם ההתמנות :

(לה) מעשה בר' אלעזר שהיה פרכס (גבאי) פעם אחת בא לביטו שאל לבני ביתו מה עשיתם בזמן שלא הייתם צביתו. אמרו לו בלו שירא אחת של אורחים ואכלו ושתו והתפללו עליך עבור שאכלו ושתו. אמר להם אין כאן שכר טוב מן השמים שאם חילו היו מבזין אותי היה שכרי כפול מן השמים. בא לביטו פעם שנית שאל אותם מה עשיתם. אמרו לו בלו שירא אחת לכאן ואכלו ושתו וקלנו אותך. אמר להם כעת יש שכר טוב :

(לו) מעשה בר' עקיבא שרצו למוות אותם שיהיה גבאי לדקה. אמר להם אלך ואמלוך עם בני ביתי. הלכו אחריו שמעו קולו שאמר על מנת שמקיפין אותי ומבזין אותי אקבל עלי ההתמנות הלו :

(לז) מעשה בתלמיד אחד של רבי שהיה לו מאתים דינרים חסר דינר אחד והיה רבי רגיל ליתן לו לדקה מעשר עני אחת לשלשה שנים (" נתנו התלמידים עין הרע בזה התלמיד שקנאו בו. למה רבי דוקא לו לבדו הוא נתן לדקה. מה עשאו הלכו ונתנו לזה התלמיד דינר אחד כדי שיהיה לו במילואו כך שני מאות דינרים ויהיה חסור לו עוד לקחת לדקה (כמו שאמרו מי שיש לו מאתים לא יטול) בא רבי ורלה ליתן לו לדקה כמו שהיה רגיל ליתן לו אמר לו זה התלמיד חסור לי ליקח עוד וסיפר לו המעשה מה שעשאו לו התלמידים. רמז רבי לתלמידיו והכניסוהו אחר והפסידוהו מעטע אחת מן המאתים דינר. אח"כ חזר רבי ונתן לו לדקה כמקדם :

(לח) מעשה בראד מן אלו הנשיאים שירד מנכסיו והיו נותנין לו לאכול בכלים של חרס והיה חובל המאכל ואחר כך הקיא המאכל. לפי שהיה מפונק ולא יטול לכבוד המאכל מן כלי חרס. אמר לו רופא אחד עיקר החבשיל אינו אלא מתוך האילפס

(" איידי דאחי לידי מענין לדקה מה נעמה לי צה דבש נחמד מה שאמר לי ידידי רב ס"ג הגביר עוסר"ר יצחק ר"ב עופר כ"י צעם אצני ה"ג המוצהק האבדי"ק פרעשבורג ז"ל על פסוק מה שאמר המפורר הנעים דע"ה לוח רשע ולא ישלם לדיק סוקן ונתון ויפלא צה על אלו אנשים שהמה לוויים מעות ואינם משלמים, וכי הם לא ידעו שילטרכו לשלם צעל כהנס. או ע"י נעשפט דת ישראל. או ע"י ניווקס ומה זה שאמרה"ב צדיק חונן ונותן, הלא כך הוא חונת הכחוש לפ"ד לוח רשע ואינו משלם היינו ששעמח הלוואה הוא נדעמח שלא ישלם. נחשבו צבצו צודאי לדי"ק חונ"ן ונתון וצלת: ספק לא יקרב שח עמדי נפלייליס כי לדי"ק הוא. אמנם אין זה הדרך הנכון כי כל איש נאמן לדין נחשוב נשעמח הלוואה שפ"ד כן הוא לוח שישלם להמלוה ולא יהיה לו כפוי טובה :

האולפס שהוא כלי חרס שהוא עוב לבריות האדם יותר מכלי כסף וכדיל ונחשת שהם מיני מתכות. אלא ודאי מפני שאתה מפונק אתה עושה כן וכן עוב לך לאכול המאכל כן מן האולפס ויהיה לך טוב :

(לט) מעשה בשמואל שזרח מפני אביו הלך ועמד בין שתי בתיים קטנים של עניים שמע קולם שאלו בללו קטנות חסודות אהנו העניים האלו אמרו כן . של זהב ובקערות של כסף . נכנס ואמר זאת לאביו האף העניים האלו אמרו כן . אמר לו לריכין אהנו להחזיק טובה לרמאים שבהם שאם לא היו הרמאין אם הם אחד טובע לך מה האדם ולא נתן לו תיכף ומיד נענש אמנם כעת שיש הרמאין אין לחוש להם :

(מ) מעשה ר' יוחנן וריש לקיש הלכו לרחוק במים חמין כיוולאין מן הקרקע בטבריה פגע בהם עני אחד אמר להם זכו בי (ר"ל ליתן לו לך). וקעט הלפון זכו כי העני מזהב לבעה"ב כשתחתן לו לך דקה כדאיתא במדרש מגלת רות פרשה ה' אמרו לו כשאנחנו נחזור אנו נותנים לך . וכשחזרו מלאו לעני זה שמת. אמרו הוואיל שלא זכינו עמו בחייו נעשה עמו חסד כעת אחר מיתתו. כשהיו מתעסקין עמו מלאו כוס עם דינרים תלוי אללו. ואמרו זה הוא שאמר ר' אבהו משם ר"א לריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם (ע' מד"ר בפר פרה ל"ד) :

(עא) מעשה באבא בר בא שנתן לשמואל בנו מעות שיחלק לעניים ילא ומלא עני אחד שאכל בשר ושתה יין. נכנס ואמר זאת לפני אביו. אמר לו תן לו יותר משאר עניים לפי שנפשו מרה עליו ולריך להחזיק את לבו : ר' יעקב בר אילוי ור' יחזק בר נחמן היו גבאים של לך דקה והיו נותנים לר' חמא אביו של ר' חושעיא דינר אחד והוא נתן זה לשאר עניים : ר' זכריה חתן של ר' לוי היו הכל מליזין עליו שאינו לריך ליקח לך דקה והוא לוקח. כשהוא נפטר בדקו ומלאו סהיה מהלק זה המעות שלקח לאנשים אחרים :

(מב) מעשה ברי חנינא בר פפא שהיה מחלק מעות לך דקה בלילה פגע אהת פגע בו שר של הרומות אמר לו וכי לא כן למדנו רבינו כתיב (שופטים י"ט) לא חסוג גבול רעך. ולילה הוא הזמן שלנו ללכת ואיככה אתה הולך בלילה ומסיג גבול שלנו. אמר לו ר' חנינא וכי לא כתיב [משלי כ"א] מתן בסתר יכפה אף [ר"ל מלאך חבלה הנקרא אף יכפה בשביל מתן בסתר ואני הולך עכשיו ליתן מתן בסתר] והיה אותו הרוח מתירא מעניו שלא יכפרו וברח מלפניו [ועיין זה המעשה בשקלים פרק חמישי] :

(מג) מעשה בר' יונה שהגה בלך דקה בהשכל כשהיה רואה לעני בן טובים שירד מעכסו אמר לו בשביל ששמעתי עליך שנפלה לך ירושה ממקום אחר. לכן כעת קח ממני מה שאני נותן לך ואחר כך אתה פורע לי כשיגיע לך הירושה. ואחר שלקח מאלו היה אומר לו יהיה לך זאת במתנה. וזה היה בדרך חממה שהיה מתכוון מתחלה בלחה אופני ליתן להעני כדי שלא לביישו [גם זה שם] :

(מד) מעשה שסיפר רבי חייה בר אבא שהיו בימיהם זקנים שכל מי שהיה נותן להם בין ראש השנה ליום הכפורים היו מקבלין ואחר זמן זה לא היו לוקחים. ואמרו הטעם שיש מנהג כן בימיהם. או אפשר הטעם שלקחו דוקא בעת הזאת לפי שכל מנומתיו של אדם קטובין לו מראש השנה עד יום הכפורים ומכא רמו זה לא לקחו רק בין כסף לעשור ועוד אפשר הטעם שראו לזכות את הרבים בזה עשו כן כי זאת הזמן יותר מנולה ומקובל כדכתיב דרשו ה' בהמלאו היינו בין ראש השנה ליום הכפורים . ויש מפורשים לכן לקחו רק בעת הזאת לפי שהיו נותנין להם די פרנסתן והיה די להם לכן לא ראו לקחת עוד [עיין בזה בהמפרש בעל קרבן העדה שם במס' שקלים] ()

() אמר הלמיר הכותב אפשר לפי דברים האלו. יבוא על ככון מה שראיתי בסוג ביקודי קנולה

(מה) מעשה בנחמיה איש שיחין (והיה נקרא כן רפי שהיה חומר בנרות לעולי רגלי שיהיה להם ודבהמתם מים לשותות ומוסר הכורות לרבים שיהנו מהם) פגע בו וירושלמי אחר : אמר לו עשה עמי צדקה ותן לי תרנגולת אחת [כי היה מפונק ונצרך לו לאכור רק תרנגולת] אמר לו קח לך מטבע זו וקנה רך בשר שורים. עשה כן וקנה ואחר אכילתו מת רפי שהיה מפונק ביותר ורא היה יכול גופו לסבוק בשר שור. אמר נחמיה בואו וספרו להרוננו שר נחמיה לפי שאם הייתי נותן לו בשר תרנגולת כמו שהיה רגיל לאכול לא היה בא לידי כך לכן אני גרמתי לו זאת :

[מ] מעשה בנחום איש גם זו [והיה נקרא כן לפי שעל כל מאורעותיו אמר גם זו רטובה] שהיה מודיק מתנה לבית חותנו. פגע בו מוכה שחין ואמר לו תן לי צדקה אמר לו כשאחזור לביתי אזי אתן לך. אחר כך חזר לביתו ומצא רזה העני שמת אמר נחום איש גם זו נגד המת. עינים שראו אותך ולא נתנו לך תיכף יהיו סומין ידים שלא פשטו את עצמן ליתן לך תיכף יחקטעון. רגלים שלא רצו לקראתך ליתן לך ישתכרו. ועלתה לו כך בעיניו ידיו ורגליו. עלה אצל רבי עקיבא אמר לו אוי לי שאני רואה אותך ביסורים האלו אמר לו אוי לי שאין אני רואה אותך בכך אמר לו רבי עקיבא ולמה אתה מקלד אותי. אמר לו ולמה אתה מבעט ביסורים . בזה שאמרת אוי לי (שם בשקלים וע' לקמן מס' תענית פרק ג' אות קל"ב) :

(מז) מעשה בר' הושעזר רבא שהיה אצל בנו מלמד אחד והיה סני נהור והיה המלמד גריר לאכור עם ר' הושעיא בכל יום. פעם אחת היה לרבי הושעיא אורחים ולא קרא לזה המלמד שיאכל עמו כמו שהיה רגיל מקדם. דעת ערב ערה ר' הושעיא אצל זה המלמד ואמר לו אל ידע בעיניו על מה שלא קראתיו היום בבוקר שיאכל עמי כי היה ר' אורחים ואמרתי שלא לבנות כבודו דהושיבו ביניהם. שלא יביישו אותם. אמר זה המלמד לר' הושעיא אתה פייסת למי שנראה ואינו רואה [היינו הוא שהיה סומא] זה שרואה ואינו נראה [הוא הקב"ה] יקבל פיוסך ויגמלך כל טוב על זה. אמר לו ר' הושעיא מנין אתה יודע שהוא כל כך דבר גדול הפיוס לסני נהור שאתה נותן לו כנגדה ברכה גדולה כל כך. אמר לו זה למדתי מר"א בן יעקב. כי ר"א בן יעקב נכנס לעירו סני נהור אחד. ישב ראב"י את עצמו למטה ממנו כדי שיאמרו הכריות אם לא היה זה הסני נהור איש גדול ומפורסם לא היה ראב"י יושב דמטה ממנו. ועיין בשראזי זאת עשו לו פרנסה וצדקה יקרה בכבוד. אמר דהם זה הסני נהור ולמה אתם נותנים לי כל כך בכבוד. אמרו לו לפי שראינו שראב"י הושיב אותך למעלה ממנו מסתמא אתה איש גדול וחשוב. התפלל עליו זה הסני נהור זאת התפלה. אתה עשית חסד עם איש שנראה ואינו רואה . זה שרואה ואינו נראה יגמול עמך חסד ויקבל פיוסך [ג"ז שם בשקלים וע' עוד לקמן במס' חגיגה פ"א אות רמ"ו] :

(מח) מעשה רבי חמא ברבי חנינא ור' הושעיא היו מטיילין בבתי כנסיות שבכרוד . אמר רבי חמא בר חנינא לר' הושעיא ראה כמה ממון שקעו אבותי בכאן שהיו בונים בתי כנסיות האלו ממעות שלהם. והרבה מעות נתנו עד שבגו את כל ארצה. אמר לו ר' הושעיא כמה נפשות שקעו אבותיך בכאן כי יותר טוב היה דהם ליתן המעות הזאת ללומדי תורה. כי היתכן וכי לא היו אנשים אחרים שיעסקו בתורה והיה ראוי להוציא זה המעות עליהם לפרנסתם. אך מחמת שאין להם פרנסה אין

קנולה אשר בין כסף לעשור חוזרים על הפתחים לקנץ על יד בין אוהזיהם והגם שאינם לריכין להם. ושאלמי אם פיהם מה טעם יש צדצר הזה כי הוא כדצר זכ נמשב צעניו ואמרו לי טעמם ונימוקם כי אם צאולי יהיה חלילה נגזר עליהם צננה הזאת שיחזרו על הפתחים בצננה. אזי צננה שהולכים לאיזה בתיים צנון מועט כזה יקובל לפני השמים כאילו קיימו את כל הטעם זה העיין וינוא עליהם צננה והללחה מנקום השפעת העליון :

בית

אין להם פנאי לעסוק בתורה ככן היה יותר ראוי ליתן להם פרנסה שיצטרכו בתורה ורא יקפידו על הציור שר הבית הכנסת [שקלים שם. וע' בס' חסידים סי' תתרט"ז]:

מסכת דמאי

פרק ראשון הקלין שבדמאי הלכה ג'

[א] מעשה בר' ירמיה ששלח סל עם תאנים שלא היו מתוקנים [שלא נלקח מהם מעט] לר' זעירא. והיה ר' ירמיה סוכר ואומר וכו' ר' זעירא יאכל תחזה דבר עד שיתקנו תחלה. ור' זעירא אמר וכו' ר' ירמיה ישלח לי דבר שאינו מתוקן. ולא תקנו הוא. בין כך ובין כך נאכלו אלו התאנים בעודם טבל. למחר עמד ר' זעירא עם ר' ירמיה שאר ר' זעירא מהם כי אמר אמרתי וכו' ר' זעירא יאכל פירות שאינם מתוקנים אמר לו ר' זעירא אף אני אמרתי כן וכו' ר' ירמיה ישלח לי דבר שאינו מתוקן: א"ר אבא בר זבינא בשם ר' זעירא אם היו הראשונים כמלאכים אנהנו כנגדם ככני אדם. ואם היו דורות הראשונים ככני אדם אנהנו חשובים כנגדם כמו חמורים ואעפ"כ אין אנהנו כמו חמורה של ר' פנחס בן יאיר שלא אכל דבר שאינו מתוקן כמבואר בהמעשה שאחר זה [ע' מד"ר חיי טרס פרספ ס']:

[ג] מעשה בחמורה של ר' פנחס בן יאיר שגנבה דסמים בלילה והיתה אצלם שלשה ימים ולא היתה טועמת אצלם כלום. אחר שלשה ימים אמרו להתורה לר' פנחס בן יאיר רפי שיראו שלא תמות אצלם מהמת שאינה אוכלת ותסרה כל המערה הוציאוה מן המערה והלכה ועמדה אצל פתח אדונה ר' פנחס בן יאיר. התחילה לצעוק והכיר ר' פנחס את קולה. ואמר לבני ביתו פתחו הפתח להנעלבת הלז כי זה שלשה ימים אשר לא אכלה מאומה. ואמר להם תנו לה מה לאכול. נתנו לה שעור' ולא רצתה לאכול. אמרו אליו נתנו לה שעורים ואינה טועמת מאומה, אמר להם נתתם מן השעורים תרומות ומעשרות. אמרו אליו וכי לא כן דמד רבינו אותנו אשר זרע שגלוקח למאכל בהמה פטור מן דמאי. אמר להם מה נעשה להנערבת הלז שהיא מחמת על עצמה הרבה הגם שזה המאכל פטור מדמאי והיא מחמת עליה ביותר: הפרישו דמאי ואכלה: [שקלים שם. וע' מד"ר חיי טרס שם. וע' לקמן מס' חולין פ"א אות תק"א]:

[גא] מעשה בר' פנחס בן יאיר שהלך למקום אחד באו אצלו אנשים משם. ואמרו לו עכברים (" אוכלים את התבואה. גזר עליהם ר' פנחס בן יאיר וקיבץ כל העכברים התחילו העכברים לצפצף בסיחם. אמר להאנשים מן המקום הזה מבינים אתם מה שהעכברים אומרים. אמרו לו לאו. אמר להם הם אומרים שאין אתם נותנים מעשרות כראוי לכן הם אוכלים את תבואתכם. אמרו לו ערוב אתה בעדינו שמהיום והלאה נחזור למוטב. עשה כן וערב בעדם והם נתנו המעשרות כראוי ולא אכרו עוד העכברים התבואה שלהם:

[גב] מעשה בשני עניים שהפקידו שני סאין של שעורים אצל ר' פנחס בן יאיר הלך רפ"י וזרע אותם שני סאין על שדותיו וקצר התבואה והיו אותן שני עניים באו אצלו ורצו לקחת השני סאין בחזרה מה שהפקידו אצלו. אמר להם הביאו גמדים וחמורים וקחו לכם את השעורים שדכם:

מעשה

(" התוספות נכח מניעא דף מ' ע"א כחכו, נכס היכוסלמי הני עכברי רשיעי ניכו. כד חייין עיבור [פ"י פנחס] לא מסתייהו דאכלי אלא קריין לפנתייהו דאכלי כמסון עכ"ל:

[נג] מעשה פעם אחת נפלה מרגליות אחת לארץ מן המלך ישמעאל ובלטמו עכבר אחת. בא אלל רפ"י אמר לו רפ"י וכי חובר חבר ומנחש אני שאתה באה אלי. אמר לו המלך לא חובר ומנחש אחת רק באתי אליך עבור שמך הסוב שהולך למרחוק שאתה לדיק גמור ואתה גזר והקצ"ה מקיים על ידך. גזר רפ"י על העכברים שיבואו אללו. ראה עכבר אחת שהיה לה כמין חטוטרת בגבה מחמת המרגליות שבלטם ובלט לחוץ דרך גבה. אמר רפ"י בזה העכבר יש המרגליות וגזר עליה ופלטת המרגליות לחוץ:

[נד] מעשה רפ"י הלך למקום אחד באו האנשים ממקום הזה ואמרו אליו אין המעיין מספיק לכם מים שיכיה די סיפוקן כמו שהיה לכם בראשונה. אמר להם אפסד בעבור זה בא לכם זאת בשביל שאין אתם מתקנים התבואה כראוי. אמרו לו שהיה ערב בעדינו שנחזור למוטב. ועשה כן והיה ערב בעדם והיה המעיין מספיק להם מים כבתחלה:

[נה] מעשה רפ"י הלך לבית המדרש וכהיה שם על הדרך מים שנקרא גימיו. והיה הכהן הזה מתגבר מאוד שהיה בלתי אפשר לילך דרך שם. אמר רפ"י להכהן הזה. גימיו גימיו וכי אתה מונע אותי מללכת לביהמ"ד ונקרע הכהן מלפניו ועבר ביבשה אמרו לו תלמידיו יכולין גם אנהנו לעבור בו. אמר להם מי שידוע בנפשם שלא ביזה לשון אדם מירשאל מימיו יעבור הכהן ולא יגיע לו שום חק חלילה [וע' לקמן מס' חולין פ"א אות תק"ה]:

[נו] מעשה רפ"י שהיה להחיר שמיטה [היינו בזמן הזה ודוקא בכדי חייבים] ע"ה רפ"י אללו ואמר לו מה זה שמעבירים השנה כעת [כי רפ"י ראה שרצה אנשים שנתאספו לרבי להחיר שביעית באסיפה ובמנין והוא בזמן הדבר הזה שלך נאספו ועשה ח"ע כמו שאינו יודע ושאל לו מה זה שמעבירים השנה כעת והלא אין מעבירים השנה בשנת השביעית] אמר לו רבי עולגות [הוא מין ירק] יפות הם. אמר לו רפ"י עוד הפעם מה זה שכלו כעת לכאן הרבה אנשים אמר לו רבי עולגות יפות הם. וכוננת רבי היה צוה כדי להסיר דעתו לדברים אחרים. שלא יסרר אחריו מדוע הוא רוצה להחיר שמיטה. כי ידע רבי שאין דעת רפ"י מסכמת עמו. אמר רבי לרפ"י אם כבוד רבי רוצה לאכול עמי היום מעט מאכל שהוא מפוטט. אמר לו כן הוא. כשירד רפ"י לבית רבי מן העלייה שלו ששם היו מתקבלים כולם להחיר שמיטה. ראה רפ"י שצודק שם פרידות ששם מסוככים מאוד להזיק לבני אדם והם של רבי. אמר רפ"י כל אלו הם של יהודים וכי מותרים הם לגדל המזיקים האלו בתוך ביתם. לכן מעט הזאת אין אני רואה את פני רבי לפי שגדל אלו צדיקו. והלך לו משם לביתו הלכו ואמרו זאת לרבי שלה רבי שלוחים אחריו לפייסו. כשהגיעו השלוחים אלל רפ"י לעירו. כשראה רפ"י ששלוחים מן רבי הגיעו אליו ובערם יקרבו אליו קרא רפ"י לבני עירו ואמר להם קרבו אלי וקרבו אללו כל בני העיר וסבבו סביביו כדי שלא יבואו שלוחי רבי לגשת אליו ולפייסו. ואמר לבני עירו זה שעשיתי כן לפי שרבי שלח אללו השלוחים לפייסו. ואין אני רוצה בזה. כיון ששמעו בני העיר כן מה שאמר הלכו ממנו והביחורו. אמר רפ"י לבני מאחר שבני העיר הביחו אותי לכן אחס בניו קרבו אלי ומסביבו אותי. וירדה אש מן השמים והקיפו. כללו אלו השלוחים ואמרו לרבי מה שראו. אמר רבי כיון שלא זכיתם לשבוע ממנו בעולם הזה נזכה לשבוע ממנו לעולם הבא: [ע' לקמן מס' חולין פרק א' באות תק"ה]:

[נז] מעשה שפיטר ר' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן. חסיד אחד היה חסיד חסיד בראש שיחין ומערות לעובדים ושבים. פעם אחת ביהם בחו עוברת לישא ושפפה נהר והיו כל העם נכנסין אללו לנחמו ולא אבה לקבל נחמוין לפי שהיה בעות שלא תמות [עיון רש"י בחומש פרשת וישב על פסוק וימאן להמנחם] ואחר כך נכנס רבי פנחס בן יאיר אללו לנחמו ולא ראה גם כן לקבל נחמוין. אמר ר' פנחס ב"י להאנשים

לכאנשים נעש וכו' זה הוא חסיד שלכם שהתרתם עליו שהוא חסיד ולסיף אינו מקבל
במתנתו. און זה מרת חסידות. אמרו לו רבי כך וכך הוה עושה תמיד שפזר צורות
לרבים וכעת חירע לו כן: אמר רפכ"י אפשר זה האיש שהיה מכבד את בוראו במים
והוא מקפחו [ר"ל מחתכו] במים. בתמיים. מיד נפל קול הכרה בעיר שפאתה בתו של
אישו איש. יש אומרים שהיה את עממה בעקף אחר ועלתה. ויש אומרים מלאך ירד
בדמות של רפכ"י והלילה [עיין במס' שקלים פרק ה' ועיין בבבלי בבא קמא דף ג' .
וביבמות דף קכ"א]:

[נת] מעשה ברבי חיינה בן דוסא שהיה יושב ואוכל בליל שבת ונשבר השלחן מלפניו
אמרו לו למת חירע לך כן. אמר להם תבלין שאלתי מן שכינתי ולא
עשרתיו. וסיקף הזכיר התנאי שאמר מערב שבת להפריש למחר. וחזר השלחן מעלמו
למקומו: מעשה שהיה רבי טרפון יושב ואוכל ונפל הלחם ממנו. אמרו אליו למת
נעשה לך כן אמר להם קורדם לויתי מן עם הארץ. ועשיתי טהרות על נבו והוא הכל
אפילו חולין בטרת תרומה. [נמלא שוכל ללמוד מזה המעשה שהקב"ה מדקדק עם לדיקו
אפילו כמות השערה כי כל זה היה בשגגה שנשכח מלבו תיקף וראה מה שנעשה לו]:

פרק שלישי מאבילין את העניים דמאי הלכה ז'

[נמ] מעשה ברבי שמעון בר כהנא שהיה נשען וסומך על רבי אלעזר והלך כך .
ועברו לפני כרם אחת אמר לו קח לי קיסם אחד מן הגדר כדי להצות
בר את השיניים. אחר כך אמר לו לא תביא לי קיסם מן הגדר כי אמר אם אתה
תעשה כן מן יראו אנשים אחרים ויעשו גם הם ככה וגמצאת שכר הגדר ילך דאיבוד
כי עד דבר קמן כזה אין אנשים מקפידים לכן כל אחד ואחד לא יקפיד כי יאמר
מה קיסם כזה נראה בזה הגדר. ובאמת אם כל אחד ואחד יאמר כן לא ישאר מאומה
בגדר לכן רא רצה הוא ליקח:

[ס] מעשה בר' חגי שהיה נשען על ר' זעירא והלכו בדרך עבר לפניו אחר שהי'
נושא עליו משא של עצים אמר לו לך וקח לי קיסם אחד להצות בו השיניים
אח"כ אמר לו לא תביא לי מאומה מן ארז העצים שאם אחת תעשה כן יעשה כל
אחד ואחד כמותך ונמצא שלא ישאר מן העצים מאומה ולא שר' זעירא היה חסיד
כל כך שידקדק עד קיסם אחד רק הוא עשה שבא להשמיענו מצות יוצרינו ובוראינו
והזהירנו שנעשה כן לכן החמיר גם הוא על עצמו אף שלא לצורך כל כך:

מסכת כלאים

פרק תשיעי אינו אסור משום כלאים הלכה ג'

[מא] מעשה ברבי שצויה שרשה דברים קודם פטירתו מן העולם שלא יווצו אלמנותו
מביתו ולא יספידוהו בעירות. ומי שנשפך בו בחייו יפטר בו במותו .
ויש אומרים שצויה עוד שלא ירבו עריו תכריכין ושיתה ארונו נקיבה בארץ [עיין
מה בבבלי כתובות דף ק"ד ע"א] אנשים מצפורן אמרו כל מי שיבוא ויאמר רבי
בפטר אנתו הורגים אותו מה עשה בר קפרא הציץ עליהם והיה מכסה ראשו וטעושה
כאבל ובגדיו קרועים כמי שקורע על מת. אמר להם מצוקים ואראלים תפסו ברחות
הכרית [הוא רכ"ן] ונברה ידן של אראלים [מלאכים] וחטפו את הלוחות. אמרו לו
בפטר רבי. לפי מעשיך שאתה עושה. אמר להם אתם אומרים שנפטר אבל לא אני.
לפי שירא לומר להם בפירוש. וקרעו את בגדיהם קריעה והך הקול של הקריעה עד
מקום שנקרא שפתה. והוא מהלך שרשה ימים. ר' נחמן בשם ר' מנא אמר מעשה נסים
נעשו

נעשו באותו היום. כי היה ערב שבת ונכנסו כל אנשי עיירות להספידו והגיהזוהו
שמונה עשר קיבוצים לעשות מושבות רמת ומתאספים שם ואח"כ הורידוהו לבית
שערים לקבורו והיה היום מאריך בזריחתו כי החמה לא שקעה באותו היום עד שהי'
כל אחד ואי' מניע לביתו וממלא לו חבית שר מים ומדריקו את הגר. כיון ששקעה
החמה קרא התרגול התחילו לצער ואמרו אפשר הללנו שבת. יצתה בת קול ואמרה
להם כל מי שלא נתעצל בהספידו של רבי יהיה מבושר דחיי העוה"ב חוץ מן כובס
אחד שהוא לא היה שם. וזה הכובס היה רגיל תמיד להיות אצל רבי בחייו. וביין
ששמע הכובס בת קול הזאת עלה עד עליה והפיל את עצמו מן העליה לארץ ופזר.
יצא בת קול ואמרת אסידו כובס זה מזומן לחיי העוה"ב [ועי' מד"ר קאלת כפופים
טובה חכמה עם נחלה. ועי' לקמן מס' פסחים כעין זה בפ"א אות קמ"ב]:

[סב] מעשה ברבי שהיה יושב בציפורין שבעה עשר שנים וקרא על עלמו הפסוק וחי
יעקב בארץ מלרים שבע עשרה שנה. וכן ויהי יחודם [רבי היה שמו
יהודה] בציפורין שבע עשרה שנים. ומן אלו השבעה עשר שנים שהיה רבי יושב שם הי'
לו לער שלשה עשר שנים על כאב השיניים. אמר ר' יוסי בר ר' בון כל אותן שבעה
עשר שנים לא מתה יולדת בארץ ישראל, ולא הפילה עוברת בארץ ישראל. ולמה היה זה
לעיר לרבי על השיניים. לפי שפעם אחת הלך וראה עגל אחד שרויין לשחטו וזעק בעגל
לרבי כאומר רבי הלילה נא מירס שלא ישחטו אותי. אמר לו רבי לך כי לך מירס .
ואחר השלש עשרה שנים הסט נתרפא רבי. ועי' מה נתרפא. כי רבי ראה שהיו הורגים
קן של עכברים. אמר רבי הכיחיס ואל תהרגום דכתיב ורחמיו על כל מעשיו [מד"ר במ
פרשה ל"ג. ועי' לקמן במס' בבא מליעא פ"ז אות שס"ג]:

[סג] מעשה ברבי שהיה עניו גדול והיה אומר כל דבר שיאמר לי אדם לעשות לו אחי
לעשה לו. חוץ ממה שעשו זקני בתירה לוקים שלי שהתירו ופרקו מהם
כשזואות והיו ממנין לוקני הלל על מקומן. ואם יעלה רב הוגא מבבל אני מושיב אותו
למעלה ממני לפי שהוא חשוב יותר ממני שהוא מיוחד. שהוא בא משבט יהודה וזמן
הזכרים. ואני משבט בנימין ומן הנקבות. פעם אחת נכנס ר' חייה רבה אלל דבי
אמר לרבי רב הוגא הוא עומד מבחוץ. נתכרכמו [פי' נתאדמו] פניו של רבי לפי
שיצטרך להוסיבו למעלה ממנו כמו שאמר. וכיון שראה ר' חייה כן. אמר לרבי
הוא לא בא לכאן בחייו. רק ארונו בא שמת. אמר לו רבי לך לחוץ וראה מי קורא
לך. וכונתו הייתה שילך מלפניו לפי שהיה בכעס עליו על שרצה לנסותו אם יקיים
כמו שאמר להוסיבו לרב הוגא קודם לו: וילא לחוץ ולא היה שם שום אדם שיקרא
אותו. וידע ר' חייה מעלמו אשר רבי הוא בכעס עליו. עשה ולא נכנס לרבי
שלשים יום. אמר ר' יוסי בר ר' בון כל אלו שלשים יום למד רב מן רבי בללא
דאורייתא לסיף שלשה עשר שנים ושלשים יום האלו שקבל ר' חייה על עלמו חיפה .
נכנס אליהו הנביא אלל רבי בדמות של ר' חייה רבה. אמר לו מה אדוני עושה .
אמר לו כואב לי שן אחר. אמר לו הראה אותי איזה השן כואב לך. הראה לו
השן ונמן אליהו ז"ל אלבעו עליו ונתרפא זה השן. למחר נכנס ר' חייה רבה אלל
רבי אמר לו מה רבי עושה עם כאב השן שלו. אמר לו מן זה העת שנתם אלבעו
עליו ונתרפא תיקף. באותה שעה אמר רבי אוי לכם יולדות שבארץ ישראל. אוי
לכם עוברות שבארץ ישראל. כי עד כה שהיה לרבי לער כאב השן היה לערו מנין
עליכם וכעת שנתרפא לא ינין עליכם עוד. אמר לו ר' חייה אני לא הייתי ולא
נתתי אלבעי על סיך [כי כן היה האמת שאליהו ז"ל היה בדמותו] מאותה שעה
התחיל רבי לנכוג כבוד ברי חייה לפי שראה שאליהו ז"ל בא אליו בדמות ר' חייה
לכבודו. כשהיה נכנס לבית המדרש היה אומר ויכנס ר' חייה רבה קודם כל התלמידים
שלי. אמר לו ר' ישמעאל בר' יוסי וכי יכנס אפי' קודם ממני. אמר לו הם ושלום.

אלה ר' חייא רבה יכנס מקודם ור' ישמעאל ברי יוסי יכנס אפילו קודם מר' חייא : רבי היה מבסר שבחו של ר' חייא רבה לפני ר' ישמעאל ברי יוסי שאדם גדול הוא פעם אחת ראה ר' ישמעאל את ר' חייא בבית המרחץ ולא עמד ר' חייא מלפני ר' ישמעאל אמר ר' ישמעאל לרבי זה הוא ר' חייא שאתה מספר בשבחו אמר לו אין אמר לו מה עשה לך אמר לו ראה אותי בבית המרחץ ולא נכנע מלפני שלא קם בעדי אמר רבי לר' חייא למה עשית כן אמר לו יבוא עלי כך וכך אם ידעתי שהוא רוחץ במרחץ כי הייתי ערוך בזאתו זמן שעיניתי באגדת ספר תהלים " מן אותו שעה מסר לו רבי שני תלמידים שיהלכו עמו בכל מקום חוץ ואפילה כמו בבית המרחץ וכדומה כדי שלא יבוא חלילה לירי סכנה. [עין במד"ר ס:]

[סד] מעשה בר' יוסי שהיה מתענה שמיים וים [ובמדרש קהלת הגירסא שלשים יום] כדי שיראה את ר' חייא רבה בחלוט. ולבסוף ראה אותו והיו ידיו מרתחין ועניו כהו. ואם תראה לומר שר' יוסי היה אדם קטן ושפל לכן בא לו העונש הזה. לא כן הוא כי מזה המעשה תוכל לדעת ולהתבונן שאדם גדול היה כי פעם אחת בא לו ר' חייא רבה ששעה בגדי פשתן לפני ר' יוחנן ואמר לו ר' יוחנן אם ידעת אותו ומכירו מן התלמידים שלך היה סימכו שלא יפול אמר לו ר' יוחנן כל התלמידים שלו וכשבא אל ר' יוסי אמר לו אם תראה אותו אני מכירו. עבר לפניו כל התלמידים שלו וכשבא אל ר' יוסי הכיר אותו ואמר זה הוא ששמך את הרקיע מזה נוכל לדעת ולהתבונן שגם ר' יוסי היה אדם גדול. אך לא בא למעלה ר' חייא רבה [ע' מד"ר קהלת בפסוק כל אשר תמצא בידך]:

[מה] מעשה בר"ש בן לקיש שהיה מתענה שלש מאות תעניתים כדי שיראה בחלוט את ר' חייא רבה ולא ראה אותו, ובסוף התחיל להלעטר על מה שלא ראה אותו. אמר ובי אפשר הוא למד תורה יותר ממני. אמרו לו הוא ריבך תורה בישראל יותר ממך. ולא עוד אלא שהוא היה גולה ממקום למקום כדי ללמוד תורה אמר ר"ש בן לקיש ובי אנכי לא הייתי גולה. אמרו לו אתה היית גם כן בגולה אבל רק ללמוד תורה לעמך. אבל ר' חייא רבה היה בגולה ללמוד תורה לאחרים [מד"ר קהלת ס:]

[סו] מעשה היה כשנפטר רב הונא ריש גלותא העלוהו מזון לארץ ישראל אמרו בלית מקום אהנו נותנין אותו לקבורה. אמרו כדאי הוא רב הונא שהיה מקום משכבו אלל ר' חייא רבה לפי שהוא מן משפחתו. אמרו מי הוא זה האיש שילך ויכניסנו אלנו למערתו. אמר רבי חני אני אכניסנו [שהוא לא היה ירא ללכת שמה] אמרו אליו עלילה אתה רוצה לפי שאתה איש זקן ואתה רוצה להיות נקבר אלנו. אמר להם ר' חני אם כן איפוא זאת עשו לי שלא תחשדוני שאנכי רוצה להיות נקסף אלנו. הביאו לי חבל אחד קטן וקשרו אותו ברגלי ואם אני מתעכב שם יותר מדי אזי תגדרון אותי בחבל הנקשר לי ברגלי. עשו כן וכנסו למערה ומלא כחוב שלשה היו דיניהם שוים שלא הניחו אחריהם כמותם ואלו הם. יהודה בני אחרין ואין עוד. חזקיה בני אחרין ואין עוד. [כי יהודה וחזקיה היו בניו של ר' חייא רבה ולכן אמר בני מפני כבודו של ר"ח שהיה לו שני בנים האלו וכאלו הם בניו ראוי לשבח הזה שלא הניחו עוד אחריהם בחסידות ובמעשה] יוסף בן ישראל [הוא יוסף הלוי] אחרין ואין עוד. ומדבר הזה הבין ר' חני שאין ראוי שהיה רב הונא נקבר שם. והגביה ר' חני את עיניו לראות אחר ר"ח רבה אמרו לו הפוך

[י] ומה שהיה קשה עליו למה לא עמד מלפניו. והלא זה המעשה היה בבית המרחץ. ובבית המרחץ פטורין לקום לפני זקן. אך זה היה בבית המרחץ שהיה מקום שיחור דאם לא כן שהיה בבית המרחץ ממש היאך היה עושה ר"ח כי אם חסור להרהר בד"ת. עיין מזה נמתנת כסונה שם :

הפוך פניך ולא תראה למעלה. שמע ר' חני את קול של ר' חייא רבה שאמר לר' יהודה בנו שיאמר לרב הונא שיבא בכלאן כלומר שיקבר אלנו. אמנם רב הונא מחמת ענותנותו לא רצה לקבל שיקבר שמה. אמר עליו ר' חייא רבה זו הברכה. כמו שלא קיבל עליו שיקבר בכלאן. כן זרעו לא יפסוק לעולם וילא ר' חני משש לשלום והיה בן שמיים שנה וחכה על ידי מעשה זאת שנקפלו לו שנתיו [מד"ר קהלת שם. ועי' לקמן מס' מועד קטן פ"ג אוח רל"ד]:

[פז] מעשה בשני סופרים של שלמה המלך ע"ה שהיה שמש אליהרף. והשני שמו אחיה. ראה מלאך המות בהם והסתכל עליהם וחרק שיניו עליהם לפי שהיה רוצה להמיתן וכעם שלא היה יכול להמיתן לפי שלא היה שם מקומם שנגזר עליהם שימותו. ושלמה המלך ראה ודבין זאת אמר איזה שם שלמה המלך ונתן באויר ובחללה של עולם. אז הלך המלאך המות ולקחוס משש לעשות בהם כרלונו כי שם היה המקום שנגזר עליהם שימותו. אח"כ בא מלאך המות ושחק נגד שלמה המלך. אמר לו שלמה המלך בעת הזאת קודם שיכלה להם היית חורק בשינך עליהם וכעת אתה עומד ומלחק. אמר לו המלאך הקב"ה אמר לי שחקז מאויר העולם ולא בארץ. אמר לו שלמה המלך בעת הזאת כן למען אוכל לעשות השליחות לכו אתי שמה. אמר כך הלך המלאך והמיתן שם באויר. ולכתלה לקחן משש בידו. שלא יורידן שלמה והלך תחלה להודיע לשלמה מפני כבודו והודיע לו כל הדברים ואח"כ הלך לישל בהם [מזה המעשה נלמוד רגלוהי דבר נש איוני ערכים ליה לאתר דמתכעבי תמן מובילין יותיה]:

[פח] מעשה בשני בניו של ר' ראובן בן איסורובולוס שהיו תלמידים של רבי ראה רבי אשר מלאך המות מסתכל בהם וחרק בשיניו שהיה רוצה להמיתן ולא היה יכול כי לא היה שם מקומם. אמר אגלה אותם שיחיו בגלות במקום אחר והגלה אותם שיחיו בארץ דרומי. כי אמר הגלות יכפר עליהם ולא ימותו הלך המלאך ולקחם משם:

מסכת שביעית

פרק רביעי בראשונה היו אומרים הלכה ז'

[סז] מעשה בר' אבא בר זמינא שהיה חייט. והיה פעם אחת תופר בגדים ומתקן אצל גוי אחד בביתו בעיר רומי. הביא זה הגוי לפני ר' אבא זה החייט בשר נבלה ואמר לו אכול זה. אמר לו אין אני אאכול מאכל זה. אמר לו הגוי אני אומר דך שתאכר שבאם שאין אתה תאכל אזי אהרנך. אמר לו ר' אבא אם אתה רוצה להרוג אותי. הרשות בידך ואין אני אאכול זאת כי הוא בשר נבלה וזה אסור ערינו. כי אנכי יהודי. אמר לו זה הגוי כעת אני אגלה לך הכל. כי כוונתי היתה בזה להיפוך. כי אדרבא אם היית אוכל זאת הייתי הורגך כי כל אדם צריך להיות חזק ואמיץ באמונתו. אם הוא יהודי צריך לאחוז בדת יהודית דגמרי. אפילו אם רוצים להרגו צריך לשמור את דתו. וכמו כן אם הוא גוי צריך להיות גוי גמור. אמר ר' אבא בר זמינא ששמע את מה שהתירו רבנים בשאר המצות לעבור ואל יהרג בצנעא. היה אוכל הבשר הזה כי זה ג"כ הי' בצנעא. [ע' מזה בספר חסידים סימן ר"ע]:

[ע] מעשה בר' ערפון שירד לאכול תאנים מתוך גן שלו. שלא בטובה [דהיינו כמו שאמרו ב"ש] [מי שאוכל פירות שביעית אינו לריך ליתן תשואות מן לבעל הבית עבור זה כי המורה הפקירה הפירות לכל אדם. ור' ערפון אכל ג"כ הפירות שלא בטובה כי אם הי' בטובה לא היו השומרים מכים אותו] ראו אותו השומרים שהוא

שהוא אוכל התאנים התחילו לטכותו. כשראה ר' ערפון שהוא עומד בסכנה אמר להסומרים בחייכון חקקס מתכנסת לכו לביתו של ערפון שיכינו לו תכריכין כי ימות מכם המכות האלו שהכו אותו. כששמעו הסומרים כן שהוא ר' ערפון בעלמו נסלו על פניהם ונשתמחו לפניו ולמרו לו רבי מחול לנו שלא ידענו שאתה הוא ר' ערפון. אמר להם ר' ערפון יבוא עלי כן וכך אם לא על כל מכה ומכה שסכיתם אותי במקל. מחלתי לכם על ראשון ראשון. באלו שני דברים נהג ר' ערפון כדברי ז"ש והסתכן את עלמו. אחר כך"ס שטעה את עלמו וקרא ק"ס וכל ילדי סכנת לסעים [כמו שצנור בפי"ק דברכות משנה ג']. ושנית בזה המעשה. ר' אבהו כשס ר' חנינא בן גמליאל אמר. כל ימיו של ר' ערפון היה מתענה על הדבר הזה ואמר אזי לי סתכבדתי בכתרה של תורה:

(ע' במס' נדרים פ"ט דף ס"ב בקי"ור):

פרק ששי שלש ארצות לשביעית סלכס א'

[עא] מעשה בתלמיד אחד שהורה הלכה לפני ר' אליעזר רבו. אמר ראשתו שהיתה שמה אימא שרום. זה התלמיד שהורה הלכה לפני אינו מוציא שנתו. או שבוע זאת וכן היה שלא יצא השבוע עד שמת. אמרו לו תלמידיו רבי וכי נביא אתה מאין אתה יודע זאת. אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אני מקובל שכל תלמיד המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. (ע' מד"ר אחרי מות פרטס כ')

פרק תשיעי הפיגם והריבוזין סלכס א'

[עב] מעשה בר' שמעון בן יוחאי שהיה נחבא במערה שלש עשרה שנים עד שהעלי' גופו חדודה [שקורין ראסט] ונעשה נס שנברא אילן חרוב ואכל ממנו הסירות. דסוף שלש עשרה שנים אמר רשב"י וכי לא אצא מכאן דראות ולשמע מה קוד נשמע בארץ. יצא וישב על פתח המערה שהיה שם. ראה צייד אחד שעמד וצד עופות. שמע בת קול מן השמים קורא ואומר דימוס (פי' רחמים) והיה זה העוף ניצוד מזה הפתח וברח משם כשראה זאת רשב"י אמר אפילו ציפור אינו נלכד וניצוד עד שמכריזין עליו מן השמים. כל שכן נפש של ישראל וכשראה שהדברים מתקבלין ומסתייעין לו מן השמים אמר נרד ונראה לתקן עיר טבריה. לפי שקיבל הנאה מהם אמר צריכין אנחנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים. דכתיב ויחן את פני העיר. שהיו עושין מקום שיהיו מוכרין שם הקצבים בשר. לכן נטהר את טבריה כדי שלא יצטרכו הכהנים להקיף ולסבב המקום שיש שם מת. הלך ולקח תורמיסין של תרומה והיה קוצץ קצוצות והשליך אותם בשוק. וכל מקום שהיה שם מת מונח היה המת צף ועדה למערה והוא היה מציין את המקום כדי שידעו הכהנים שלא ילכו במקום הזה. ראה אותו כיתי אחד. אמר וכי אין אני הולך ומצחק בזה היהודי הזקן. מה עשה הקד' ולקח מת אחד והלך לאותו מקום שטיהר שם רשב"י והטמין את המת שם. ואחר כך הלך זה הכותי לרשב"י ואמר לו וכי אתה לא טהרת זה המקום לכן בוא אתי ואוציא לך מת מזה המקום. צפה רשב"י ברוח הקודש שזה הכותי בעצמו טמן שם זה המת. אמר רשב"י גודר אני על העריונים והוא זה הכותי שעומד למערה שירד ויטית. ועל התחתונים דהיינו המת שהוא נתון למטה בארץ שיעדה ויחיה במקום זה הכותי וכן היה לו. וכשעבר לפני מגדול אחד שמע קול של חכם אחד שאמר זה הוא בר יוחאי שטיהר את טבריה. אמר לו רשב"י יבוא עלי כן וכך אם לא שמעתי שעתידה טבריה להטהר. אפילו כן לא היית מאמין וצחקת עלי. ונתן בו רשב"י את עיניו ונעשה גר של עצמות (עין זה עוד לקמן מס' שבת פרק ז' אות קט"ז):

מעשה

(עג) (סלכס ג') מעשה במלך שהיה שמו דיקלימיאנוס והיה מיצר להאנשים שהיו דרים בעיר פנייס. אמרו בני פנייס למלך הזה. אם אתה עושה לנו יסורים אנחנו הולכים מכאן למדינה אחרת. אמר יועץ אחד למלך האנשים האלו לא ילכו מכאן. ואם ילכו אזי יחזרו לכאן כי אינם יכולין לעכב שם זמן רב. כמו זו ההיה שגדידה במדינה זו אינה יכולה לחיות במדינה אחרת. כך הם אינם יכולים לגרד במדינה אחרת רק במקום שגולרו. ואם אתה רוצה לברוק ולנסות אם אמת הדבר כן. עשה זאת אמר להביא לך צביים ושלחן לארץ רחוקה ובסוף תראה שיחזרו ויבואו לכאן בחזרה. במקום שגולרו ואם יבואו לכאן בחזרה תוכל לומר שאילו הם צביים אחרים ואינם אלו ששלחת מכאן. לכן עשה כן. שתכסה קרניהם בכסף שיהיה לך לסימן שאותם הם ששלחת. ואחר כך תראה שכן הוא האמת. כמו שאמרתי ועשה כן ושדח הצביים למדינת אמריקא ובסוף שלשים שנים באו בחזרה למקומן שגולרו שמה:

(עד) (סלכס ז') מעשה בר' חזקיה שהיה עומד בשוק של קיסרין. ראה לאיש אחד שנושא על עצמו משא עם תבואה של איסור שמיטה. הפך פניו ממנו כדי שלא יראה אותו זה שנושא התבואה ויקרא לו שיסייע לו לפרוק משאו ממנו. ולמה עשה כן שהתעלם עיניו מלראותו. כדי לעשות תוכחה לבני אדם שלא יעשו כמעשה של זה האיש שעשה שלא כהוגן:

מסכת תרומות

פרק שמיני האשה שהיתה אוכלת בתרומה סלכס ג'

(עה) מעשה באשה אחת שהיתה אוהבת לעשות מצות הרבה לפור צדקה לעניים. פעם אחת עלה אצלה עני אחד ונתנה לפניו לאכול. ובעתה היה צד עין וכו'. והוא לא היה אז בבית. ואחר שאכל זה העני הרגישה שבעלה יבוא לביתו ויראה שלא יבעוס עלי' מדוע נתנה לעני זה לאכול, מה עשתה נתנה לזה העני על העליה והחביאה איתו שמה כדי שלא ירגיש בעלה שיש בכאן איש עני. וכן היה שבא בעלה לביתו ונתנה לו לאכול ואכל קצת מן המאכל וישן בתוך אכילתו ונרדם ובא נחש ואכל מן המאכל שהיה נשאר לפניו. וזה העני רפי שהיה יושב בעליה ראה את כל זאת. אחר כך הקיץ הוא מן שינתו ורצה לאכול את שאר המאכל שהשאיר ועומד לפניו. התחיל זה העני לגעור בו ולהזהירו שלא יאכל מזה המאכל עוד לפי שנחש אבל מזה המאכל [נלמד מזה המעשה הרבה ענינים. אחד שמי שישן ונשאר אצלו מאכל אין בו משום גילוי כמו שהיה בכאן שרצה תיכף לאכול ולא עלתה על דעתו כי מן ואולי אכל נחש ממנו. כמו שהיה באמת שאכל. לפי שהוא דבר שלא שכיח לכן ל"ה לאוסרו עבוד זה. אמנם יש אוסרים שאעפ"כ יש בו משום גילוי. ואל תשיבנו מזה המעשה שהוא אכזר. לפי שהיה ברור לו שהנחש לא הי' אוכל רק מצד אחד של המאכל והוא אכל מצד השני. שנית נלמד מזה המעשה שאין אסור משום יחוד. בזה שנתנה לזה העני לאכול ובעדה לא היה אז בביתה. שלישית נלמד מזה. כיון שלא נחשד העני הזה על שפיכות דמים לפי שהזהיר לבעד הבית שלא יאכל מן זה המאכל לפי שנחש אכל ממנו. לכן לא נחשד גם על ניאוף ורא נאסרה על בעלה. דכתיב כי נאפו ודם בידיהם. ר"ל מי שנחשד על זה נחשד גם על זה. ומי שלא נחשד על רציחה גם על ניאוף לא נחשד]:

[עו] מעשה בטבח אחד בניסורין שהיה מלכיל לישראל נכילות. וטריפות. פעם אחת טבח יין כערב שבת ועלה לנג ונפל זמם והיו כלבים מלקקים את דמו. בלו ושאלו לר' חנינא אם מותר ליקח אותו משם כדי שלא יאכלו אותו הכלבים.

אמר

אמר להם הניחו כי משלהם הם אוכלים לפי שגזל אותם העריפות השייך להם. לכן הניחו להם לאכול. כי הם אוכלים מן הדין פי בתורה כתיב וכשר כשדה עריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו. וזה היה גזל את הכלבים ומאכלי לישראל [עין מד"ר ויקרא פרשה ס'] וטעם איתא שמת בערב יוה"כ ולא בע"ש :

[עו] מעשה בחסיד אחד שהיה נזהר הרבה בגיוריו י"ן. פעם אחת נפלה דריקה והי' מירדא גדולה שכל אחד ואחד היה עוסק בהצלתו וזה החסיד ראו אותו דורש ביום הכפורים וצלוחת של מים בידו לשומרו מן הגילוי ולא היה חש להנעשי שמה בהרל"ק: איש אחד היה שהיה לו חבית של יין והיה בגילוי הלך בערב יוה"כ לשפוך אותו לחוץ שרא היה רוצה לשתות עוד מן היין הזה. ראה אותו איש אחד מה שרוצה לעשות. אמר לו תן לי זה היין ואני אשתה אותו. אמר לו וכי אין אתה יודע שהיין הזה הוא בגילוי ופן שתה נחש ממנו. אמר לו תן אותו לי וארון שר יוה"כ יעמוד כי שלא אסתכן. ולא הספיק לשתותו עד שנתחלה גופו מן האדם שהיה בהיין :

[עח] מעשה ברי' זעירא שהיה יושב לאכול והיה יסן ונתן ידו על הכלי שהיה בו היין כדי שלא יבא הרחש (מין נחש) ויטעה. ואמר לבני ביתו שידליקו הכר ומלאו שופינא שהוא דומה לעצמה כרוך על זה הכלי. אמר ר' זעירא לשופינא רשע וכי לא הייתי מזהר כך שהנחתי ידו על הכלי :

[עט] מעשה ברי' חייא רבה ור"ש ברבי היו יושבין בבית אחד הלכו הם במשקה שהי' בכלי הרחשים. אמרו אפשר נוכל לראות כעת הרחש. וראו הם בכלי את הרחש אמרו ברוך הוא שבחר בהם בחכמים שאמרו נתנה רשות לארץ לבקע מפני הרחש ולא נתנה רשות לכלי לבקע מפניו :

[פ] מעשה ברי' ינאי שהיה יורא מאוד מפני הרחש. והיה נותן מטתו על ארבעה ספלים עם מים שיעמדו ארבעה רגלי המטה עליהם כדי שלא יוכל לעלות הרחש על המטה פעם אחת פשט ידו ומלא לרחש אלנו. אמר הרימו המטה מן הספלים האלו כי ראה גם זה לא הועיל לו. ואסמך על הכורה שישמור אוזני דכתיב שומר פתאים ה' :

[פא] מעשה באיש אחד שהיה שוגא בשר של כבש. פעם אחת אכל בשר. עבר איש לפניו אמר לו בשר זה שאכלת הוא בשר של כבש. ומחמת שהיה מפונק גדול ולא היה יכול לסבול בשר זה. מת עבור זה :

[פב] מעשה באנשים שהם מנהיגים חמורים. שהיו אלל אכסניא אחת בדרך אמרו לבעל אכסניא משם תן לנו לאכול קיטניות ונתן להם. אמרו לו תן לנו עוד. ונתן להם. אמרו הראשונים שנתת לנו היו יותר טובים מן אלנו, אמר להם כי בראשונים שדרה של נחש מלאנו בהם לכן היו יותר טובים ואנשים ההם כשמעם זאת והם היו מפונקים. מתו מזה :

[פג] מעשה ברועים שהיו חולבין חלב מן הכהמות בא נחש אחד ואכל מזה החלב והיה עם כלב של הרועים ראה זאת שאכל הנחש מן החלב. והרועים לא ראו ואח"כ ראו הרועים לאכול מזה החלב. נכח הכלב בהרועים כדי שלא יאכלו ויזיק להם. אמנם הם לא הבינו שהוא נוכח לעונתם ורואה להזהירם בזה. ולכסוף הם לא השגיחו עליו. ואכלו ומתו :

[פד] מעשה באחד שטעה בביתו מין מאכל שחשק שומים לאכלו. ובא נחש מן ההר ואכל מן זה המאכל. והיה נחש אחד בביתו וראה שהנחש של ההר אכל מזה המאכל. וכשבאו בני ביתו לאכול המאכל היה הנחש של הבית זרק עליהם עפר כדי שלא יאכלו וזה לא הבינו בזה. מה עשה הנחש הפיל עלמו לחוך המאכל כדי שלא יאכלו זה המאכל : (מן אלו המעשיות נלמוד הכתוב ברזות ה' דרכי איש גם אויביו נחש וכלב יפלים אחו) :

(פה) מעשה באיש אחד שביקש רב אחד שילך אלנו לביתו הלך אהו לביתו וכשבא לביתו לקח זה האיש כלב שלו והוסיפו אלל זה הרב. אמר לו הרב מה זה שאתה עושה לי. וכי בזיון אני חייב לך שאתה מכנה אותי. ונתת הכלב אלנו אמר לו אני רואה לשלם גמול טוב להכלב הזה להסתכר על ידך כי הוא גמול עמי גם כן טוב לכן לריך אני לשלם לו גמולו הטוב. כי פעם אחת באו שבויים והיו רואים לוקח את אשתי לשניה כדי לעשות בה כרזונם. הלך זה הכלב ועקר את הבויים שלהם. לכן אני מכבדו כעת :

(פו) מעשה בעולא בן קושב שכתבה אותו המלכה שיכתב אללה (ובמדרש משמע שהמלכות רלה להרוג אותו) ברח משם והלך לו ללוד. אלל ר' יחושב בן לוי. באו אנשים מן המלכות וסבבו אותו המקום שעולא בר קושב היה עמון שס. ואמרו אלס אין אתם נותנים לנו זה האיש אנחנו מחריבין המדינה. עלה ריב"ל אלל עולא בר קושב וביקש ממנו שימחול לו ואמר לו מוטב שתהרג אתה בעלמך ולא יהרגו כל האבור על ידך. ומסר אותו לירס. ובסתלה היה אליהו הנביא ז"ל רגיל לבוא אלל ריב"ל לדבר אהו ומן אותו המעשה שמסר אותו בידם לא בא אליו עוד אליהו זכור לעוב. והפענה ריב"ל כמה תעניתים (ובמדרש איתא שלשים תעניתים) כדי שיראה אותו. ונתראה אליו אליהו אמר לו ריב"ל מדוע לא נתגלה אליו עד כה. אמר לו אליהו ומה אתה סובר שאני מגלה את עלמי למי שהוא מוסר נפש לידי זרים, אמר לו ריב"ל וכי לא עשיתי כמו ששנינו במשנה סיעה של בני שהוא מוסר נפש לידי זרים, אמר לו ריב"ל וכי לא עשיתי כמו זה האיש בלבד. ואל יהרגו כולם : אמר לו אליהו וכי כן הוא דרך חסידים. אמנת הדין כן הוא אמנם לחסיד כמותך אין ראוי לעשות כן (מד"ר יוגס פרשה ל"ד) :

(פז) מעשה שהיה ר' איסי נתפס בעיר ששמה סיפסופה על עלידה. אמר ר' יוחנן. יכרך המת בסדינו כלומר שישאר בתפיסה. אבל ר' שמעון אמר עד שאני אהרוג ר' אחריים. או אחריים יהרגו אותי אלך ואספור נפשי עליו ואצילו בכחי. הלך לאדו שתפסו אותו ופיסס עליו ונתנו לו ר' איסי בחזרה. אמר להם ר' שמעון בואו אתי אצל הזקנים שלנו ויתפללו על החסד הזה שעשיתם שהחזרתם אותו אלי בחזרה. באו אצל ר' יוחנן אמר להם מה שהיה ברבכם דעשות לר' איסי יעשה הקב"ה לכם. גזר עליהם ר' יוחנן שימסרו לאותה אומה שהם במרחק הארץ. ולא הגיעו למקום שנקרא אפיפסירוס שהוא קרוב ממדינת אותה אומה שגזר עליהם עד שהרכו כולם לאבדון כמו שגזר עליהם ר' יוחנן :

(פח) מעשה שהיה זעירא בן חנינל נתפס בעיר סיפסופה עלו ר' אמני ור' שמואל לפיים עליו אמרה להם המלכה ששמה היתה זנביה כשביל שרגיל בוראכס לעשות לכם נסים אחס מתייקרים בו ומובטחים עליו לעשות לכם נס. נכנס סוחר ישמעאל וכשה חרב אחד ואמר בחרב זו הרג הגזלן שגזר בן נילור לאחי המלכה ונכחלה המלכה מקול הכשורה הלו שנהרג אחיה ועי"ז נילול זעירא בן חנינל :

(פט) מעשה ברי' יוחנן שגזרו ממנו ממון. אנשים שר מקום קנייה. נכנס ר' יוחנן לבית המדרש והיה ר"ש בן דקיש שואל שמעתא ורא השיב לו. שאלו ולא השיב לו אמר לו מה זה שאין אתה משיב לי כעת. אמר לו כל האברים תלויים בלב והרב תלוי בכים וכיון שנישר ממני מעותי אין דעתי מיושבת עלי. אמר לו ובאיזה מקום דקחו ממונך. אמר לו וכי אין אתה יודע וסיפר לו כל המעשה שבעלי קנייה לקחו מעותיו אמר לו הראני את מקום מסתורם. יצא והראה לו וראה אותן ר' שמעון בן לקיש מרחוק והתחיל לצעוק נגדם. אמרו אנו הגולנים אם הוא ר' יוחנן שבא לנגדנו נחזור לו חצי ממונו. שלקחנו מאתו. אמר להם ר"ש בן דקיש בתייבון כל הממון שלקחתם וגולתם מאתו אני נוטל מאתכם. וכן היה שלקח מאתם כל הממון :

(צ) מעשה היה ברועה חזירים והיו התינוקות של ריש גלותא מכים אותו. ואחר כך נעשה זה הרועה ושמו היה דיקלוט מלך והיה הש כי פן ואולי ידולדו הנערים גם עתה בו כמו שהיו רגילים. ירד למקום פמיים. שהוא רחוק מן היהודים ושרח כתב אחר היהודים שיבואו אצלו במוצאי שבת ואמר להשליח שלא יתן להם הכתב לידם עד ערב שבת עם השוכה כדי שלא ידעו קודם שבת ויוכלו לייך למקום פמיים. ואם יתן להם הכתב לעת ערב אזי לא יוכלו לבוא לפניו על מוצאי שבת כי בשבת בודאי לא יעברו לייך למקומו. ובא השליח למקומם בערב שבת בסנות ערב והיה ר' יהודה הנשיא ור' שמואל בר נחמן הלכו לרחוץ במרחץ חמין של שבריה. בא השד לפניהם ששמו הוא אנטיגרוס. והיה ר' יהודה הנשיא רוצה לגעור בו שילך לו. אמר לו ר' שמואל בר נחמן הניחו. רעשות לנו נסים על ידו הוא נתראה לנו. אמר להם זה השד מה רבנים עושים כלומר ספרו לי המעשה שיש לכם. ספרו לו אשר המלך שרח אחריהם כתב שיבואו אצלו במוצאי שבת. אמר להם זה השד לכו רחצו עצמיכם ואל תדאגו כי יוצרכם יעשה לכם נסים. במוצאי שבת בא זה השד וטען אותם על כתיביו והביא אותם למקום פמיים אמרו משרתי המלך למלך היהודים הרבנים המה עומדים בחוץ. אמר המלך לא יראו פני עד שירחצו תחלה במרחץ. והיה שם מרחץ שהוסק שבעה ימים ושבעה לילות. יצא זה השד ונצח לפניהם שהיה מוג מים קרים במרחץ שלא יזיק להם החום והביאם למרחץ. ועמד לפניהם שלא יזוקו מחום המרחץ אמר להם המלך בעבור שיצרכם עושה לכם נסים אתם מבזין את המלך. אמרו אליו אל דיקלוט רועה חזירים בעת שהיה היינו מבזין אותו אבל לא בן כעת שנעשה מלך ונקרא דיקלטינוס מלכא אין אנתנו מבזין אותו. אמר להם המלך אפילו בן אין לאחרת רוב לא עם הרומי קטן ולא בחבר (הוא סס אומה) קטן : (מד"ר מולדת פרשה ס"ג) :

מסכת מעשרות

פרק שלישי המעביר תאנים בחצירו הלכה ד'

(צא) מעשה בר"א בר' שמעון שהלך אצל ר"ש בר' יוסי בן דקוניא חותנו. והיה ר"ש חותנו מוג לו כוס והוא שתה הכוס. אח"כ מוג לו עוד כוס ושתה גם כן. אמר לו חותנו לא שמעת מאביך כמה פעמים אדם צריך לשהות בעת שתיית הכוס. כי אינו מדרך ארץ לשתות כוסו בבת אחת ואתה שותה ב' כוסות כאחת. אמר לו אם הכוס הוא לא חס ודא קר רק במזוג השוה שותה כל הכוס בפעם אחת. ואם הכוס הוא צונן צריך לשהות שתי פעמים. ואם הכוס הוא חם צריך לשהות שרשה פעמים. אמנם לא שיערו חכמים לא ביינך שהוא נאה. ולא בכוסך שהוא קטן. ולא בכריסי שהוא רחבה. והיה ר' יהושע בן קרחה קורא לו חומץ בן יין, אמר לו למה אתה קורא לי כן. אמר לו עד שתברר ותלך לרודקיא (לפי שהי' תופס גנבים שם כדאיתא בבבלי בבא מציעא דף ס"ג ע"ב) אמר לו ר"א בר"ש וכי לא טוב עשיתי שהייתי מכרה קוצים מן הכרם שכבר נקצצו כדומר מכלה הייתי הרשעים מן העולם. אמר לו ר' יהושע בן קרחה ולא היה לך לייך לטוף העולם להניח לבער הגינה (הוא הקב"ה) שיקוף את הקוצים (ע"י בכבלי כבא מליעא דף פ"ג ע"י) בבלי מס' פסחים דף פ"ו ע"ג) :

מסכת מעשר שני

פרק רביעי המולך פירות מעשר שני הלכה ו'

(צב) מעשה באיש אחד שבא אצל ר' יוסי בן הלפתא אמר לו ראיתי בחלומי שאמו

שאמרו לי לך למקום קפורקיא ותמצא ממון של אביך. אמר לו אם אביך היה מימיו פעם אחת במקום קפורקיא. אמר לו לא. אמר לו לך ותמנה עשר קורות תוך ביתך ואתה תמצא ממון של אביך [מד"ר וילא פרשה ס"ה ובמגילת איכה בפסוק רבתי בגוים] :

(ג) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' יוסי בן הלפתא ואמר לו ראיתי בחלומי שהייתי לבוש עטרה של זית. אמר לו זה סי' שאתה תתרום ותתגדל ויהיה לך עטרה אחר איכה ימים בל אליו איש אחר אמר לו ראיתי בחלומי שהייתי לבוש עטרה של זית אמר לו אתה תהיה לוקה. אמר לו למה לזה האיש ששאל לך ג"כ על חלוס כזה אמרת לו שיתרום. ואלו אתה תאמר כן. אמר לו זה האיש ששאל לי מקודם הוא ראה בשעה שנאמרים הויתם. אבל אתה ראית בשעה שנחבטים ונפולין לארץ (מגילת איכה סס) :

(ד) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי שהייתי משקה לחילין זית בשמן. אמר לו תיפח רוחיה דההוא גברא. הוא בל על אמר חמו (ורמזו כמו שמן שבה מן היום וכו' חוזר ומוסחו במסקה היו"ל ממנו כמו כן הוא בל על חמו שגולד וילא מפרי בטנה). (מד"ר איכה סס) :

(ה) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי עין זה נושק לעין חברתה. אמר לו תיפח רוחיה דההוא גברא. הוא בל על אחותו :

(ו) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי. אמר לו ראיתי בחלומי יש לי שלשה עינים. אמר לו תגורס אתה תעשה כלומר שתהיה אופה והיינו כי יש לנו שני עינים ועין השלישי הוא רמז על עין החסור הרי שלשה :

(ז) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי שיש לי ארבעה אזנים. אמר לו אתה תמלא שתי אזניך. ושני אזנים של חבית יין (ובמדרש פתר לו באופן אחר עיין סס) :

(ח) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי אשר הכריות בורחים ממני. אמר לו אתה תביא קוטים וכל הכריות יברחו מפניך :

(ט) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי. אמר לו ראיתי בחלומי שהייתי לבוש פנקס אחד שכותבין בו ויש בו שנים עשר לחות. אמר לו מרדעת של חמורך יש בו שנים עשר מעלות על שנים עשר קרשים " :

(ק) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי שבלעתי כוכב. אמר לו תיפח רוח של איש זה כי הוא הרג לאיש יהודי דכתיב דרך כוכב מיעקב (ובמדרש איתא שפתח לו מפסוק אחר) :

(קא) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי כרס של זה האיש מעלה מרור. אמר לו יין של זה האיש יהיה לחומץ ותקח עשבים מרורים ותעבול בחומץ וכוסס ואוכל :

(קב) מעשה באיש אחד שבה אלל ר' ישמעאל ברי' יוסי אמר לו ראיתי בחלומי שאמרנו לי כן. הורד אלבעך למטה. אמר לו תן לי שכרי ואני פותר לך אמר לו ראיתי בחלומי שאמרנו לי כן. יהיה נפוח בפוך. אמר לו תן לי שכרי ואני פותר לך. חזר ואמר לו ראיתי בחלומי כן. זקוף אלבעך למעלה. אמר לו ר' ישמעאל ברי' יוסי וכי לא אמרתי לך פעם אחת שתתן לי שכרי ואני פותר לך ועתה אני פותר לך. שרמזו לך בראשונה שירד הבשם על חמיו שלך ויהיו נפוחים מחמת הדלף ואח"כ יהיו החמיו נלמחים מעגמס ויתקלקלו וכולם היו לרעה לו :

" מדי דברי צו עניני חלומות זכור אזכרכו סתן אחד מה שכתב צבי דבש לפי צמערות ביטל אות י"ו. אם ישן אדם וישים ידו על גיד הכסה יבסלוהו חלומות רעים ונראה דאם תלם חלוס רע וידע שידו יתה על גיד הכסה אל להתענות. ואדם גדול היה שלל תקפיד בחלומות. ואמר שאלה ת"ת אחד שעל הכרוב היה מתענה ת"ת בשנת. ואמר לו בשנת אחד שלל יתענה. וצו לא תלם לו. עכ"ל סס :

(קג) מעשה בכותי אחד שאמר אני אלך מלחק ומשחק בזה הזקן של היחודים שכולם פותר חלומות (ועל ר' ישמעאל אמר כן) בזה אללו ואמר לו ראיתי בחלומי ארבעה ארוזים וארבעה שיקמים (הם מיני חילנות שנולדים בו תלמידי) וקמים ושור רוכב על המשא ואכני הייתי ניס ולא ניס אמר לו תיפח רוחו של זה האיש כי הוא לא ראה חלום רק שרואה לנסות אותו. ואטפ"כ אינו יולא ריקס מלפני אמר לו ארבעה ארוזים הם ארבעה נדרים של המטה העשוים לבית קבול. ומשא של תבן על ארבעה כרעי המטה והקנים הם הרגלים קנים של התבן והוא יושב במטה יסן ואינו יסן כלומר לא יוכל לחיות ולא למות. וכן היתה לו: (קד) מעשה בחשה אחת שבאתה לר' אליעזר אמרה לו ראיתי בחלומי מזוזת הבית שבצר אמר לה זה סימן שחלד בן זכר. הלכה לביתה וילדה בן זכר אחר אהה ימים באתה עוד הפעם לר' אליעזר ולא היה בביתו רק התלמידים אמרו לה רבינו אינו כעת בכלן רק אמור לנו מה אתה מבקש אותו. אמרה להם ראיתי בחלומי שמזוזת הבית שבצר אמרו לה זה סימן שחלד בן זכר רק בעלך ימות. אחר כך בא ר' אליעזר לביתו סיפרו לו המעשה האריך פחרו לה. אמר להם הרגתם את הנפש לפי שאין חלום הולך אלא אחר פתרונו דכתיב ויחי כאשר פתר לנו כן היה (ע' מד"ד פ' מקץ פרשה פ"ט ובמגלת איכה ט"ז): (קה) מעשה בתלמיד אחד שבה אלל ר' עקיבא אמר לו ראיתי בחלומי שרגלי היה קטן אמר לו זה פתרונו שיבוא הרגל ולא יהיה שמתחך שלימה כי לא יהיה לך צמר לאכול. ואין שמחה אלא בצמר. בזה איש אחר אללו ואמר לו ראיתי בחלומי שרגלי היה עב כצמר אמר לו זה פתרונו שיבוא הרגל ויהיה לך צמר הרבה: (קו) מעשה בתלמיד אחד של ר' עקיבא שהיה יושב לפניו והיה פניו משוקע. אמר לו למה פניך זועפות. אמר לו כי ראיתי בחלומי שלשה דברים שהם קטיוסורעים. אי שבתודם אדר אני מה. שנית שחודש ניסן אין אני רואה. שלישית מה שאני זורע לא אקלור ואלסוף אותם. אמר לו ר' עקיבא אלו שלשה דברים שראית כולם הם טובים. וזה פתרונם. מה שראית שבתודם אדר אתה מת. זה סימן לך שצדיקורה של תורה אתה מתגבר (ומיתה רמו לדר"ס כי ימו"ת בלוחל דהיינו שממ"ת עלמו על הסורה דכתיב זאת הסורה"ה אד"ס כי ימו"ת). ומה שראית שחודש ניסן אין אתה רואה. זה סימן לך שאין הקב"ה מביא לך נסיונות (ניס"ן לשון נסיון. לשון נופל על לשון) ומה שראית מה שאתה זורע לא תכנס זה סימן לך שבנים שאתה מוליד אין אתה קונר אותם (עיון אלו המעשיות במדרש מגלת איכה ט"ז ויש ציונים שינוי דברים קלה. המעשיות טועב יראה צעירים פקוחים אלו ואלו דברי חלקים חיים הם).

פרק חמישי ביום רביעי הלכה ז'

(קז) מעשה באחד שהיה שמו נקיי והיה שמש במקום שנקרא מגדור צבעים. והי' מנהגו שבכל ערב שבת אחר שהיה מתקן גרותיו לשבת. הלך וקנה שביתה בבהמ"ק ואח"כ היה יורד לביתו והדליק הנרות. וזה המקום שהיה שם שמש היה רחוק מירושלים הרבה. ויש אומרים שהיה סופר ומנהגו היה כך שבכל ערב שבת היה עורה לירושלים וקרא שם הסדרה בבהמ"ק ואחר כך הלך לביתו לשבות שבת בביתו: איש אחד היה שמו טרטריו מן מקום הנקרא סהורל והיה עורה והיה משובתי שבת בבהמ"ק ואח"כ בא לביתו והשכים ביום ראשון ולקט תאנים מה שנפטרו בלילה מן האילן. ואיש אחר לא הקדימו דלקוט את התאנים שנפלו בלילה: ירדו משם לביתם קודם שההמיץ עיפתן (מגלת איכה בספוק נדר צעדי): (קח) מעשה באיש אחד שהיה חורש בשדה עם הפרים. ונמסקת פרתו מלפניו מן העיר שהיתה נקשרת בה והיה רץ אחריה והיא ברהה עוד יותר. והוא רץ אחר רץ אחריה לתפסה ער שטצאה בבבל. אמרו אלו האנשים משם ארזי באיזה יום

יום יצאת ממקומך אמר להם היום. אמרו לו באיזה דרך באת לכאן. אמר להם בזה הדרך. אמרו לו בוא והראה לנו את הדרך שיצאת משם ובאת לכאן יצא ורצה להראותם ודא היה מכיר באיזה דרך בא (מגלת איכה ט"ז):

מסכת הלה

(מעשה בר') שמעון בר כהנא שראה לאחד שגושא עריו משא שר שמטה וכי'. ע"ל מס' שביעית פרק ט' אות ע"ד: מסכת ערבה אין בה מעשיות):

מסכת ביכורים

פרק שלישי ביעד מפרישין את הביכורים הלכה ז'

(קט) מעשה בר' יהודה בר' חייא שהיה רגיל לעלות ולשואל בשלום של חותנו ר' ינאי. מערב שבת לערב שבת. והיה יושב על מקום גבוה כדי שיראה את חותנו מרחוק ולעמוד מלפניו. אמרו לו תלמידיו וכי לא כן למדנו רבינו שמלפני זקן אין צריכים לעמוד רק ארבעה אמות ולמה רבינו יושב מרחוק הרבה. אמר להם אל יקשה לך בעיניכם כי אין ישיבה לפני סיני (ר"ל כל תורה שר' ינאי היה הכל מר' יוסף שנקרא סיני עיון בבבלי ברכות דף ס"ד) לכן צדיק אני לעמוד מלפניו יותר מרחוק. פעם אחת נתעבב ר' יהודה לעלות אצל חותנו ר' ינאי. אמר ר' ינאי לא בהגם נתעבב הוא היום מלעלות לקבל את פני כמו שהוא רגיל. אין זה רק שצדיק זה נפטר. כי אין לי רומר שנתעבב מחמת חולי. כי אין יסורים באים עד צדיק זה רק בודאי מחמת זה לא בא אלי:

(קי) מעשה בר' שמעון בר ווא שהיה בקי בכל מיני מוסחרים ומבין על המרגליות אמנם מזדו לא היה לו והיה עני שלא היה לו כמעט לחם עגול לאכול וכשעלה לארץ ישראל היו ממנים לאנשים שהיו צעירים וקטנים ממנו והוא לא זכה להיות נתמנה לנשיא מפני רוע מזדו (" וקרא עליו ר' יוחנן הכתוב (קס"ט ס' ע"י) ודא לחכמים לחם. אמר ר' יוחנן כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם אבינו כיור מעשיו שר אבותיו: שמעון בר ווא כשהיה עורה לארץ ישראל שלה ר' אבהו ארזי מכתב אחד והניח במכתב מן שערתיו רבנות שהיה ר' אבהו זקן והיה לו מירחת ישיבתו בארץ ישראל. כתב לשמעון בר ווא בעבור שהוא איש זקן ומשא כבוד הוא לו

" עת לדבר יען וציען כי זה הענין מדבר מענין מזל לא אמנע פרי עמי מלהלני לפניך כסכן אחד מזדו"ק. בוא וראה מש"כ צפי וישב דף ק"פ ע"ב. וז"ל אית זמן דסיכרר איהי בפנימו ושרייא דרינא ושמשא לא אשתכח גבה וכלל זמנא וכלל שעתא אית לה לאפקא נשמתין בכני נשא כמה דלקטא. בקדמיתא. ואפיקת לון השתא בזמנא דאיהי קיימא דרינא. האי מאן דלקט לה כסהוא זמנא ליהוי תדיר בגרעיותא ועסקנותא אולא לגבי' ואתער תדיר דרינא כל יומא דב"י בין חייבא בין זכאה בר דלותא בטיל כל גורי דינין ויכול ללקטא בללותא. והסוא זמנא דקיימא הסוא דרגא בשלימו והסוא נטר דנגיד ונפיק אשתמש בה. כדון הסוא נשמתא דנפקת ואשתדקת ביה כסהוא בר נש אשתתיל כללא בעותרא בבנין בשלימו דנופא וכלל בבנין הסוא דרגא ונפיק ואשתכר כסהוא דרגא לאשתלמא ביה ולאשתכרנא מניה. ועל דא כלל במולא תליא מלתא. דהא בזכותא לאו איהו אלא עד דאשתמלייא ואשתכיר מן מולא. עכ"ל הקדוש: וצוא וראה שם עוד מענין מזל שאפי' ס"ת שצדיק כליו במזל וכן מבורר בזה"ק פ' נשא דף קל"ד ע"א תלמא הכל תלוי במזל דאיהו האי מושא יקירא קדישא דכל שערין תליין ביה. אמאי אקרי מזל משום דמניה תליין מזלי ומזלי מניה עלאין ומתאין. ובג"כ איהו תלייא. וביה תליין כל מזלי דעלמא עלאין ומתאין ואפילו ס"ת שצדיק וכי' עיי"ש בלשוננו הזהב. ועוד מבורר בזה"ק פתח דף רמ"ז ע"ב שישראל הם למעלה מן המזל וצוה מתוך הרכה צעירים ודי למשכיל בזה:

דו את הישיבה שיש לו. לכן למען הוקנה הזאת יעשה לו ויקום ויעלה לארץ ישראל ואמר עוד ר' אבהו שלא כתב זאת בהמכתב הזאת רק נגד עצמו אמר כן. מי יגלה עפר מן עיניו ר' יוחנן ותראה דבר תימה כי אנכי איש שפל ונמוך כמו דבר הגדלים ברנלי אדם וזכיתי להיות ראש ישיבה ואב בית דין ושמעון בר ווא שהוא חשוב מאוד וגדול בתורה ולא זכה להיות ראש ישיבה :

סדר מסכת שבת מועד

פרק ראשון יציאות השבת דף י"ג ע"א

(ברוך אל עליון גומר עלי שיעורני לסיים סדר זרעים מהירושלמי. ועתה אנוסף ידי להחזיר לסדר מועד מש"ס בבלי והושיענו נא מהרה למען שמך) : (ק"א) מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה. ושמש תלמידיו חכמים הרבה (להסביר סתימות המשנה וטעמיה) ומת בחצי ימיו. והיתה אשה נוטלת תפיליו ומחזרת בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואמרה להם כתיב בתורה כי הוא חיין ואורך ימיו בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה ושמש תלמידיו חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו וראו ה' אדם אומר לה תשובה. פעם אחת נתארח ונתאכסן אצלה איהו הנביא זכור לטוב והיתה מסיחה לו כר אותה מאורע. ואמר לה בתי בימי נדחתך (דהיינו שבעת ימים של ראייה ראשונה) מהו אצרך. אמרת לו חס ושלוס אפילו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי ליבונך (היינו ז' ימים שסיפרת אחר כך) מהו אצלק. אמרה לו אכך עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר ולא עלתה על דעתו עד דבר אחר. אמר לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי התורה אמרה ואל אשה בנדה טומאתה לא תקרב עד שתבא במים (ע' עוד בגמ' ובתוס' מה שדרכו בזה) :

פרק שני במה מדליקין דף ל'

(ק"ב) מעשה בדוד המלך ע"ה ש אמר להקב"ה רבש"ע הודיעני ה' קצו. אמר גזירה היא מדפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם דהיינו מנין שנותיו של אדם. אמר דו מדת ימי (היינו כמה ימי בלויס יוס בנסה לדעת מנין ימי שאני מתקיים בנסה אחרונה) אמר דו גזירה היא מדפני שאין מודיעין מדת ימי שר אדם אדעה מה חדר אני (היינו בלויס יוס אהיס הדל ובעל מן העולם) אמר לו בשבת ימות אמר אמות באחד בשבת כדי שיוכלו להתעסק בי ובהספדי אמר דו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא (פ"י כעוזי החוט. והיינו משהגיע הזמן שיעמוד מלך אחר לא יאחר הזמן כמלא נימא) אמר דו אמות בערב שבת אמר דו הקב"ה כתיב כי טוב יום בהצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני ע"ג המזבח. והיה דרכו שר דהע"ה בכך שבתות השנה היה יושב ועוסק בתורה כל היום כדי שרא יוכר המלאך לגשת אליו. כי התורה מנינה ממות. וזה היום יום שבת שבא עתו לחוות בנועם ה' ויבקר בהיכרו. עמד מלאך המות לפניו ולא היה יכול לקרב אצלו כי היה עוסק בתורה. אמר

(מ' מענין דהע"ה ראינו לכתוב איזה ענינים מספרים הקדושים. כפי דבש לפני מערכת דלת איתא. דהע"ה חס היה חי ק' שנה לא נחרב בהמק"ד כי היה מתקן העולם תקופה. דלת יעדי : דהע"ה לא טעם טעם מיתה שלא ישן שיתין נשמי. והטעם סתיה מהר בזה לפי שהוא היה נגלול ארס"ר והיה לו לחיות תדיר. ולכן לתקן בלד מה לארס"ר השתדל שלא לישן שיתין נשמי ולהחיות תדיר. וזה מה שאמרו חז"ל שהי אמר לו שלא יבנה בהמ"ק שאם יבנהו לא יחרכ ויכלו ישראל ח"ו כי כיון שהוא חי וקיים גם מעשי ידיו קיימים ואי אפשר שיחרכ; ועיין עוד שם מה שכתב בלוח י"ד מערכת דלת :

אמר המלאך מה אוכל לעשות לו היה לו לרוד המלך נן אחד אחורי ביתו בא מ"ה ועלה והיה מנענע ומסכסך באילנות מן הגן כדי להשמיע קול הומיה. יצא דהמע"ה לראות מה קול נשמע בגן. והיה מן ביתו לילך דהגן מדרגות לרדת שמה ונשמר מהתחת רגליו מדרגה אחת ונשארו מונה ועלתה נפשו השמימה :

(ק"ג) (דף ל"א) מעשה בשני אנשים שכמרו זה עם זה (שקורין בל"ה וזמכ"ה) אמרו כל מי שילך ויקניט להלל יקח ארבעה מאות זוז. אמר אחד אני אלך ואקניטנו. ואחרו היום היה ערב שבת. והיה הלל חוסף את ראשו. הלך זה האיש ועבר על פתח ביתו אמר לו מי כאן הלל מי כאן הלל. וכתעטף וילא לקראתו. אמר לו הלל בני מה אתה מבקש. אמר לו שאלה יש לי לשאול אמר לו שאל בני שאל. אמר לו מפני מה ראשיכם של אנשי צבליים הם עגולים. אמר לו בני שאלה גדולה שאלת. מפני שאין להם חיות פקחות. הלך וכמתין טעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל. נתעטף וילא לקראתו. אמר לו בני מה אתה מבקש אמר לו שאלה יש לי לשאול. אמר לו שאל בני שאל. אמר לו מפני מה עיניכם של אנשי תרמודין (כוא שם רומה) הם רכות. אמר לו בני שאלה גדולה שאלת. מפני שהם דרים במקומות שיש שם הרבה חול והרזה נושבת ונכנס בתוך עיניהם. הלך וכמתין טעה אחת. חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל. נתעטף וילא לקראתו. אמר לו בני מה אתה מבקש. אמר לו שאלה יש לי לשאול. אמר לו שאל בני שאל. אמר לו מפני מה רגליכם של אנשי אפריקא רחבות. אמר לו בני שאלה גדולה שאלת. מפני שהם דרים בצלמי המים שלא יטעו. או לפי שהם דרים בין צלמי המים והלכוס יחפים ומתפשטים רגליהם לפי שהמטל דוחק את הרגל ומעמידו על דפוס שלו. אמר לו הם הולכים בלל מנעלים לך רגליכם רחבות. אמר לו שאלות הרבה יש לי לשאול. ומתירא אני שמה חכמים. נתעטף וישב לפניו אמר לו כל שאלות שיש לך לשאול שאל. אמר לו אתה הוא הלל שקורין אוחך נשיא ישראל אמר לו כן הוא. אמר לו אתה הוא. לא ירבו כמותך בישראל אמר לו בני מפני מה. אמר לו מפני שאצדקו על ידך ארבעה מאות זוז. אמר לו זכור צרוחק. כדאי הוא הלל שמתאבד על ידך ארבעה מאות זוז ועוד ארבעה מאות זוז והלל לא יקפיד [במלא למדין] מזה העששה כמה עניו גדול היה הלל כנשיא ואין מה נענין אצמדיה] :

(ק"ד) מעשה בגוי אחד שצא לפני שמאי. אמר לו כמה תורות יש לכם. אמר לו שנים : תורה שכתב ותורה שבעל פה. אמר לו על תושב"כ אני מאמינך ועל תושב"ע אני מאמינך. גיירני על מנת שתלמדני תושב"כ. גער בו שמאי והוליוו צניפיה (לפי שר"ה לקבל רק תושב"כ) בא לפני הלל וגייר אותו. יוס הראשון למד עמו אמר ג"ד כסדר הת"כ ביום שני למד עמו הת"כ צהיפוך בדרך תשר"ק אמר הגר הלל ביום אחרון לא למד עמי כן. אמר לו הלל מנין אתה יודע שזה הוא א' זה ב'. רק כמה שלמדתיך וממכת עלי. לכן על פה ג"כ תסמוך עלי כמה שאני לומד עמך שכן הוא :

עוד מעשה בגוי אחד שצא לפני שמאי אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאתה עומד על רגל אחת. דהפן במקל שמודיין זו אורך הבטין סתיה בידו. בא לפני הלל וגיירו. אמר לו מה שאלת שונא להעשות לך זה הדבר לא תעשה גם לחצירך. זו היא כל התורה כולה ושאר דברי תורה הם פירוש על זה הענין לכן לך ולמוד וסדע איזה דבר שלריכין לשטא אותו :

(ק"ה) מעשה בגוי אחד שסיה עובר אחורי בית הכנסת ותמע קול של מלמד תימקות שהיה אומר הכתוב ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפור. אמר זה בגוי הללו נמי אמר לכהן גדול. אמר אותו גוי בעלמו אלך ואחגייר צביל שישימוני כהן גדול. בא לפני שמאי אמר לו גיירני על מנת שישימוני כהן גדול. דהפן בלמחם הבטין שפידו : בא לפני הלל גייר אותו. אמר לו כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע תכסיסי מלכות לך למוד תכסיסי מלכות. הלך וקרא כיון שהגיע לפסוק וכוזר הקרב יומת. אמר מקרא זה על פי נאמר. אמר לו אפילו על דוד מלך ישראל. נשא אותו גר קל וחומר בעלמו. ומה ישראל שנקראו בניס למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם בני בכורי ישראל. וכתב עליהם גימט

עליהם והזר הקרב יומת. גר הקל שבא במקלו ובחרמילו על אחת כמה וכמה. בא לפני
שמיא. ח"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת. בא
לפני הלל ח"ל עוותן הלל יעוהו לך ברכות על ראשך שהקרבתני תחת כנפי השכינה.
למיים נודונו שלשן הגרים הללו למקום אחד. אמרו קפדנותו של שמיא בקשה לעוררנו
מן העולם. עוותותו של הלל קירבנו תחת כנפי השכינה:

[קטז] מעשה ר' שמעון בן יוחאי וכו' היו עמונים בבית המדרש מחמת גזירת המלכות
ובכל יום ויום היתה אשתו מביאה להם לחם וכלי עם מים ליעול יריהם והללו כן
וכשהיתה גזירת המלכות הולכת ומתגברת יראו לשבת עוד בביהמ"ד שלא יודע למלכות
איה הם עמונים. הלכו והסביוו את עצמם במערה ונעשה להם כם שבבא ד- להם חילן
חרוב לאכול פירותיו ומשיין מים לשמות והיו מפשיעים בגדיהם מאתם והיו יושבים עד
לזוארם בחול כדי לכסות את ערותן (כי הבגדים הפשיעו שלא יבלו) וכל היום יושבים
ולומדים. בשעת התפלה לבשו הבגדים וכיסו את עלמנן והתפללו. ואחר כך מפשיעים בגדיהם
מעליהם שלא יבלו במערה. ישבו שלש עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח
המערה. אמר מי יודיע לבר יוחאי שמת הקיסר ובעל הגזירה. ולא מן המערה וראו
השמים חורשים וזורעים. אמר מניחין חיי עוה"ב ועוסקין בחיי שעה. כל מקום שנותנין
ענייהם מיד נשרף יתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמנו ילא תסת. חזרו למצרתכם.
חזרו וישבו עם שנה אחת אמרו משפט רשעים בניהם שנים עשר חודש. יתה בת קול
ואמרה לאו מן מערתכם ילאו. בכל מקום שהיה מכה ומצטים ר' אלעזר היה ר' שמעון
רופא. ח"ל בני די לעולם שאנחנו עוסקים בתורה. אמי ואתה. לעת ערב בערב שבת ראו
זקן אחד שהיה אוחז בירו שני חבילות של הדם להריח בשבת. ורץ בין השאצות. אמרו
לו חלו למה לך. אמר להם חלו לכבוד שבת. אמרו לו וכי לא די לך באחד מהם. אמר
להם חלו השנים. אחד הוא כנגד זכור והשני כנגד שמור. אמר רשב"י לבנו ראה כמה
חביבין מות על ישראל ניחא דעתס. שמע ר' פנחס בן יאיר חתניה ילא לקרחתו לקבל
פניו והכניסו לבית המרחץ והיה מתקן ומחליק את בשרו ראה שיש בקציע וקדקיע בגופו
מתמת שהיה יושב במערה בחול. היה בוכה ונשרו דמעות עיניו על הקציעים והיה כואב
לו לפי שהדמעות מלוחין המה מחליבין את המכה בחלתן. ח"ל רשב"י אוי לי שראיתך
בכך. ח"ל אשריך שראית אותי בכך. שאם לא היית רואה אותי בכך לא מלאה בי כך.
כי מתחלה כשהיה רשב"י שאל שאלה הי' רשב"י מתוך ארבעה ועשרים תירוילים. אמר
רשב"י הואיל שנעשה לי כם אלך ואשקן דבר אחד (עי' ההמשך לה לעיל מס' שביעית
פי"ג אות ע"ב. רק לשי שיש ביניהם הרבה שינויים כתבתי עוד הפעם שלא למנוע מצעליו
טוב):

פרק חמישי במה בהמה יוצאה דף כ"ג ע"ג

[קיו] מעשה באחד שמתה אשתו והניחה בן ליגן ולא הי' רו שכר מניקה ליתן
ונעשה לו גם ונפתחו לו דרין בשתי דרי אשה והניק את בנו. א"ר
יוסף בוא וראה כמה גדור אדם זה שנעשה לו גם כזה. אמר לו אביי אדרבה
כמה גדור אדם זה. שנשתנו עליו סדרי מעשה בראשית ורא. זכה ריפתח לו
שערי שכר:

[קיא] מעשה באדם אחד שגשף אשה גדומית דהיינו שהיה ידה קטועה. ולא הכיר בה
עד יום מותה. ח"ר יוסף בוא וראה כמה נועה אשה זו שלא הכיר בה בעלה.
ח"ל ר' חייה אשה דרכה בכך לכסות את עלמה. וכל שכן אשה זו שהיתה לריכה לכסות
את עלמה שלא יראו שאין לה יד. ח"ל כמה נועה אדם זה שלא הכיר באשתו החסרון שיש בה:

פרק שמיני המוציא יין דף ע"א ע"ב

[קיש] מעשה רב חסדא ורבה בר רב הונא היו הולכים על הספינה אברה רחם
מערותיהם

מטרוניתא ארמית אשב גם אנכי עמכם בספינה. ולא הניחוח. אמרה היא איזה רחש
של כישוף ורא היתה הספינה יכולה לזוז ממקומה. אמרו הם גם כן איזה לחש על
די שם טהרה והלכה הספנה. אמרה להם המטרוניתא מה אעשה לכם שאין אתם
מקנחים עצמכם בחרס ואין אתם הורגים כנה בבגדיכם. ואין אתם מוציאין לכם ירקות
דהיינו שומים ובצלים מאגודה שאוגדים הגננים ואוכלים רק אתם מתירין מקודם
האגודה ואח"כ אתם אוכלים לכן לא אוכל לעשות לכם שום דבר:

פרק ששה עשר כל כתבי דף ק"ט ע"א

[קכ] מעשה ביוסף שהי' מכבד שבתות והיה חללו שכן גוי שהיה לו נכסים הרבה אמרו
אלו החזיים בזכובים לזה הגוי. כל הנכסים שלך סופס יהיו שיפלו ביד זה היהודי
יוסף שכן שלך שהוא מכבד שבתות ביותר. הלך זה הגוי ומכר כל הנכסים וקנה בעדם
מרגליות אחת ועשה לו כובע של לבד ושכלו במשבלת של זהב וקבע בו המרגליות הללו.
אח"כ הלך על הגשר והי' הרוח נושבת ממנו הכובע ונפל למים ובלע זה הכובע דג אחד
ולדו זה הדג והי' גדול והביאו לעיר בערב שבת בעת ערב אמרו מי יקנה דג גדול כזה
ובפרט בעת הזאת. אמרו לכו והביאו זה הדג אלל יוסף שהוא מכבד את השבת. והוא
רגיל לקנות דגים. הביאו חללו הדג וקנה מהם וקרע את הדג ומלא בו המרגליות. שאב
זה הגוי שכן שלו. מכר יוסף את המרגליות בעד הון רב [ע' רש"י מש"כ בזה] פגע בו
זה הזקן אמר מי שמלה לשבת שרויה לכבוד. שבת פורע לו אח"כ [עיון במד"ר בראשית
פרשה י"א: וע' בס' דבש לפי להחיד"א במערכת ש' אות ה']:

[קכא] מעשה בר' חייה בר אבא שפעם אחת נתארח חלל בעל הבית אחד בלודקיא
והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם. וששה עשר שלשלאות של
כסף קבועות בו וקערות וכוסות וגם כוסות קטנים ולוחיות קבועות בו ועלו מל מיני
מאכל וכל מיני מנגדים ובשמים. וכשמניחין אותו אומרים הפסוק לך הארץ ומלוכה וכו'
וכשמסלקים אותו אומרים הכתוב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. אמרתי לו בני
במה זכית לך. ח"ל קלב הייתי וכל בהמה שהיתה נאה אמרתי תהא זו לשבת. אמרתי
לו אשריך שזכית לך וברוך המקום שזיכך לך [ע' מד"ר פ' בראשית סס]:

[קכב] מעשה בקיסר שאמר לרי' יהושע בן חנינא מפני מה תבטיל של שבת ריחו נודף.
ח"ל תבלין אחד יש לנו ושבת שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף. ח"ל תן לנו
ממנו. אמר לו כל המשמר את השבת מועיל לו ומי שאינו משמר את השבת אינו מועיל
לו: [וע' במהרש"א מה שכתב בזה]:

[קכג] מעשה הי' שנפלה דליקה בשבת בחלרו של יוסף בן סימאי במקום שנקרא שאן.
והיו אנשים מן השולטן של יפסוריי בלו לכבות את התבערה לפי שהי' ממונה על
ממון של המלך ולא הניחן לכבות מפני כבוד השבת. ונעשה לו כם שירדו בשמים וכבו.
לערב שלח לכל אחד ואחד מהם שני סלעים. ולהראש שבהם שלח שלשה סלעים וכשמנו
חכמים בדבר אמרו לא הי' לריך לזה. כי שנינו עובד כוכבים שבא לכבות שאן אומרים
לו ככה ואל סככה [כי אינו לריך למחות בידו] מפני שאין שבתו עליהם:

פרק שמונה עשר מפנין דף קכ"ז ע"ב

[קכד] מעשה באדם אחד שירד מגליל העריון ונשכר אצד בעל הבית אחד בדרום
והי' אצלו שרש שנים. ערב יום הכפורים אמר לו תן לי שכרי
ואלך ואזון את אשתי ובני אמר לו אין לי מעות. אמר לו תן לי פירות. אמר לו
אין לי אמר לו תן לי קרקע אמר לו אין לי. אמר לו תן לי בהמה. אמר לו אין
לי אמר לו תן לי כרים וכסתות. אמר לו אין לי. מה עשה זה האיש הפשיל כליו
לאחוריו והלך רבייתו בפחי [בדאבון] נפש. לאחר הרגל לקח בעה"ב שכרו בידו ועמו
משא שלש חמורים. אחד של מאכל. ואחד שר משתה. ואחד שר מיני מגדים.
והלך

והך אצלו רביתו אחר שאכלו ושחו נתן לו שכרו. אמר לו בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרת לי אין לי מעות. במה חשדתני. אמר לו אמרת אפטר סחורה בזר נזדמן לך ולקחת מהם ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרת לי תן לי בהמה חשדתני. אמר לו אמרת שמא מושכרת ביד אחרים. בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרת לי אין לי קרקע במה חשדתני. אמר לו אמרת שמא מוכרתת [היינו שנותן לחבירו בכך וכך כורים לשנה] ביד אחרים. ובשעה שאמרת לי אין לי פירות במה חשדתני. אמר לו אמרת שמא אינם מעושרין. ובשעה שאמרת לי אין לי כרים וכסתות במה חשדתני אמר לו אמרת שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר העבודה [הוא שבועה] כך היה שהדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה. ובשבתי אצל חבירי בדרום התירו לי כל נדרי. ואתה כשם שדנתני לזכות כך המקום ידון אותך לזכות :

(קכה) מעשה בחסיד אחד (היינו ר"י בן צבא. או ר"י בר אלעאי) שפדה נערה אחת בת ישראל. ולמנון השכיבה תחת מרגלותיו. למחר ירד וטבל ושטה לתלמידיו. אמר להם בשעה שהשכבתיה תחת מרגלותי במה חשדתני. אמרו לו אמרנו שמא יש בינינו תלמיד שאין רבי מכיר אותו במדותיו לסמוך עליו ולהניחה אללנו בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתני. אמרו לו אמרנו שמא מפני טורח הדרך אירע קרי לרבי אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לכך זכות כך המקום ידון אתכם לכך זכות (ל) (קכו) מעשה שפסע אחת הולך דבר אחד להלמידי חכמים אלל מערונתא אחת נכריות שכל גדולי רומי מלויין אללה. אמרו מי ילך לה. אמר להם ר' יהושע אני אלך. הלך ר' יהושע ותלמידיו כיון שהגיע לפתח ביתה הלך תפיליו ברחוק הרבע אמות וכנס אללה ונעל הדלת בפניהם. אחר שילא משס ירד וטבל ולמד לתלמידיו. ואמר להם בשעה שחלמתי את התפילין במה חשדתני. אמרו לו אמרנו כסבור רבי אל יכנסו דברי קדושה במקום חשדותני. אמרו לו אמרנו שמא דבר ששעה שירדתי וטבלתי במה חשדתני. אמרו לו אמרנו שמא דבר מלכות בינו לבניה ולר"ך להעלימו. בשעה שירדתי וטבלתי במה חשדתני. אמרו לו אמרנו שמא ניתוס רוק מפיה על בגדיו של רבי. אמר להם העבודה כך היה ואתם כשם שדנתוני לזכות כך המקום ידון אתכם לכך זכות :

פרק תשעה עשר ר' אליעזר דמילא דף ק"ל

(קכז) מעשה פעם אחת גזרה המלכות גזירה ער ישראל שכל המניח תפילין ויוצא לשוק יקרו את מוחו והיה אלישע מניח תפילין (ז) ויוצא לשוק וראהו מטובה

(ח) מענין זכות ראיתי וגם חזיתי כחזן צבי דבש רפי נמערכת זיין אות צ'. צס גורי סארי"ל. דכשהאדם הוא בלגה יזכיר זכותיו וליך לדבר בלשון סתום. ופי' צוחן לנות וכליות יצין כוונתו וירחם עליו. אבל אם יאמר בפירוש שיש לו זכיות יקטרגו עליו וימלאו כמה מונין בזכותיו ותהי להפך לעורר מדה הדין עליו חליה. עיי"ש עוד מזה : (צ) ואידי דנעט לדידי ענין תפילין לא אמנע פרי עמי מלהליג לפניך בגיגרי אחר על מה שמנאל כחזן בקפרי פליאה אין מניחין תפילין ארא בשבת. וצאמת הוא מדרש פליאה והוא סתום ומכסה. אמנע אחרי היגיעה מלאחי כחזן פירושם טובים צזה. א' כי צכל יוס ויוס אמתו אוננים היום יוס ראשון צצ"מ. וכן ציוס שני היום יוס שני צצ"מ וכו' אבל צצ"מ עלמו אמתו אוננים היום יוס צצ"מ קודש ולא אוננים לשון צצ"מ. וזה הכונה חין מניחין תפילין אלל צצ"מ והיינו כשאווננים מידת צצ"מ והוא צכל ששם ימי המעשה ולא כשאווננים צצ"מ והיינו ציוס הצנה קודש : ב' שאיתא טעם סאך אקור להניס תפילין רק תלמיד חכם. ואינתי נקרא ת"ח כשלמד ספר צראשית. שמואל. תהלים. וכן שב"ת ר"ת שמואל. בראשית. תהלים. וזהו הכונה חין מניחין תפילין אלל צצ"מ והיינו סת"מ שיש בו מדה ר"ת של צנה כחזק : ג' או יש לומר ער"ז כי בשב"ת ר"ת במקום שער במקום תפוח. והיינו במקום שער הוא על הראש. ובמקום תפוח הוא על הסודע שמניחין סס תפילין :

ממונה אחד מן המלכות ורין מלפניו ורין הממונה אחריו כיון שהגיע אצלו נטרם מראשו ואחזן בידו אמר לו מה אתה אוהו בידך, אמר לו אלישע אני אוהו בידו כנפי יונה. פשט את ידו ונמצא בה כנפי יונה רכן היו קורין אותו אלישע בעל כנפים : (קכח) (דף קלד) מעשה שנאספה אשה אחת לר' נתן שהלך לכרכי הים ואמרה לו רבי מה לעשה כי הויו לי בנים. בני הראשון מלו אותו כדת ומת. ושני ג"כ מלו אותו ומת. וזה הוא בן שלישי שצריכין למולו וראה ר' נתן שהוא ירוק (ע' הגירסא ברש"י) ולא היה בו דם ברית אמר לה המתו לו. אח"כ מלה אותו והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו [ומה שז"ל ר' נתן להמתין לפי שלא היה לו דם ואם ימולו אותו לא ילא ממנו דם. והטפת דם ברית הוא מלוה. וגם הוא מסוכן אם ימולו אותו ממש חולשא שלא נולד בו עדיין דם עיין היטב סס ברש"י כי אכתי הלכתי לפי גרסת רש"י ז"ל] :

(קכט) מעשה ר' נתן הלך פעם אחת למדינת קפוטקיא ובאספה אשה אחת לפניו ואמרה לו שמלתה בנה הראשון ומת. וכן בנה שני. וזה הוא בנה השלישי הביאתו לפניו ליען כדת מה לעשות ראה שהוא ירוק והלין בו ולא ראה בו דם ברית. אמר לה המתו לו עד שיפול בו דמו. והמתוה לו ומלה אותו וחסו והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו .

פרק שלש ועשרים שואל אדם מחבירו דף ק"ב ע"ג

(קל) מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרצה בתוך שדהו ונמך עליה לגודרה. ונזכר שהיום שבת ונמנע אותו חסיד ורא גדרה מעורם לפי שחשב עריה בשבת לעשות לה גדר. ונעשה לו גם ועלתה בו אילן צלף שגדר עליו פירות הרבה וממנו היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו :

(קלא) מעשה בנאנים שהיו חופרים צדה של רב נחמן ובאו למקום אחד לחפור והי' סס זה המקום שהיה נקבר ועמון סס ר' אחאי בר יאשיה. גער בהם שלא יחפרו במקום הזה. ולא ידעו מה לעשות. הלכו לר' נחמן וסיפרו לו המאורע הזה. הלך ר' נחמן בעלמו אל המקום הזה ואמר לו מי הוא ארוני. אל אני אחאי בר יאשיה. אל ר' נחמן וכו' לא כן אמר רב מרי עתידים לדיקים שהיו עפר. ואני רואה שיש בכבודו ממש שמדבר עמי אל ר' אחאי ומי הוא זה מרי שאני יודע אותו ואני חס לדבריו אל ר' נחמן והרי כתיב כן בכתוב (קהלת סימן י"ב) וישב העפר על הארץ כשהיה אמר לו רב אחאי אם למדת קהלת לא למדת משלי כי כתיב מקרא אחר (משלי סי' י"ד) ורקב עלמות קנאה. כל מי שיש לו קנאה (ל) בלבו עלמותו נרקבין ועליו נאמר הכתוב וישב העפר על הארץ כשהיה. וכל מי שאין לו קנאה בלבו אין עלמותו נרקבין בששים. (ר"ל אחזו ומששו) ר' נחמן וראה שיש בו ממש. אל ר' נחמן יעמוד ארוני וילך לביתו אל חין להם רשות לעלות עד שיעלה אותם הקב"ה מקבריהם. וזה דכתיב כי עפר אחת ואל עפר תשוב (ז) זה יהיה טעם אחת קודם תחיית המתים :

פרק עשרים וארבע. מי שהחשיך לו בדרך דף קכ"ו ע"ג

(קלב) מעשה בשמואל שישב עם גוי אחד ושמו היה אבלט וזה הגוי היה חוזה בכוכבים, והלכו לפניהם אנשים לשרה לקצור שם שחת. אמר אבלט לשמואל

(א) מענין קנאה ראיתי צס' דנש לפי נמערכת קו"ף אות כ"א. קנאה צבימטריא יוס"ף. ומי ששמו יוסף עלול שיקאלו צו, ואפטר הטעם דכתיב ותקב"ל רמל באסופה לכך ילדו יוס"ף ויקאלו צו אחיו. וז"ש קנא"מ לנין קנא"ה גדולה. כי ליו"ן עולה במספר קנא"ה :

(ב) עוד ראיתי כחזן צס' דנש לפי נמערכת מ"ס אות כ"ד עעמים על מיתת הלדיקים, א' להראות שליטתו יתנך : ז' שהלדיקים נלחמים נחיהם עם ילדס : ג' משום סטא

לשמואל זה האיש שהלך לפנינו הוא הולך לשדה אבד לא יחזור משם לביתו בחורה. כי נחש יהרוג אותו בדרך אמר לו שמואל אם איש זה הוא יהודי אוי בודאי ילך לבטח דרכו ויבוא לביתו לשלום [כי אין מול לישראל ויועיל לו תפלה] וכשישב שניהם יחד הלך זה האיש לשדה ואח"כ בא מן השדה בחורה. הלך אבול וקח ממנו השחת שנשא על שכמו ומצא נחש שהי' נחמד לשני התיבות שקצצו עם הקנים יחד וזה האיש לא ידע מזה. אמר שמואל לזה האיש מה מעשה טובה עשית אמר לו כל היום היינו מטילין פת רסל לכר החכורה שהיו עמנו ואוכרין כולם ביחד כאחת ואיש אחד שיש עמנו גובה ולוקח הפת מכל אחד ואחד ונותנם רסל כן הוא המנהג בינינו. וזה היום היה בינינו אחד שלא היה לו רהם ליתן להסל והיה לו בושה לאכול עמנו עשיתי את עצמי להיות היום גובה הפת מהחכורה והלכתי לבדוק ולקחתי מהם הפת וכשבאתי רזה האיש עשיתי עצמי כגובה גם מאנן חלקו ונתתי חלקו משלי והם סברו שבאמת קחתי חלקו גם ממנו. ועי"ז לא היה לו בושה לאכול עמנו יחד: אמר לו שמואל מצוה עשית ועי"ז נצלת ממות דכתיב וצדקה תציל ממות עי"ש / (קלג) מעשה בר' עקיבא שהיה לו בת אמרו אליו חלום החזים בכוכבים זה היום שתכניסה לחופה (או שתכנס לנן ממש) ינשך לה נחש אחד ותמות. והיה דואג עליה הרבה. עבור דבר זה. וזה היום שהגיע הזמן שתכנס לחופה לקחה מין תכשיט שלה שהי' עגול ויש בו מחט שהקשים וספרין עמו את בנדיהם והלכה עמו לחוף ותחבטה ונעלה זה התכשיט ככחל ומדמן לה שבעה שנעלה וקרה בעין של נחש אחד והיא לא ראתה אותו. למחר בבוקר היתה לוקחת זה התכשיט והיה נחש כרוך אחריה. והנחש היה מת. אמר לה אביה בתי מה מעשה טובה עשית שזכית לינצל ולהרוג גם להנחש. אמר לו אתמול לעת ערב בא עני אחד וקרא על הפתח והיו כל העולם ערודים בהכנת הסעודה ולא הטו אזניהם אליו מה שהוא מבקש. עמדתי אני ולקחתי חלק הסעודה שנתת לי ונתת לי. אמר לה ר' עקיבא ח"כ עשית מלואו כוונת לכן גילגלת מצינת דכתיב ולקחה תיל ממות (מזה המעשה נזכר להפסוק וללמוד דרכי הסם כמה גדול מלואו לקחה בזה שריחמה ע"ז הטעם הקב"ה הלילה ממות לחיים):

(קלד) מעשה ברב נחמן בר יצחק שאמרו לאמו אלו החזים בכוכבים נכד יהיה אח"כ גנב, לא הניחתו לך בגילוי הראש אמרה לו תכסה ראשך כדי שהי' ענין אימת השמים ובקש רחמים שלא ישלשך כך יצר הרע. ולא היה יודע למה היא אומרת לו כן, יום אחד היה יושב ולומד אחורי אילן ופלו לבושו מעל ראשו הנביא עיניו ראה להאילן ונתחזק יצרו עלה על האילן ופסק אשכול תמרים בשניו ממנו (עיין מזה במהרש"א מה שכתב ונראה שהאילן לא היה שלו אך יצרו תקפו שיקח אשכול ממנו והאש"כ לא לקח רק בשניו ועכ"פ ראה דע"י כסויו הראש ניצל מנגיבה עיין מזה בס' אילר אנדות בחלק שני דף ג"ח ע"ב):

מסכת עירובין

פרק שני עושין פסין דף כ"א ע"ב

(קלה) מעשה בר' עקיבא שהיה חביש בבית האסורים והיה ר' יהושע הגרסי [פי] סס מקוס. או שהיה טוחן גריסין] משרתו בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה, פעם אחת מצאו שומר בית האסורים. אמר לו מפני מה היום מימך מרובין. שמא לחתור בית האסורים אתה צריך. שפך חציון והניח חציון. כיון שהגיע אצל ר' ע"א"ר, יהושע אין אתה יודע שזקן אני והיי' תכני' בחיך שאין לי ארא מה שאתה נותן

ס"א אד"ר: ד' לקוס נחמית החזים: ה' כי לא יראני אדם ומי: ר' כי גם שלא ס"א אד"ר לריך למות כי תהאדמה לוקח ואל טפר תשוב עי"ש עור:

נותן ומזמן לי אם כן למה עכבת היום יותר משאר הימים. סיפר לו מה שאירע לו עם זה השומר. אמר לו ר' עקיבא תן לי מים ליטול ידי. אמר לו ר' יהושע לשתות אין מגיעין וליטול ידי מגיעין. אמר לו ר"ע מה אעשה אם אאכר בלתי נפילת ידיים הייבין עליהם מיתה. לכן מוטב לי שאמות מיתת עצמי מחמת צמאון. ואל אעבור על דברי חבירי שאסור לאכול בלא נמיכת ידיים. אמרו שלא טעם כלום עד שהביאו לו מים ונטל ודיו וכששמעו חכמים בדבר זה. מה שעשה. אמרו ומה בוקשותיך. בילדותו שהיה יכול לסבול בהן מורח ועיגוי על אחת כמה וכמה. בבית האסורים כך. בביתו על אחת כמה וכמה:

פרק רביעי מי שהוציא אוהו דף כ"א ע"ב

(קלו) מעשה באנשי בית מדרס ובאנשי בית גורין במקום ארומה שהיו מתקנין נדרונות [מלנים ינסים] וצמקים [עננים שנמיצמו ונלענקו] לעניים בשני בצורת והיו באין עניים מבשר שיחין ועניים מבשר חניניה שהיו סמוכין למקום ארומה בתוך ד' אלפים. ומחשיכין על התחום. למחר משכימין ובאין:

פרק חמישי ביער מעברין דף כ"ג ע"ב

(קלז) מעשה שאמר ר"י בן חנניא שמימיו לא נצחווה אדם. אלא אשה. תינוק ותינוקת. אשה מה הוא פעם אחת נתארה אצל אכסניא ועשתה לו מאכל של פולין. פעם ראשונה סעד ולא שייר כלום מן המאכל הזה פעם שנית סעד ולא שייר כלום. פעם שלישית נתנה בהמאכל מלח יותר מדאי ושרפתו המאכל כיון שטעם מן המאכל משך ידו ממנו. אמרה לו רבי מפני מה משך ידו ממנו. אמר לה כבר סעד מבעוד יום. אמרה לו הי' לו למשוך ידו גם מן הפת. ולמה לא הנתת בראשונה ולא כן אמרו חכמים אין משיירין פאה באלפס אבל משיירין פאה בקצרה תינוקת מה הוא פעם אחת הלך בדרך בשדה והיתה דרך עוברת בשדה והיה סהך בה. אמרה לו תינוקת אחת רבי וכי לאו שדה היא ולמה הולך בשדה אמר לה לא בדרך כבושה אני הולך. אמרה לו רשמים שכמותך כבושה. לפי שאתה הולך בשדה רוע [ע' נמנמת כסוס נמנמת איכה]: תינוק מה היא. פעם אחת הלך בדרך וראה תינוק אחד שהיה יושב על פרישת דרכים היינו שדרך אחד פונה לכאן ודרך אחד לכאן. אמר לו בני באיזה דרך נכד לעיר. אמר לו זו ארוכה וקצרה [היינו ארוכה שמאריך הדרך וקצרה שמוצא מבוא העיר פנוי ליכנס בה] זו קצרה וארוכה. הלך בקצרה וארוכה. כיון שהגיע לעיר היו מקיפות לה גנים ופרדסים. חזר לאחוריו. אמר לו בני דא כך אמרת לי זו קצרה. אמר לו רבי ולא כך אמרתי לך קצרה וארוכה. נשקלו על ראשו ואמר לו אשריכם ישראל שכרכם חכמים אתם מגדולכם ועד קטנכם [עיין נמלת איכה נפסקו דנתי גנויס]:

(קלח) מעשה בר' יוסי הגלילי שהלך בדרך ופגע באשה ושמה ברוריה אמר לה באיזה דרך נלך לעיר רוד. אמרה לו גלילי שומה לא כך אמרו חכמים

אל תרבה שיחה עם האשה. הי' רך לומר באיזה ללך:

(קלט) (דף כ"ד ע"ב) מעשה ר' פרידא הי' לו סלמית שלמד עמו ארבעה מלוא פסמים

עד שקיבל ממנו מה שלמד. פעם אחת הוטרבו לר' פרידא שילך לטוק עבור דבר מלוא. למד עמו ולא קיבל מה שלומד. אמר לו למה אין אתה מבין ומקבל כפי בשאר הימים. אמר לו מן העת הזאת שאמרו לאדוני שילך לטוק עבור דבר מלוא נפרד דעמי ממני ואמרתי כעת יעמוד אדוני כעת יעמוד אדוני לכן אין דעמי מיושנם עלי כעת. ח"ל ר' פרידא פן כעת סיכסך דעתך מה שאני אלמד עמך ולמד עמו ארבעה מלוא פסמים אחרים. וקיבל מה שלמד. ולא כה קול אמר לר' פרידא אם רלוקן סיכספו עלי מיך

תיך לרבעה מאות שמים. או שמכאן תפס והורך לחיי עופ"ב. אמר רוסה לנכי שאזכר
למי דור שלי לפופ"ב. אמר להם שקב"ס פנו לו זו וזו :
(מעשה בתלמוד שהורס סלכס לפני רבו. ע"ל מסכת פסחים פרק טז) :

פרק ששי הדר דף ס"ד ע"ג

[קט] מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור והיה מהלך מן עכו למקום כזיב
והיה רכי אלעאי מהלך אחריו מצא גלוסקין בדרך. אמר לו אלעאי קח
גלוסקין מן הדרך. מצא עכ"ם אחר אמר לו מבנאי [שמו היה כן] מול גלוסקין הללו
מן אלעאי נתקרב ר' אלעאי אצל זה הגוי אמר לו מאין אתה, אמר לו מעיריות שר
בדרגני אני (כרו בתים קטנים וגרועים). ומה שאך אמר לו מבנאי שמי. אמר לו
אם ר' גמליאל הכיך מעולם שדבר אתך פעם אחת. אמר לו לאו. באותה שעה
למדנו שכיון ר' גמליאל ברוח הקודש ושלש דברים למדנו באותה שעה. א' שאין
מעבירין על האוכלין מי שמוצא אותם ואינו רשאי להניחם שם בדרך, ב' שהולכים
אחרי רוב עובדי דרכים ורוב עובדי דרכים הם עכ"ם ורובן לא הניח כרוי אלעאי
שיאכל הפת. שלישי חמצו של עכ"ם אחר הפסח מותר בהנאה (וזה המעשה ה'
אחר הפסח והיה בכאן מכות הנאה דעכ"ם) כיון שהניע למקום כזיב בא אחד רשאר
על גדרו וכי עיי"ש (ע' מד"ר פ' פקודי פרטס ל"ז כטינו למון ק"ט) :

מסכת פסחים

פרק ראשון אורי לארבעה עשר דף ג' ע"ג

[קמ] מעשה בגוי אחד שהיה עולה לירושלים ואכל שם קרבן פסח וכא לפני ר"י
בן בתירה אמר לו כתיב בתורה כל בן נכר לא יאכל בו. וכתוב וכי
עול לא יאכל בו. ואני אכלתי מן הטוב שבטובים שבהם. אמר לו ר"י בן בתירה
כיום נתנו לך מן האליה לאכול לא נתנו לך מן הכחוש שבו (וכונת ר' יהודה
בן בתירה ה' השמעותו בכרי כשיך פעם שנית עוד שם ישאל ליתן לו מן האליה
ויתברר הדבר שהוא גוי) אמר לו לא נתנו לי מן האליה. אמר לו ר' יהודה בן
בתירה בעת שתעלה עוד הפעם שמה תאמר שיתנו לך לאכול מן האליה שכבש
(ואליה שר כבש נקרבת לגבוה והשמעותו אמר לו כן) כשערה לשם אמר להסתנו
לי לאכול מאליה שר כבש. אמרו לו מה זה שאתה אומר האם לא ידעת אשר
האליה אינה נאכלת רק לגבוה נקרבת. אמרו לו מי אמר לך כן. אמר להם ר' יהודה
בן בתירה אמר לי שאין אתם נותנים לי מן היפה אלא מן הכחוש והלא אני נותן
דמים כמותכם, אמרו מה זה הדבר שבא לפנינו. בדקו אחריו ומצאו שהוא גוי.
הרגו אותו. שלחו לו ר' יהודה בן בתירה שלום קך ר' יהודה בן בתירה שאתה במקום
נציבין ומצודתך פרוסה בירושלים :

[קמג] מעשה ברי כהנא שהיה חולה. שלחו הרבנים לרי יהושע בריה דרב אידי
אצלו ואמרו לו לך וראה ובדוק בו ותדע כמה איוע לו כן. הלך
ומצאו שנפטר. קרע לבגדיו והחזיר הקריעה לאחוריו שלא יהי לפניו ויבינו תיכף
שנפטרק בראותם הקריעה לפניהם ויצא רכס והיה בוכה וכא אצלם. אמרו לו
בפטר בו כהנא. אמר להם אני לא אמרתי אתם אמרתם דכתיב [עשלי סימן י']
מוציא דבה הוא כמילי : [וע"ל מסכת כלאים פסק א' אות ס"א] :

פרק שלישי ארו עוברין דף כ' ע"א

[קמז] מעשה ברב יוסף בן ר' יהושע בן לוי שהיה הלוח ואיתנגיד. (פ"י טונופוספס
נשמנו)

נשמנו) כי חזר לבריא ואתו אמר לו אביזמה ראת בעולם העליון. אמר לו עולם המך
ראיתי כי אנשים שראיתי כאן שהם חשובים ראיתי שהם בעולם העליון למטה.
ואנשים שהם אינם חשובים בכאן הם בעולם העליון למעלה. אמר לו בני עולם ברור
ראית. ואנחנו תלמידי חכמים היא ראת אותנו שם. אמר לו כמו שאתם חשובים
בעוה"ז כמו כן אתם חשובים בעוה"ב ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן
ותלמדו בידו. ושמעתי שהיו אומרים אשרי הרוני מלכות שאין כל בריה יכולה
לעמוד במחיצתו. ומי הם הרוני מלכות. אם נאמר שארו הם ר' עקיבא וחביריו.
לא נזכר לומר כן. וכי לא היתה בהם מעלה אחרת. רק זו בלבד הלא היתה בהם
מעלות אחרים. אלא הם הרוני לוד דהיינו שהיו שני אחים שמסרו עצמן על ישראל
שהורו על עצמם שהרגו בת קיסר והיו מצידין בזה כל ישראל :

פרק רביעי מקום שנהגו דף כ"ז ע"א

[קנד] מעשה ביששכר איש כפר ברקאי שהיה מנהגו לעבוד העבודה בבית המקדש
שהיה כרוך על ידיו בתי ידיים (סקולין סלנדוף) ועשה כן עבודה והתורה
אסרה כן כי זה הוא חציצה שפוסלת בקדשים כי הכהן צריך ליקח בעצמו על ידו.
ולא ע"י חציצה. מה נמול פרע לו הקב"ה עבוד זה. כי המך והמלכה מבית חשמונאי
היו יושבין יחד. אמר המלך בשר של גדי טוב יותר לאכול מבשר של כבש. והמלכה
אמרה בהיפוך. אמרומי יאמר ויברר לנו שעם מי משנינו אמת אחו. אין יוכל איש
לברר רק כהן גדול שהוא מעלה קרבנות על המזבח בכל יום ויום. בא יששכר איש
כפר ברקאי והראה בידו דרך צהוק נגד המלך ואין זה דרך כבוד להראות בידו כפני
המלך ואמר וכי יוכל להיות כדברי המלך אשר בשר של גדי יותר טוב מבשר של
כבש. היו צריכין להעלות על המזבח בכל יום גדי ולא כבש, אמנם אין אנהנו עושין
כן רק מעלין אנהנו כבש ולא גדי. ומה הראיה שבשר של כבש יותר טוב מן בשר
של גדי. וכששמע זאת הדברים האלו יוצאים מפיו חרה אף של המלך ואמר הואיל
שאין לו אימת המלך ורא די לו שרא אמר כמותי רק שאמר בדרך צהוק. יעשו
לו כן שיחתכו לו את יד ימינו. הלך ונתן שותף להשרים וחתכו לו ידו השמאלית
שמע המלך מן זה ששחד. צוה לחתוך לו גם ידו הימנית :

פרק חמישי תמיד נשחט דף ס"ג ע"ג

[קנה] מעשה ברי שמלאי שבא לפני ר' יוחנן א"ל למדני אדוני ספר וחסין [כיונו
מנטיסין דכרי כימיס] א"ל מאין אתה. א"ל מלוד. ובאיזה מקום אתה דר.
א"ל בנהרדעא. א"ל יוחנן ר' שמלאי אין שונין לא לרודי ולא לנהרדעי וכל שכן
שאתה מלוד ומושבך הוא בנהרדעי (ולחמיי מכוין או לפי סלונס מיוחסין) הפציר
אותו הרבה עד שרצה לעשות שארתו. וא"ל אני אלמדך. א"ל למדני אדוני.
זאת בשלשה חדשים א"ל ומה אשתו של ר' מאיר ושמה היתה ברוריה. והיא היתה
בת שר ר' חנינא בן חריון שהיתה לומדת שלש מאות הלכות ביום החורף מן
שלש מאות רבנים ואפ"ה בשלש שנים לא יצתה ידי חובתה שלא יכלה ללמוד
בשדש שנים. ואתה אומר לי שאלמדך בשלש חדשים. לקח אבן אחד והשליך
אחוריו (ע' כספר חסידים סי' רל"ז) :

[קנו] מעשה באנריס המלך שמעם אחת רצה ליתן את עיניו באוכלסי ישראל.
אמר לכהן גדול תן עיניך בפסחים ותדע מזה כמה אנשים יש. לקח כהן
גדול כוריא מכל אחד ואחד (ולאו דוקא שלקח כוליא רק שתפס הכוליא ומראה
לשריף והוא נתן פול או אבן תחתיה כי היה צריך להקטיר שתי הכריות) ונמצאו
ששים רבוא זונות כריות כוליא כיוצאי מצרים. חוץ ממי שהיה טמא או שהי בדרך
התוקה. ואין לך כל מסה ופסה שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם והיו קורין
אותו מסה מעובין על שם שהעם היה רב :

פרק ששי אלו דברים דף ס"ו ע"א

[קמז] מעשה פעם אחת חל י"ד להיות בשבת ונתעלמה הלכה מבני בתירה והם היו נשיאים ושכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו. אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם יש אחד שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו. שלחו וקראו לו ואמרו לו כדום אתה יודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת. והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחים את השבת. (כדומר נ' שבתות יש בשנה ובכל שבת מקריבין ד' נבשים הרי מאתים חוץ שבת שבתוך הפסח ובתוך החג שקרבים בהם מוספין היום ז' מלאים בפסח וי"ד בחג) אמרו לו מנין דך. אמר להם נאמר במועדו בפסח. ונאמר במועדו בתמיד. מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת. אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת. ועוד קל וחומר הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת לא כל שכן. מיד הושיבותו בראש ומינהו להיות נשיא עליהם והיה יושב ודורש בהלכות פסח כל היום כולו. התחיל מקנטרין בדברים אמר להם מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון. אמרו לו רבי אם שכח ולא הביא סכין מערב שבת אם הבאת הסכין אינה דוחה שבת ומה יעשה אמר להם הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הניחו להם לבני ישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. ונראה מה יעשו. למחר בארבעה עשר בשבת מי שהיה לו פסחו טלה תחב את הסכין בצמרו. ומי שפסחו נדי תחב לו את הסכין בין קרניו. ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון:

[קמח] (דף ע"ב ע"ב) מעשה ברי' טרסון שלא בא אמש בערב לביהמ"ד לשחרית מצאו ר' גמליאל אמר לו למה לא באת אמש בערב לבית המדרש אמר לו עבודה עברתי. א"ל כל בריך אינן אלא דברי תימה וכי עבודה בזמן הזה מנין. אמר לו דכתיב עבודת מתנה אתן את כהונתכם. (מתנות כהונה) כנסתו לכס כרי סן (כעבודה) עשה הכתוב אכילת תרומה בגבולין כעבודת בית המקדש:

פרק שמיני האשה דף פ"ח ע"א

[קמט] מעשה עולא היה בפומבדיתא הביאו לפניו סל עם תמרים [ובבבלי יש הרבה תמרים] אמר להם כמה תמרים מאלו נותנים בעד זוז אחד. אמרו לו שלשה תמרים. אמר להם בבבלי המירות הם כל כך בזול שלוקחים סל מלא תמרים בעד זוז ולסוף בבבלי אינם עוסקים בתורה. בלידה צערו לעולא. אמר סל מלא עם סס של מנה בעד זוז בבבלי והם עוסקים בתורה:

[קן] (דף פ"ח ע"ב) מעשה שמצאו בבית המטבחיים הלמאה (הוא שרץ) ובקשו למטא כל הסעודה כולה. באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה. באו ושאלו את המלכה. אמרה להם לכו ושאלו את ר' גמליאל באו ושאלו את ר' אמר להם ר"ג הלמאה הזו אם מצאו ברותחין או בצונן. אמרו לו ברותחין אמר להם לכו והטירו עליה כוס של צונן והלכו והטירו עליה כוס של צונן וריחשה הלמאה הזו וטירה ר"ג כל הסעודה כולה. נמצא סלך תלוי במלכה. והמלכה תלויה ב"ר"ג נמצאת כל הסעודה כולה תלויה ברי' גמליאל:

פרק עשירי ערבי פסחים דף ק"ג ע"ב

[קנא] מעשה באיש אחד שהיה שמו טוביה. והמא באיזה ענין. בא איש א' ששמו היה זיגוד ואמר עדות על זה האיש טוביה שחטא לפני רב פסא מה עשה רב פסא הנה

הכה אותו מלקות. אמר זה האיש זיגוד מה זה טוביה המא וזיגוד מינגד. א"ל רב פסא עבור זה חייב אתה מלקות לפי שאמרת עליו עדות בעצמך. ואנחנו צריכין להיות שני עדים דכתיב לא יקום עד אחד באיש. ואתה שאמרת בעצמך הוא רק שם רע הוצאת עליו ואין בדברך ממש. ואתה עובר על לא תלך רכיל:

מסכת שקלים

פרק שני מצרפין שקלים הלכה ס'

[קנב] מעשה ברי' יוחנן שהיה נשען ונסמך על ר' חייא בר אבא (מפני שהיה ר' יוחנן בעל בשר הוצרך להשען על אדם אחד בהליכתו) והיה ר' אלעזר רואה את ר' יוחנן עובר לפניו טמן את עצמו בעדו כדי שלא יראנו. אמר ר' יוחנן שני דברים לא טובים עשה ר' אלעזר שעלה מבבל. בזה שטמן עצמו מלפני. א' שלא נתן לי שלום ונראה שאין זה כבודו שישאל בשלומי ועוד שנית גדולה מזו. שנראה שאיני כדאי לדבר עמו לכן טמן עצמו. א"ל ר' יעקב בר אידי כך המנהג ביניהם בבבל שהקטן אינו שואל בשלום הגדול מפני כבודו של הגדול והם מקיימים הכתוב (איוב כ"ה) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו. אמר להם ר' יעקב בר אידי אם מותר לעבור לפני צלם ששמו הוא אדורא. א"ל ר' יוחנן מה זה שאין אתה רוצה לעבור לפניו ברא תשורה וחולק לו כבוד. אלא עבור לפניו וסמי עיניו. א"ל ר' יעקב א"כ טוב עשה ר' אלעזר שהסתיר עצמו מלפניו כיון שנהגין שאין הקטן שואל בשלום הגדול. דין הוא שיטמן עצמו מלפניו. א"ל ר' יוחנן ועוד עשה לי ר' אלעזר מבבל שלא אמר שום דבר הלכה משמי. נכנסו לפניו ר' אמי ור' אסי. אמרו לו רבי כך היה מעשה בבית הכנסת של טרסיים [ובבבלי יבמות א' ט"א כס"ב של טרסיים] בנגר (הוא עץ או ברזל שמשים את הדלת ברוחב ונק' נגר. לפי שהוא נגרד מקצה הדלת לקצה הדלת) שיש בראשה גלוסמרא והיינו שראשה עב וראוי לשחיקת השומים ושאר תשמיש. ונחלקו בו חכמים אם מותר לנעול בה דלת. ר"א אוסר. לנעול בה. ור' יוסי מתיר לפי שיש עליו תורת כלי ומותר למלטרו והיתה כל כך המחלוקת ביניהם עד שנקרע ספר תורה שלא בכונה מחמת הכעס והמריבה שהיה בין העומדים שם מחזיקי המחלוקת אלה מזה ואלה מזה. והיה שם זקן אחד ושמו ר' יוסי בן קסמא אמר תמיהני אם לא יהיה בית הכנסת זה בית ע"ז כי אין לכעוס על דברים הנעשים בבית המדרש. וכן היה. אח"כ אמר ר' יוחנן להם וכי אתם מדמים המחלוקת שהיה בין ר"א ור' יוסי שהם היו חברים זה לזה. ולא היה להם לכעוס אבר בדבר זה שר"א הוא תלמידי מותר לי לכעוס עליו. נכנס לפניו ר' יעקב בר אידי אמר לו כתיב כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע. וכי כל דיבור ודיבור שהיה יהושע יושב ודורש היה אומר כך אמר משה. אלא יהושע יושב ודורש והכל יודעין שהתורה של משה היא. אף אתה אלעזר יושב ודורש והכל יודעין שהתורה שדך היא. אמר להם ר' יוחנן. ספני מה אין אתם יודעין לרצות כמו בן אידי חברינו. ובאמת מה שהקפיד ר' יוחנן על ר"א שלא אמר הלכה משמו. כי רצה שיאמרו הלכה משמו אף לאחר מיתתו ואם בחייו לא יאמרו משמו כל שכן לאחר מיתתו. וכן דוד המלך ע"ה ביקש עדיה רחמים שנאמר אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפך סלה. וכי עתה על דעתו של דוד שיהא חי וקיים לעולמים. אלא כך אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אזכה שיהיו דברי נאמרין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות [ע' עוד מזה בבבלי יבמות דף ל"ו ונירוסלמי ברכות פרק ב']:

פרק שלישי בשלשה פרקים הלכה ז'

[קנג] מעשה ברי' יונה שלא היה יכול לשתות יין וכששתה ארבע כוסות בפסח הי' כואב

כאב לו ראשו עד עצרת וכרך על ראשו מטפתת בחווק עבור זה וראתה אותו אשה אחת משרי ארמיים שפניו מאירין והירין אמרה זקן זקן אחד משרשה דברים יש בך או שרגיל אתה לשתות יין או שאתה מלוה מעות בריבית ואין לך דאנת פרנסה או שאתה מגדל חזירים ומרויח הרבה אמר לה תיפח רוחה שר האשה הזו כי אחד מן אלו שלשה דברים אין בי רק אורייתא מצוי כי נחדש דברים בתורה והם מאירין בי דכתיב חכמת אדם האיר פניו : [ע' בצבלי נדרים דף מ"ח ומד"ר קהלת בפסוק מי כהחכם סימן ח'] :

(קנד) מעשה בר' אבהו שבא לטבריה ראו אותו התלמידים של ר' יוחנן שפניו מאירין אמרו לר' יוחנן רבם ר' אבהו מצא מציאה ועבור זה פניו צהובין ומאירין אמר ר' יוחנן לר' אבהו איזה דבר חדש שמעת שיש לך הנאה מזה אמר לו תוספתא ישנה שלא ראה אותה מימיו וראה בה דברים חדשים ושמה בה קרא עליו הפסוק חכמת אדם תאיר פניו (סס ועי' עוד לקמן מס' נדרים פ"ו אות ט"א) [מעשה מחמור שר הפ"י ע"ל מסכת דמאי פרק ח' אות נ'] :

פרק חמישי אלו הן הממונים הלכה א'

(קנט) מעשה פעם אחת ר' ירדו נשמים בארץ ישראל וראו ידעו מאיזה מקום להביא העומר והיה שם אילם אחד שאינו שומע ואינו מדבר ורצה לרמו להם באיזה מקום ימצאו להביא העומר והיה נתון ידו אחת על גנות וידו השנית על סוכה שנעשית מערבה ואין לה נג רק היא חדה מלמעלה הכיאו זה האילם לפני פתחיה דהבין ממנו באיזה מקום הוא מרמו ופתחיה היה יודע בשבעים רשון אמר להם אם יש איזה מקום שנקרא גנות צריפין או צריפין גנות בארץ ישראל הלכו לשם ומצאו שיש מקום שנקרא כן ר' יוסי בר ר' בון אמר ששעם אחת נלקה ארץ ישראל בשירדפון ולא היו יודעין מהיכן להביא העומר והיה שם אילם אחד שהיה נתון ידו על עינו וידו השני נתן על סוכרא [פ"י הוא חור שבמוזות הבית שבו תוחבים הבר ית דנעול] הביאו זה האיש לפני פתחיה אמר להם אם יש מקום בארץ ישראל שנקרא עין סוכר או סוכר עין הלכו לחפש על זה המקום ומצאו שיש מקום שנקרא כן :

(קנו) מעשה בצלשה נשים שהביאו קיניהן לכהן שיקריב בעדם. אשה אחת הצרה לעינתי ואשה אחת אמרה לימתי ואשה אחת אמרה לזימתי ולא הבינו את דבריהם על איזה דבר הם מביאים קרבנם. אח"כ פתר להם מה כוונתם. האשה שאמרה לעינתי ראו לומר שזופעת דמים כמציין ומביאה קן אחד חובה. אחד חטאת. ואחד עולה. כדון זכר. אמר להם פתחיה לא כן היא כוונתה רק כוונתה היא שנסתכנה בעינה ולכן מביאה קרבנה גדולה לקיים הגדר שגדרה בעת שהיתה בסכנה. והאשה שאמרה לימתי ראו לפתח דבריה שהיא מביאה קרבנה לפי שהיא זכר ממע. אמר להם פתחיה שזופעת דמים כיוס. אמר להם פתחיה כוונתה היא שהיתה בסכנה על היס בעת שעברה עליו. לכן כעת היא מביאה קרבנה מה שגדרה בעת הסכנה. והאשה שאמרה לזימתי ראו לפתח דבריה שהיא מביאה קרבנה לפי שהיא זכר ממע. אמר להם פתחיה כוונתה כן היא. סכנה היא בסכנה כי זכר בל ורלה ליעול אותו והיא בסכנה ונילו ממנו ונדרה על הלל נפש בנה קרבן והביאה [עיין בצבלי מנחות דף ס"ד] :

[מעשה בחסיד שהיה חופר צורות לרבים ואח"כ נשטפה בתו. ע"ל מס' דמאי פרק ח' אות ז' : מעשה בר' יוסי שנכנס למקום אחד ורלה למנות מהם שיהיו גבאי לזקנה וכו'. ע"ל מס' פיהא פרק ח' אות כ"ד] : ר' זכריה לקח מעות לזקנה והיו מלחין עליו שאינו ריך לקבל. ג"כ סס מס' פאה פרק ח' אות מ"א : ר' חיינא חלק מעות לזקנה בלילה פגע בו שר של השדים וכו' ג"כ לעיל סס בלחות מ"ב : ר' יונה ידע שהך לחלק לזקנה וכו' ג"כ סס בלחות מ"ו : זקנים היו שלא רלו לזקנה לזקנה רק בין ר"ה ליוסי. ג"כ סס בלחות מ"ד. (ע"ש כל המעשיות הללו) :

פרק שישי שלשה עשר שופרות הלכה ג'

(קנז) מעשה במנורת בית המקדש שהיתה יתירה על מנורה שעשה משה במדבר דיגר זהב. והכניסוהו לכור שמנים פעמים ולא חסר האש מן משקלה הראשון וקשה היתכן שלא יחסר האש מן המשקל והלא עינינו רואות כשנותנין זהב בכור באש הוא נחסר. אלא זה שהאש מחסר הוהב הוא כשהזהב רא מזוקק הישב עדיין אבד כשהזהב מזוקק ומצורף אזי אין האש מחסר ממנו כלום אפילו אם מכניסין אותו באש אלה פעמים (ע' מד"ר פ' ט"א פרשה י"ג) :

מסכת יומא

פרק ראשון שבעת ימים דף י"א ע"א

(קנח) מעשה באחד שהיה שמו ארטיבון (ויס לומר סנק' כן ע"ש הלומטות. עי' רש"י) שהיה בודק מזוזות בשוק העליון של צפורי ומצאו ממונה אחד של המלך. וקח מאתו עבור זה אלה זוז :

פרק שני בראשונה דף כ"ג ע"א

(קנט) מעשה בשני כהנים שהיו שניהם שוים רצים ועולים בכבש. קדם אחד מהם לתוך ארבע אמות של הכירו נטל סכין ותקע לו בלבו עמד ר' צדוק על מעלות האולם בהר הבית שבנה שם הורדוס ואמר אחינו בית ישראל שמעו כתיב כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניך ושופטיך. אנו עד מי להביא עגדה. אם משל היושבים בעיר נקה או משל הכהנים ששומרים העזרה. געו כל העם בבכיה. בא אביו שר תינוק ומצאו כשהוא מפרפר (פ"י זיעזוע נדנוד ורעידה עד שבאפס כח נופל ומתגלגל בעפר) ואמר להם הרי מיתתו חכפר עליכם וכו' עיין שם :

פרק שלישי אמר להם הממונה דף ל"ה ע"ב

(קס) מעשה בהלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בחצי דיגר. חציו נתן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו. ופרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר וראו הניחו שומר בית המדרש ליכנס עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים היום מפי שמעיה ואבטריון. אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת שבת היה יורד עליו שרג מן השמים וכסחו. כיון שעלה עמוד השחר אמר שמעיה לאבטריון אחי בכל יום הבית מאיר והיום אפל. שמא יום מעונן הוא הציצו עיניהם וראו דמות אדם בארובה. עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פירקו משא השלג מעליו והרחיצוהו וסכוהו והושיבוהו כנגד המדורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת : (נמצא רמדין מזה המעשה שלא יאמר אדם שלא עסק בתורה מהכת עניות והיה טרוד במזונותיו. כי אין לך עני יותר מהלל הזקן ובוא וראה מה שעשה בכדי שילמוד תורה : וגם רמו הכתוב עצת ה' ה"א תקום. ה"א ר"ת "הכל יוסף" אדעור שמיהם לרמדין אנהנו שאין יכול שום איש רומר תירוץ על מה שלא לבד בתורה כמבואר להלן במעשה ר"א ויוסף) :

(קסא) מעשה בר"א בן חרסום שהניח לו אביו אלק עיירות ביבסם וכנגדן אלק ספינות בים בכל יום ויום הים נטל משאיו והולך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה. פעם אחת מלאכו בעדיו ועשו עמו עבודה שיעבוד לשר סעיר [והס לא הכירו אותו וסברו שהוא מיושבי העיירות שלו שסבדות אדוני הארץ מופלת עליו. ובלאמת היתה העבודה בואם שלו כי הוא היה שר העיירות] אמר להם בצקשה מכס המוחגי שלך ואלמנו תורה אמרו לו חיי ר' אלעזר בן חרסום שאין לנו מניחין לך הלך ונתן להם ממון הרבה כדי שיניחו

שיניחו אותו. ומימיו לא ראה אותם אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה (נמלא למדין מזה המעשה שגומר לא יוכל לומר שום תירוץ על מה שלא עסק בתורה. כי אין לך גדול בעשירות מר"א בן חרסום וראה בעיניו פקוחות איך עשה שיעסוק בתורה ולא חש על עשירות שלו):

(קסב) מעשה ביוסף הדיוק שבכל יום ויום היתה אשת פופיפר משללתו בדברים כדי שיטעה רבונה. בנדים שלבשה לו שחרית לא לבשה ערבית. ובנדים שלבשה עברו ערבית לא לבשה שחרית. ואמרה לו השמע לי. אמר לה לא. אמרה לו הריני חובשך בבית האסורים. אמר לה ה' מתיר אסורים. אמרה לו הריני כופף את קומתך אמר לה ה' זוקף כפופים. אמרה לו הריני מסמא את עיניך אמר לה ה' פוקח עורים. נמנה לו אלק ככר כסף ולא בא אליה לשכב אלה. [נמלא למדין מזה הענין אשר אין שום תירוץ לרשע לומר מפני מה הלך בעשירות לבו שהיה נאה ביותר וילרו מתנבז עליו כי אין לך נאה יותר מיוסף הדיוק והמרשעת הלא היתה עושה כל התחבולות נגדו ולא קמה בו שגבר את יארו]:

[קסג] מעשה בדואג בן יוסף שהניחו אביו בן קטן ואמו בכל יום מודדתו בעפחים כדי לידע כמה נוסף בו מיום אל יום והיתה נותנת משקלו והב לבית המקדש. כיון שנגר האויב עבחתו ועליו מקונן ירמיה הכיזא את תאכלנה נשים פרים. [עין מנגלת איכה בפסוק כל עמה נאנחיס]:

פרק רביעי מרח' בקלפי דף ל"ט ע"ג

(קסד) מעשה בשמעון הדיוק באתה שנה שמת אמר להם בשנה זו הוא מת. אמרו לו מינין אתה יודע. אמר להם בכל יום הכפורים היה מזדמן לי זקן א' לבוש לבנים ומעוטף לבנים ככנס עמי וילא עמי. ושנה זו מזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ומעוטף שחורים. ככנס עמי ולא ילא עמי. לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת ומנעו אחיו הכהנים מלבדך ברכת כהנים להעם בשם המפורש למי שלא היו כדאים בשעת פטירתו אמר שמעון הדיוק להעומדים אצלו חוגיו בני ישמש תחתי נתקנה בו שמעי אחיו שהיה גדול ממנו שפי שנים ומחלה אמר שמעי לאחיו חוגיו בא ואלמדך סדר עבודה. הליבו במלכות אחד של עור וחברו באזור. והעמידו אצל מוצה. אמר שמעי לשאר אחיו הכהנים ראו מה שגדר זה לאשמו לעשות וקיים כן. שאמר לה אותו היום שיטמש בכהונה גדולה ילבוש מלבוש שלה ואזור שלה. בקשו אחיו הכהנים להרגו. רץ מפניהם והלך לאלכסנדריה של מלרים ובה מוצה והעלה עליו לשם עכו"ס. וכששמעו הכמים אמרו ומה זה שמעי שלא ירד להגדולה כן נתקנה באחיו. מי שירד אחר הגדולה על אחת כמה וכמה שאין מורידין אותו שלא יקלקל עלתו. כן אמר ר' מאיר שהי' המעשה כן. אמנם ר' יהודה אומר שלא כן הי' המעשה אלא לא קבל עליו חוגיו לפי שהי' שמעי אחיו גדול ממנו שפי שנים ומחלה ואעפ"כ נתקנה בו חוגיו בשמעי אחיו. ואמר חוגיו לשמעי שהוא הי' יותר חכם בוא ואלמדך סדר עבודה הליבו במלבוש של עור וחברו באזור והעמידו אצל מוצה. אמר חוגיו לאחיו הכהנים ראו מה גדר הוא לעשות לאשמו שבלות היום שיטמש בכהונה גדולה ילבוש בנדים שלה. וכן עשה. בקשו אחיו הכהנים להרגו. סח להם כל המאורע. בקשו להרוג את חוגיו רץ מפניהם ורלו אחריו רץ לבית המלך ורלו אחריו. כל הרואה אותו אומר זה הוא הלך לאלכסנדריה של מלרים ובה מוצה והעלה עליו לשם שמים וכששמעו הכמים בדבר אמרו ומה זה שגבר ממנה שלא ראה לקבלה כך עלתה בו שחור ונתקנה באחיו. המבקש לירד להגדולה על אחת כמה וכמה:

פרק חמישי הוציאו לו דף ע"ז ע"א

(קסד) מעשה בר' ישמעאל בן קמחית שפעם אחת ילא וספר עם ערבי אחד בשוק והיה יום הכפורים וניתו רוק מפיו של הערבי על בגדיו של ר' ישמעאל וכנסו

וכנסו ישב אחיו ושמש תחשיו. וראתה אמן שני בנים כהנים גדולים ביום אחד. ושבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים מה מעשים טובים עשית שזכית לכך. אמרה להם מימי לא ראו קורות בימי שערות ראשי. אמרו לה הרבה נשים עשו כן ולא הועילו [ע' מד"ר אחרי פרשה כ']:

(קסו) (דף נג) מעשה בכהן גדול אחד שהאריך בתפלתו ומננו אחיו הכהנים ליכנס אחריו התחילו הם נכסין והוא יולא אמרו לו מפני מה הארכת בתפלתך אמר להם קשה בעיניכם שהתפללתי עליכם ועל בהמ"ק שלא יחרב אמרו לו אל תהי רגיל לעשות כן שהרי שנינו לא היה מאריך בתפלתו כדי שלא להביעת את ישראל:

(קסז) (דף נד) מעשה בכהן אחד שהי' מתעסק בעיול ושחוק ורואה אחת מן הטבלאות של שיש שברפסה הוא גבוה מחברותיה והבין דסלקוס מאחר שספרה שם. בא להודיע את חבירו. ולא הספיק לגמור את הדבר עד שילאה נשמתו וידעו בבירור ששם הארון נגמו:

פרק שביעי בא לו דף ק"ט

(קסח) מעשה שבקשו הכותים מן המלך אלכסנדרוס. מוקדון שיחריבו בהמ"ק ונתן להם רשות. באו והודיעו זאת לשמעון הדיוק מה עשה שמעון הדיוק לבש בגדי כהונה ונתעטף בבגדי כהונה ומיקרי ירושלים עמו. ואביקות של אור בדיהם והיו מהלכין כל הלילה כולו הללו מהלכין מלד זה והללו מהלכין מלד זה. עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר אמר להם מי הם הללו אמרו לו הללו יהודים שמרדו בך: כיון שהגיע למקום אנטיפרס זרחה חמה פגעו זה בזה. כיון שראה את שמעון הדיוק ירד ממרכבתו והשתחוה לו. אמרו לו מלך שכמותך ישתחוה ליהודי הזה. אמר להם דמות דיוקנו של זה מלאת לפני בעת מלחמתי. אמר להם למה באתם. אמרו לו בית שאלנו מתפללין בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב שתים הללו להחריבו. ותתן להם רשות. אמר להם מי הם הללו. אמרו לו הללו כותים שעומדים לפניך. אמר להם הרי הם מסורין בידכם. מיד נקבוס בעקביהם ותלאוס בזככי סוסיהם והיו מגררין אותם על הקוליס ועל הברקנים עד שהגיעו להר גריזים הוא מקום מוצבם של כותים וכיון שהגיעו להר גריזים חרשו וחרשו כרשיין כדרך שבקשו לעשות את בית אלהינו. ואותו היום עשאוהו יום טוב:

[ע' מד"ר פ' שמיני פרשה י"ג בקיזור הענין]:

(קסט) (דף ע"א ע"ב) מעשה בכהן גדול אחד שילא מבהמ"ק והיו כל העם הולכים אחריו וכשראו לשמיעה ואבטליון שהם באים הניחוהו לכהן גדול והלכו אחרי שמעיה ואבטליון לסוף באו שמעיה ואבטליון ליטול רשות מן הכהן הגדול וסילכו לביתם: אמר להם יבואו בני העמים לשלוט (ולפי שהם באו מבני בניו של סתריב אמר להם כן לשון גנאי) אמרו לו יבואו בני העמים לשלוט שששים מעשה של אהרן שהיה רודף שלום. ולא יבואו בני אהרן לשלוט שאינם עושים מעשה של אהרן הכהן:

פרק שמיני יום הכיפורים דף פ"ג ע"ב

(קע) מעשה באשה מעוברת שהריחה ריח מאכל וחשקה נפשה לאכול ביוה"כ באו ואמרו זאת לפני רבי. אמר להם רבי לכו ולחישו לה באזניה שהיום הוא יוה"כ. עשו כן ולחשו באזניה שהיום יוה"כ ותיכף פסק העובר מתאווה ולא ראה עוד לאכול קרא רבי עליה הפסוק בערם ארץ בבטן ידעתך. וילא ממנה ר' יוחנן:

עוד מעשה באשה מעוברת שהתאוה לאכול איזה מאכל ביוה"כ. באו לפני ר' יוחנן כדת מה לעשות. אמר להם לכו ולחישו לה באזניה שהיום הוא יוה"כ אולי תוכל להתאפק ולא תתאוה יותר. עשו כן ולחשו לה באזניה ולא נח דעתה בזה. קרא ר' יוחנן עליה הפסוק זורו רשעים מרחס. וילא ממנה איש ששמו הי' שבתאי שאמר פירות בארץ ישראל כדי להפסיע השער זה אסור לעשות בארץ ישראל: קעא

(קעט) מעשה ר' יהודה ור' יוסי היו הולכים בדרך אחר לר' יהודה חולי בזלמוס (הוא חולי שאוכל הרבה) היה עמו רועה כפאו ולקח מאתו ככרו כדי שאוכל ויחזור לאיתנו. א"ל ר' יוסי אתה כפאתה להרועה. וכשהגיעו לעיר אחר חולי בזלמוס לר' ווסי כבדוהו בני העיר ובקפוסוהו לגיטין של דגש ומתיקה וקערות של תבשילין בכדי שיחזור לבריאותו. א"ל ר' יהודה אני כפאתי בדרך להרועה ואתה כפאתה את העיר בולו : (קעב) מעשה בר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי שהלכו בדרך. ר' מאיר היה מדויק בשם של בעל הבית אם הוא נאה או כעור. ר' יהודה ור' יוסי לא היו מדקדקים על שמו של בעה"ב כשהגיעו למקום אחר ראו לאכסן באכסניא ונתנו להם אכסניא אמרו לו מה שמך. אמר להם כידור אמר ר"מ שמע מיניה אדם רשע הוא דכתיב. "כי דור תהפוכות המה : ר' יהודה ור' יוסי הפקידו אלל זה האיש את כיסם עם מעות וערב שבת היה, אבל ר"מ לא ראה ליתן לו את מעותיו להפקיד והלך ר"מ ונתן המעות ביד אחד וקברו בקבר של אביו של זה האיש מראשותיו. נראה אביו בחלוס לזה האיש וא"ל בוא וקח לך המעות המונח אלל ראשי. למחר בא זה האיש אלל ר"מ וסיפר לו החלוס מה שראה בלילה. א"ל ר"מ חלומות של ערב שבת הם בעלין אלל ר"מ וסיפר לו החלוס במולאי שבת לקח ר"מ מעותיו והלך לביתו. למחר אמרו ר' יהודה ור' יוסי לבעה"ב היה תן לנו את המעות. אמר להם לא היו דברים מעולם. אמר להם ר"מ ולמה אין אסס מדקדקין בשם של בעה"ב. אמרו לו ולמה לא אמר לנו כבודו לדקדק בשם. אמר להם אני לא אמרתי רק שצריך לחשוש ולדקדק על הבעה"ב אבל להחזיקו לגנב זה לא אמרתי משכוחו והכיניסוהו לחנות אחד והסקוהו יין. וראו על שפמו של הזקן ערשים. הלכו אמרו סיי לאשתו שאלל היום ערשים. וזוה שמתן לנו את מעותינו. וכתנה להם כיסם והלכו. אח"כ בא הוא לביתו והרג לאשתו מחמת שנתנה להם המעות. וזה שאמרו מים האחרונים הרגו את הנפש זו היא אשתו של זה האיש שאם היה נוטל מים אחרונים בדרך הנוטלים ידיהם שמקנחים גם את שפמם בידיים טופחות לא היו הערשים נראין (ע' במס' חולין פרק ה' מזה) לטוף היו מדקדקים בשם של האכסניא :

(קעג) מעשה בפונדקי ישראל שהיה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לעכו"ם בשר חזיר מבוטל. בא ישראל לפונדק וראהו שלא נוטל ידיו כשישב לאכול ונתן לפניו בשר חזיר. וזה שאמרו מים הראשונים האכילו בשר חזיר (ע' זאת ברש"י מס' זו) : (קעד) (דף ס"ד) מעשה בר' יוחנן שהיה כואב לו הסנייט. הלך אלל מערוניתא נכרית ועשתה לו איזה דבר ביום חמישי ובערב שבת שיהיה לו לרפואה. אמר לה בשבת מה אעשה אמרה לו אין אתה צריך עוד שום רפואה לעשות אמר לה אפשר אלטרך לעשות בשבת מה אעשה. אמרה לו השבט לי שאין אתה מגלה מה שאומר לך אני אומר לך. השביע לאלקים של ישראל שלא יגלה הדבר. אח"כ ילא ויגלה הדבר מה שאמרה לו בעת שדרש לרבים והיאך יכול לגלות אלל השבט השביע לה על זה. אלל הוא השביע לה לאלפי ישראל שלא יגלה. אבל לעמו ישראל מותר לו לגלות. ואיזה רפואה עשתה לו. אמר רב אחא ברבי רבא אמר שלקחה מי שאור ושמן זית ומלח וכו' (ע"ש עוד ולא רייתי להעסיק שאר רפואות המובאים שם. כי אין לשמש ברפואות ההם בזרות הללו. כיודע לכל כי הטעניות נשתנו בחדס) :

מסכת סוכה

פרק שני הישן תחת המטה דף כ"ז ע"ב

(קעח) מעשה בר' אלעאי שהלך להקביר פני ר' אליעזר רבו ברגל בלוח. א"ל אלעאי אין אתה משובתי הרגל בביתך אצל אשתך. שהיה ר' אליעזר משבח את העצלנים שאינם יוצאים מביתם ברגל דכתיב ושמת בחגך :

קטו

[קעו] מעשה בר' אליעזר ששבת בגליל העליון ושאלוהו שלשים הלכות בהלכות סוכה . שתיים עשרה הלכות אמר להם שמעתי . ושמונה עשרה הלכות אמר להם לא שמעתי . ר' יוסי בר' יהודה אומר חילוף הדברים , שמונה עשרה הלכות אמר להם שמעתי , ושתיים עשרה הלכות אמר להם לא שמעתי , אמרו לו רבי כל דבריך אינן אלא מפי השמועה , בתמיה , אמר להם הוקקתוני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי , כלומר אנדר לכם את מדותי , וזו אחת מהן, אמר להם מימי לא קדמני אדם לבית המדרש ולא נסתי בבית המדרש, לא שינת קבע ולא שינת עראי, ולא הכחתי אדם בבית המדרש וילאחתי, ולא שחתי שיחת חולין , ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מפי רבי לעולם :

פרק חמישי החליל דף כ"ב

[קעז] מעשה אביו שמע ראיש אחד שאמר ראשה אחת למחר נשכים בהשכמה קודם היום ונלך למקום זה. אמר אביו אלך אחריהם כדי להפרישם מאיסור. הלך אחריהם פרסאות בשרה וכשרצו לפרוד זה מזו, שמע שאמרו דרך רחוקה היא בין שני מקומותינו ואי אפשר עוד לילך בדרך יחד ואם היינו יכולין לילך בדרך אחד היה נעים צוות שרנו, והלכו להם כל אחד לדרכו אמר אביו אם הי' שונא שרי [ועל עצמו אמר כן] מתיחר עם אישה רא הי' יכול לעצור את יצרו מבליתי להטוא הלך ונשען על בריה הרדת כאדם שמתחשב ומצטער תנא לו זקן אחד כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו :

[מעשה בשני סופרים שהיו נשלמה המלך וראה אותם מלאך המוות ומרק שיניו עליהם וכו' עיין לעיל מס' כלאים פרק ט' אות ס"ו וס"ח] :

[קעה] [דף נ"ו ע"ב] מעשה במרים בת בילגה שהמירה דמה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יונים כשנכנסו יונים להיכל היפה מצעטת כסגולה על גבי המזבח ואמרה לוקוס לוקוס [פ"י זאב] עד מתי אתה מכלה ממנון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק וכו' עיי"ש :

מסכת ביצה

פרק שני יו"ט דף נ"ו ע"ב

[קעט] מעשה בר"א שהיה יושב ודורש כל היום כולו ביום טוב בהלכות יום טוב . יצתה בת ראשונה לסעוד סעודת יום טוב והניחיהו דורש . אמר ר"א הרכו בעלי פטמין כלומר בעלי חביות גדולות הכינו להם לכן הם ממחרין לצאת ואינן יגיעין לשמוע תורה]. יצתה בת שניה אמר הללו בעלי חביות יצתה בת שלישית אמר הללו בעלי כרין . יצתה בת רביעית אמר הללו בעלי לגינין . יצתה בת חמישית אמר הללו בעלי כוסות . התחילו כת ששית לצאת אמר הללו בעלי מארה לפי שהיה בית המדרש מתרוקן מאוד וגנאי הדבר וקשה בעיניו נתן עיניו בתלמידים התחילו פניהם משתנין שסברו שהוא כועס על כת ששית מפני שאחרו לצאת וכל שכן עליהם ואמר להם בני לא לכם אני אומר אלא להללו שיצאו שמניחין היי עולם ועוסקין בחיי שעה . בשעת פטירתן אמר להם לכו אכרו משמנים ושתו ממתקים ושחרו ראין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות הי' הוא מעוכם :

מסכת ראש השנה

פרק א' ארבעה ראשי שנים דף י"ט

[קפ] מעשה פעם אחת גזרה המלכות גזירה על ישראל שלא יתעסקו בתורה ושלא ימרו את בנייהם ושחללו שבת . מה עשה יהודה בן שמוע וחבריו הלכו דלת

הלכו ונטרו עצה מן סטרוניא אחת שכל גדולי רומי מצויין אצלה . אמרה להם
בואו וצעקו בשווקים וברחובות כדי שישמעו השרים וירחמו עליכם הלכו וצעקו בלילה
ואמרו למען הקב"ה אוי לנו וכי לא אחיכם אנחנו לא בני אב אהר אנחנו . ולא
בני אם אחת אנחנו . מה נשתנינו מכל אומה ולשון שאתם גוזרין עלינו גזירות
קשות . וביטלו הגזירות . ואותו יום עשאוהו יום טוב וזה הכשורה היה בכ"ה יום
באדר שמתרים לעשות את דתם [עיי' בתענית דף י"ח] :

מסכת תענית

פרק א' מאימתי דף ז' ע"ג

[קפא] מעשה בת קיסר אמרה לר' יהושע בן חנניא אוי שהחכמה מפואר ניתן
בכלי מכווער ורמזה לו לפי שהוא היה איש לא נאה והוא איש
גדול בחכמה . אמר לה בתי מלכה אביך באיזה כלי נותן היין בו . אמרה לו בכלים
מכווערים של כלי חרס . אמר לה כל העולם נותנים ג"כ יינם בכלי חרס ואם אביך
ג"כ נותן בכלים כהם מה חילוק יהי בינו לבין שאר העם . אמרה לו אם כן באיזה
כלי אנחנו ניתן היין . אמר לה כגון אתם החשובים צריכין אתם ליתן בכלים של
כסף וזהב . הלכה ואמרה לאביה הן היין בכלים של זהב וכסף והחמיץ היין . אמר
לבתו מי אמר לך כן אמרה לו ר' יהושע בן חנניא . קרא לר' יהושע בן חנניא
אמר לו למה אמרת לה כן . אמר לו כמו שהיא אמרה לי כמו כן השבתיה כאשר
אין היין משתמר רק בכלי מכווער . אף התורה מתקיימת בי יותר משאלו הייתי נאה
והגם שיש אנשים שהם נאים ואף עפ"כ הם חכמים . אמר להם ר' יהושע אם הן
שונאים הויפי היו תלמידי חכמים ביותר [עיי' תוס'] :

[קפב] [דף ח' ע"ב] מעשה שבימי ר' שמואל בר נחמני היה הולך בעולם מיטה בין
לאשים וגם היה רעב גדול . אמרו היאך נעשה נתפלל שיתבטל שניהם זה לא אפשר
כי איין מתפללים על שני דברים כאחת . אלא נבקש רחמים על המות שלא ישלע בינו .
והרעב נסבול . אמר להם ר' שמואל בר נחמני לא כן הוא . רק אנהנו נבקש רחמים מקודם
שיתבטל הגזירה של הרעב כשלא עלינו והמות ממילא יהיה בטל מאתנו כי למי נותן הקב"ה
שובע לאנשים אשר הם חיים . אבל לא למתים . כי אינו מביא שובע כדי להמית בני אדם
אלא כדי שיחיו :

מעשה בעולא שהיה צפומבדיתא והביא לפניו תמרים שהיה שם בזול וכו' [ע"ל מסכת
פסחים פרק ח' אות קמ"ט] :
מעשה פעם אחת שלו הכותים להחריב בהמ"ק והודיעו זאת לשמעון הלוי וכו' . [ע"ל
מס' יומא פרק ז' אות קס"ח] :

פרק שני סדר תעניות דף י"ח ע"ג

[קפג] מעשה בניקנור שהי' אחד משרי היונים ובכר יום ויום הי' מניף ידו עד
יהודה וירושלים ואומר אימתי תסור בידי ואעשה בה מה שלבי חפץ .
ובשגברו בית חשמונאי ונצחוהו נכנסו לחילות שלו וקצצו בהונות יריו ורגליו ותלאום
בשערי ירושלים ואמרו מה שהי' מדבר בנאוה וידיים שהיו מניפות על יהודה וירושלים
ורגלים שהי' מחשב בהם תעשה בהם נקמה זו :

[קפד] מעשה בעוריינוס שרצה להרוג את שני אחים אחד לוליטנוס . והשני פפוס . בעיר
לודקייא ואלו האחים היו לדיקים גמורים אמר להם עוריינוס אם מעמו
של חנניה מישאל ועזריה אתם יבוא אליכם ויילכס מודי כדרך שהגילו לחנניה מישאל ועזריה
מיד נבוכדנצר אמרו לו חנניה מישאל ועזריה לדיקים גמורים היו ורחוין היו לעשות להם
נס

נס . ונבוכדנצר מלך כגון היה ורלוי לעשות נס על ידו . אבל אחת רשע סדיוט ואיקר רלוי
לעשות נס על ידך . ולאנחנו נחמייכנו הריגה למקום על חסא של חייבי מימות בית דין ולס
אין אתה הורג אותנו הרבה הורגים יש ביד המקום . הרבה דברים יש . הרבה אריות יש .
הרבה נמרים יש שפושטין בנו ולא מסר אותנו המקום בידך אלא שעתיד הקב"ה ליפרע דמינו
מידך . אעפ"כ הרשע הזה הרגס מיד . אמרו לא זו מעש עד שכלו שני שרים מן רוס ופלטו
את מוחו של עוריינוס במקלות . ואלו האחים הם היו הרונילוד ואין כל צדיק יכול לעמוד
במחילתן בנן עון : ויש אומרים אלו שני אחים נהרגו על ידי מעשה זו . דהיינו עלידי
צפו של המלך שנמלאת הרונה ואמרו היסודים הרגוה . וגזרו גזירה על שונאים של ישראל .
ואלו שני אחים פדו את ישראל ואמרו את הרגוה : וסרג לאלו בלבר (ע' רש"י מהה ענין) :

פרק שלישי סדר תעניות אלודף י"ט ע"ג

[קפה] מעשה פעם אחת עלו כל ישראל לערות הרגל לירושלים ולא היה להם
מים לשחות הכך נקדימו בן גוריון אצל הגמון אחד שהי' שם .
אמר לו הלוויני שתיים עשרה מעיינות מים לעולי רגלים ואני אתן לך שתיים עשרה
מעיינות אחרים דהיינו שירדו גשמים ויתמלאו כל המעינות מים כי אותן המעינות
לא היו נובעין מימיהם כל כך ואינם מתמלאין מאריהן כל כך כאשר מעיינות . ואם
לא ירד הגשם הריני נותן לך שתיים עשרה כברי כסף . וקבע לו זמן כיון שהגיע
זמנו ולא ירדו גשמים . בשחרית שלח לו ההגמון שגר לי מים או מעות . שלח
לו עדיין יש לי שהות ביום . וכן בצהרים . וכן במנחה שלח לו שגר לי או מים
או מעות . שלח לו עדיין יש לי שהות ביום . ללג עריו אותו הגמון . אמר
אפשר כל השנה כולה לא ירדו גשמים ועכשיו ירדו גשמים . בתמיה . מיד נכנס
אותו הגמון למרחץ בשמחה ועד שאותו ארון נכנס בשמחתו לבית המרחץ נכנס
נקדימו בן גוריון לבית המקדש כשהוא עצב . ונתעסק ועמד בתפלה ואמר לפני
רבש"ע גדוי וידוע לפניך שרא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי . אלא
לכבודך עשיתי כדי שיהיו מים מצויין לעולי רגלים . מיד עלו עבים וירדו גשמים
עד שנתמלאו כל השתיים עשרה מעיינות מים והותרו . יצא אותו הארון מבית
המרחץ ונקדימו בן גוריון יצא מבית המקדש . כשפגעו זה בזה . אמר לו תן לי
דמי מים יותר שיש לי בידך . אמר לו הארון יודע אני שאהדיך לא הרעיש את
העולם אלא בשבילך . אלא עדיין יש לי סתחון פה עליך . שאוציא ממך מעות
שכבר שקעה חמה ומים ברשותי ירד . חזר ונכנס נקדימו בן גוריון לבית המקדש
ונתעסק ועמד בתפלה . אמר לפני רבש"ע הודע שיש לך אהובים בעומדך ובשבם
שעשית לי נס בראשונה כן עשה לי גם באחרונה מיד נשבה הרוח ונתפורו העבים
וורחה החמה :

[קפו] [דף כ' ע"א] מעשה שבא ר' אלעזר בר שמעון ממגדול גדור מבית רבו והיה רוכב
על חמור ומטייל על שפת הנהר ושמה שמחה גדולה וסיפה דעתו נסה עליו מפני
שלמד תורה הרבה . ומדמן לו אדם אחד (אליסו ז"ל ע' רש"י) שהיה מכווער בזומא . אמר לו
שלום עליך רבי . ולא החזיר לו . אמר לו ריקם כמה מכווער אתה שמא כל צני העיר
מכווערין מכותך . אמר לו איני יודע אלא לך ואמור לאומן (זה הקב"ה) שעשית כמה מכווער
כלי זה שעשית כיון שידע בעלמו שחטא ירד מן החמור ונשחטא לפניו ואמר לו מחול לי .
אמר לו איני מחול לך עד שתלך לאומן שעשית ותאמר לו כמה מכווער כלי זה שעשית . והיה
מטייל אחריו עד שהגיע לעירו ילאו בני עירו לקראתו והיה אומרים לו שלום עליך רבי רבי
מורי מורי אמר להם למי אתם קורין רבי רבי אמרו לו לה שמטייל אחרך . אמר להם אם
זה רבי הוא אל ירכו כמותו בישראל . אמרו לו מפני מה אמר להם כך וכך עשה לי .
אמרו לו אפסיכ מחול לו שארס גדול הוא בתורה . אמר להם בשבילכם אני מחול לו . ובלבד
שלא

שלא יבא רגיל לעשות כן. מיד נכנס ר"ה ברי' שמעון ודרש לעולם יהא אדם רך כקנה : ולא יבא קשה כחרי

[קפח] (דף כ"י ע"ב) מעשה שהיתה כנהרעה חומה ישנה ורעועה שלא היו עוברים תחת החומה הלו רב ושמאל וא"צ שהיתה עומדת שם שלש עשרה שנים ואיכה ראוייה ליפול כיון שעומדת שמה שנים האלו. אבל לפי שהיתה רפויה לא ראו לעבור תחתיה אלא היו מקיפים סביבות אותה החומה. יום אחד אירע אשר רב אדה בר אבהב בא לנהרעה. אמר שמאל לרב נסבב אהנו אותה החומה ולא נלך תחתיה. אמר לו רב אין אהנו לריכים לה כעת לפי שיש אהנו גם רב אדה בר אבהב שיש לו זכות אבות הרבה ואין אנו לריכין לירא מזה :

[קפח] (שם) מעשה ברב הונא שהיה לו יין בבית אחד יטן. ראה לוקח היין משם כירא שלא יפול הבית על היין ולא ראה לילך להכית כי ירא שלא יפול הבית : מה עשה לקח ומשך עמו את רב אדה בר אבהב ונכנסו לבית ופלטו עמו בבית באוזה ליעוד וזהה שם אריכות הפלפול שפלפו בנייהם עד שפינו היין משם ואח"כ ילאו מהבית. ותיקף כשילאו נפל הבית. הרגיש רב אדה בר אבהב על רב הונא והקפיד עליו שראה שמשכו לבית להמך עליו שזכותו לא יפול הבית כל זמן שהוא שם כי ע"ז האריך עמו בפלפול על כוונה זו :

[קפח] מעשה שאמר רבא לרפרס בר פפא שיאמר לו מן המעשים הטובים שעשה רב הונא אמר לו מה שעשה בילדותו איני זוכר. רק מה שעשה בזקנותו. ביום שהיה מעון והרות מנשב וכושר היה מתיירא שלא יפול חומות הבתים : היו מויליין אותו רעוע בעגלה של זהב כדי שיראה כל החומות שבעיר. אם הם חזקים. ואם בעל החומה לא היה ביכולתו ויש בה בקעים היה סותר לאותה חומה כדי שיבנו מחדש. ואם בעל החומה לא היה ביכולתו לבנות החומה. אז היה רב הונא בונה אותה ממצות שלו. וכל ערב שבת לעת ערב בעוד שהות שלש שליח לשוק לראות אם יש עוד ירוקות שנשאר בשוק. שלא תכרו. וקנה השליח מן אלו האנשים שמוכרים הירקות והשליך את הירקות למים. ועשה כן עבור זה. כדי שאם ישאר ירוקות בידם אזי יכמשו הירקות ולא ירלו להביא עוד לשבת הבאה למכור שאר ירוקות כי יאמרו מה הועיל לנו בשבת העבר הרי נשאר בידינו עוד שלה היו קונים. לכן קנה הוא מהם להרגילם לשבת הבא. ולא ראה רב הונא ליתן הירקות לעניים והשליכם למים. כדי שלא יסמכו העניים על זה ולא ילכו לשוק לקנות. ולפעמים אפשר יודמן שלא ישאר ירוקות בידם למכרם ולא יקנה רב הונא אם כן לא יהיו לעניים ירוקות לאכול לכבוד שבת. ועוד עשה רב הונא כשהיה יושב לאכול היה פותח הדלת ואמר כל מי שרריך לאכול יבוא ויאכל. ויש אומרים שכן עשה שהיה יודע במנהג של שדים שהם מויקים למי שאוכל בלא געילת ידים לכן היה מניח כלי עם מים ותלה אותם על הפתח. ואמר כל מי שרולה לאכול יטול ידיו מקודם כדי שלא יבוא לידו סכנה. אמר רבא לרפרס בר פפא כל אלו הדברים שעשה רב הונא יכול גם אני לעשות. רק זאת שאמר שכל מי שרולה לאכול יאכל אלא. זאת איני יכול לעשות לפי שיש הרבה עניים במחוזי ויאכלו גם הקרן לכן לא אוכל לעמוד בזה :

[קל] מעשה שהיו אילפא ר"י יוחנן יטבו ולמדו בחורה והיה השעה דוחק להם מאוד שלא היה להם פרנסה. אמרו נעמוד ונלך ונעשה אחיה עסק ונקיים צנו הכתוב הפס' כי לא יהיה בך אביון (פי' אחיה לא תגרום בצעמך שתהיה עני) הלכו וישבו תחת חומה יסנה ואכלו שם לחם. באו שני מלאכי השרת. שמע ר' יוחנן שאומר מלאך אחד להצירו פיל עליהם החומה ונמיתם לפי שהם מניחין חיי העולם הבא היינו תורה. ועוסקין בחיי עשה היינו עו"ז ועוסקים במשה ומתן. אמר המלאך בעולם הבא היינו תורה. ועוסקין בחיי עבוד שיחשבו ויחגלו ויתמנה להיות רב ואין זמנו למות. ר' יוחנן שמע זאת מה שהם מדברים ואילפא לא שמע. א"ר יוחנן לאילפא שמע אדוני אחיה דבר כעת. אמר לו לא שמעתי. א"ר יוחנן זה ששמעתי אכתי והוא לא שמע זה סימן לי שהשעה עומדת לי שאתגדל בקרב הימים. לכן אלך בחורה לביתי ואקיים הכתוב כי לא יחגלו אביון מקרב הארץ והלך ר' יוחנן

יוחנן לביתו ועסק בחורה, ואילפא לא שב לביתו והלך עוד הלכה לעסוק במדינת וצ"מ בהם שהיה אילפא בדרך ופרס בואו לביתו, עשו לר' יוחנן להיות רב וראש ישיבה עליהם ואחר כך בא אילפא לביתו, אמרו אנשי המקום אליו אם אדוני היה יושב ועוסק בסורי כמו ר' יוחנן וכי לא היו עושין גם לכבודו להיות ראש ישיבה [ואילפא היה יותר מלמד ומחודר מר' יוחנן]. הלך אילפא וישב על עץ ארוך שהוא תקוע באמצע הספינה ואמר אף על פי שאנכי הייתי עוסק בחורה אעפ"כ אני יותר מלמד מר' יוחנן, והראיה שכל מי שיבוא וישאל אותי עוסק בחורה אעפ"כ אני יותר מלמד מר' יוחנן, והראיה שכל מי זו היא עומדת ר"ז יורקו אותי מן העץ הזה שאני עומד עליו ואהיה נשסף במים, בא אליו זקן אחד ושאל אותו ענין אחד (עיין בהגמרא מה ששאל ולא העמקתי שאינו צ"ע להעמקה) :

[קלא] מעשה בנחום איש גם זו שה"י כומא בשמי עיניו וגידיה משמי ידיו וקיסע משמי רגליו וכל גופו היה מלא שחין. והיה מופל בבית רעוע. ורגלי משמו היו מונחים בפלים מלאים מים שלא יעלו אליו נמלים דרך רגליו המטה מפני שהיה נדמ. ואם היו עולים לא היה יכול לטולם בידיו ולורקן. פעם אחת בקשו תלמידיו לפנות משמו ואחר כך לפנות הכלים : אמר להם בני פנו את הכלים מהבית ואחר כך פנו את משמי כי מוצטח לכם כל זמן שאני בבית אין הבית נופל. פינאו את הכלים ואחר כך פינאו את משמו. ונפל הבית. אמרו לו תלמידיו רבי וכי מאחר שצדיק גמור אתה למה עלתה לך כך. אמר להם בני אני גרמתי לעלמי כי פעם אחת הייתי מהלך בדרך לבית חמי והיה עמי משא שלשם חמורים. אחד של מאכל. ואחד של משתה. ואחד של מיני מגדים. בא עמי אחד ועמד לי בדרך ואמר לי רבי פרנסתי מים אמרתי לו המתן עד שאפרוק מן החמור. לא הספקתי לפרוק מן החמור עד שילחה נשמתו. הנכתי ונפלתי על פניו ואמרתי שמי שלא חסו על מידת יסומו. ידי שלא חסו על ידיך יתגדמו. רגלי שלא חסו על רגליך יתקטעו. ולא תתקדרי דעתי עד שאמרתי כל גופי יהיה מלא שחין. אמרו לו אזי לנו שראינוך בכך. אמר להם אזי לי אם לא ראייתו בכך. ולכן קראו אותו נחום איש גם זו לפי שעל כל דבר ודבר שצטר עליו אפילו דבר לא טוב היה אומר גם זו לעובה [עיין לעיל מס' פאה פרק ח' אות מ"ו] - [קלב] מעשה בנחום איש גם זו. שפעם אחת ראו ישראל לשלוח מהנה אל הקיסר אמרו רגיל להעשות נסים על ידו. שלחו אותו ונתנו לו ארנז שהיה מוכח בו אבנים טובות ומרגליות השובים כמו שנאה למלך. הלך ולן בדרך בדירה אחת. בלילה הכוא עמדו גזלים ולקחו כל מה שהיה בזה הכארה ומלאוהו בכר ובצקר בעמד ראה הארנז שהוא מלא עפר. אמר גם זו לעובה. כשבא עם הארנז הזה לכקיסר פתחו הארנז וראו שהוא מלא עפר. ראה המלך לחרוז את כולם וגם אותו לפי בלחוקו. אמר נחום איש גם זו. גם זו לעובה. בא אליהו בבית אל הקיסר וגדמה לו כהחד משויו כיוצאים במלכות. אמר אל הקיסר אפשר זה העפר הוא העפר מן הארנז אביהם ששפר זה הוא מסוגל אם היה זורק על המלכים צמת שנלחש עמהם מן העפר הזה נהרגו כולם כאילו זרק עליהם חרבו. ואם זרק עליהם קש היו נעשין חלים ונהרגו כולם, היה לקיסר הזה מדינה אחת שלא היה יכול לכבוש אותה לקחו מן העפר הזה וברקו אם יועיל לעשות נקמה בהם, והועילו והלליחו וכבשו את המדינה. וכשראו כן הכניסו לנחום איש גם זו לבית האוור ומלאו את הארנז הלו אבנים טובות ומרגליות ושלחוהו לביתו בכבוד גדול, וכשנכע לביתו בחזרה לן במלון הזה שהיה לן בנביעמו מקודם להקיסר, שאלו לו אנשי המקום של האכסניא הלו מה. הבאתם לכקיסר דבר חשוב אשר עבור החשורה הלו עשו לך כבוד גדול כזה, אמר להם מה בלקחתי מכאן בביתו הלליכם. זאת הבאתי דורון להמלך, וגששעמו זאת שכליית עם העפר הזה שהם בניו צבארו. הלכו וסחרו את ביתם ולקחו גם הם מן העפר הזה וצאו לכקיסר ואמרו הבאתי לך גם כן עץ העפר הזה שהביא לך האיש מקודם, כי זה העפר שהביא הוא לך גם כן היה משלנו, ביקר את העפר לראות אם יעשה פעולה כמו עפר הראשונה, אמנם העפר הזה לא הועיל להם כלום

כלם כי היה כשאר עשר סלעין , סלע וסרס שלו בני אכסניא שנזלו ען נמוס ליש גס זו : [קצנ] מעשה שהיה דבר ר"ל בעיר סורא . אך בשכונה של רב לא היתה הדבר . סברו האנשים משם לפי שרבי יש לו זכיות הרבה לכן אין הדבר שולט שם . נראו לאנשים האלו בהלום . כי רב יש לו זכיות הרבה . אמנם גם זה הוא קטן . לפי גדלו של רב . אלא זה שאין הדבר הולכת ברחוב הלך . הוא משום זכות של איש אחר שדר גם כן ברחוב הלך . וזה האיש עשה מצוה שמלוח הכלים הצריכים לחפור בהם בכית הקברות . ומשום זכות הקבורה מדרו לו מדה כנגד מדה :

[קצד] מעשה אשר היה במקום דרוקת דליקה . ובשכונה של רב הונא לא היה דליקה . סברו שזה הוא עבור זכיות הרבה שיש לרב הונא . הראו להם בחלום . רב הונא יש לו זכיות הרבה וגם דבר זה הוא קטן לפי גודלו שהוא רב וחשוב מאוד . אך מה שלא היתה הדליקה שם הוא עבור זכות אשה אחר שדרה שם והיא עושה מצוה דהיינו שמחממת את התנור מערב שבת לערב שבת ומשאילתו לשכינותיה לאחר שהסיקתו משלה לפיכך נמדרת לגמול לה חסדה במדה :

[קצה] מעשה שבא ארבה שמכלה את התבואה . הלכו ואמרו זאת לר' יהודה גזר ר' יהודה תענית שיתענו על זה . אמרו לו אין אנחנו צריכים להתענות לפי שאינם אוכלים ומפסידים את התבואה . אמר להם ר' יהודה וכי צידה הביאו עמם שיהיו אוכלות שלא יפסידו את התבואה . כלומר אי אפשר שלא יאכלו התבואה והזרעים :

[קצו] מעשה שאמרו לשמואל שיש דבר במקום בני חוזאי [והוא במלכות בכל] גזר הוא תענית עליהם . אמרו לו הלא מקום זה הוא רחוק מאתנו ואין רחוש שמא יבואו ער כאן . אמר להם שמואל וכי מעברות ושאר מחיצות מפסיקין לפני הדבר שלא יבוא : אמרו לרב נחמן דבר הולכת בארץ ישראל . גזר ר' נחמן תענית ואמר אם נבירה [זו ארץ ישראל] רוקה . כל שכן שפחה . ויש לחוש שמא יבוא גם לכאן .

[קצז] מעשה באבא אומנא [הוא היה מקיז דם] שבא לו בת קול מן השמים ואמרת לו שלום עריך וזה הקול בא אליו בכל יום . ולאבי לא בא בת קול רק מערב שבת לערב שבת . ולרבא בא הבת קול רק מערב יום הכפורים לערב יום הכפורים . והיה לאבי תלישות דעת עבור שבא הבת קול לאבא אומנא בכל יום ואילו רק מערב שבת לערב שבת . אמרו לו מן השמים אל ידע בעיניך על זה כי אתה לא תוכל לעשות מעשים טובים כמו אבא אומנא . ומה היה הוא עושה . כי הוא היה רופא וכשהיה צריך להקיז דם לאחד היה לו בית מיוחד . דהיינו עבור אנשים לבד . ועבור נשים לבד מפני צניעות . והיה לו מלבוש אחד שהיה לובש אותו להנשים בעת שהיה צריך להקיז להם דם והיה בהמלבוש הזה נקב אחד קטן שעל ידי נקב זה היה מקיז להם דם כדי שלא יראה את בשרם ויבוא ריחי הרהור . והיה לו מקום מיוחד מבחוץ ושם היה מונה כדי להניח בו מעות עבור שבר מירחתי . והניח הכלי מבחוץ כדי שלא ידע מי מטיל מעות בהכלי עבור שכרו ומי לא . כי אפשר יש איש אחד שאין לו מה ליתן שכרו . ויתבייש אמנם כשהכלי הוא מבחוץ לא יוכל לדעת מי הוא הנותן ומי לא וכשהיה איש אחד שלא היה לו מעות ליתן . היה נותן לו מן מעותיו כדי שיקנה לו עבור זה מה לאכול בכדי לחיות נפשו אחרי שהקיז לו דם . וכשבא אליו תלמיד חכם לא רצה ליתן מאתו מעות . פעם אחת שלח אביו שני תלמידי חכמים לנסות אותו ולבדוק במעשיו הטובים באו אצלו לביתו נתן להם לאכול ולשתות ועשה להם מקום ללון והיה מקפיד תחתיהם תכשיטי צמר לישן עליהם . בבוקר לקחו אלו שני תלמידי חכמים

חכמים אלו הבגדים שהיו ישנים עליהם וכרכו וקיפרו אותם והביאו אותם לשוק למכור אותם . ומצאו לאבא אומנא . אמרו לו מכקשים אנחנו מכבודו שיאמר לנו כמה הם שוים ותן לנו מעות בעדם . והיו בודקים אותו אם יחשרם כגזרנים . או אם יאמר להם שאינם שוים כל כך ויאמר שהם שוים סתות מכדי דמיהם . אמר להם כך וכך כמה שוים . אמרו לו אפשר כמה שוים יותר . אמר להם בעד סכום זה אנכי קניתי אותם . אמרו לו הבגדים הם שלך ואנחנו לקחנו אותם מאתך . אמרו ארזו כמה חשדת אותנו בעת שלקחנו ממך הבגדים . אמר להם אמרתי פדיון שבויים נודמן להם לעשות וצריכים הם מעות והמה בושים לומר לי שאתן להם מעות תיכף לכן לקחתם הבגדים האלו ממני . אמרו לו בעת הזאת קח לך בחזרה אלו הבגדים כי אנחנו מתחלה לא לקחנו ממך רק לנסותך כמה תחשוד אותנו . אמר להם איני רוצה ליקח אותם בחזרה כי מעת הלו שלקחתם הבגדים אמרתי שיהיו לצדקה . לכן לא אחזור לקחת אותם מצדקה . ועבור המעשים טובים האלו נתנו לו מן השמים שלום בכל יום . רבא היה לו חלישת דעת למה אליו אין נותנין שלום מן השמים רק מערב יום הכפורים לערב יום הכפורים . ולאבי נותנין לו שלום מן השמים בכל ערב שבת . אמרו לו מן השמים די לך דבר זה . כי בזכותך אתה מגין על כל העיר :

[קצח] [דף כ"ב ע"ה] מעשה ברב ברקא שהיה מבני חוזאי רגיל ומצוי בשוק של מקום הנקרא רפס . והיה שכח אליהו להיות אצלו . אמר רב ברקא לאליהו אם יש בשוק הזה אחד שהוא בן עולם הבא . אמר לו לא . בתוך כך בא איש והיה הולך במנעלים שחורים שלא כמנהג היהודים . ולא הטיל ציצית בכנורו : אמר לו אליהו זה האיש הוא בן עולם הבא רץ רב ברקא אחר זה האיש ואמר לו מה מעשיך . אמר אליו לך מאתי היום ותבוא ביום מחר . למחר אמר רב ברקא לזה האיש אמור לי מה מעשיך . אמר רשומר של בית האסורין אנכי ואני מאסר אנשים בבית אחד והנשים בבית אחר שלא יהיו יחד בבית אחת ואנכי נותן מטתי בין אנשים לבין הנשים כדי שאראה שלא יבואו היללה לאיסור . וכשאני רואה שיש שם בת ישראל שנתנו העכו"ם עיניהם עליה הנני מוסר את נפשי עליה ומציר אותה מן העבירה . יום אחד היתה נערה מאורסה בבית האסורים שנתנו עכו"ם עיניהם בה . לקחתי שמרים של יין אדום והם כמו דם וורקתי זאת בשולי בגדיה ואמרתי להם שדרך נשים יש לה . ומאוסה היא לכן לא עשו עמה מה שרצו לעשות : אמר לו רב ברקא למה לא הנחת ציצית בכנריך ואתה הולך במנעלים שחורים שלא כדרך היהודים . אמר לו אני יוצא ונכנס בין העכו"ם ולא יכירו אם יהודי אני . ואם אני שומע שהמלכות גוזר גזירה על היהודים אנכי הולך ומודיע זאת להרבנים שיתפללו להיות בטל הגזירה . ומאיוה טעם כששאלתי אותך מה מעשיך אמרת לי שאלך היום ואבוא מחר . אמר לו כי בעת הזאת גזרו גזירה על היהודים אמרתי אלך מקודם ואודיע זאת להרבנים שיתפללו להיות בטל הגזירה . בתוך שהיו מדברים כן יחד באו שני אחים . אמר אליהו רב ברקא גם הם מה בני עולם הבא . הלך רב ברקא אצלם אמר להם מה מעשיכם . אמרו לו אנחנו אנשים שמחים ומשמחים אנחנו גם לשאר אנשים שאנחנו רואים אשר הם עצבים . או אם רואים אנחנו שאנשים מתקוטטים זה עם זה מורחים אנחנו ואומרים להם דברים המשמחים את הלב עד שהם עושין שלום ביניהם :

[קצט] [דף כ"ג ע"ה] מעשה היה בימי שמעון בן שטח שירדו נשמים בלילי רביעיות ובלילי שבתות (כי בעת הזאת אין מורה לבני אדם שאינן הולכים לדרכים) עד שנעשו חטים ככריות ושעורים כגרעיני זיתים ועדשים כדגני זהב . וצרו מהם דוגמה לדורות לדעת כמה החטא גורם : מעשה שהיה בימי הורדוס שהיה עוסקין בכנין בית המקדש והיו יורדין נשמים בלילה

בליה. למחר נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרח החמה ויצאו כל העם למלאכתן וידעו שמלאכת שמים בידיהם (עיון מד"ר בחקוטי פרשה ל"ה):

[ר] (סס) מעשה פעם אחת יצא רוב אדר ודא ירדו גשמים שלחו לחוני המעגל התפלל שיורדו גשמים. התפלל ודא ירדו גשמים. עשה נומא עגורה כמו עונה שהיא עגורה. ועמד בתוכה. אמר לפניו רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך. התחילו הגשמים מנטפין אמרו לו תלמידיו רבי נראה אותך ולא נמות כלומר השתדל שלא נמות ברעב מפני עצירת גשמים. כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא להתיר שבועתך. אמר חוני המעגל לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות. ירדו בזוקה עד שכל טיפה וטיפה היה כמלאפי חבית. ושיערו חכמים שאין טיפה פחותה מלוג. אמרו לו תלמידיו רבי השתדל עלינו שלא נמות ברעב כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא לאבד העולם. אמר לפניו לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה. ירדו כתקנן עד שעלו כל העם להרהר הבית מפני הגשמים. אמרו לו רבי כשם שהתפללת שיורדו כך התפלל וילכו דהם אמר להם כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה. אף על פי כן הביאו לי פר הודאה להתוודות עריו. הביאו לו פר הודאה וסמך שתי ידיו עריו ואמר לפניו רבש"ע עמך ישראל שהוצאת ממצרים אינן יכולין לעמוד לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות. כעסת עליהם אינן יכולין לעמוד. השפעת עליהם טובה אינן יכולין לעמוד. יהי רצון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא ריוח בעולם. מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרח החמה ויצאו העם לשרה והביאו להם כמהין ופטריות [סקורין שזעמלק] שהם יוצאין מרחלות הגשמים וידעו כי של ברכה היו:

[רא] (סס) מעשה בחוני המעגל צדיק זה כל ימיו היה מצטער על מקרא שכתוב שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלומים [פ'] כחלום נדמה גלות בכל שהיה שבעים שנה] אמר וכי יש איש שיוכר רישן שבעים שנה בשינה אחת. בחלום. בתמיה. יום אחד היה הולך בדרך ראה לאיש אחד שהוא נומע אינן הרוב אמר לו עד כמה שנים אילן זה יהיה נושא פירות. אמר לו עד שבעים שנים. אמר לו וכי יודע אתה שתחיה שבעים שנים. אמר לו אנכי מצאתי העולם שהיה הרוב וכשם שאבותי נטעו אילנות עבורי כמו כן אני נומע גם לבנים שלי. ישוב חוני המעגל לאכול לחם ונפל עריו שינה (* וישן וערתה סביבותיו שן סדע והיה נתכסה מן עיני אנשים ולא מצאוהו שם והיה ישן שבעים שנים. וכשניעור משנתו ראה לזה האיש שהוא מלקט מפירות האילן שננטעו אמר לו אתה הוא זה האיש שננטעת האילן. אמר לו לא. רק אני הוא בן בנו דהיינו נכדו. אמר לו מזה נראה שישנתי שבעים שנה. ראה לחמורו שנולד לה וולדי וולדות באלו שבעים שנים שהיה ישן הלך לביתו אמר להם בן של חוני המעגל אם הוא חי עוד. אמרו לו בנו אין חי עוד רק בן בנו חי. אמר להם אני בעצמי הוא חוני המעגל. לא האמינו לו אם אמת הוא. הלך לבית המדרש שמע להרבנים שאמרו נהור לנו שמועה זו כאילו למדנה בחייו של חוני המעגל. כי בעת שהלך לבית המדרש כל קושיא שהיה דהם להרבנים בלימודם הי' מפרש דהם באר היטב. אמר להם אנכי הוא זה החוני מעגל. ולא האמינו לדבריו. ולא עשו לו כבוד כמו שצריכים לעשות לאיש גדול כמותו. והי' לו חרישת דעת מזה. והתפלל לה' ונסתלק מן

(* מענין שינה מלאתי כחונ בם' בני יששכר במאמרי חודש תשרי מאמר יום הכסא. מלוא לישן נשבת גם כיום כי בשאר הימים יש לאדם חיות רק מנשמה אחת או די לו בשנית הלילה. משא"כ בשבת יש לו חיות משתי נשמות לריכין לישן גם כיום, עיי"ש:

מן העולם. אמר רבה זה הוא שאומרים העולם אם אין ראיש חבירים נוהגין בו כבוד כבתחלה נוה לו שימות. כמו כן היה אצל חוני המעגל שלא נהגו בו כבוד כבתחלה היה נוה לו שיסתלק מן העולם:

[רכ] (סס) מעשה באבא חלקיה שהיה בן בנו של חוני המעגל המוכר. וכשהיה העולם לריכוס מער היו שולחים אליו שיסתלק שירד הגשם, פעם אחת

הולרכו העולם למער שלחו רבנים שני תלמידי חכמים אליו שיצטור להסס שירד הגשם, הלכו לביתו ולא מלאוהו הלכו לשדה ומלאוהו שהיה עורר בשדה, נתנו לו שלום ולא החזיר להסס פניו, לפנות ערב כשהלך לביתו לקט עלים וגשם העלים והמרא על אחר מן כתפיו, והכנד שהיה לו נשא על כתף השני, וכל הדרך לא היה נוהג המנעלים רק כשבא לצבור זמים היה נוהג המנעלים, וכשהגיע למקום שיש שם קוליס הגביה את בגדיו אחר כתפיו כדי שלא יקרעו, וכשבא להעיר ילאה אשתו לקראתו מקושטת בתכשיטין וכשבא לבית דירתו היטה אשתו נכנסת מקודם ואחר כך נכנס הוא, ואחריהם נכנסו אלו הרבנים, ישב לאכול לחם, ולא אמר להם בואו ואכלו עמי, וחלק הלחם ונתן לבנו הגדול חתיכה אחת ולבנו הקטן נתן שני חתיכות, אמר לאשתו יודע אני שהרבנים האלו באו אלי שאתפלל שירד הגשם געלה נא על העליה ונתפלל להקב"ה אפטר שירד הגשם. ולא נחזיק טובה לעמיתו שעל ידי תפלתו בא הגשם, ונעשה זאת בטרם שידברו הרבנים האלו על מה הם באו, על לעליה עמד הוא בזווית אחת ואשתו בזווית אחרת. עלו ענינים מן אותו רוח זיוות שהיטה אשתו עומדת לפי שהיא נענית תחלה. כשירד מן העליה אמר להרבנים על חיה עסק ומזוקש באחת אלי אמרו לו הרבנים שלחו אותנו אלל לדוני שיסתפל להקב"ה שירד הגשם. אמר להם ברוך המקום שלל הריך אתכם לתפלתו כי כבר בא הגשם. אמרו לו יודעים אנחנו שהגשמים באו רק מהמפת התפלה שהתפלל לדוניו. רק מבקשים אנחנו שיאמר לנו דברים התמוהים שראינו שעה וכמה לנו לפלא, מאזיה טעם עשה כבודו בעת ששאלנו בשלומנו והוא לא החזיר פניו אלינו, אמר להם שכיר יום הייתי אמרתי לא אתבטל ממלכתמי, ולמה נשא העלים על כתפו אחת והכנד נשא על כתפו השני, ולא נתן הכנד תחת המשאוי אמר להם עליה שאלה היטה ושאלתי אותה רק להטעף בה אבל ניתן אותה תחת המשא על זה לא שאלתי כי על ידי המשא יקרע הכנד, ולמה בכל הדרך לא נעל מעליו וכשהגיע למים נעל מעליו, אמר להם בכל הדרך שהלכתי אני רואה אם אין בו קוליס ושאר דברים אבל במים אין אני רואה מה שיש שמה מתחתיו אפטר אני אדרוס על קוף או ישכני דב או נחש לכן נעלתי המנעלים. ולמה כשהגיע כבודו למקום שהיה שם קוליס הגביה בגדיו: אדרבה יותר היה טוב שיסתכו הקוליס בבגדיו ולא בבשרו, אמר להם אם היו קורעין הקוליס בכשרי עמידה לרפאות. ואין נחסר כלום, אבל בכנד אי אפשר להיות שלם אם יקרע ככרפתושה, ולמה כשבא כבודו לעיר הלכה אשתו לקראתו מקושטת בתכשיטין, אמר להם כדי שלא אתן עיני באשה אחרת, ולמה הלכה היא לביתו בראשונה ואחר כך כבודו ואחר כך הלכנו אנחנו. אמר להם מפני שאיני מכיר אתכם אם כשרים אתם או פריצים, לכן לא ריתתי שתלך אשתי קרוב לכם, ולמה כשאלת הפת לא אמרת לנו שנאכל אתך כמנהג העולם (כי מנהג העולם הוא אם אוכל, אומר לחבירו הבא אלנו קוס אכול עמדי) אמר להם מפני שלא היה לי הרבה להם, אמרתי שבדאי לא תאכלו אתי, ולמה אחזיק לכם טובת חס, ולמה נתן כבודו לבנו הגדול חתיכה אחת ולבנו השני נתן שני חתיכות, אמר להם לפי שני הקטן יושב כל היום בבית אלל רבו ואינו יכול לאכול בכל עת שרואה. אבל בני הגדול יושב כל היום בבית לכן יוכל לאכול בכל עת שירעב, ולמה עלה העין מן הזויות שאשתך עומדת להתפלל ולא מן הזויות שלך, אמר להם לפי שהאשה תדירה בביתה כל היום וכשריך עני חיה דבר הולכת ונותנת לו ויש לעניים תיקף הנאה בלא טורחה שהוא אוכל תיקף לפי שהוא נותנת לו דבר חכילה אבל אני נותן לו מעות שילך ויקנה בעד זה מה לאכול ויש להעני עורת הרבה ואין לו הנאה תיקף, או עבור זה עלה העין מר זויות שלה כי אלו בורים עני הארך היו בשכונותינו. התפללתי עליהם שימותו.

וכיון התפללה עליהם שיחזרו בתשובה וכן היה שמורו בתשובה לכן זכותה גדול יותר :

[ג] (סג ע"ב) מעשה בחנן הכחבא שהיה בן בתו של חוני המעגל כשהיה העולם לריכוך למטר היו הרבנים שולחים אליו תינוקות של בית רבן כדי להמריך לבו ולכוין בתפלתו ויהיה המינוקות אוחזים בשולי בגדיו ולאומרי' לו אבי אבי תן לנו מטר. אמר לפניהו רבש"ע עשה בשביל אלו שאין מכירין בין אבא שנתן מטר לבין אבא שאין נתן מטר, כי הם קוראים אותי אבא שסבורים שאני אביהם, ולמה קראו אותם חנן הכחבא. לפי שהיה מחביא עלמו בעת שהתפלל על המטר. מחמת רוב ענוה. ויש אומרים שהיה מחביא עלמו בבית הכסא היינו בגדיו בעת שנכנס שמה לעשות לרכיו מחמת לניעות שהיה לו עשה כן :

[ד] (סס) מעשה ברי' יונה אביו של ר' מני בעת שהיו לריכוס מטר בעולם הי' נכנס לביתו ואמר להם מנו לי השק שיש לי ואלך לקנות בעד זה דגן והיה רעב גדול שאפילו לבני ביתו לא הי' מודיע. כשילא לחון הלך ועמד במקום עמוק. דכתיב מנעמקים קראתיך הי'. ועמד במקום הזה בליניעה וכסה עלמו בשק והתפלל וירד מטר. וכשנאל לביתו אמרו לו הבה כבודו דגן. אמר להם אמרתי הוילי סירד הנשם יחי' ריוח בעולם שיהי' טובע לכן לא קניתי בעת תבואה שהוא ביוקר :

[ה] (סס) מעשה ברי' מני בן ר' יונה המוכר היו מלמדים אותו אלו נשיאים, הלך ונשתתח על קבר אביו אמר לו אבי אבי אלו אנשים מלמדים אותי ויש אחד הלכו אלו האנשים על המערה של ר' יונה. נדבקו רגלי סוסיהם בקרקע שעל גבי המערה ולא היו יכולין לזוז ממקומן שלא הכיחוס לילך עד שיקבלו עליהם שלל ללעז עוד לר' מני בנו : ועוד ר' מני הי' רגיל ומלוי אלל ר' ינחק בן אלישבע אמר לו עשירים של בית חותני הם מלמדים אותי. אמר לו יהיו עניים וכן הי' להם. אמר לו הם דוחקים אותי כדי שאתן להם פרנסה לפי שהם עניים. אמר לו יהיו עשירים וכן הי' שנמשרו : אמר לו ר' מני חין אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושנת עליה. לפי שאינה יפה. אמר לו מה שמה ח"ל חנה ח"ל ר' ינחק שהיפה חנה ונתייפה. אמר לו עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבכות ויפיה. ח"ל ר' ינחק אי הכי תחזור חנה שתי' שחורה כמו שהייתה וכן הי' (ויש גורמים שאמר ר' מני לר' ינחק שהיא מורדת עליו ואינה חוששת בכבודו לפי שהיא יפת תואר והוא שחור. עיין הגירסא בעין יעקב) :

[ו] [דף כ"ד ע"א] מעשה בארז שני תלמידים שהיו שביחים לפני ר' יצחק בן אלישיב אמרו לו יתפלל אדוני עינינו שנזהו חכמים. אמר להם קברתי עלי שרא להתפלל על עיני זה שהתפלתי מקודם ודבר זה הי' בידי שכל מה שאני מבקש היו גותנין לי. אמנם עכשיו אין תפילתי מקובלת כל כך ומפני שלא הי' רוצה להמריח לפני המקום אמר בן : ר' יוסי בר אבין היה שכיח לפני ר' יוסי מן מקום שנקרא יוקרת. הניח אותו ובא לפני רב אשי. אמר רב אשי אליו למה הניח את ר' יוסי ובא ארזי אמר לו ר' יוסי הוא איש שעד בנו ובתו אינו חס. ואיך יהיה עלי. ואיזה מעשה הי' שרא חס על בנו. המעשה שהי' כך הי'. כי יום אחד שכר פועלים. שיעשו עבודה בשדה. שהה ר' יוסי ולא הביא לפועלים לשדה לחם לאכול. והם היו סוברים שיביא להם לחם. אמרו הפועלים רעבים אנחנו, היו יושבים תחת אילן תאנים. אמר בנו תאינה תאינה הוצא פירותיך ויאכלו פועלים של אבי. הוציאו התאנים את פרים ואכלו הפועלים בתוך כך בא אביו ר' יוסי אמר אל הפועלים אל תחשדי אותי שלא הבאתי לכם מזונות עד עכשיו כי טרחתו בדבר מצוה. לכן אחרתי עד כעת. אמרו לו הקביה ישביעך כמו שבנך השביע אותנו. אמר להם מאין הי' לו ליתן לכם לאכול. סיפור לו המעשה מה שעשה. אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא תאינה את פירותיה שלא בזמנה. לכן יאסף

יאסף שלא בזמנו : והמעשה שהיתה עם בתו בן הי'. כי הי' לו בת והי' יפת תואר. יום אחד ראה ראי' אחד שהי' סותר גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביופיה. אמר לו ר' יוסי מה זה שאתה מעיין בעת כאן. אמר לו רבי אם לא זכיתי ריטה אותה ראשתי וכי רא אזכה על כל פנים לראותה. אמר לה בתו אתה מצער לאנשים לכן שוב לך דעפוך ואל יכשלו בך בני אדם מפני שאתה יפת תואר יצרם מתגבר עליהם :

[ז] מעשה ברי' יוסי שהיה לו חמור אחד כשהיו שוכרים את חמורו על כל היום לעת ערב היו שולחים אותה והשכירות מונח עינה והיא הולכת לבית אדונה ואם היו מניחין עליה השכירות יותר כפי ההשוואה או סחות. לא באתה לביתה פעם אחת יום אחד שכחו זוג של מנעלים עליה ולא רצתה לזוז מסקומה עד שלקחו ממנה זאת ואחר כך הלכה לביתה :

[ח] (סס) מעשה באליעזר איש ברתומא כשהיו רואים אותו הנבאי צדקה היו מתחבאים מפניו לפי שכל מה שהיה אצלו בעת הזאת נתן לצדקה. יום אחד עלה לשוק לקנות ולהכין גרן עבור בתו. ראוהו אותו הנבאי צדקה והיו מתחבאים מלפניו. הלך ורץ אחריהם ואמר להם הנני משביעכם שתאמרו לי במה אתם עוסקים אמרו לו ביתם ויתומה לזוגם יחד. אמר להם הריני נשבע שדם קודמים לבתי. לקח כל מה שהי' בידו ונתן להם. ונשאר אצלו זוג אחד קנה בעדו חטים ונתן אותם באוצר של חטים. באתה אשתו אמרה לבתו מה הביא אביך אמרה לה כל מה שהביא השליך לאוצר של תבואה. הלכה לפתוח דלת של האוצר דאתה שהאוצר הוא מלא חטים עד שהחטים דוחקין ויוצאין לחוץ בנקבי' של הדלת. ולא היתה יכולה לפתוח הדלת. הלכה בתו לבית המדרש ואמרה לו בוא וראה מה עשה לך הקב"ה אמר לה הריני נשבע שהם הקדש עריך ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל :

[ט] מעשה ברי' יהודה טרפה לפני אנשים שהיו עוסקים וזרקים פת זה לזה, אמר מזה כרחה שיש טובע בעולם נתן עיני ונעשה רעב, אמרו רבנים לרב כהנא בן דרב נחמיה אחס ששמעת לרב יהודה אמר לו בוא ונטייל בשוק ונראה מה נשמע בעולם, עשה כן וילא לשוק ראה שכל העולם נקיפין לקנות חמרים ביוקר אפילו פקולת של חמרים רלו לקנות. אמר מזה כרחה שיש רעב בעולם אמר לעשמוטו שלוף לי מנעלי. ושלף לו מנעל אחד, וירד המערה, כשרלה לחלוץ לו המנעל הסני צא אליהו ואמר לו הקב"ה אמר אם תשלוף מנעל הסני אזי תחריג את העולם מנחת רוב בשמים, או שיחריג את כעילם זה שישנן בתענית ויהיה לו לער הכנה : אמר רב מרי בן בתו של סמואל צאיתו הפנת שעשה ר' יהודה בן, אנכי הייתי עומד על גדר של נהר פפא ורמיתי מלאכים שנלמו לאלו המנעינים הספינים והצילו מול ועללו להספינים והיה מן הסול קמת פקולת וצאו כל העולם לקנות אמר להם ר' יהודה מזה לא תקנו כי נעשה נמים הם וכעת דאפשר להחריק נעששה נמים יותר טוב ונכון, למחר הצילו ספינות חטים מנאקוס פרזיאל ויש אומרים שצילאו ספינות מלאות אורז וקנו כל העולם :

[י] מעשה ברבא שבא במקרה למקום הגרוניא נזר תענית והתפלל שירד המטר ורא ירד המטר אמר להם לינו כל העם בתענית, ועשו כך, ביום מחר אמר להם אם יש אחד שראה איזה דבר בחלומי יאמר מה שראה. אמר להם ר' אליעזר מן הגרוניא אלי נראה בחלום שהייתי קורא שלם טוב לרב שב מרבון טוב דמטוביה מטיב לעמיה. אמר רבא מזה נראה שעת רצון הוא. לכן נבקש רחמים. התפללו להשיית וירד מטר :

[יא] מעשה באחד שהי' חייב לקבל מלקות בבית דין של רבא דפי' שבעל בת עכו"ם הקהו רבא ומת זה האיש, ונשמע דבר זה אצל שבור מלכא רצה לצער רבא עבור זה. אמרה לו אמו איפרא מורמיז [פי' כך שמה איפרא. חן יומי

יופי שדים היה לה] בני לא יהיה לך עסק דברים עם היהודים כי כל מה שהם מבקשים מאת אדונם הוא עושה להם. אמר רב מה הוא עושה להם. אמרה לו בכל עת שהם מבקשים על המטר מיד הם נענים, אמר לה זאת היא משום שהוא זמן שר יורדת גשמים ואפילו אם לא יתפללו גם כן ירד הגשם אראה שיתפללו בעת הזאת שהוא תקופת תמוז וירד מטר אזי אדע כי השם עמם שרחה לרבא לפי שהיתה אוהבת אותו שיכוין בכוונה ויתפלל להשי"ת שיבוא מטר התפלל תפלתו ורא ירד מטר. אמר לפניו רבש"ע אלהים באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פועל פעלת בימיהם בימי קדם. אבל בעינינו לא ראינו כדום. עכשיו הראה לנו נפלאותיך. וירד מטר כל כך עד שקלתו המים מן המדובות עד ששומטין בחוצות ויורדין ושופכין לנהר הדקדק. בא אביו של רבא ואמר לו בהדמו וכי יש איש שימריח את בוראו כל כך כמו שעשית. לכן אני מזהירך שתשנה את מקומך ואל תשכב במטתך הלידה ההוא. עשה כן. בבוקר ראה מטחו שהיתה מחותכת בסכנינים כי שדים היו רוצים להורגו לפי שביקש גשמים בתמוז שלא לצורך:

[ריב] מעשה ברב פפא שגזר תענית סירד מטר ולא ירד מטר, חלם לבו וטעם איזה דבר והתפלל עוד ועדיין לא ירד הגשם, ויש אומרים שהיה טועם כף אחת מדייקא, אמר לו רב נחמן, אחת זן אוספתאי [פ"י] הוא שם אמו של רב פפא עיין בעירובין וננמרה כבייקא אוספתאי] אם כנודו יאכל עוד מאכל וכן הדייקא כמו שאכל ירד המטר, והוא אמר לו דרך שחוק לפי שאכל מתחלה ואחר כך התפלל, נחזי"ט רב פפא והיה לו חלישות דעת, התפלל רב פפא וירד המטר:

[ריג] מעשה בר' חנינא זן דוקא שהיה הולך בדרך והלך גס, אמר לפניו רבש"ע כל העולם כולו הם צנחתי וחנינא בלעז, פסק הגשם, פסק הגשם, כשבא לבימו אמר לפניו רבש"ע כל העולם כולו בלעז לפני שהם מתקטין מים לשדוהיהן, וחנינא צנחתי, לפי שאבי יושב צנחתי ואיני לריך לגשמים לפי שאין לי שדות, ח"ר יוסף מה הועיל התפלה של הכהן גדול שהיה מתפלל אל יכנס תפלת עובדי דרכים לפניך, כי צנחתי הקב"ה טעם תפלת ר' חנינא ופסק המטר, אמר רב צכל יוס ויוס זה קול יולאת ואומרת כל העם כולו ניזון מצביל חנינא צני, וחנינא צני די לו צקצ חרובין מערב שנת לערב שנת, כי היה עני חסר לחם לכן היה אוכל רק חרובין:

[ריד] מעשה באשתו של ר' חנינא זן דוקא שהיתה רבילה להסיק התנור בכל ערב שנת, והיתה נוחתת צו איזה דבר שהוא מעלה עשן הרבה כדי שהשכנים יהיו קוצרים שגם היא אופה בתנור, וזה עשהה מנחת צושה שלא היה לה מה לאפות בתנור, היה לה שכניה אחת אמרה אני יודע שאין לה כלום מה לאפות ולגמל, לכן הלך וארחה מה זה העשן שעולה כקיעור הכבשן, הלכה ודפקה על הדלת ונחננישה ממה והלכה למדר אחר ונעשה לה נכ שגלחה השכניה הזאת את התנור שהיא עאלא לחם וגם עריבה מלא עיסקה אמרה לה זאת השכניה לך נהר והניח מרה ותקח את הלחם וכן התנור שלא יסרך הלחם אם תשאיר עונת עוד בתנור, אמרה לה אשת ר' חנינא זן דוקא גם אני הלכתי למדר הזה כדי שאקח המרה משם לקחת הפה מן התנור, ונחנתי כן היה שהיתה הולכת בעבוקין להסדר עבור המרה והגם שהיתה יודעת שאין בהתנור מאומה אמנם לפי שהיא הייתה רבילה שיעשה לה נכסין לכן הלכה להסדר הזאת, אמרה אשתו לר' חנינא זן דוקא צעלה עד אינתי נקבול כל כך עול לער הפרנסה, אמר לה מה אעשה, אמרה לו צקצ רחמים שיחמו לך מן השמים מהטוב שעתיד להלדיקים להיות לעולם הנא, צקצ רחמים וילאה כמו חין יד מן השמים ונחנו לו רגל אחד מן שלחן זה, רחמה אשתו בחלומה שעתידין הלדיקים לאכול על שלחן של זה שיש לו שלשה רגלים והוא יאכל על שלחן של זה שיש לו רק שני רגלים אמר הוא אליה וכי יחא לך שכל הלדיקים יאכלו על שלחן של זה שלשה רגלים ואנחנו נאכל על שלחן שחמק רגל אחת, אמרה לו צקצ רחמים שיקמוזאת חזרה, צקצ רחמים ולקחו מאתו חזרה, ותנא גדול נכ האחרון יותר מן הראשון כי קבלה צדיקו כי

מן

מן השמים כותכין לאיש אצל חין לוקחים ומנוו חזרה, פעם אחת צערו שנת צנחתי ערב רחם את צנחתי וסיף עליה, אמר לה למה אתה יושבת עליה, אמרה לו לפי שכליתי ליתן צבלי של נר שנת ולקוף כחתי זה שומץ ואינו יכול לדרוך, אמר ר' חנינא זן דוקא מי שאמר לשמן שידליק אמר לשומץ וידליק והיה דולק כל היום כולו עד שהניחו ממנו אור להצלה [עיין הגירסא בע"י שנתנה קלת הענין, ואנכי כתנתי לפי גירסת הגמרא, ועיין בע"י פ' פקודי וצמגלה רוח מעשים כאלו מענין נכ]:

[רעו] [דף כ"ה ע"ה] מעשה בר' חנינא זן דוקא שהיו לו עזים. צלו ואמרו אליו מהם מפסידין את התבואה צדדות. אמר להם אם הם מפסידין צדדות יאכלו דובים וזאבים שצדדות אותם. ולא לאו אזי כל עז ועז יציא לעת ערב דוב על קרניהם. וכן ה"י שבערב כל אחת ואחת הביאה על קרנה דוב. ומאין ה"י לר' חנינא זן דוקא עזים והרי הוא ה"י עני. ח"ר פנחס כי מעשה ה"י שבער אדם אחד על פתח ביתו והניח שם תרנגולין ומלאן אשתו של ר' חנינא זן דוקא אמר לה אל תאכלי מעליהן והרצו ציאים ותרנגולין. והיו מלערין אותם הלך ומכרין וקנה צעד מעותיהם עזים. פעם אחת עבר אורח איש שנאצדו מענו אלו התרנגולים אמר להציקו צנחתי התרנגולין שלי. טוע ר' חנינא זן דוקא אמר לו יש לך סימן בהם. אמר לו חין. נתן לו סימן ונטל את העזים האלו ואלו הם העזים שהניחו על קרניהם הרובים:

[רעז] [עס] מעשה בר' חנינא זן דוקא שהיתה אלוו שכניה אחת והיתה צנתה בית. ולא היו הקורות מניעות מכותל אל כותל. באה לה לפניו ואמרה לו צנחתי לי בית ואין הקורות מניעות מכותל אל כותל. ח"ל אמר לה למה לא יבנו יאריכו הקורות לך והאריכו הקורות עד שילאו אותה לכאן ואנה לכאן. ויש אומרים שהקורות צנחתי לך האריכו. רק ה"י לה קורות קטנים עוד ור' חנינא צנחתי עשה שהקורות הקטנים האלו נדבקו להקורות של הצית ומתארכו כאלו היו מתחלה קורה אחת [עיין רש"י] ור' פלימו אמר שראה הצית הזאת והיו קורותיו יולאות אמה לכאן ואנה לכאן. ואמרו לו שהצית הזה הוא שקיפה ר' חנינא זן דוקא צנחתי:

[ריז] מעשה בר' אלעזר זן פרט שה"י עני גדול ציור. פעם אחת הקיז דם ולא ה"י לו מה לטעום אחד זה לקח עלה של שים והשליך לפיו וחלם לבו שמתעלף וה"י ניס. הלכו הרבנים אלוו לצקרו ראוהו שהוא צוכה ושמת. וילא ניחון אש מן ענלו ויש אומרים שילא מעוטס שלו. וכשהקיץ מן שנתו אמרו לו למה צכית ושמת. אמר להם שה"י הקב"ה יושב עני ואמרתי אליו רבש"ע עד מתי אחיה בלעז כל כך צעוה"י אמר לי בני יחא לך שאהפוך העולם כמו שהיתה צנחתי ואצרא אותה מחדש ואפטר שהיה בולד בשעת מול של הפרנסה. אמרתי לו כל זה אתה רואה לעשות עבורי. ואמרי ככלות הכל עדיין יש ספק אם אהיה נכרא צנחתי של הפרנסה. צנחתי. ואמרתי לפניו רבש"ע כמה ימים אני אחיה עוד אם הם רבים. או אלו השנים שחייתי עד כעת הם יותר מן השנים שעתיד אני לחיות. אמר לי השנים שחייתי הם יותר מן השנים שאני עתיד לחיות. ועבור זה צכיתי. אמרתי להקב"ה ח"כ הוא שהשנים שחייתי עד כהן הם ערובים לכן איני רולה שמתר"י העולם עבור מעט השנים שעתיד אני לחיות. אמר לי הקב"ה צעבור זה השכר שאמרת שאין אתה רולה שאמרי העולם עבורך. אמן לך צעוה"י שלשה עשר נהרות של שמן אפרסמון עוב לרחץ בהם ולטביל בהם מזה לזה ועבור זה שמתתי. ואמרתי לו וכי אין אתה נותן לי דברים אחרים מן מזה אמר לי ולצריך מה אתן, אמרתי לו וכי אנכי ענקש ומאיש שאין לו יותר ליתן הרי אנכי ענקש ומאתך הקב"ה שיש יכולת צידך ליתן לי הרבה. ולחצירי הלדיקים הרבה הכס הקב"ה צאלצבו על וולק יד יד זה ילא ניחון אש. ואמר לי אלעזר צני הכיתי צני צד. לחזרה צעלמא אמר לו כן [ע"י צמיקוקים מיקון שמתן ותשע מזה הענין עפ"י סודות נסגרות ורומות]:

[ריח] מעשה ר' חנא צר חנינא גזר תענית כדי שירד הגשם ולא ירד המטר, אמרו לו והרי ריב"ל גזר תענית וירד המטר. אמר להם הוא איש אחד ואני איש אחד אך הוא יותר טוב ממני לכן נתקבל תפלתו. אמרו לו צבוא ונכוין דעתנו בתפלה ואפטר שישו

מעשי

מס' תענית פרק ג'

הגדולים

העם שזגרים ומכניעים את לבם לשמים, ויתפללו ויגזרו עטר. התפללו ולא יד העטר. אמר להם ר' חמא אם רלוונס ועקבלין אחם עליכס ומכניעין לדעת אחס סינור מטר צנזילנו. אמרו לו אין, אמר רקיע חכסס אח פיך ולא כסס הרקיע. אמר כמס עזיס פני הרקיע שאינס נכסס מפני הליצור. ונחכסס הרקיע צעקן וירד המטר: לוי נזר תענית והתפללו סירד המטר ולא ירד המטר, אמר לפני רבש"ע עליה וישנח צמורס ואין אחס מרחס על צדיך. צל מטר ונעסס לוי חגר לפי שהטיח דברים כלפי מעלה :

[ריט] (דף כ"ה ע"ב) מעשה דר' אליעזר שגזר שלם עשרה תעניות על הליצור ולא ירדו גשמים. באחרונה. החמילו הליצור ללאת מציה הכנסת. אמר להם ר"א חקנס קברים לעלמיכס כי אין לכס חקנה אלל לנו קצרו עלמיכס מפני הרעב. [או שאמר להם כן קברים חקנסס לעלמיכס על שאחס יולאין מנהכ"י שאינסס מחפללין על הרעב שלא ינור] לעקו כולס צנזיה וירדו גשמים : טוב מעשה דר' אליעזר בן הורקנוס סירד לפני הטיסה ואמר ארבעס ועשרים צרכות ולא נעסה, ירד ר' עקיבא ואמר אצינו מלכנו אצינו אחס, אצינו מלכנו אין לנו מלך אלל אחס. אצינו מלכנו חטאלו לפיכך. אצינו מלכנו למעקך רסס עלינו. אצינו מלכנו עסס עמנו למען סעך. מיד נעסה. והיו הרבנים ערננין על ר"א לפי שלא נעסה ואמרו לפי שהו אצו לדיק כמו ר' עקיבא לכן לא נעסה. ילאת צח קול ואמרה לא מפני סזה גדול עזה. אלל סזה מעציר על מדותיו וזה אינו מעציר על מדותיו :

[רכ] מעשה צמחאל הקטן שגזר תענית וירדו להם גשמים קודם הכן המטה. כצנורין העם לומר שצחו של ליצור הוא סעדיין לא קלאו ונענו. אמר להם אמטול לכס מלל למה הדבר דומס לעצד סענקס פרס מרצו אמר להם מנו לו ואלל אטעס קולו. טוב מעסס צמחאל הקטן שגזר תענית וירדו גשמים אמר סקינת החמה כצנוריס העם למה הדבר דומס. לעצד סענקס פרס מרצו ואמר להם העמיתו לו עד שיחמקק וילטער ואח"כ מנו לו. ולפי דרכו אין הוא סצס של ליצור. אך כן הוא. אס אמר מטיס הכוח ונצס סרוס ואמר מוריד הגסס וצא העטר זס נקלא סצס של ליצור לפי סתיק צאומרס התפלס נענו : [רכא] מעשה שגזרו תענית צנור וירדו להם גשמים קודם סלות. אמר להם ר' מרסון לאו ואללו וסמו ועסו אוחו יוס טוב יאלו ואללו וסמו ואוחו סיוס עשאוהו י"ע וצאו צין הערנים ואמרו הלל הגדול דסיינו סודו לה' כי טוב כי לעולס ססרו. סודו לצדוני סאדוים כי לעולס ססרו

פרק רביעי בשלשה פרקים דף כ"ט ע"א

(רכב) מעשה בעת שחרב טורונסורופס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא ארון אחד ועמד בבהמ"ד ואמר בעל החוטם אני מבקש בעל החוטם אני מבקש [כלומר בעל קומה וצורה. או גדול הדור ואמר בלשון חומס כי מה חוטם מיסה את הפרצוף כך הוא מיסה את דורו כלומר קצין שבודרו מתבקש ליהרג. וברמז אמר בן שלא יכירו בו אנשי המלך] שמע רבי גמליאל והחביא ספתיס הלך הארון הזה אצל ר' גמליאל בצינעה. אמר לו אם אני מציר אותך אתה מביא אותי לעולם הבא. אמר לו אין. אמר לו השבע לי. והשביע לו ועלה זה על העליה ונפל משם ומת. ונתבטל הגזירה הזו כי כן הוא אם מת יועץ ושר אחד מהם טוברים ש"ע"י שיעצו דרעה בא להם זאת לכן במר הגזירה. יצתה בת קול ואמרה ארון זה מוזמן לחיי העולם הבא :

מסכת מגילה

פרק ראשון מגילה נקראת דף ז' ע"ב

(רכג) מעשה ברכה ור' זירא שעשאו סעודת סורים זה עם זה ונשתכרו. עמד רבה ושחם

מעשי

מס' מגילה פ' א'

הגדולים לב

ושחט לר' זירא * בבוקר התפלל עליו רבה וחיה. לשנה האחרת אמר רבה לר' זירא יבוא אדוני ונעשה נא סעודת סורים יחד. אמר לו ר' זירא לאו בכך שעשה ושעה נעשה נס :

[כד] (דף ט' ע"ב) מעשה בתלמי המלך שכנס שבועים ושנים זקנים והכניסן בשבועים ושנים בתים ורא גילה להם על מה כינסן. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולם לדעת אחת וכתבו לו התורה כפי הדעת שנתן להם הקב"ה שלא יוכל המלך לשאול שום שארה על תורתנו הקדושה :

פרק שלישי הקורא עומד דף כ"ד ע"ב

(רכה) מעשה ברי' יוסי שהי' תמיד מצער על המקרא שכתוב והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפילה וכי מה איכפת לעור בין אפילה לאורה כי בין כך ובין כך הוא אינו רואה עד שבא מעשה לידו פעם אחת הדך באישון לילה ואפילה. וראה סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו. אמר לו בני אבוקה זו למה לך. אמר לו כל זמן שהאבוקה בידו בני אדם רואין אותי ומצדיקין אותי מן הפחתין [גומות] ומן הקוצים ומן הברקנים :

(רכו) (דף כ"ה ע"ב) מעשה באדם אחד שהיה קורא למעלה מר' אליעזר את הכתוב [יחזקאל עז] הודע את ירושלים את תועבותיה. אמר לו עד שאתה בודק בתועבות ירושלים צא ובודק בתועבות אמך. בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול :

פרק רביעי בני העיר דף כ"ז ע"ב

(רכז) מעשה בתלמידיו של ר' זכאי ששארו אותו באיזה זכות האריך ימים. אמר להם מימי לא השתנתי מים בארבעה אמות של תפסה לאחר זמן. ולא כנתי שם לחבירי. ולא בשלתי קידוש היום. אמי זקינה היה לי פעם אחת לא היה לי סעות עד קידוש. מכרה צעיף שעל ראשה והביאה לי קידוש היום. וכשמתה היא הניחה לי שלש מאות חבית יין. וכשהגיע זמנו להסתלק הגיח לבניו שלש אלפים חבית יין :

(רכח) מעשה ברב הונא שהיה חגור באבנט של מין גמי ועמד כן לפני רב. אמר לו רב מה זה שאתה הולך באבנט כזה. אמר לו לא היה לי יין עד קידוש ונתתי את חגורי במשכון עבור יין לקידוש. אמר לו רב יהו רצון שתהיה סחום ומכוסה

* המהרש"א כתב צוה שחילול ששטנו באמת רק נתן לו לשמות יותר מדאי והיו כמו ענין מיתס עי"ש : ומדי דברי צענין פורים אכתוב איזה סכסכים צוה. צס' דבס לפי צמערכת פל כתב סטיקר קבלו עליכס מתנות לצביונים ולעשות דקס וחסד וקרואת המגילה ועיניסס של ענייס נסאות למקרא מגילה ועי"ז קימו למעלה. קיימו ממש מדה כנגד מדה להספיע להס טוכס ע"י סס אדני וכו' סתיחת המס' מגלס נקראת צי"א צי"ב צי"ג צי"ד צי"ו כי אלו עולי' מספר אדני' פורים כולל כל הימים טובים. ססס מענדוס לחורות וכלן ממות לחיים. סצועות מסן תורה וכלן אמרו סדר קבלוה צימי אסחורות. ראס סססס ספרי חיים וספרי ממים ספוחים וכלן נידונין אס לקיים הגזירה סגור או להגלל. יוס"כ מחילת עונות וכלן גמחל להס מה סססנו מסעודת אסחורות סוכות עניי כצוד וכלן נכנסו חמת ככפי ססכינה. ורבים מעמי סארן מתידיס. ואספר כי לכך נחרו לקרות פורים ע"ש ספור ולא קראו על סס העלס. כי ר"ס סורים ססס וסוכות ר"ה יוס כפור מסן תורה : פורים צתרגוס הוא פוריא כי עיקר הגס סיס וסמן נופל על סמסס ולכן סמן נחלס על עסקי מטה. וזה רמז פוריא הוא מטה בלשון ארמי. ורמז חיוב סתייס יין צפוריס. כי יין גימי ע'. דלחר ע'. יוס נחלס עי"ש עוד סרסס דברים טובים ונכוחים :

ומכוסה במעידים טובים. כשנכנס רבה בנו לחופה ורב הונא אביו היה איש קטן בקומה והיה ישן על המטה ובאו בנותיו וכולותיו והפשיטו את בגדיהם הטובים מאתם והניחו עליו שלא ידעו ולא ראו שהוא ישן על המטה. ונתקיים בו ברכה של רב שבידו שיהיה מעוטף וסתום בבגדים יקרים. בא רב יוסף ומצאו מעוטף בבגדים ההם אמר לו נתקיים בך מה שבידך דך רב אחר כך שמע רב מזה והקפיד על רב הונא ואמר לו למה לא אמרת לי בעת שברכתך. כן תהיה גם אתה מבורך בכך. כי שמא היה עת רצון ותתקיים גם בי הברכה:

מסכת מועד קטן

פרק ראשון משקין בית השלחין דף ס' ע"א:

(רכט) מעשה בר' ינאי שהיה לו תלמיד שבכך יום היה שואל לו קשיות בדימודו. אבל בשבת של יום הרגל שהיו דורשין והיו מתקבצין כל בני העיר לשמוע הלכות של רגל לא היה שואל אותו כי אמר אפשר לא יוכל להשיבו תיכף תירץ עד שאחרו ויתבייש בפני הרבים קרא עליו ר' הפסקו ושם דרך אראנו בישע אלהים היינו שמתשב בשעות איוה מהם להקשות ואיוה מהם שלא להקשות:

(רד) (דף ט' ע"ב) מעשה שהיו ר' יונתן בן עסמי ור' יהודה בן גרים היו לומדים מסכת נדרים אצל ר' שמעון בן יוחאי. בקידה סברו שירכו לדרכם לקחו מאתו רשות. לסוף לנו עוד. שם בזה המקום. בבקר הלכו עוד הפעם לרשב"י ולקחו ממנו רשות שירכו לדרכם. אמר רשב"י לבנו לך אצל אלו האנשים לפי שהם אנשי צורה היינו חכמים ואנשים גדולים. ויברכו אותך. הלך אצלם ומצאם שדרשו בפסוקים. אמרו לו מה אתה רוצה בכאן. אמר להם אני שלחני אל כבודכם שתברכו אותי. אמרו לו יהי רצון מה שתזרע לא תקצור. ומה שתביא סחורה למכור לא תוכר למוכרם. וגם תוציא הסחורה למקום אחר ולא תביאנה. ויחרב ביתך. וישב בו אושפיזך יכלכל שלחנך. ולא תראה שנה חדשה. כשבא אחר כך אצל אביו רשב"י. אמר לו לא די שלא ברכו אותי. אלא שהיו מצערים אותי וכן אמרו לי. אמר לו אביו כל בזה אלו הם ברכות. ואני אפרש דך מה שאמרו לך שתזרע ולא תקצור. רמזו לך בזה שתוליד בנים ולא ימותו. ומה שאמרו לך שתביא הסחורה ולא תמכרם. זה רמזו לך שתכניס לביתך כלות לבניך כי כן הוא הדרך שהכדה הודכת אצל הבעל ולא ימותו בנך שיצטרכו הכרות לשוב לבית אביהם. ומה שאמרו לך שתוציא הסחורה למקום אחר ולא תביאנה. זה רמזו לך שתוליד בנות ולא ימותו בעליהם ויצטרכו לחזור לבית הבנות ומה שאמרו לך שיחרב ביתך וישב בו אושפיזך רמזו לך. כי העוה"ז הוא רק כמו אושפיזא חיינו אכסניא שסופו למות. ועוה"ז הוא בית היינו קבר שעומד שם לעולם. ואתה תהיה חי בעוה"ז בבית שאתה דר בו היינו כאושפיזא. אבל ביתך יחרב היינו קברך שתהיה ולא תבוא לקבר ותחיה לאורך ימים. ומה שאמרו לך לבלבל שלחנך. היינו הבנים והבנות שיהיו על שלחנך. ומה שאמרו לך שלא תראה שנה חדשה. רמזו לך שלא ימות אשתך ותשא אשה אחרת ותצטרך לשמוח עמה שנה חדשה והיינו שנה ראשונה של נישואין:

(רלא) (סס) מעשה בר' שמעון בן חקפתא שלקח רשות מן רב שילך לדרבו. והלך ממנו אחר כך אמר רב לבנו שילך אצל ר"ש בן חלפתא ויברך אותו. הלך אצלו. אמר לו יהי רצון שלא תבייש לאנשים אחרים כדי שלא תבוא לידי כך ותתבייש מהם. בא אצל אביו אמר לו מה אמר לך. אמר לו דברים בעלמא אמר לי. אמר לו אביו הוא בירכך בברכה שבידך הקב"ה לישראל דכתיב (יואל ב') ואכלתם אכול ושבעו והכלתם את שם ה' אלהיכם וגו'. ולא יבושו עמי לעולם וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני ה' אלהיכם ואין עוד ולא יבושו עמי לעולם:

פרק שלישי ואלו מגלהין דף י"ז ע"א

(רלב) מעשה בתלמיד חכם אחד ששמעו שמעו מכווערין והיה שם שמים מתחלל על ידו אמר רב יהודה היאך נעשה. ליתן אותו בחרם. לא נוכל לעשות כי הרבנים צריכים אליו כדי ללמוד תורה מפיו. לא ניתן אותו שיהיה בהמעשה הזאת הרי נתחלל שם שמים עד ידו. וסוף היה שהניח אותו במעשה הזאת ר' יהודה. אח"כ נחלש ר' יהודה ובאו הרבנים לבקרו. ובא זה התלמיד חכם שהניחו בחרם ג"כ עמהם לבקרו. כשראה אותו ר' יהודה שמח. אמר לו זה התלמיד חכם לא דייד שהנחת אותו בחרם אלא שאתה משמח עוד בי. אמר לו איני שמח בך. רק אנכי שמח כי בעת שאני אלך לעלמא דאתי שמח נפשי כי אפילו ראיש כמותך אין אני חונף. ונפטר ר' יהודה. בא זה התלמיד חכם לבהמ"ד ואמר להם התירו לי החרם אמרו אליו הרבנים איש חשוב וגדול כמו ר' יהודה שהניח לך במעשה הזה אין כאן איש שיוכל להתיר לך רק לך אצל ר' יהודה הנשיא שיתיר לך. הלך אצלו. אמר ר' יהודה הנשיא לר' אמי לך ועיין בדינו אם יכודין להתירו התר אותו. הלך ר' אמי ועיין בדינו ורצה להתירו. עמד ר' שמואל בר נחמני על ג' רגליו ואמר ומה שפחה של רבי לא נהגו בה חכמים קלות ראש בעת שהיתה בניו שלש שנים. יהודה חברינו שהניח לזה האיש בחרם. על אחת כמה וכמה שאין להתירו. א"ר זירא מה זה שבא בעת זה הזקן ר' שמואל בר נחמני לבהמ"ד כי זה כמה שנים שלא בא אלא מזה נראה שאין להתירו. כי אין מזרו גורם לזה וכשראה זה התלמיד חכם שאין רוצים להתירו יצא מבהמ"ד והיה בוכה בא נחש אחד ונשכו במיתרו [מדה כנגד מדה משום שנחשד בזנות. עיין בתוס'] ומת. הכניסוהו למערה של חסידים ולא קיברו אותו. לפי שהיה נחש כרוך על המערה ולא פתחה פיה. והכניסוהו למערה של דיינים וקיברו אותו [ועיין עוד סס סרכה ענינים כאלה]:

(רלג) (דף כ"א ע"ב) מעשה ומתו בניו שר' עקיבא נכנסו כל ישראל והספידום הספד גדול. בשעת פטירתו עמד ר' עקיבא על ספסל גדול ואמר אחינו בית ישראל שמעו אפירו שני בנים חתנים קברתי מנוחם אני מרוב כבוד שעשיתם לי ואם בשביל עקיבא באתם. הרי כמה עקיבא בשוק שלא הלכתם לנחמם. אלא כך אמרתם תורת אלהיו בלבו וכל שכן ששכרם כפול שלכבוד תורה באתם. לכו דבתיכם לשלום. (רלד) (דף כ"ה ע"א) מעשה כשנפטר רב הונא רצו להניח ספר תורה על מטתו לרמו שקיים זה מה שכתוב בזה ולא הניחו. כי רב הונא בחייו לא רצה בזה כי פעם אחת היה מונח ס"ת על המטה ולא רצה לישוב על המטה עד שלקח הס"ת ממנה. ופתח עליו ר' אבא הספד ואמר עליו שהי' ראוי שתשרה שכינה עליו אלא לפי שהי' יושב בבבד ואין השכינה שורה בבבל היינו בחוץ לארץ והעלוהו לארץ ישראל. כי כל הנקבר שם נקבר בלא חטא. אמרו לר' אמי ולרב אסי רב הונא בא לכאן. אמרו בעת שהיינו בחוץ לארץ לא יכלנו להרים ראשינו נגדו כי אדם חשוב הי' ובעת בא לכאן אחריו כי הם היו סוברים שבא אצלם בחייו. אמרו להם לא. כי רק ארוננו בא לכאן שמת יש מהם היו שהרנו לקראתו לפי שהשרדה של רב הונא היתה קיימת. ויש מהחכמים. שלא יצאו לקראתו לפי שלא ידעו אם גופו עדיין בריא. אמרו באיוה מקום נניח לקבור לרב הונא. נקבור אותו אצל ר' חייא

רבא מעלת ארץ ישראל ראימי נס' רבש לפי צמעתת אי איתכ"ה. ארץ ישראל הוי חלקו יתברך ולכן כל מפלה ומיתומנות עוליס צמישור דרך ישר אל סקודס. כלי שוס תערוכות סט"ח וחו קדושת ל"י. ואף בחורבנה סקולה יסיבת ל"י ככל ספלות זכ"י זכני סגולה סס סיבה סיסה יסוז ויוכלו להסקיים ישראל צארץ יש להס חלק צמוריס ומפלת ל"י:

רבה כי שניהם הריבצו תורה בישראל. אמרו מי ידך להכניסו לקבורה אצל ר' חייא רבה. אמר ר' חני אני אלק כי אנכי למדתי תורה לפניו כשהייתי בן שמונה עשרה שנים ולא ראיתי קרי והייתי משמשו ויודע אני מעשיו שעשה. כי פעם אחת נתחפף לו רצועה של תפריץ הריגו השחור הי' מכפנים וישב על זה ארבעים תענית ים (מזה נראה כמה אדם גדול היה) הכניסו למערה של ר' חייא רבה. ראה ר' חני שהיה שוכב אצלו (ר"ל מת) יהודה בנו מימינו וחזקיה משמאלו. אמר יהודה לחזקיה עמוד ממקומך כי אין הסדר כן לפי שרב הונא עומד בכאן. כשקם עמד עמו עמוד שר אש ראה זאת ר' חני ונבעת ונפתח מפני האש זקף להארוץ של רב הונא לפני עמוד האש שלא יזיק לו. ותפסו רמגן נגדו ויצא משם ובא בחורה וזה שלא נשרף ר' חני מן עמוד האש לפי שזקף הארון שר רב הונא ורא היה יכור לעבור האש אצלו [ע"ל מס' כלאים פ"ט אות ס"ו]:

[רלה] מעשה בשנפטר רבה בר רב הונא ורב המנונא בחוץ לארץ העלוהו לא"י כשהגיעו לעבור על גשר קצר שלא היו הגמלים יכולים לילך שניהם יחד זה בצד זה. אלא זה בפני זה. עמדו הגמלים שהיו נושאים המטות עליהם. אמר להם זה הישמעאל מה זה שעמדו הגמלים. אמרו אליו אלו הרבנים עושין כבוד זה לזה שאין אחד רוצה לעבור בפני חברו. כי אחד אומר לחבירו שהוא ידך מקודם. אמר הישמעאל דין הוא שיעבור הנמל עם רבה בר רב הונא. עבר הנמל עם רבה בר רב הונא מקודם. נפל רחיו ושיניו של זה הישמעאל לפי שבזה דבר המנונא: [דלו] [דף כ"ט ע"ב] מעשה ברי' חנין חתן של הנשיא היה ולא היו בנים התפלל והי' לו בן וזה היום שהיה צריך למולו נפטר ר' חנין פתח עליו זה שעושה ההסדר שמחה לתוגה נהפכה ששון ויגון הודבקו. בעת שמחתו נאנח בעת חנינתו של הילד אבר חנינו אביו וקראו שם הילד חנין על שם אביו: כשנפטר ר' אבהו הורידו עמודים של קיסרי דמעות: כשנפטר ר' יוסי שפגעו מרובות של ציפורי דם: כשנפטר ר' יעקב בר אהא נראו הכוכבים ביום שנשתנה העולם בשביל צער. כשנפטר ר' אסי נעקרו כל אידנות של ארזים. וכן כשנפטר ר' שמואל בר ר' יצחק נעקרו כל האידנות. כשנפטר ר' חייא ירדו אבנים של אור מן השמים כשנפטר ר' מנחם בר סימאי נחלקה ונמטעה צורת הפרצוף של צלמים וצורת המטבעות (מפני צורת החסיד שנחלקה כי הוא רא ראה אפילו בצורת מטבע מעולם) כמו זה הכלי עגול שבא מחוץ מיט של חנותל כמו כן נעשו הם כשנפטר ר' תנחום בריה דר' חייא איש כפר עכו נעקרו כל הצורות שעושין על שם המלך שמת. כשנפטר ר' יצחק בר אלישוב נעשה גנבים בנהרדעא ונורדו שבעים מקומות שחפרו לנגוב כי בזכותו לא היו באים נגבים כשנפטר רב המנונא ירדו אבנים עם ברד מן השמים. כשנפטר רבה ור' יוסף קרבו זה לזה חומות מן פרת שהגשר בנוי עיהן כשנפטר אביו ורבה קרבו זה לזה אבנים שר מקום דיוגת. כשנפטר רב מרשיא האילנות גדלו עיהם קוצים וכל אלו היו מפני להראות שינוי שבא לעולם:

[רלו] [דף כ"ז ע"ב] מעשה שהיתה אשה אחת בשכינות של רב הונא והיה לה שבעה בנים. מת אחד מהם היתה האשה בוכת מאוד שרלה רב הונא שרא העשה כן לבכות יותר מדאי. ורא היתה שומעת לו שלח לה אם תצית לדברי הרי טוב. ואם לאו תתקן תכריכים לשאר הבנים. ומתו כולם. למה אמר ר' שתיבית תכריכין לעצמה. וכן היה שגם היא מתה לפי שלא היתה שומעת אריו בתחלה: [רלה] [דף כ"ח] מעשה רבה ורב חסדא שניהם צדיקים היו. אחד התפלל על מטר ובא. וגם השני התפלל על מטר ובא. רב חסדא היה חי שנים ותשע:

(*) מזה י"ל הלעיר המכנה שוכנן ר"ל באלל שמהפכין כל מיני אורופ ללד אחר המולין לנוי בניתם. שלא להסתכל בנרתם ומכנה ישראל מורה הוי:

ותשעים שנים ורבה חי ארבעים שנים. אצל רב חסדא היה ששים חומות שראה אותם. ואצל רבא היה ששים מיני חולאים ומכאובות אצל רב חסדא היו נותנין קמח סודת לכלבים ולא רצו לאכור. ואצל רבה אפילו להם שעורים לאנשים לא נמצא. ואמר רבא אלו שרשה דברים בקשתי מן השמים ליתן לי שנים נתנו לי ואחד רא. חכמתו של רב הונא ועשייות של רב חסדא נתנו לי וענותותו של רבא בר רב הונא. לא נתנו לי (היוצא מזה אשר חי בני ומווני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במולא תליא מלתא):

[לנט] מעשה שהיה רב שצוריים חסין של רבא יושב לפני רבא שהיה מולת ורלס רב שצוריי שהיה רבא ונמנס [כ"ל גוסס] אמר רבא לרב שצוריים חסין שצוריי למלך המות שלל יעבר אורו יותר מדאי אמר לו והלא מלך המות הוא רביל לבוא צנינו ואמס מכירו אמרו לו חסה בעמך. אמר לו רבא כיון שסרע מזלי שאני נוסק לא יעניו צי אס אומר לו. אמר לו רב שצוריים חסין חקקו שלל יערכך הרבה וחקקו עמך לאחר מיתתך חנול חלי ודעו חסין עשה לך. כשנפטר רבא חלי אמר לו היה לדווי לער. אמר לו הלער היה לי כמו חרס חי שצוריי לודס ויש לו זכר מעט: רבא היה יושב לפני רב חסין שהיה מולת ורלס אורו שהוא ונמנס. אמר רב חסין לרבא אמר אדוני להמלך שלל יעבר אוריי. אמר לו רבא וכי כבודו אינו חרס חסוד יאמר לו הוא בעלמו. אמר לו רב חסין מי הוא חסוד צעייני. וני הוא חרס חסוד חסוד יאמר לו הוא בעלמו. אמר לו רב חסין מי ספין. ר"ל מי יכול להסתפר ולהתגבר באורו טעה. ומי עמוקן אללו וגבוה צעייני. אמר רבא לרב חסין חקקו מלת כבודו שירא חלי אסר עיתמו. כרלס חלי אמר רבא לר"י היה לכבודו לער. אמר לו כמו מי שמוקף עבר שפכל בחלב שאין לער כלל: ואס יאמר לי הקנייה שלך לעולם הזה שהייתי לא הייתי רועה עשוס פתור של מלך המות שהוא הרבה ומתיירר חלי שלל יעתיני פעם אחת חף על פי שלל היה לי לער: רבי אלעזר היה אורל מרופס בא חלי המלך אמר לו ר' אלעזר וכי חין חלי אורל מרופס ואס תעתיני אז המרופס יהיה טומא ולריך חלי למעור המרופס שהיה בטערה. וגם וכי חין חלי קודם נקדס חלך עמט ועבר הזמן ולא מה באורו עת: רב טעה בא חלי המלך צטוק אמר לו רב טעה מה זה טעאת חלי צטוק כמו לכהנה הוא לציתי: רב חסי כרלס לו המלך צטוק אמר לו המעין לי שלשים יום עד שאחזור ואלעזר מה שלעמתי כי אוערים בטמים אסרי מי טעא לכאן ומלמוד צידו. חלך עמלו. ציום שלשים בא חלי. אמר לו רב חסי מה זה טעאת מהרת לרדפני כל כך בחוך הזמן. היה לך להמתין על שלשים יום כולם. אמר לו המלך עשוס טעאת דוסק רגל של סוגל צר נתן טעגיט זמנו להיות נשיא. ואין מלכות טונגט במקרתא חסילו כמלך עובי הקופ:

[רמ] מעשה רבא חסדא שלל היה המלך יכול לבוא אללו לעשות שליטתו כי תמיד היה לומד ולא פסק פיו מללמוד. חלך המלך וישב על עמוד של חרז שהיה סמוך למדרשו של רב ונשנר הארז הזה ופסק רב חסדא מללמוד עקול הארז שנסבך. וסיס המלך יכול לו:

[רמא] מעשה רבי חייא שלל היה המלך יכול לבטח חלי. יום חקד עשה המלך חמ עלמו כמו עני וצא ודפק בזלת אמר רבי חייא הניחו לו חמיכה לחם וסוליא לו. אמר המלך חדוי מרחס על העני כי חסה סוכר שאני עני כוד ללסס וסולס לו. ולמה חין כבודו מרחס עלי ופן לי כפסך ולא מרחימי לבוא כמה פעמים כי נשלס נשלמתי לעשות שליטתי להניחו לעולם עליון גילה המלך חייא לר' חייא ורלס אורו כמו טוס של אס ורלס רבי חייא אשר הוא המלך העליא רבי חייא חמ נפטר בעלמו:

מסכת חגיגה

פרק ראשון הכל חייבין בראייה דף ג' ע"א :

[רמב] מעשה שהיו שני אלמים בשכנות שר רבי. ובכל עת שהיה רבי נכנס לבית המדרש היו גם הם נכנסים וישבו לפניו והיו נעים ונדים בראשם ומרהשין בשפתותיהם התפלל רבי עליהם שיוכלו לדבר ומצאו שהיו יכולים לרמוד הלכות וספרא וספרי וכל הש"ס :

[רמג] (דף ד' ע"ב) מעשה שהיה מלאך המות שכיח אלל רב ציבו בר אביו. אמר המלאך לשלחו לך וכיאל לי האשה ששעה מרים שהיא מקליגת שצי של הגשים. הלך וכיאל לי האשה ששעה מרים שהיא מגדלת התינוקות. אמר לו הלא אני אמרתי לך לכיאל לי אשה מרים שמקלעת שער הגשים. אמר לו אם כן שפעיית אחוירה ותמי. אמר לו המלאך הוואל שהבאת אותה תהיה למנין רק אמר לי האף יכלה להסית אותה כלל זמנה. אמר לו היתה אוחזת בידה האור של תנור והיתה שולחת זעברות את התנור. ולקחה את האור הלו והניחתי על גב רגלה ונכויה והורע מלה. לכן יכלתי להביאה :

[רמז] (דף ה' ע"א) מעשה ברי יוחנן שיום אחד הלך בדרך ראה לאחד שאלקס תלמיס. והניח התלמיס שנתבטלו ולקח התלמיס שעדיין לא נתבטלו. אמר לו ר' יוחנן והלא התלמיס שנתבטלו יותר טובים המה מן אלו שלא נתבטלו אמר לו אלו התלמיס אני גרדי על הדרך לפי שהם עדיין לא נתבטלו כל זכרון ואין ממחרת לירקב. אבל התלמיס שנתבטלו הם לקחם על הדרך ירקבו ויכמשו. א"ר יוחנן היינו דכתיב הן בקדושו לא יאמין (היינו הטובות ירא פן ירקבו. אף הבחורים הגדיקים נאחזין למיתה פן יחטאו) :

[רמח] (שם ע"ב) מעשה ברי יהושע בן חנניה שהיה אלל הקיסר הי' שם אפיקורס והראה לו ברמז אחס עם שאדונס פנה פניו מהם הראה לו ר' יהושע עם כן ברמז עוד ידו נטויה עלינו. אמר הקיסר לר' יהושע אמר לי מה הראה לך ברמז אמר לו הווא הראה לי שאדוננו עם שאדונינו פנה פניו מאתנו ואני רמזתי לו שלא כן הווא כי ידו נטויה עלינו. אמר הקיסר להם האפיקורס מה הראית לר' יהושע אמר לו הראיתי לו שהם עם שאדונס פנה פניו מהם. ומה הראה הווא לך בחזרה לא ידע מה לענות אותו. אמרו איש שאינו יודע ומבין ברמז מה שרומזין אליו יעמוד לפני המלך. הוואיאוהו והרגוהו :

[רמו] (שם) מעשה ברב ורבי חייא שהלכו בדרך כשבאו לעיר שאלו הם יש עם סלמיד חכם נלך ונקבל פניו אמרו להם יש תלמיד חכם בכאן והווא מאור עינים (סני נהור) אמר ר' חייא לרבי ישב אדוני בכאן ולא יזלו בנשיחתי אני אלך ואקבל פניו. אחר רבי לר' חייא והלכו שיהם אללו וכשנטלו רשות מאתו לילך לירכס אמר זה סגני נהור להם אחס קבלתם פני הנראה ואינו רואה. תזכו ותקבלו פני שכינה הרואה ואינו נראה. אמר רבי לר' חייא אם לא באתי עמך יחד לכאן והאמנתי לך היית מונע אותי מברכה זאת (ע"ין כע"ן זה לעיל מס' פאה פרק שמיני אות מ"ז) :

[רמז] (שם) מעשה ברב ארי אביו של רבי יעקב בר ארי שהיה רגיל לילך שלשה חדשים מביתו לבית רבו ונוסע מביתו אחר הפסח ולומד יום אחד וחזר לביתו לשמה את אשתו בחג הסוכות. והיו קורין אותו רבנן בר ברב של יום אחד הלג דעמו קרא על עלמו הפסוק (איוב י"ב) שחוק לרעהו והיה קורא לאלה ויענהו :

פרק שני אין דורשין דף י"ג ע"א

[רמח] מעשה בתינוק אחד שהי' קורא בבית רבו בספר יחזקאל והיה מבין בחשמל ויצאה אש מחשמל ושרפתו וביקשו לגנוז ספר יחזקאל. אמר רחב הגנני בן חזקיה אם זה חכם הכל חכמים הן :

[רמט] (דף י"ד ע"א) מעשה ברי יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והי' מהלך בדרך. ור' אלעזר בן ערך מחמר אחריו: אמר לו רבי שנה לי סתק אחד במעשה מרכבה. אמר לו לא כך שניתי לכם ולא במרכבה ביחוד אלא אם כן הי' חכם ומבין מדעתו. אמר לו רבי הן לי רשות לומר לפניך דבר אחד שלמהחגי אמר לו אכור מיד יוד ר' יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזיה. אמר לו רבי מפני מה ירדת מעל החמור אמר לו אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור מיד שתתרחש בן ערך במעשה מרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבגשחה. פתחו כולן ואמרו שירה נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה מרכבה. עמד ר' יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר ברוך הי' אלהי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שיורע להבין ודקדוק ודרוש במעשה מרכבה יש נאה דורש ואין נאה מקיים. נאה מקיים ואין נאה דורש אתה נאה דורש ונאה מקיים. אשריך אברהם אבינו שארעני בן ערך יצא מחלצוך. וכשנאמרו הדברים האלו לפני ר' יהושע הי' הוא ור' יוסי הכהן שהלכים בדרך אמרו אף אנו נדרוש במעשה מרכבה. פתח ר' יהושע ודרש ואתוהיה תקופת תמוז הי' נתקשרו שמים בעבים ונראה כמין קשת בענן והיו מלאכי השחת מתקבצין ובאין לשמוע כבני אדם שמתקבצין ובאין לראות בממוטי (פי מ"י שתי שעות ששמשמין לפניס) חתן וכלה הלך ר' יוסי הכהן וסיפר דברים הללו לפני ר' יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ואשרי יודתכם אשרי עיני שכלך ראוואף אני ואתם בחזוטי מסובין היינו על הר סיני ונתנה עלינו בת קול מן השמים עלו לכאן מרקלים גדודים ומצועי נאות מצועות לכם אתם ותלמידיכם ותלמידי תלמידיכם מוזמנין רבת שלישיית היושבות לפני השכינה :

[רנ] (דף ט"ו ע"א וז') מעשה בלמך [זה אלישע] שהיה רוכב על הקום בשנת זמ"ר מאיר נהלך אחריו. ללמוד תורה מפיו. אמר לו אחר מאיר חזר לאמר כי כבר שיערתי בעקבי קוסי עד כאן תחום שנת אמר ר' מאיר אליו אף אתם חזרו כך. אמר לו ולא כבר אמרתי לך ששמעתי מאסורי הפרגוד שזנו גנים שזנבים סוף מאסר. אתם דבי מאיר את אחר והכניסו לבית המדרש אמר לתינוק פסוק לי פסוקך. אמר לו אין שלום אמר הי' לרשעים והכניסו בשלם עשרה גתי מדרשות וכל הפיטוקות היו אומרים לו פסוקים לא מוציאים. וצדק המדרש השלם עשרה אלל לתינוק אמר לי פסוקך אמר לו ולרשע אמר אליהם מה לך לספר חוקי אלל זה התינוק היה עגמגם בלשונו ולא היה מדבר היסג היה כלה לאלישע שהתינוק אמר ולאלישע אמר אלהים. יש אומרים שסבין היה צידו וקרעו ושלש לאלישע עשרה גתי כנפיות. ויש אומרים שאמר אם היה צדי סבין הייתי קורעו: אלישע אמר ששמע הבת שזנו גנים שזנבים סוף מאסר אמר הוואיל סבין לי עוד תקום שיהיה לי עושה אלל ליהנות צעוה"ו וילא לתרבות רעה. מלא זונס ומצטעס. אמרה לו וכי אין אתם אלישע בן אציה והאם רולה לפשות כן. עקר לנון מן ערוה צעצת ונתן לה. אמרה אמר הווא: כששמע אמר אמרו צעצעים לא נוכל לדון אותו לקבל עונשו. לפי שצטק צבורים ולא יצא לעולם הבא לפי שצטק. אמר רבי מאיר יומר עוז שידונו אותו צדקי שיוכל לבוא לעולם עליון. ואמר מתי אמות ואלמה עטן מקצרו. כשנפטר רבי מאיר עלה עטן מן קצרו של אחר. אמר ר' יוחנן וכי זה דבר גדול הווא לשרוף את רצו. אחר היה צדימו וכתבל ואלל לתרבות רעה ואין כח צדי כולנו להציאו לעולם הבא. אם אוחז אני צידו להציאו לעולם הבא מי יקחנו מידי אמר מתי אמות ואכנה עטן מקצרו. כשנפטר ר' יוסק נפסק העטן מקצרו של אחר :

[כח] מעשה שנלח נחו על אחר לפני רבינו אמרה לו רבי פרנקי אמר לה נח מי אמת. אמרה לו נחו על אחר אני. אמר לה עדיין יש מזרעו בעולם. אמרה לו זכור למורשו ואל תזכור ונעשו. עוד ירדה אש וסכסכה ספסלו של רבי אמר ומה למתנגג נח כך. לנשתחמין נח על אמת כנה וכנה [עיי' ע"ד"ר עגלת רוח פרס' ו']:

[כט] מעשה נחניו של אלישע שהיה שמו אנויה. והוא היה מגדולי ירוסלים ונזיר שנה לעול את נחו אלישע קרא לכל גדולי ירוסלים והסניגין צבית אחר ולר"א ולר"י יהושע צבית אחר. ואחר שאכלו ושמו התחילו לעפת ולרקד. אמרו ר"א ור"י יהושע צפת שהם פוסקים בשלחם אמתו נעסקו בשלנו. יצנו ועסקו בחורה ירדה אש מן השמים והקיסה אותם אמר להם אנויה מה צלחם לטרוף את צבתי. אמרו לו חס וטלום. אלא יושגין היינו ומזירין דברי חרה נמורה לנבילאים. וננבילאים לכתובים והיו הדברים שמתין כתיבתן נסיני. אשר צאש כיתנו. אמר אנויה הואיל שגך גדול כמה של חורה. אם יתקיים הנן הזה אני נפרישו לתורה. ולפי שלא היטה כוונתו לעמים לפיכך לא נתקיים בו [עובד' סס בחוס' ד"ה טובו עמס הירושלמי ועיי' עגלת רוח סס כל הענין]:

[ל] מעשה עאין נח לא אלישע טיגל למרבות רעה. כי פעם אחת ראה לאחד שנטל סניס וטיגל את האם וכשהניאם לניחו נפל ומה. אמר כתיב שלח תשלח את האם ואת הסניס תקח לך לנעמן ייטב לך והארכת ימים היכן עובי של זה האיש והיכן צריכות ימים שלו. ולא ראה להאמין בהדרש מה שדרשו לנעמן ייטב לך בעולם שכולו מוכ והארכת ימים לעולם שכולו ארוך:

[לד] פעם אחת ראה לטון של ר' יהודה הנחתום נחון צפי כלב. אמר הלשון הזה שיגע בחורה כל ימיו יהיה לו כך לטון שאינו יגע בחורה על אמת כנה וכנה. אמר אם כך לא נתן שכר לנדיקים ולא תשיית הנחמים. ויש אומרים שעל ידי זה נא לו מה שעלתה בידו. לפי כשהייתה אמו מעוברת עמו עברה לפני ע"ז והריחה ריח נאחשו המין והכלה והיה אוחו המין מפעפע בנפסה כמו ארס של נחש וכי' [עיי' סס בחי' כל הענין. ועיי' בספרי עובד' המדרש עגלת רוח שכתבתי סס כל הענין בל' הטיעו ואין מן סלורך להכפילו שיהי כהן]:

סדר

מסכת יבמות

נשים

פרק ששי הבא על יבמתו דף ס"ג

[רנ] מעשה ברב שהיתה לו אשה רעה והיתה מצערתו. כשאמר לה שתבשרי לו ערשים היתה מבשלת לו מין קיטניות אחר [שקורין לינועין] וכשאמר לה שתבשרי לו קטניות בישלה לו ערשים. לפי שהיתה מהפכת דבריו רצונו וכשבנו ר' חייא היה גדול היה אביו אומר לו שיאמר לאמו שתבשרי לו ערשים אמר הוא אנה שתבשרי לו קיטניות ואמו היתה מבשלת ערשים לפי שהיא סברה שבאמת אביו צוה לה לבשר קיטניות כמו שאמר לה. אמר רב לבנו אנכי רואה שאמך מדה אחרת יש בה ושובה היא בעת לפי שעשתה רצוני. אמר רב בנו ר' חייא לא כן הוא דק אנכי מהפך לה את דבריך כדי שיהיה לך כפי רצוני. אמר רב אביו זה הוא מה שהעורם אומרים. בן היוצא מאתך דבריו מתכימין אותך כי זה השכל להפך דברי מרצוני לא עשיתי עד שאתה בני עשית זה השכל מכל מקום בני לא תעשה כן כי עד ידי זה אתה מרגיר אותך. רומר שקר:

[רנא] מעשה בר' חייא שהיה לו אשה רעה והיתה מצערתו. ואעפ"כ אם היה ר' חייא מוצא איהו דבר הראוי לה היה קושרו בסדינו והביא רה. אמר לו רב מדוע הוא עושה כן שיהי' לה נחת רוח הרי מצערתו תמיד. אמר לו דיינו שמגדלות בנינו ומצריכות אותנו מן החמא:

[רנב] [דף ס"ה ע"ג] מעשה באשתו שר' חייא שהיתה נה צער לידה. מה עשתה הרכה והחליפה את בגדיה כדי שלא יכיר אותה ובאת לפני רבי חייא בערה והוא לא הכיר אותה וסבור שהיא אשה אחרת. ואמרה לו אם אשה מצוה על פריה ורביה. אמר לה לא. הלכה ורצתה לשתות כוס של עקרים. לסוף נתגלה הדבר מה שעשתה. אמר ר' חייא אליה ומי יתן שלא תשתי כוס זה ותלד עוד בכרם אחד שני בנים. ושנינו יהודה וחזקיה תאומים היו. פזי וטבי אחיות תאומות היו והם היו בניו של ר' חייא:

פרק שמיני הערל דף עח ע"ג

[רנז] מעשה בממזר אהר בשכינות של ר' אמי הכריז ר' אמי עליו שהוא ממזר. היה הולך הממזר ובוכה. אמר לו ר' אמי למה אתה בוכה הרי נתתי לך חיים. כי ממזר שהוא מפורסם הוא חי [עיי' מד"ד בהר פרשה ל"ב הדבר יותר באריכות]:

פרק תשיעי האשה רבה דף ל"ג ע"ג

[רנח] מעשה בלדס אחד שרכב על סוס בשבת צימיו יוונים והביאוהו לבית דין וסקלוהו. לא מפני שראוי לכך, אלא שהשעה לריכה לכך. שהיתה שעת השמד והיו פרוזין בעבירה: שוב מעסה בלדס אחד שבעל את אשתו תחת התאינס והביאוהו לבית דין והלקוהו, לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה לריכה לכך:

[רנט] [דף ל"ג] מעשה בר' ינאי שהיה לו ארס שהיה מביא לו בכל ערב שבת סל עם פירות פעם אחת שהיה יותר מזמנו ולא נא. לקח ועישר מפירות של ביתו עליהם ואף על גב שעדיין לא הביאם בא לפני ר' חייא אמר לו טוב עשית דתנן למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אלו שבתות ויום טוב ולאזהר הלכתה למדו כן. אם נאמר לענין לעשר הפירות ולאכלם וכי על זה לריך קרא להחיר זה דבר פשוט הוא שמותר כי הוא רק עלמול דרבנן להפריש מעשר בשבת ואינה אלא משום שבות. אלא לזה בא הכתוב להורות לנו באופן הזה לעשר על מה שלא בא לעולם ועמיד לנזח ללורך עונג שבת ולא יתבטל צביל תיקון הטבל, אמר לו חלמתי צלילה זה של שבת פסוק זה קנה רלון. אמר לו אמה סובר שבראו לך הכתוב [מ"ב י"ח] הנה בטחת לך על משענת קנה הרלון הזה. לא לזה הפסוק כוונו. רק אמרו לך זה הפסוק [ישעיה מ"ב] קנה רלון לא יסבור ופשתן כהה לא יכבנה לאמת יוליא משפט. אם כן עשית טוב:

[מנשה מר' יוחנן שהקפיד על ר"א שלא אמר שמועה מפיו. עיין לעיל מס' שקלים פרק ב' אות ק"ב]:

פרק שנים עשר מצות חליצה דף ק

[רס] מעשה שנאו בני סימוניה אלל רבי אמרו לו מבקשים אמתנו שתתן לנו איש שיוכל להיות דרשן ודיין וחזן. ויהיה לומד עם החינוקות: ויעשה לנו כל לרכינו. נתן להם את לו בר סיסי. עשו לו צימה גדולה והושיבוהו עלים, צלו ושאלו ממנו אשה שהיא גידמת במה היא חוללת. ולא השיבם שאלו לו עוד אם רקקה דס מה דינה: ולא השיבם. אמרו אפשר הוא אינו בעל הלכות וגמרא רק בעל אגדה. לכן נשאל אותו בדברי אגדה שאלו אותו מה זה דכתיב אבל אגיד לך את הרכוס בכתב אמת. אם אמת למה רשום [כי אמת משמע כתב העשוי להקיים צכתיבה תמה. ורשום אינו אלא כסימן בעלמא] ואם רשום למה אמת ולא השיבם. צאו אלל רבי אמרו לו וכי זה הוא הפיוס שפייסנו לך שתתן לנו אדם שידוע הכל ולסוף

ולסוף נתת לנו אדם שאינו יודע להשיב על מה ששאלנו לו . אמר להם רבי בחייכון ארבע כמותי נתתי לכם . שלא רבי אחר לוי : בר סיסי ובה אליו : שאל אותו אם רקקה דם מה דינה . אמר לו אם יש ברוק לחזה של רוק . כשר : גידמת במה היא חוללה . אמר לו בשנייה . אמר לו מה זה דכתיב אבל לגיד כך את כרשום ככתב אמת . אם אמת למת רשום : ואם רשום למת אמת . אמר לו עד שלא נחתם הגזר דין אז הוא רשום . ואם נחתם הגזר דין אז הוא אמת כי אין יכול לבטלו כהפלה אמר לו רבי ולמה לא הסבחה בעת ששאלו ממך אמר לו עשו לי בימה גדולה והוסיפו אותי עליה וגבה רוחי עלי ועל ידי זה נכשלתי מלידת להשיבם קרא עליו רבי זה הססוק [משלי סימן ל'] אם נבלת בהתנשא ואם יצאת יד לפה . מי גרם לך להסתכל בדברי תורה על שהתנשאת בהם עמך [מעשה זאת העתקתי מהירושלמי מסכת ופרק זה : כי בשם הענין יותר מבואר] :

[רסא] [דף ק"ה ע"ב] מעשה ברבי שבא לבית המדרשוהי' כל אחד ואחד רוצה לישב על מקומו ארו אנשים שהיו קלים ברגליהם ישבו על מקומם. אבר ר' ישמעאל בר' יוסי שהיה בער בשר היה הולך דאמ' בנחת אמר תלמיד אחר שר רבי ושמו היה אבדן אר רבי ישמעאל בר' יוסי מה הוא זה שהולך כן לאט ומססע על ראשי עם קודש אמר לו אני ישמעאל בר' יוסי שבאתי ללמוד תורה מפי רבי. אמר לו וכי הגון וראוי אתה ללמוד תורה מפי רבי אמר לו וכי משה ראוי היה ללמוד תורה מפי הגבורה אמר לו וכי משה אחת. אמע לו וכי רבך אלקים הוא אמר רבי יוסף לקח רבי לענוש ולגמול לו עבור ששמע שאמר לו רבך ולא אמר רבי בתוך כך באתה אשה אחת יבמה * לפני רבי לחלוץ אמר רבי לתלמידו אבדן לך וברוק אותה אם הביאה שתי שערות אחר שיצא אמר לו רבי ישמעאל בר' יוסי כך אמר אני כתיב בפרשה איש . אבל אשה בין גדולה ובין קטנה אין צריך לברקה. אמר רבי לאבדן. חוזר למקומך ואין אתה צריך לברוק אותה כי כבר הורה זקן [היינו ר' יוסי אביו של רבי ישמעאל] והיה אבדן מססע ובא. אמר לו ר' ישמעאל ברבי יוסי מי שצריך לו עם קודש יססע

* מדי כתיב מענין יבמה. אעתיק לפניך עוד דבר אחד מהירושלמי מס' זו פרק רביעי הלכה י"ג: מעשה היה בשלש עשרה אחין שנתו והם שנים עשר אחים בלל בניס בלו אלו הנשים הינמות לפני רבי שייבם זה האח הנשאר אותם. אמר רבי לזה הינם לך וייבם אותם. אמר לו הינם אין צירי לפרנס את כולם. אמרו אלו הנשים הינמות כל אחת ואחת מלתו יפרנס אותו חודש אחד ויהיה לו פרנסה על כל השנה [כי הם היו י"ב ליי"ג חודשים נמלא שיהיה לו על כל השנה] אמר זה הינם לרבי ומי יפרנס אותי בשנה מעוברת בחודש הי"ג. אמר לו רבי בשנה מעוברת אני אפרנס אותך בחודש הי"ג והסתפלל רבי עליהם שיפקדו בניס. והלכו מלתו לניחם. אחר שלשה שנים בלו אלו הנשים ועמדו לפני מלך רבי והיו להם ששה ושלשים ילדים [כי הם היו י"ג נשים ובכל שנה נהפכות עם מיתוק כמלא כי ג' שנים היה להם ל"ו ילדים] בלו אלו רבי וחצרו לו למטה נחלה עומדים כבר של תינוקות שבלו לשלש בליון רבי ען הסלון וראה אותם. אמר להם רבי מה אתם רואים עומדי אמרו לו אהנו רואים שהפרנס לנו בחודש העיבור כמו שאמרת לנו. ונתן להם רבי פרנסה לחודש העיבור :

ומעם של מלוח ניבס. עשי' הססע לפי שהאדם אינו שלם עד שיכיר לו זרע צמולס. לכן נותה הסורה שאם יש לו אח שימתן לו שלימות להיות לו גואל ולקיים שמו בעולם. ומלוח דוקא בלחיו הגדול ויש להקשות עדוע אם יש לו אב למת הוא אינו מלוח לזה. והתשובה לפי שהאב דומה לאילן שנמר להוליא ענפיו ואם נחתך ענף אחד אין כח צירו להוליא ענם אחרת. אבל האב שהוא כדעין ענף יכול להוליא כנף אחד אחר מענו [עין זה נב' מלה שערים שער כ"ו צלריכות] :

יססע על ראשי עם קודש. אבל מי שאין לו צורך לעם קודש האין יוכל לססע על ראשי עם קודש. אמר רבי לאבדן עמוד במקומך תנא באותה שעה נצטרע אבדן ומבעו שני בניו ומיאנו שתי כלותיו. אמר רב נחמן בר יצחק ברוך המקום שביישו בזה העולם :

פרק ששה עשר האשה בתרא דף ק"כ

[רסב] מעשה באבא בר מרתא אביו של בר מניומי היה לוח מעות באנשים של ריש גלותא. הביא שעוה ודבק במטלית בלויה מעט ודבק זאת במצחו ועבר לפניהם ולא הכירו אותו :

[רסג] מעשה שסימר ר' גמליאל מעם אחת הלך בספינה וראה ספינה אחת שנשברו בים. והיה מצטער על תלמיד חכם אחר שהיה בהספינה והוא ר' עקיבא וכשעלה ליבשה בא רבי עקיבא וישב ודן לפניו בהלכה אמר לו בני מי העלך אמר לו דף של ספינה נודמן לי וכל גל וגל שבא עלי נענע לו ראשי ועבר הגל עלי והלך לו מכאן אמרו חכמים אם יבואו רשאים על אדם ינענע להם ראשו: אמר רבי עקיבא מעם אחת היה מהלך בספינה וראה ספינה ארת שמטרפת בים והיה מצטער על תלמיד חכם שהיה בהספינה והוא רבי מאיר וכשעלה למדינת קפומקיא בא וישב ודן לפניו בהלכה. אמר לו בני מי העלך אמר לו גל מרדני לחבירו וחבירו לחבירו עד שהקיאוני ליבשה [עין מד' קהלת בססוק שלא לחטך על פני המים] : [מעשה באחד שהיה חוסר בורות שיחין ומערות. מבואר לעיל מס' דמאי פ"א אות ז"ן] :

מסכת כתובות

פרק שני האשה שנתארמלה דף ס"ח

[רסד] מעשה שהיו אומרים על רבי יהודה בר אלעאי שהיה נומר בד של הדם ומרקד לפני הכלה ואומר כדה נאה והסודה. רבי שמואל בר יצחק היה מרקד בשלישה בדין שהיה זורק אחד ומקבל אחד . אמר רבי זירא הזקן הזה מבייש אותנו שמוזרז בכבוד תלמידיו חכמים ונוהג קלות ראש בעצמו כשנפטר היה יורד עמוד של אש מן השמים והפסיק בינו לבין העם. וסבלה היא בדינו שאין עמוד איש מססיק רק לאחד שבדור או לשנים שבדור. אמר רבי זירא שוט של הדם שהיה מרקד זה הזקן הועיל לו כעת. ויש אומרים שהועיל לו שימתו ומנהגו שנהג. ויש אומרים שמתיה שהיה מתנהג כשומה הועיל לו אחר פטירתו: רב אחא הרכיב את הכלה על כתפיו ומרקד אמרו לו הרבנים אם יכולין אנחנו לעשות גם כן כך. אמר להם אם רומה עליכם כקורה בעלמא שאין אתם מהרהרים עליה יכולין אתם לעשות. ואם לאו לא תעשו כן. [עין לעיר מס' פאה פ"א אות כ"ב. ובמד' חיי שרה פרשה ג"ט] :

פרק חמישי אף על פי דף ס"ח

[רסה] מעשה שהיה אביוה בר איהי. ומנימין בר איהי. אחד היה מנהגו שהיה מאכיל להשמש מכל מין ומין שהיה נותן לו ומשמש אותו בסעודה . ואחד היה נותן להשמש רק מן המין בתחלת הסעודה לשובע ומשאר המינין לא היה נותן לו רק שהיה עד שיגמור סעודתו. והיה אליהו הנביא ז"ל רגיל לדבר עם אחד מהם. ועם השני לא דבר איהו: אלו שני חסידים. יש אומרים שהם רב מדי רוב פנחס בניו של רב חסדא אחד מהם היה נוהג ליתן להשמש ראכור קודם שנתן לו. ואחד

ר' עקיבא וכי נדרת על דעה זו שבאם יהיה לך חתן תלמיד חכם שיהיה אסור ליהנות ממכסך אמר לו כלכלא שבוט אם הייתי יודע שיהיה לי חתן שיוכל ללמוד אפילו פסוק אחד אפילו הלכה אחת לא הייתי נודר כן. אמר לו ר' עקיבא אני חתך. נפל על פניו וקטפו על רגליו ונתן לו חתי מן ממונו. וכן בת של ר' עקיבא עשתה כן לכן עזאי שאמרה לו אם תלך לישיבה אקדש לך כמו שעשתה אמה לריע אביה. וזה הוא שאומרים העולם רחל הולכת אחר רחל אחרת. כמו כן כאלו כמו שעשתה אמה כן עשתה בתה [ועיין עוד לקמן במס' נדרים פרק ו' אות ט"ג. בשינוי לשון קלמ]:

[רעו] [דף ס"ב] מעשה ברב יוסף בן של רבא ששלח אותו אביו ללמוד תורה לפני רב יוסף בהישיבה. ופסקו לו שיהיה שם ששה שנים: כשהיה שם שלשה שנים כשהגיע ערב שום הכפורים אמר אלך ורחלתי את אנשי ביתי. שמע אביו לקח כלי זיין עמו כאלו בא להלחם אתו ויאלץ לנגוד אמר לו זונתך אתה זוכר: ויש אומרים שאמר לו יונתך אתה זוכר.. ומחמת המריבה והקטנה שהיה ביניהם לא זה היה אוכל סעודה ערב וזהכ"פ היינו סעודה המפסקת ולא זה היה אוכל סעודה המפסקת:

[רעז] מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים שיהיו לליקי קדירה [פי' דבר מבוסס היורד לקדירה ולפי שהוא לח ומריקין אותו מן הכלי לקדירה בשביל כך נקרא ליקי. מלשון הול"ק חן בשפתותיך] מערב שבת לערב שבת. אמרה להם כך מפסקו לנשותיהם. ושומרת יבם היתה ולא ענו אחריה אמן:

[רעח] מעשה בלשמו של אביו שמה חומא. שבאשה לפני רבא ואמרה לו פסוקי לי מזוטה. פסק לה. אמרה לו אמור שיתן לי יין. אמר לה אני בנחמתי שלא היה שוטה יין. אמרה לו בחיי אדוני אני נשבע שהיו משקים לו יין בגביעים ארוכים כמו מדת זרועי. ונעת שהראה לו את ידה נראה אור בבית דין שהיו יושבים שם עמד רבא וכנס לביתו ונבע לתשמיש את אשתו שהיתה בת רב השרא. אמרה לו אשתו מה זה כעת הדעות שהיה בבית דין. אמר לה אשת אביי היתה שם. ויאלץ אשת רבא אחריה והכתה אותה במגנול של ארגו. עד שהולתה אותה מן העיר ואמרה אליה מה אתה סוברת כבר הרגת לנשים של אשתי ובעת אמה רולה שבאשה להראות את יפך שיקפון איש עליך כדי שיהרגו גם הם כמוחם:

פרק ששי מציאות האשה דף ס"ו ע"ב

[רעט] מעשה ברי' יוחנן בן זכאי שהי' רוכב על החמור והי' יוצא מירושלים והיו תלמידים מהלכים אחריו ראה אשה אחת שהי' מקטפת שעורים בין רגלי בהמתן של ערביים. כיון שראת' אותו נתעטף בשער' ועמד' לפניו אמר' לו רבי פרנסני: אמר לה בת מי את: אמרה דו בת נקדימון בן גוריון אנכי אמר דה בתי ממון שר אביך היכן הדרך. אמר' לו רבי וכי לא כך היו מושלים משגר בירושלים מי שרוצ' למרות סמונו דהיינו נדרום דו שיתקיים. יחסרנו בצדק' כי חסרוננו זה קיומו. ויש אומרים שיעש' עם הממון חסד רהלות לאנשים ואז יוכלו המעות להתקיים: אבל אבי רא עשה צדקה כראוי רכן כלה ממנו אמר לה ר' יוחנן בן זכאי והממון של חותנך איה הוא אמר' לו בא זה ואיבד את זה לפי שנתערב המעות בו וגם הם לא נתנו צדקה כראוי. אמר' לו רבי זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמר לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף ארבעים דינרי זהב מבית אביה חוץ מה שנתן לה חתונה. בכה ר' יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושים רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם בזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרם ביד אומה שפילה. [היינו ערביים קרא רהא אומה שפילה לפי ששוכני בארץ במדבר] ורא ביד אומה שפירה אלא ביד בהמתן של אומה שפילה לפי ששוכני שנקדימון בן גוריון עשה צדקה. כי מנהגו היה כשהי' יוצא מביתו לבית המדרש היה מציין תחת רגליו להלוק עליהם בנדים של משי והיו באים עניים ומקפלין אותם מאחוריו

מאחריו. אמנם יש אומרים שעשה זה רק לכבוד ויש אומרים לפי נודל עושרו רא נתן צדקה כמו שהעורם אומרים המשך לפי כח הגמל יענהו משא עריו כמו כן הוא היה עשיר גדול ואדיר היה צריך להיות פוזן גדול יותר:

[רפ] מעשה בלשמו גליל העליון שלקחו לפניו בן טובים אחד מליפורי ליטרא בשר של עוף בכל יום לפי שהיה מפונק. ויש אומרים שהיו לוקחים לו ליטרא בשר של שור ממש:

[רפא] מעשה בלשמו שכל לפני רבי נחמיה. אמר לו רבי נחמיה מה אתה רגיל לאכול בסעודתך. אמר לו בשר שמן ויין יסן. אמר לו רבונך שתגלגל עמי בערשים גלגל [ר"ל אכל ולפי שעדשה עגולה אמרו כן] עמו בערשים ומת אמר ר' נחמיה אזי למה שהרגו נחמיה:

[רפב] מעשה בלשמו שכל לפני רבא אמר לו רבא במה אתה רגיל לאכול בסעודתך אמר לו בשר גולה פעומה ויין יסן. אמר לו ואין אתה חושש ודואג לדוחק הליבור. אמר לו וכי משלם אני אוכל אני אוכל מה שנותן לי הקב"ה דכתיב ואתה נותן להם את אכלם בעתו תלמד שלכל אחד ואחד נותן לו הקב"ה פרנסתו בעתו. והיינו לכל אחד ואחד לפי הרגלו. ובתוך כך בא אחותו של רבא שלא ראה אותה שלש עשרה שנים. והביאה לו תרנגולת פעומה ויין יסן. אמר רבא מה דבר זה שאירע לפני כעת שלא הייתי רגיל בכך ואתה הבאת לי כל זאת. אמר רבא למה האיש דברתי נגדך יותר מדאי ומחול לי. קום ואכול מה שאתה רגיל בו:

[רפג] מעשה במר עוקבא שהיה לו שכן עמי והיה רגיל מר עוקבא בכל יום שנתן לו ארבעה זוזים והי' נותנם בחור שבמפתן שירי הדלת סובב בו. ויש אחד אמר זה העני אלך ורחלתי מי הוא זה האיש שעושה עמי טובה האמת ואותו היום שנתן זה העני לבו לדעת מי נותן לו שזה מר עוקבא בבית המדרש באתה אשתו אללו כיון שראה העני שהם בטו עלמם להסליך המעות לתוך החור שבדלת הלך וילא אחריהם. כיון שראה שהעני הולך אחריהם ברחו ממנו והסמינו את עלמם במקום אחד שהיה שם תמור שהיה גרוף מן הגחלים שמחממין אותו לאפוח בו פת. והיה מר עוקבא נכחית רגליו מן חוס התמור אמרה לו אשתו קח רגליך ותן אותם על רגלי ולא יהיה לך חם כל כך. חלש דעתו של מר עוקבא על אשתו שהיה יותר נדיקות ממנו. אמרה לו לכן זכותי יותר גדול מזכותך לפי שאני תמיד בביתי וכשהעני בא אללי אני נותן לו תיכף לאכול לחם ובשר ומלח ויש להם תיכף הנאה כי אין להם עירחא לילך ולקנות. אמנם אתה נותן להם ממון ויש להם עירחא שיריכים לילך ולקנות ואין להם הנאה תיכף. ולמה עשו כן שברחו מלפני העני כדי שלא לביישו. כי נוח לו לאדם שימסור עלמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים:

[רפד] מעשה במר עוקבא שהיה עמי אחד בשכונתו והיה רגיל מר עוקבא לשלוח לו ארבעה מאות זוז כל ערב יום הכפורים. יום אחד שלח זאת המעות ביד בנו בא בחורה אלל אביו ואמר לו איני לריך עוד לקבל. אמר לו מה ראית אמר לו ראיתי שהיו שופכין לו יין יסן אמר לו אביו הוא מפונק גדול כל כך הלך ולקח זה המעות וכפלו דהיינו שמונה מאות זוז ושלח לו וכשהגיע זמנו של מר עוקבא ליפטר. אמר הביאו לי לוח הפנקס מחשבון הדקה שעשיתי מלא שהיה כתוב בו שהיה מחלק שבעה אלפים דינרים מדינרי שהיו במקום הנקרא סיאנקי. אמר מר עוקבא למה קלה הכינותי לדרך והדרך שאני יולל בה הוא רחוק מאוד. עמד וחלק חצי הממון שהיה לו:

[רפה] [דף ס"ח] מעשה ברי' אבא שהיה קושר בבגדו מעות והסליך הבגד מאחורי כתפיו והלך בין העניים. והטעם עיניו לראות מאחוריו בכדי שלא יבוא רמאי ויקח המעות מן הכנד שיעשה עלמו כעני והיו העניים בלמם בלמים ולוקחים המעות:

[רפז] מעשה ברבי חגינא שהי' דו עני אחד שהי' רגיר רשלוה לו ארבעי זוזים בכך ערב שבת יום אחד שלח אותם ביד אשתו אליו באתי רביתו אמרה דו הוא אינו צריך ליקח עוד אמר לה מה ראית שם אמר' דו שמעתי שאמרו לו במה אתה

אתה אוכל היום אם במפת של פשתן לבנות או בשל משי צבועות וזה הוא שאמר ר"א בואו ונחזיק טובה לרמאים שאלמלא הם היינו הוטאים כיון שהיה עני אחד מהם תובע בירי אדם והוא מחזירו ריקם מיד נענש על ידו *

פרק שביעי המדיר דף ע"ז ע"ב

[רפז] מעשה ברבי יהושע בן לוי כשהגיע עת פטירתו אמרו למלאך המות לך ועש' לו רצונו הרך אצלו ונרא' לו: אמר רבי יהושע אריו הולכני לנן עדן והראינו

(* עת לדבר יען שבה לירי ענייני לדיקא לעמיק לך עוד עניינים המדברים מענין לדיקא בספר חסידים סימן ס"ח איתא: מעשה בלחוד שהי' דל וחסר ולא היה רולה לקבל לדיקא. אמר האריך לקבל הריני גוזל את העניים אלא הלך ולוה מבני אדם ונתנו לו על מנת להרווח למחלה ויחזיר להם לזמן פלונית ויהי' לו מן הרבה בני אדם ואינו פורע להם ומלוה לו על אמות שמים ולא היה פורע. ואמר מה אפרע ואין לי במה לפרוע. ועוד הלך ואמר מלוו לי. אמרו לו לזה רשע ולא יסלם. והוא אומר מוטב שיהיה לזה ואם יהיה לי אפרע ולא אקבל מן הדיקא ולא אהיה גוזל לעניים. נאמר עליו אל תהי' לדיק הרבה ועוד שהוא רשע למה לזה והוא יודע שאין לו הלאה ולא יהי' לו במה לפרוע ומתחיל עם שמים על ידו ונועל דלת בפני לוויין. עד כאן: ולעמוד במילין לא אוכל מלהליג לפניך עוד איזה סכסכי מס' דביש לפי במערכת לדיק אוח לדיקא מי שקבל לעשות לדיקא וחסד משפיעין עליו מלמעלה ע"י השכינה אדניי שמנהגת העולם: מי שהוא רגיל לעשות לדיקא מדיר ופסע אחת נמנע מלעשות. מקטרגים עליו כמו שמלינו בלדיהם אבינו שהפליא לעשות חסדים גדולים ובימים הגמול את יחזק שעשה משתה קטרג עליו דעשה משתה גדול ולא הקריב אפילו תור וגזל להי'. וכתוב אל ישוב דך נכלס ר"ת אדניי וס"ת גימט' אמן' עם הכולל. שהוא גימט' הוי"ה אדניי כי ע"י הדיקא עושה יחוד שלם: לדיקא לריך לעשות יתיר בתשרי ואחר ימי התשובה ברא חג הסוכות שהוא כולו המשכת החסדים והוא זמן עשיית חסד: לדיקא לריך ליתן להרבה עניים כי בין כולם יהי' ודאי אחד שהוא הגון. ועי"ש עוד הרבה עניינים. עוד כתב בספרו נחל קדומים על התורה בפרשת תרומה על הפסוק ויקחו לי תרומה. כי הארז"ל כתב דמעשה הדיקא יש יחוד לשם הוי"ה ב"ה. כי כדורע הוא כתמונת ו' ופי' אלכמות נגד ה' והפרועה שנתן כעין י'. והי' אלכמות העני כדמות ה' השני. ובה פירשו הכתוב עשיר ורש נפגשו עושה כולם יכו"ה. דבין העשיר והרש נתיחד עם הוי"ה כמדובר. וזה רמז לי לשמי שהדיקא תהיה לי לשמי לייחד עם הוי"ה ב"ה. כאלמור: ואעתיק לך עוד מענין הדיקא בקיבור נמרץ מה שאיתא בסי' מאה שערים עשר כ"ט. מלוה ליתן לדיקא לעני. ואם לא ראה לקבל לדיקא יתן לו בהלוואה ולדיקא הוא בין לעניים ולעשירים. ואפילו עני הנוטל לדיקא חייב ליתן לדיקא רק אחר שיהיה לו פרנסתו ופרנסת אביו ביהו חייב להקדים לדיקא לאשה קודם לאיש. כי אשה בשמה מרובה מאיש. ולעני ס"ח לריבין ליתן לו לפי כבודו: ומעם מלוה זו עפ"י הפסוק. לפי שבלדיק הכין הקב"ה כסף כבודו לכן לריך ליתן לקיים מלוה זו. ויזכה לחיות פני שכינה דכתיב אני בלדיק אחיה פינך. וכשתתן לדיקא לריך שלא יתפאר בעשיית הדיקא. ובעת שהוא עושה יעשה לדיקא ויחסר ממנו קודם שיחזור עליו הגלגל. ויתרושט: ומעשה נחמדי אחד כשהו עניים עומדים על פתחו היה אומר לאשהו רחם על העניים האלו כדי שירחמו בני אדם על בניך אם יערכו לבירות אמרה לו אשתו למה תפתח את פיך לטען. אמר לה גלגל הוא שחזר בעולם: ע"י הדיקא יבוא לו תוספת טובה כשם שהמעשרות מעשרין: ועי"ד האמת לדיקא רוממת למדת רחמים. והעני רמז לשכינה. הנקראת תפלה לעני. והנותן לדיקא לעני למטה כאלו משפיע רחמים לשכינה למעלה וזוכה לחיות פני שכינה. וגדולה לדיקא שמקרב את הגאולה שאמר כה אמר ה' שמו מעשמו ועשו לדיקא כי קרובה יסועמי לבוא ולדיקא להגלות:

הראינו את מקומי. אמר לו המלאך אין אמר לו תן לי סניגך כי אפשר תפחיד אותי בדרך נתן לו הסניג. כשהגיע שם הגביה אותו והרא' לו את מקומו. קפץ רבי יהושע ונמל לצד השני מכפנים של הגן עדן אחו המלאך אותו בקרן של בגדו ורצה ליקח אותו משם בחזרה לצד השני מבחוץ אצלו אמר רבי יהושע הריני נשבע שלא אהזור עוד אמר הקב"ה אם נשבע בשבועה מעולם ונשאל עליה להחזיר יחזור בחזרה. ואם לא שאל על השבועה מעולם אזי יהיה בכאן אמר לו המלאך תן לי הסניג בחזרה ולא רצה ליתן לו יצא בת קול ואמרה לו תן לו הסניג כי הוא צריך זאת לאנשים הכרוז אדיהו לפניו פנו מקום לבר ריואי פנו מקום לבר ליואי. הלך ומצא לרשב"י שהיה יושב על שלשה עשר כסאות של פז. אמר לו אתה בר ליואי אמר לו אין. אמר לו נראתי הקשת בימיך. אמר לו אין אם כן הוא אין אתה בר ליואי ואין אתה ראוי לכרוז זה שאני שומע [כי הקשת אינו אלא אות ברית שרא יחרב העולם ואם יש צדיק גמור בדור אין צריך אות] אמנם באמת לא נראה הקשת בימיו. רק הוא אמר שנרא' בימיו הקשת לפי שלא רצה להחזיק את עצמו לצדיק: [המעשה הזאת מובא מש"ס מסכת זו בקצרה כמו שהצגתי לפניך. אמנם בספר יראים מצאתי כתוב המעשה הזאת באריכות]:

[רפח] מעשה צ"ר חנינא צ"ר פפא שהיה מלאך המות ארכבו ורגיל אללו. כשהגיע עת של רבי חנינא להסתלק אמרו למלאך המות לך ועשה רצונו. הלך אללו ונרא' לו אמר לו הריני מבקש ממך שתמתין לי שלשים יום. עד שתחזור על לימודי. דאמרו אברי מי שבה לכאן ותלמודו צידו. הניח לו אחר שלשים יום הלך המלאך ונרא' לו. אמר לו ר' חנינא כה"ה לי את מקומי בנגן עדן. אמר לו אין. אמר לו סן לי סניגך כי שמה תפחיד ותטריד אותי בדרך, אמר לו המלאך אחי רולה לעשות לי כמו שטעם לי שצריך רבי יהושע בן לוי. אמר לו רבי חנינא הביא ספר תורה וראה אם יש איזה דבר שכתוב שם שלא קיימתה. אמר לו ותי עשית אחי כמו שטעם רבי יהושע בן לוי שהיה נדבק אלל בעלי ראתן [הם אנשים שיש להם שרץ במוחם וסכנה הוא לכל היוצא אללם] צעטע שטעק בחורה והושיבן אללו והיה מסכן נפשו לכבוד את הכורה ומוצטת היה שחגין עליו הכורה ולא יוזק. ואפילו הכי כשנפטר הפסיק עמוד של אש בינו לבין העולם. וקבלה צדיקו שאין עמוד אש נראה רק לאחד או לשנים שבדור הקריב אללו ר' אלכסנדרו ואמר לו עשה בשביל כבוד חכמים. ולא השגיח עליו עשה בשביל כבוד אביו ולא השגיח עליו עשה בשביל כבוד עלמך בכדי שיקרבו אליך ויסקדוך ויתעסקוך כך נסתלק עמוד אש:

פרק שנים עשר הנושא דף ק"ג

[רסח] מעשה צרבי שהיה בל אחר פטירתו לביטו בכל ערב שבת. פעם אחת ערב שבת בל שכינתה אחת וקראה אלל הפתח שהיתה רולה אחי דבר, אמרה שפחה של רבי אליה שחוק כי רבי יושב כאן כמה. כיון ששמע רבי זאם לא בל עוד אל ביהו כדי שלא להוליל למו על לדיקים הראשונים לומר שזאם לא היו לדיקים כי לא היה להם רשות לבוא לביתם כמו רבי [ועיין עוד לעיל מס' בלואים פרק ט' אות ס"א] מענין פטירת רבי ומשם מדרשנו לכאן:]

פרק שלשה עשר שני דייני גזירות דף ק"א ע"ב

[רנ] מעשה בלחוד במקום הנקרא שיחין שכניה לו אביו שלשה בני חרדל וגבול אחד מהם מן הקלה [פי' שורש] וגמלאו בו שטעה קבין חרדל וזמן עליו סיככו בו סוכת יולרין. אמר ר"ש בן תחליפא קלח של כרוב כיתה לנו אבי והיינו עולים ויורדים בו בטולם ללקח עליהם העליונים:

[רצא] מעשה בר' חייא בר אבא שהיה מלמד תינוקות אלל ר"ל והיה בעל שלשה יומי ולא
 בא אחר כך בא ללמוד עם בניו. אמר לו ר"ל ואיה היית עד כה למה היית
 אשכול לגרב [היינו שהיה הרבה יין באשכול אחד עד שמלאוהו ממנו חבית יין] יום שני
 בלרתי שלם מאות אשכולות. שני אשכולות לגרב. יום שלישי בלרתי ממנו שלם מאות
 אשכולות שלם אשכולות לגרב. והפקרתי יותר מחליה. אמר לו ר"ל אם לא היית בעל היית
 מושיב הרבה יין יותר כי בעיניך ראית שכלל יום היין היה נתמעט מן האשכולות עד
 שהולכו שלם אשכולות לחבית אחד ולא כן היה ציוס ראשון שהיה די מן אשכול אחד
 לחבית יין. וזה לך הטעם עבור שהיית בעל ולא למדת עם התינוקות: רמי בר יחזקאל
 מדמו לזני ברק ראה לאלו המזי שאוכלי מתחת הסאני ונוסף דבש מן תאני וחלב נוטף
 מהם ומעורב זה בזה. אמר היינו זכא חלב ודבש. א"ר יעקב בן דוסאי מן לוד למקום
 אלו יס מהלך שלם מילין. פעם אחת קדמתי בנשף קודם עמוד השחר והלכתי עד קרסולי
 בדבש של תאני. ר' חלבו ור' עורא ור' יוסי בר חנינא מודמנו למקום אחד הביא לפניו
 אפרסקין שהיה גדול מאוד [ההמשך לזה מובחר בחר הטב לעיל מס' פאה פרק ז' אות
 כ"ח עד אות ל"ד]:

מסכת נדרים

פרק ראשון כל כנויי נדרים דף ע' ע"ב

[רצב] מעשה בשמעון הצדיק שאמר שמימי לא אכל אשם נזיר טמא [היינו שנשמתא
 במת וסותר מנינו שמתהומביא קרבן ומונה כבתחלה] רק פעם אחת בא
 אדם אחד לפניו מן דרום והיה נזיר ורצה להקריב קרבן נזירותו לגלח שערו. וראה
 שהוא יפה עינים וטוב רואי. וקוצותיו סדורות לו תלתלים אמר לו בני מה ראית
 להשחית את שעריך הנאים. אמר לו רועה הייתי אצל אבי בעירו והלכתי למלאות
 מים מן המעיין ונסתכרתי בצורה שלי ומיהר עלי יצירי וביקש לטורדני מן העורם.
 אמרתי לו רשע למה אתה מתנאה בעורם שאינו שרף במי שהוא עתיד להיות רמה
 ותולעה. הריני נשבע שאלחך לשמים. מיד עמד עליו ונשק לו על ראשו ואמר לו
 בני כמותך ירבו נזירי נזירות בישראל (עין מד"ר נשא פרשה י'):

פרק שלישי ארבעה נדרים דף כ"ב

[רצג] מעשה בעולא כשעלה לארץ ישראל עשורו לוייה שני אנשים יהודים מן מקום
 חזואי עמד אחד מהם ושחט לחבירו. אמר לו עולא כן הוא. כי יירא
 עולא וכי לא טוב עשיתי בזה ששחמתי אותו. אמר לו עולא כן הוא. כי יירא
 לאמר לו שרא טוב עשה שמא יהרוג גם אותו. ואמר לו דך ופרע לו בית השחיטה
 כדי שימות מהרה. כשבא עולא לפני ר' יוחנן בארץ ישראל. אמר לו רבי
 בזה שאמרתי לו שיפרע לו בית השחיטה והחזקתי ידי עובדי עבירה. אמר לו רבי
 יוחנן טוב עשית כי הצלת את נפשך. שאלמלא כך היה הורגך. והיה ר' יוחנן
 מתמה איך אירע זה המעשה בארץ ישראל שנבר כעסו עליו להרוג את חבירו אמר לו
 עולא זה היה עוד בתחום של חוץ לארץ ועדיין לא הגענו לתחום של ארץ ישראל:
 [רצד] (דף כ"ה) מעשה בלוי אחד שהיה נושא בחבירו מעות. באו לזון לפני רבא.
 אמר המלוה ללוה מן לי המעות שלויתי לך. אמר לו כבר נתתי לך.
 אמר לו רבא אם כן לך והשביע לו שנתת לו המעות בחורה. הלך הלוה והביא קנה שהיה
 חלול ונתן המעות מה שהיה חייב לו בזה הקנה והיה הולך וסומך את עלמו על הקנה.
 וכל לפני הכית דין: ואמר הלוה להמלוה אחז זה הקנה בידך, ולקח הלוה הספר תורה
 ונשבע

וכשע נתן לו כל המעות שהיה בידו. וכשראה המלוה שהוא נשבע ותרנו צטנו ומסוך
 כעסו שבר לזה הקנה וכשנשבר הקנה נפל כל המעות שהיו עמונים עם בחלל הקנה ונפלו
 על הארץ ומלאו שזה האיש היה נשבע בלמח (עין מד"ר ויקרא פרשה ו'):
 (רלה) מעשה שהיה נשם אחד בשנים של שזור מלכא והשליכו עליו שנים עשר אלטבלאות
 מלאות תבן ובלע אותם. ומהו כראה שהיה גדול יותר מקורת בית הכד
 (עין כעין זה במד"ר פ' בשלח פרשה ז"ך):

פרק רביעי אין בין המודר דף ע'

[רצו] מעשה כרבי חלבו שהיה חולה הכריז רב כהנא. ר' חלבו חודה. רבי חלבו
 חולה. ורא היה שום איש שילך לבקרו. אמר להם רב כהנא לא
 כך היה מעשה בתלמיד אחד מתלמידיו שר רבי עקיבא שחלה ולא נכנסו חכמים
 לבקרו ונכנס רבי עקיבא לבקרו. ובשביל שביד וריבין לפניו היה התלמיד. אמר
 התלמיד אליו רבי החייתני. יצא רבי עקיבא ודרש כל מי שאינו מבקר את החולה
 כאילו שופך דמים מפני שבני אדם שנכנסין לבקרו עושין לו חולה כל מה שהוא
 צריך ("):

[רצז] (דף מ' ע"ב) מעשה בר' יוסף שהיה חולה והכביד עריו לימודו מחמת החולי
 ושכח מה שרמז ולמד אביו לפניו והזכירו מה ששכח. וזה הוא שאמרינן
 בהרבה מקומות שאמר ר' יוסף איני יודע זה הדבר ואמר לו אביו אתה אמרת לנו כן
 ומהו המשנה אמרת לנו:

[רצח] מעשה שהיה רבי רומד ההלכה בשלש עשרה אופנים ולמד ר' חייא שבעה
 אופנים מהם. לסוף חלה רבי ולמד רבי חייא לפני רבי אלו שבעת
 הלכות שלמד רבי עמו והזכיר אותם רבי. וששה הלכות שלא למד רבי לפני חייא
 חלכו ונשכחו. היה שם כובס אחד שהיה שומע בעת שהיה רבי רומד אלו הלכות.
 הלך ר' חייא ולמד אותם לפני זה הכובס ובא ר' חייא וחזר ולמד אותם לפני רבי.
 וכשראה רבי לזה הכובס אמר לו רבי אתה עשית אותי (ע"ד שנאמר ואת הנפש
 אשר עשו בחרן) ואת ר' חייא ויש אומרים שכן אמר לו אתה עשית את ר' חייא
 בזה שרמדת עמו הששה הלכות ור' חייא עשה אותי כי כל המלמד לבן חבירו תורה
 כאלו עשאו:

[רצט] מעשה שהיו אומרים לרבה בר שילא זה האיש שהיה גבוה בעל קומה היה
 רוכב על פרדה קטנה ובא אצל גשר אחד ונכנסם רוח של שגעון בהפרד'
 והשליכתו לנהר וסת קרא עריו הפסוק למשפטך עמדו היום: שמואל ראה לעקרב
 אחד שיושב על צפרדע אחת ועברו בנהר כדי שינשוק העקרב לאיזה איש (ודרך
 העקרב והצפרדע שאינם יכולים לשוב בנהר) וכן היה שהמית העקרב לזה האישה.
 מזה דמדון שהשיית עושה מה שרוצה שליחותו עם כל הנבראים (עין מד"ר פרשת
 בראשית פרשה י'. ובאחרי מות פרשה כ"א)

פרק

(") עוד אמרו עם בגמרא רבא ציוס ראשון שהיה חולה אמר שלא יגלו לשום איש
 שהוא חולה כדי שלא ירע מזלו מכלן ואילך אמר לכו וסכריו בשוק רבא חולה. מי שסוגל לי
 ישמח וכתוב (משלי כ"ד) כפול אויבך אל תשמה ובכסלו אל יגל לך פני יראה ה' ורע
 צעיקו והשיב מעליו אפו. ומי שהוא אוהבו יבקש עליו רחמים: עוד איתא שם. שלא ילך
 לבקר החולה בשלש שעות ראשונות כי אז החולה נח דעתו ויהיה סובר המבקר שנתרפא ואין
 צריך לבקש רחמים עליו ולא יבקר בשלש שעות אחרונות של היום כי אז החולה מתגברת
 ויהיה סובר המבקר כי אפס מקוה ומתיאש לבקש עליו רחמים:

ואו

פרק ששי הנודר מן המבושל דף ע"ב ע"ג

(ש) מעשה ברי יהודה שהיה יושב לפני ר' טרפון . אמר לו ר' טרפון כמה פניך צהובין . אמר לו רבי יהודה כי אמש יצאו עבדיך לשדה והביאו כנו חרדון (הוא מין צמח) ואכלנום בלא מרח . ואם היינו אוכלים במלח כל שכן שהיו פנינו צהובים :

[שא] מעשה במטרוניתא אחת שאמרה לר' יהודה . הוא בעל הוראה לסוף הוא שיכור . (לפי שראתה פניו צהובים כל שעה אמרה כן) אמר לה אמונתה בידך שאיני שותה כל השנה יין אלא קידוש והבדלה וארבעה כוסות של פסח . וקושר אני את מצחי (משום מיחוש ראשי שכואב לי עבור ששתיתי הארבעה כוסות) מפסח ועד שבועות אלא כתיב חכמת אדם תאיר פניו לכן פני צהובין (עיין לעיל מס' שקלים פרק שלישי אות קנ"ג) :

(מעשה שאמרו לר"י אחד משלשה דברים יש בו או ששתה יין . ג"ז שם באות קנ"ד) :

[שב] מעשה ברי יהודה כשהיה הולך לבית המדרש היה לוקח עמו קנקן על כתפו כדי ליטב עליו . אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה . שלא היה יושב על גבי קרקע : ר' שמעון לקח עמו סל על כתפו אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה : אשת ר' יהודה היתה אוחות למר ופסתה בנג חסוב וכשיאלה לטוק היתה מתכסת בו . וכשהיה שטני מעיל . שהיה חסוב בעיניו כמעיל : פסח אחת גזר רשב"ג חמנית . לא באר' יהודה להבית שהיו מתוועדים ומתענים סס . אמרו לו וכי אין לו במה לכסות ולהתעטף בו . שלא לו גלימת ולא קיבל . הגביה מחלתו ואמר להשליח ראה כמה עושר יש בו , ומעשה נסים היה שנתמלא כל אותו מקום זהובים . אבל לא יחלף לי ליהנות בעולם הזה :

[שג] (דף י) מעשה ברי עקיבא שנתקדשה לו בת כלבא שבו . שמע כלבא שבו מה נדר שאסורה ליהנות מנכסיו הלכה ונשאת אליו בחורף והיו ישינים נר נדר שאסורה להשתנות התבן שנדבק בשערותיו : אמר לה אם היה לי מעות הייתי נותן בין תבנן . והיתה מלקטת התבן שנדבק בשערותיו : אמר לה אם היה לי מעות הייתי נותן לך תכשיט של זהב שמלוויר בו עיר ירושלים [כן היה בימיאס . מין תכשיט שהיה מלוויר עליו עיר ירושלים] בא אליהו ונדמה להם לאיש כדי לנחם אותם ולהראות להם שיש עניים יותר מהם : והיה עומד על הפתח וקרא להם תנו לי מעט תבן כי אשתי ילדה ילד ואין לי מאומה ליתן לה שתישן ותסכב עליה אמר ר' עקיבא רואה אני שאיך הזה אפילו תבן אין לו . אמרה לו לך אל ישיבה . ותלמוד שם תורה . הלך והיה שם שנים עשר שנים .

אלל ר"א ור' יהושע . לסוף שנים עשר שנים עמד ובה לביתו שמע מאחוריו ביתו שאמר רשע אחד לאשתו . טוב עשה לך אביך . אחד שאינו דומה לך ממספחה חשובה כמותך . ועוד היתה לך אלמנה חיה כמה שנים . אמרה לו אם בעלי יאיתי לי יהיה עוד שנים עשר שנים אחרים בהישיבה . אמר ר"ע הואיל שנתנה לי רשות ואחרי כן חזר והלך להישיבה . ושהה שם עוד שנים עשר שנים . ואחרי כן הלך השנים עשר שנים בא לביתו עם ארבעה ועשרים אלף זוגות תלמידים . יאלו כל העם לקבל פניו . ואף אשתו יאלה לקראתו . אמרה לה מרשעת אחת ואת איך הולכת כי אין לך בנדים נאים ללבוש . אמרה לה כתיב (משלי י"ב) יודע לדיק נפש בהמתו . הוא יודע דמה שנתערתו הכל היה בשבילו (עיין רש"י מנה שכתב בזה עור) באה לראותו היו דוחפין אותה הרבנים . אמר להם הניחו לה כי התורה שלי ושלכם שלמדתי בא עברה כי היא נחנה לי עלה ורשותי שאלך ללמוד תורה . שמע אביה זאת ושאל על נדרו שנדר . והסירו לו את הנדר והיה נהנה מנכסיו (עיין עוד זה לעיל מס' כתובות פ"ה אות ע"ה) . אך שיש בנייהם איך שינויים כתבתי עוד הפעם) :

(דז) מעשה איך נתעשר ר' עקיבא . הוא נתעשר מן ששה דברים האלו . אחר מן כלבא שבו . כמוכר לעיל . שנית מן הספינות . כי כל ספינה היו עושין לה דמות

איל מן עץ נחש ולסימן שהיא כספיה קלה בהליכתה כמו איל . והיו ממלאים אותו דיכרי זכב ויש אומרים שטופין איל של זכב או עץ ממין האילן . פעם אחת שכחו לאותו איל על שפת הים ומלאו ר' עקיבא . ונתעשר מזה . שלישיה מן תיבה העשויה להכניע בתוכה ממון כספיה . כי פעם אחת נתן ארבע זוז לאלו היורדים לאיתו שיהיה המעות הזה לריות . אמר להם ר' עקיבא בהתחם לי שום דבר . ולא מלאו אלא התיבה זו שטמנין בה המעות על שפת הים וכביאו לו ואמרו לו ימתין אדונינו עליו עד שיביא לך יומר . וחפס ומלא בהתיבה הלו שהוא מלא דיגרים . כי פעם אחת עבד ספינה בים וכל הסחורות היו מניחין בהתיבה הלו והוא מלא צבת הזאת בזו התיבה את כל אלה ומה נתעשר . רביעייה מן מטרוניתא . כי פעם אחת הולך ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אל המטרוניתא . אמרה לו לר"ע הרינו מלוה לך אך אתה הלוה והקצ"ה וחס יחיו ערבים בדבר זה . קבע לה זמן לפרעון כשהגיע הזמן חלה ר"ע . הלכה אותה המטרוניתא על שפת הים . אמרה לרביעייה גלוי וידוע לפניך אשר ר"ע חולה ולא היה בידו לפרוע חובו . ראה שאתה ערב בדברי מעד נשפטיה כמו של הקיסר ונטלה ארנו מלא אבנים טובות . ודיגרי זכב וזרקס לתוך הים . והיה הים מביאתו במקום שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת הים . מיד נטלה אותו ארנו והלכה לה . ליימים נתפרש ר"ע ובה אלל מטרוניתא הזאת . ומצותיו בידו לפרוץ חובו . אמרה לו חורתי אלל הערב והוא פרע לי כל החוב והאלך מה שנתן לי יותר ממה שמגיע לי ומן אותו מעוון שהחזיר לו המטרוניתא . נתעשר ר' עקיבא . חמישייה מן אשתו של טורטוס וסופוס . שהיה ר"ע מקפחו בפסוקים בפני קיסר ומקנתו בדברים . פעם אחת בא לביתו סר וזקף . אמרה לו אשתו מפני מה פניך זועפים . אמר לה מפני ר"ע שמקנתו אותי בכל יום בדברים . אמרה לו אלהיכם של אלו שונא זמה . לכן נתן לי רשות ואפצתו ואכשיל אותו בדבר עבירה לפי שהיתה יפת תואר . נתן לה רשות ומתקטטה והלכה אלל ר"ע וגלתה שוקה . כשראה ר"ע אותה רק ושמה זככה אמרה לו מה אלו הדברים שפצית אמר לה שמים אפרש לך . ושלישייה לא אפרש . רקקתי על שצאת מטפה סרוחה . בתיבי על היופי הוא שיבלה בחרך . והוא שחק לפי שלפה ברות הקודש שעתידה להתגיר ולהנשא לו ולא ראה להודיעה . אמרה לו כלום יש תשובה . אמר לה אין הלכה ומתגוירה ונשאת לו לר"ע והכניסה לו ממון הרבה ומה נתעשר . ששי נתעשר ר"ע מן קשיעה נר שלום שנתן כל ממונו לר"ע ותלמידיו :

(שה) (דף י ע"ב) מעשה ברב גמרא שנתן ארבעה זוזים לאלו היורדים באיתו כדי שיביאו לו איזה דבר הביאו לו קוף . ברה הקוף ונכנס תוך חור אחת חפרו אחריו ומלאו אותו שרובין על מרגליות עשו הם מדת חסידות (ולא מלך סדין) והביאו לו את כל המרגליות :

(מעשה צבת קיסר ששאלה לר' יהושע בן חנינא תורה מפוארה בכלי מכושר . עיין לעיל מס' תענית פרק א' אות קפ"ה) :

(זו) מעשה באשה אחת שצאה לפני רבי יהודה מנהרדעא לרין לפניו והיתה יולדת מאתו חייבת בדין אמרה לו שמואל רבך פסק בן אמר לה מכיר אתה אותו . אמרה לו אין וליירה אותו ואמרה שהוא איש קטן בקומה וכרישו עב והוא שחור והשיינים גדולים . ואמר לה ר' יהודה לבנות אותו באת אלי . לכן תהיה בחרם ובקעה ומתה :

(זז) מעשה באיש אחד שנתן עבדו לחבירו שילמדנו אלף מיני מאכל . למד אותו רק שמונה מאות מיני מאכל . הזמינו לדין למה למד לו חסר שני מאות . ובהו לפני רבי אמר רבי אבותינו אמרו נשינו טובה שראו כבר . ועשה שכחו אבל חנו אפילו בעינינו לא ראינו טובה מעולם שאין לנו יודעים כמה מיני טעם יש בפירות ודבר פלג הוא שכל כך לימדו ודיו בזה (עיין מ"ד מגלת איכה בפסוק ותזנת משלות נפשי) :

(שח) מעשה ברבי ששעה חתונה לבנו ר"ש ולא הזמין לבר קפרא על החתונה לפי שהיה שבו . כמוכר לעיל . שנית מן הספינות . כי כל ספינה היו עושין לה דמות

בר קפרא איש גדון והיה מתיירא רבי שמא יעסה סוס דבר שיחוק. כתב בר קפרא על
 הבית שהיתה שם החתונה ארבעה ועשרים אלף רבוא דיגריין ולא להולאת הכסואין האלו ולא
 הזמין גם לבר קפרא. אמר בר קפרא לרבי אם לעוברי רלונו משפיע לו טובה כל כך.
 לעושי רלונו על אחת כמה וכמה (וכי מנכחו על שלא הזמין להחתונה) הזמין רבי על
 החתונה. התחיל בר קפרא לספר בנכחו של רבי על שהזמין להחתונה ואמר אם לעושי
 רלונו משפיע לו צדקה טובה כל כך לעולם הבא על אחת כמה וכמה יום שמעתי רבי בא
 פורעניות לעולם. אמר רבי לבר קפרא לא תאמר דברים של בדיחותא ואמן לך ארבעים
 עהות חטים. אמר לו יראה אדוני באיזה מדה שארלא ליקח חקה. לקח בר קפרא סל גדול
 ועמ אותו צופת. כיו שלא יאלו החטים מתוך קבני הסל והפכו על ראשו וכלך. ואמר
 לו ימדוד לי אדוני ארבעים מדות חטים שהלוייתך. כלומר שאתה חייב לי (ולבדיחותא
 קאמר) שחק רבי. אמר לו רבי וכי לא הוהרתיך שלא תאמר מלתא דבדיחותא. אמר לו
 חטים שהלוייתך אני לוקח. אמר בר קפרא לבת רבי למחר שותים אהנו יין וירקך אביך
 לפני כשאתה ותהיה אמן מקרקרת וממרת. והיה שם חתן של רבי הוא בן אלעזר והוא
 היה עשיר גדול והיה בר קפרא עושה הרבה מיני שחוק בהסעודה ולא היה יכול חתנו בן
 אלעזר להיות שם והלך הוא ואשתו משם (עיון במד"ר פ' אמור פרשה כ"ח ובמדרש
 קבלת סימן א' בפסוק מה יתרון לאדם):

(מעשה בר' מרפון שלקט תאנים מנגן שלו כשביעית וכו' עיון לעיל מסכת שביעית פ"ד
 אות ע'):

פרק תשיעי ר' אליעזר דף ק"ה

(ס) מעשה בלדקיוו שמאל לבוכדנצר שאל ארבעת חויה שאינה מבושלת (אי נמי חויה
 ממנו שאל אותה כשהיא חיה) אמר לבוכדנצר ללדקיוו השבע לי שלא תגלה
 זאת מה שעשיתי. שלא יהיה לי בוש. נשבע לו לכוף היה ללדקיוו מלעטור על זה שנשבע
 כי היה רוצה לגלות קלונו כדי שיהיו מצוין אותו בני העולם מה עשה נשאל על שבועתו
 וצילם הדבר. שמע מזה לבוכדנצר שהגדולי מצוין אותו. שלא והביא הסנהדרין ולדקיוו
 עמוס. אמר להם ראיכם מה עשה ללדקיוו וכי לא נשבעת באליהי השמים שלא תגלה
 זאת. אמר שאלתי על השבועה אמר להם וכי יכולין לשאול על השבועה אמרו לו אין.
 אמר להם אם לך להיות בפניו או אפילו שלא בפניו אמרו לו לריך להיות בפניו אמר
 להם ואתם מה עשיתם שהתרתם לו ולמה לא אמרתם לו שאין אתם יכולין להחזיר רק
 בפניו מיד ישבו ללרך ידמו זקני בת ליון. א"ר יחזק מלמד שמענו כרים מתחמיהם (עיון
 מגלת איכה בפסוק ישבו ללרך):

(ט) (דף ס"ו) מעשה בלדקיוו שאל את ר' יוחנן בן זנווה ופסוק (וישמעאל ויפוס
 ר' ישמעאל באותה שעה צדקה ר' ישמעאל ואמר בנות ישראל נארוה הן אלא שהעניות
 מגולות. וכשתם רבי ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות ישראל על ר'
 ישמעאל כזכרה וכן הוא אומר (ש"ב א') בנות ישראל על שאלו כזכרה:

(י) מעשה באיש אחד שערה מבבל ארץ ישראל. לקח שם אשה. אמר לה
 בשך לי שני עדשים. כלומר דבר מועט (ודרך בני אדם דומר על דבר
 מועט א' או שנים) והיא סברה הרבה כפשוטו שהיתה שומה ובשלה לו באמת רק
 שני עדשים כעם עליה למחר אמר לה בשך לי הרבה. ובשלה לו הרבה אמר לה לך
 זהבא רי שני בוצינין (פ' אבטיחים) הביאה לו שני גרות (כי תרגום על גרות הוא
 בוצינין) אמר לה שבר אותם על בבא (דהיינו על הפתח. כי מחמת שהיה כועס על
 טעשיה אמר לה כן) והיה יושב על הפתח בבא בן בושא שהיה גדול הדור והיה דן
 דין. ושכרה אותם על ראשו כי היא סברה שכן ציוה לה בערה. אמר לה מה זה
 שעשית

שעשית. אמרה לו כך ציוני בעלי. אמר לה אתה עשית רצון בעלך המקום וצאי
 ממך שני בנים כבבא בן בושא כנגד שני הנרות ששבת על ראשי. [ומזה
 המעשה נוכח להתבונן כמה גודל החסידות של בבא בן בושא שלא די שלא קבל
 אותה עבור שעשתה בן. רק ברכה. עוד נוכח ללמוד מהמעשה הזאת איך האשה
 צריכה לציית לקול בעלה כמו שהיה בכאן לפי שעשתה רצון בעלה הגם שהיה
 במעות שהוא לא צוה בן רק היא סברה שצוה לה בן. ראה מה שעלתה בידה
 שזכתה לזאת הברכה]:

(מסכת נזיר אין בה מעשיות.)

מסכת גיטין

פרק ראשון המביא גמ דף ז'

[שיב] מעשה ששרח מר עוקבא לר' אלעזר. בני אדם העומדים עלי לחוק ולגזק
 ויש כח בירי למסרם למלכות עבור זה, מה אעשה, שרמט וכתב לו
 הכתוב אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום שלי לו הם מצערים אותי הרבה
 לנגדי אעס' שהרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלי לו הם מצערים אותי הרבה
 ואיני יכול לעמוד בהם, שלח לו הכתוב דום דה' והתחולל לו, דום לה' והוא
 יפילם לפניך חללים חללים השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם.
 הדבר יצא מפי ר' אלעזר ונתנהו לנגיבא שהוא היה חוזק עריו בקולר (היינו
 בשלשלת של ברזל שנותנין שם אנשים הנכתבין למלכות להריגה: מזה המעשה
 נוכל ללמוד מוסר השכר שעל כל צרה שיעבור על אדם ידום לה' ויקרה להבדוא
 והוא יושע לו כד"א ה' ירחם לכם ואתם תחרישון):

[שיב] (דף י"ד) מעשה בר' אחאי בר' יאשיה שהיה לו כלי של כסף בנהרדעא.
 אמר לר' דוסתאי בר' ינאי ולר' יוסי בר' כיפר בעת שתבוא משם
 לכאן תביאו לי עמכם זה הכלי, הלכו לשם ונתנו להם הכלי הזאת, ואמרו להם
 נעשה קנין שקבלתם הכלי ולא רצו לעשות עמהם קנין אמרו להם אם כן תחזירו
 לנו הכלי שקבלתם אמר להם דוסתאי בר' ינאי אין אמנם רבי יוסי בר' כיפר לא
 רצה להחזיר להם והיו מצערים אותו מדוע אינו רוצה להחזירם, אמרו לו ראה
 אדוני מה הוא עושה בזה שמחזיק הכלי ואינו רוצה להחזיר לדינינו, אמר להם ר'
 דוסתאי הרבי מכות הכוהו ויפה לו המכות הללו, כשבאו בחזרה אצל ר' אחאי בר'
 יאשיה אמר לו רבי יוסי בן כיפר ראה אדוני מה שעשה לי ר' דוסתאי. לא די
 שלא היה עומד לימיני שאמר כמו אנכי רק אמר להם הכוהו אותו היטב אמר לו
 ר' אחאי ולמה עשית כן, שנתרצית להחזיר להם מיד, אמר לו אותן אנשים הם
 אנשי מדות נבוהים בקומה והם הולכים בכובעים שגדול אמה, כי מלבושיהם
 מסויימות משאר בני אדם, וגם קולן עבה ונראה כאלו הדיבור יוצא מסיבון
 ושמותיהם מבוהלים, ארדא, וארמא, ופילי, בתהלה היו אומרים כפוחו, וכפחו
 אומרים הרגו, הורגין, ואם היו הורגין לדוסתאי מי נתן לינאי אבי בן כמותי לכן
 התגרתי להם, אמר לו אם בני אדם האלו הם קרובים למלכות, אמר לו אין, אם יש
 להם סוסים ומרדים שהם רצים אחריהם, אמר לו אין, אמר לו אם כן טוב עשית:

פרק רביעי השולח דף ל"ה

[שיד] מעשה באדם אחד בשנת רעבון שהפקיד דיניו זהב אצל אלמנה והניחתו בכד
 של קמח ואפאתו בסת ונתנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר לה
 ת

תן לי דיגרי אמרה לו יהי עם המות באחד מבניה של אותה אישה אם נהנית מדיגך כלום אמרו לא היו ימים מועטים עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הגשבע עד שקר על אחת כמה וכמה (עין מדר' ויקרא פרשה ו')

[שטו] (דף ת"ה) מעשה צננות של רב נחמן שהיו מניסות הקדירה בדיהן כשהיא רותמת והרואה סבור שאין האור שולטת בהן לפי שהקניות הם . והיה קשה לרב עילית הכתוב להם אחד מאלף מלאתי ואשה בכל אלה לא מלאתי . הרי יש צנות של רב נחמן שהם דקניות . גרם להם הדבר ונלקחו לשביה . ונלקח גם רב עילית עמהם לשביה : יום אחד היה יושב אללו איש אחד שהיה יודע בלשון לפיכך בא עורב אחד וקרא אמר רב עילית למה האיש מה אמרתי העורב . אמר לו . הוא אומר עילית ברה : עילית ברה . אמר רב עילית העורב שקר אומר ואיני סומך עליו . בעוד כך בא יונה וקוראת . אמר רב עילית למה האיש מה היונה אומרת . אמר לו היא אומרת עילית ברה עילית ברה . אמר רב עילית כנסת ישראל נמשלו ליונה בזה נראה שיצא לי גם . אמר אלך ואלהה צננותו של רב נחמן : אם הם עומדים בלחנות או חוזרים מלאן לביתם . אמר נשים כל דברים שיש להם לדבר הם נועלות יחד בבית הכסא . אלך ואשמע מה שמדברים . שמע שאומרים . אלו השבאים הם בעלינו . וכמו שהישראלים שבנהרדעא הם בעלינו היו . כמו כן אלו הם בעלינו ואין לנו לריכות עוד להם , ולאמר להשבאים שיחייקו מלאן כיו שלא יבואו אנשים ויפרקו אותנו מכאן . ברה רב עילית משם וזה האיש שהיה מבין ויודע בלשונות הלפדים . ונעשה גם לרב עילית שצבר מצטר המים ולא יכלו להשיגו . ולמה האיש מלאו וסרגוהו . כשבא בחורה אמר רב עילית צננות של רב נחמן היו מניסות הקדירה בדיהן שהיו רותמות זהו על ידי כשפים אבל לא מחמת שהיו דקניות :

[שטז] (דף ת') מעשה ברית לקים שמכר את עלמנו ללודאי [אם אומה שאוכלים בני אדם] לקח עמו שק קשור והיה בו אבן או עופרת שהי' עגול [ויש אומרים שהי' נוד וכתובו אבן גלל] אמר ריש לקיש קבלה הוא בדיהו שאם הגזלים הורגים לאחד . ביום האחרון מה שהוא רואה שיעשו לו הם עושי' לו כדי שימחול להם על דמו . יום האחרון אמרו אלו הגזלים אליו מה אתה רואה מאתנו לעשות לך אחיה דבר . אמר להם אחי רואה מאתכם לקשר אתי ולהשיבכם . ולכל אחד ואחד מאתכם אמן לו מכה אחת וחתי מכה . עשה כן וקשר אותם והשיבם ובהם אותם מכה וחתי מכה ואלה שמות . וחרקו עליו בשויהם . אמר להם אתם שוחקים ומלחקים עלי עדיין שאר אללך בי חתי מכה . הלך וסרג את כולם . ולא ריש לקיש וישב ללכוד ולשחית והוא הי' מנהגו כל מה שהי' משתכר היום לא הי' מלמס להלניע ליום מחר . אמרה לו בתו וכי אין אתה רואה דבר כר או כסת לישן עליו . אמר לה בתו איני רריך לזה כי בעתי ואומן שבמעי היא לי כר וכסת . כשמת הניח קב עם כרכום קרא על עלמנו הפסוק ועזרו לאחריים חילם :

פרק חמישי הגזיקין דף כ"ג

[שטז] מעשה בשני אנשים שהפעו הי' מתגרה בהם . שבכל ערב שבת היו מתקועים זה עם זה . פעם אחת מדמין שבא ר' מאיר לזה המקום העיבדו אותו שלשה שבועות דהיינו בכל ערב שבת של השלשה שבועות הי' הם . עד שצעה שלום ביניהם . שמע להשטן שאומר איי שהוליא ר' מאיר לזה האיש מביטו . כי כשעשו שלום לא היה להשטן עם עוד מה לעשות :

[שטז] (דף כ"ה) מעשה שהיו שני אנשים יהודים . אחד הי' שמו קמלא . והשני היה שמו בר קמלא . ועל ידם נחרב עיר הקודש ירושלים והמעשי' שהי' כך הי' כי הי' איש אחד שהי' לו אוהב ושמו הי' קמלא . והיה לזה האיש גם כן שונה אחד ושמו הי' בר קמלא פעם אחת אירע שעשה זה האיש סעודה . אמר לעבדו לך וקרא לכאן את אוהבי קמלא . הלך העבד והביא לזה האיש בר קמלא . בא זה האיש בעל הסעודה ומלא שבת

שבה בר קמלא שונאו לשם : אמר לו מעולם אתה שונא שלי אם כן מה אתה עושה כאן על ראש שמחתי . עומד מכאן ולא אמר לו בר קמלא הואיל שבתאי לכאן הנח לי ואחן לך מעות בעד אכילתי ושחתי . אמר לו זה כבעל סעודה איני רואה . אמר לו בר קמלא אתן לך מעות בעד חזי סעודתך . אך אל תבייש אותי שאלה מכאן . אמר לו גם בזה איני רואה . אמר לו בר קמלא אם כן אתן לך מעות בעד כל הסעודה . אמר לו איני רואה . הלך בעל הסעודה ולקחו בידו והוליאו מביטו . אמר בר קמלא הואיל שיצבו בכלן הרבנים ולא מיהו בידו שלא יעשה לי הכוזה הזאת , נראה מזה שגם להם ינחא זאת , לכן הלך והלשין להמלכות ואחכול עונה [כי כן היה מנהגם מי שאמר מלשינות היו נותנין לו עונה לאכול ובאכילה הזאת מראה שהוא עומד בדיבורו וזה שמכנין בגמרא בשם קוראלא ר"ל עונה] הלך בר קמלא להקיסר ואמר לו הויכודים מרדו כך :

אמר לו הקיסר מי יאמר לי שכן הוא האמת , אמר לו בר קמלא בזה פדע שכן הוא . שלח להם קרבן שיקריבו על גבי המזבח ותראה אם יקריבו את קרבנך . הלך ושלח עמו עגל בן שלש שנים : [וי"א שהי' שלישי לבטן והוא טוב] בעת הליכתו עם העגל לירושלים עשה כבעגל מוס בשפה העליונה , ויש אומרים שעשה בו ברית עיניו . ומוס כזה אללינו ישראל הוא מוס . אבל לבני נח אינו מוס רק אם הוא חסר אבר שלם . ראו רבנים להקריב העגל משום שלום מלכות , אמר להם רבי זכריה בן אבקילס יאמרו העולם שמקריבין בעלי מומין על גבי המזבח . ראו להרוג את בר קמלא כדי שלא ילך ויאמר להקיסר שלא ראו להקריבו , אמר להם רבי זכריה בן אבקילס יאמרו אנשים אשר כל מי שמעיל מלא בקדשים הורגין אותו . כי הם יהיו סוברים לכן הרגו לבר קמלא לפי שעשה מוס בעגל .

אמר יוחנן עונותו של ר' זכריה בן אבקילס שאמר שלא להרוג את בר קמלא החריבה את ביתו ושרפה את היכלו והגליתו מארצו . הלך בר קמלא להקיסר ואמר שלא ראו להקריב את העגל . שלח עליהם הקיסר אחד ששמו הי' ירדן קיסר . כשבא סמוך לירושלים ראה לקסוס קסם את יללית . השליך וירה חץ לבר מזרח ונפל החץ לירושלים . ירה החץ לבר מערב ונפל החץ לירושלים . ירה החץ לכל ארבע רוחות ונפל החץ לירושלים . לכן ראה שיללית דרכו ראה טיוק אחד . אמר לו אמור לי הפסוק שלמדת היום : אמר לו ונתתי את נקמתי בראש ביד עמי ישראל וגו' , אמר הקיסר הקב"ה רואה להחריב את ביתו ורואה לקנח ידיו בי . ברח משם והלך וגייר את עלמנו וילא ממנו ר' מאיר . שלח הקיסר עליהם את אכספייטוס קיסר . ובא ור על העיר ירושלים שלש שנים . והיו בירושלים שלשה עשירים . אחד שמו נקדימון בן גוריון . והשני שמו בן כלבא שבוע . ושלישי שמו בן ליית הכסת . והיה נקרא שמו נקדימון בן גוריון לפי שנקדה [ר"ל נקבה וזורתת] לו חמה בעבורו . ובן כלבא שבוע הי' נקרא לפי שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב היה וילא ממנו של כשהוא שבע . ונקרא בן ליית הכסת . לפי שהיתה הליית של עלייתו נגרת על גבי כרים וכסתות שלא היה הולך רק בצנדים של משי . ויש אומרים שעבור זה נקרא כן לפי שהי' כסא שלו מועלת בין גדולי רומי כשהיה הולך בצנדים להקביל פני קיסר . אמר אחד מן אלו השלשה עשירים . אני אזור ואפרנס לבני העיר ירושלים בחטים ושעורים . ואחד אמר שיפרנס להם ביין ומלא ושמן . ואחד אמר שיתן להם עינים לחמם ולבשל . ושצוהו רבנים לזה שאמר שיתן להם עינים : לפי שרב חסרא מסר לעבדיו כל המפתחות של האולרות רק המפתח של אזור העינים לא מסר . כי אמר רב חסרא לאזור אחד של חטים לריבין ששים אולרות עינים . והי' לשלשה עשירים הללו לפרנס לבני העיר ירושלים אחד ועשירים שנה . עם כל אלו הדברים הנזכרים . והיו עם בירושלים אנשים רקים ופחחים : אמרו הרבנים נלא ונעשה עמכם שלום ולא הניחום אלו הפוחחי' ואמרו אדרבא נלא ונעשה עמכם מלחמה . אמרו הרבנים להם אין הזמן גורם לזה לנלא אותם כי הם עם רב . עמדו אלו האנשים הפוחחים שראו לעשות מלחמה ושרפו כל האולרות שהיו בהם תבואה וכן אולרות העינים שרפו כדי שייערכו לעשות מלחמה . והי' רעב בעיר . והיתה שם אשה אחת עשירה ושמה היתה מרתא בת בייתוס שלחה לעבדה ואמרה לו לך והביא לי קמח

קמח סולת . וקודם שבה השליח לשוק לקנות לא הי' עוד קמח סולת כי נמכר הסולת .
 בה אליה ואמר לה קמח סולת אינו בנמצא עוד רק יש פת אחר . אמרה לו לך והביא
 לי זה הפת . וקודם שהגיע לשם גם זה הפת לא הי' עוד רק הי' שם פת עבה , אמר
 לה יש פת עבה . אמרה לו לך והביא לי זה הפת . ובעת הליכתו בחזרה לשוק גם זה
 הפת לא הי' עוד למכור : אמר לה גם זה הפת אין עוד רק יש קמח שעורים . אמרה
 לו לך והביא זה . בעוד שהלך לשוק לקנות גם זה נמכר , והיא הייתה הולכת יחד בעת
 הלך . אמרה אלך בעלמי לראות בשוק אם אמלא מה לקנות לאכול . ורלטה לילך ומדבק
 ברגליה לואה של בהמות . ומחמת שהיתה מפוקת גדולה . משה . וקרא עליה ר' יוחנן
 בן זכאי הפסוק הרבה כך והענוגה וגו' . ויש אומרים שמלאה גרוגרת של ר' לודק
 שהשליך לחוץ ואכלה זאת ומתה . כי ר' לודק הי' לוקח גרוגרת ומנץ את מימיו ואח"כ
 השליכה לחוץ , והיא מחמת רעבון אכלתה להגרוגרת גרוגרת החולי של ר' לודק שנכנס
 בגרוגרת טעמה ומתה : ר' לודק הי' יושב בתענית ארבעים שנה שלא יחרב ירושלים .
 וכשהיה אוכל איזה מאכל הי' נראה מבחוץ בגרוגת מה שאכל מחמת שהי' כחוש . וכשנמר
 תעניתו ורלטה להברות את עלמו הביאו לו גרוגרת ומנץ את מימיו והשליך בגרוגרת :
 וקודם שמתה העשירה הזאת הוליאה לכל הכסף וזהב שהי' לה והשליכה אותה לשוק :
 ואמרה למה לריך לי זאת : היינו דכתיב כספס בחזנות יסליכו :

אחד הי' בירושלים ושמו הי' אבא סיקרא והוא הי' ראש בריוני בן אחותו של ר' יוחנן
 בן זכאי . שלח ר' יוחנן בן זכאי אליו שיבוא אליו בלבעה . בא אליו . אמר לו ר'
 יוחנן בן זכאי עד מתי אין אתה מניחים אותנו לעשות שלום עם השונא . ואתה הורגים
 בני העיר ברעב . אמר אליו אבא סיקרא מה לעשה אם אני אומר להם איזה דבר אזי
 הורגים אותי אמר לו ר' יוחנן בן זכאי ראה איזה תקנה לי שניחוני ללאה מן העיר
 אפשר יהי' הללה מועטת אמר לו אבא סיקרא עשה עמך כאלו אתה חולה והוליא קול שאתה חולה
 י בואו כל העולי לבקרך , ותביא איזה דבר שהוא מסריח כמו נבלה והשכב זאת במטתך עמך ,
 שיאמרו מת הוא וכבר הוא מסריח , ויאמרו שנפטר כבודו , ויכנסו התלמידים אליך ולא יכנס שום
 איש אחר שלא ירגישו בו שהוא קל לשאת אותו , כי המה יודעים שאיש חי הוא קל יותר ממת
 ויסברו הבריונים שמת ויניחו אותו לשאת וללאה מן העיר לקבורה , עשה כן כנגד אללו
 ר' אליעזר מלך אחד . ור' יהושע מלך אחר . כשבאו להפתח מהעיר ללאה ראו אליו אנשים
 רקים ורעים לקרו ברמחים כי אמרו שמה מערים הוא שהוא מת ובאמת הוא חי אמר
 להם אבא סיקרא יאמרו הרומיים עליכם שאפילו רבם דקרו . ראו לדחפו אולי יעקב , אמר
 להם אבא סיקרא יאמרו הרומיים רבם דחפו , פתחו לו הדלת וילא , כשהגיע לשם אמר ר'
 יוחנן בן זכאי שלום עליך המלך , שלום עליך המלך . אמר לו הקיסר אתה נתחייב שני
 הריגות . אחד עבור שאין אני מלך ואתה קראת לי מלך , שנית אני מלך אמר למה לא באת
 אלי עד עתה , אמר לו ר' יוחנן בן זכאי מה שאתה אומר שאין אתה מלך , אמת הוא שאתה
 עתיד להיות מלך , כי באם שאין אתה מלך לא היה נמסר עיר הקודש ירושלים בידך .
 דכתיב והלבנון באלדיר יפול , ואין אלדיר אלא מלך וכן כתיב והיה אלדירו ממנו ומוסלו
 מקרביו יאל (אלמלא אלדיר הוא מושל) ומה שאמרת אם מלך אתה למה לא באתי אליך עד
 כעת , כי אנשים הרשעים שיש ביניהם מהם לא הכירו לי לילך אליך אמר לו המלך מי שיש
 לו חבית עם דבש ונחש אחד כרוך ודבוק ולהוט אחריו ואין יכולין ליקח הדבש מן החבית , מה
 עושין , וכי לא כן עושין ששוברין החבית כדי שילך לו הנחש , כך היה לכם לעשות להשחית
 חומת העיר ולשרפה באש כדי להשליך את הבריונים שמתו , שתקרי יוחנן בן זכאי . קרא
 עליו ר' יוסף ויש אומרים ר' עקיבא זה הפסוק משיב חכמים אחר ודעתם יסכל . כי היה
 לו לומר תשובה להקיסר על זה , שלוקחין לבת ולוקחים את הנחש מן החבית והורגין אותו
 והחבית אהנו מניחין אותה ואין שוברין , כמו כן עשיתי אני שהמתתי עד שאנשיה הרעים
 כלו ולא הורכתי לשחת את העיר וכעת באתי אליך , ובתוך שהם מדברים כן : בא שליח
 מן רום , ואמר לו שהמלך מן רום מת והחשובים מן רום רואים למנות אותו להיות קיסר
 עליהם

עליהם . היה נועל מעליו ונעל מנעל הראשון ורלטה לנעול מנעל השני ולא היה המנעל
 יכול לעלות עליו . רלטה לחלוץ ולשלוף מאתו זה המנעל שעלה עליו גם כן לא היה יכול
 להסיר אותו . אמר מה זה . אמר לו ר' יוחנן בן זכאי לא תלעטר על זה כי שמועה
 טובה תדשן עלם . ובא לך בשורה טובה לכן תדשן לך העלם . לכן עשה כן . שיבוא איש
 אחד שהוא שונא לך ויעבור לפניך ועל ידי זה יהיה העלם כחוש , כי כן כתיב ורוח נכאה
 תיבש גרם . ותוכל לנעול המנעל . עשה כן ונעל המנעל : אמר לו ומאחר שאיש חכם ונבון
 אתה למה לא באת אלי עד זמן הזה . אמר לו ר' יוחנן בן זכאי וכי לא אמרתי לך פעם
 אחת בעעס . אמר לו הרי גם אני אמרתי לך תשובה על טעמך . אמר לו המלך אני
 אלך מכאן ואשאל איש אחר לבאן על מקומי . לכן שאל ממני שאלה ואמלא שאלתך ובקשתי .
 אמר לו ר' יוחנן בן זכאי תן לי העיר ויבנה שלא תחריבנה ולא תהרוג את החכמים שבה
 ומשפחה של ר' גמליאל שלא תהרגם כדי שלא תחלה שולטנות בית דוד (כי ר' גמלא מביא
 דוד) וגם תתן לי רופאים שירפאו את ר' לודק שלא היה יכול לבלוע אוכל לפי שנתקלרו
 מעיו בתעניתו (כמו שזכר לעיל) . קרא ר' יוסף ויש אומרים ר' ע על ר' יוחנן בן
 זכאי זה הפסוק משיב חכמים אחר ודעתם יסכל . כי היה לו לומר ולבקש מלפניו שיניח
 כעת ולא יעשה מלחמה עם ירושלים אמנם ריב"ז לא ביקש זאת מאתו שיעשה לו כל כך
 כי אמר אפשר לא ימלא שאלתי על הכל ולא תהיה אפי' הללה מועטת : לכן ביקש מאתו
 שיעשה לו עכ"פ זאת כדי שתהיה הללה מועטת : רפואות שהיו עושין לרי לודק . היו כן .
 ביום ראשון השקוהו מים שנישורו בהם סובין . וביום השני השקוהו לו מים שהיה בהם
 סובין גסין . וגם קמח מעורב בהם , ביום השלישי היו משקי' אותו מים שנתבשל בהם
 קמח שיסיה התבטיל כמעט נבשל עבה . עד שנתרווחו מעיו פעם אחר פעם וחר
 לבריאותו : הלך ושלח על ירושלים טיטוס הרשע ואמר הכתוב אי אליהו אור חסיו צו .
 זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה . מה עשה טפס זונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים
 וזביע ספר תורה ועצר עליה עבירה ונעל סייף וגידר את הפרוכת ונעשה נס והיה דם
 מבדבך ויואל וסבר שהרג את עלמו . שנאמר שאנו לורריך בקרב מועדיך שמו אותה
 אותה [עיין רש"י מה שדבר בזה] . אבא חנן אימר כתיב מי כמוך חסין יהי מי כמוך
 חסין וקשה שאתה שומע יואלו וגידופו של אותו רשע ושאת : דבר ר' ישמעאל תנא מי כמוך
 באלים ה' . מי כמוך באלמים . מה עשה נעל את הפרוכת ועשאו כמו סל גדול ששואבין בו יין
 מגת לבור . והביאו כל הכלי שבמקדש והניחן בהם והושיבן בספינה לילך ולהשתבח בעירו .
 שנאמר ובכן ראינו רשעים קבורים וצאו ממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו :
 אל תקרי קבורים אלא קבוצים . אל תקרי וישתכחו אלא וישתבחו : ויש אומרים קבורים
 ממש דאפי' מטעון היינו ממונס של ישראל נתגלה לו . עמד על טיטוס רוח סערה שביס
 לטובעו . אמר טיטוס הרשע כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים . בא
 פרעה טבעו במים : בא סיקרא טבעו במים : אף הוא עומד עלי לטובעני במים . חס גבור
 הוא יעלה ליבשה ויעשה עמדי מלחמה , ילטה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בט
 של עשו הרשע : בריה קלה יש לי בעולמי ושמה יתוש [ונקרא בריה קלה לפי שיש לה
 פה להכניס המאכל אבל אין לה מקום להוליא הזואה] עלה ליבשה ותעש' עמה מלחמה
 עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו . ונקר במוחו שבעה שנים . יום אחד עבר לפני נפתח
 אחד שמע קול של הקורנס שמכה בו הנפת . והיה היתוש שותק מלנקר עוד במוחו מפני
 קול הקורנס . אמר טיטוס אם יש תקנה לזה . לעשה לי התקנה . בכל יום ויום היו
 מביאים לו נפחים והכו לפניו בקורנסים כדי שישמע קול הקורנס וישתק , לפנה עב"ס
 נקח לו שרור ארבעה זוזים ולנפה ישראל אמר לו טיטוס לא די לך שאתה רואה נקמה
 בשונאך ואתן לך עוד שרר . נתמיה . עשו לו כן שלשים יום , ולאחר שלשים יום גם זה
 לא הועיל לו כיון שהיתוש היה רגיל בקול הקורנס לא איכפת לו עוד והתחיל עוד לנקר
 במוחו כמקדם . א"ר פנחס בן עריבא אני הייתי בין גדולי רומי וכשמת פלעו את מוחו
 ומלאו בו כלפור דרור (ונקרא דרור לפי שהוא דר בבית כמו בשדה : בת חורין לודר בכל
 מקום

מקום שרואה) משקל שתי סלעים : ויש אומרים שהיה גדול כמו גזל (והטעם למה גזל לפי שישראל נמשלו כיונה היינו גזל) בן שנה משקל שני ליטרין. אמר אביי קבלה הוא ספיו היה של נחושת ופירושו של ברזל. כשמת טיטוס הרשע אמר לאנשי ביתו שיטפסו אותו באש עד שיעשה אפר ויפזרו האפר על שבעה ימים כדי שלא ימלא אותו חלקים של היסודים ויעשה בו דין :

אונקלוס בן קלונימוס בן אחיה של טיטוס הרשע היה רואה לגייר א"ע הלך והעלה לטיטוס בכיסוף. אמר לו אונקלוס מי חשוב בעולם עליון. אמר לו טיטוס. ישראל הם חשובים. אמר לו אונקלוס מה אתה אומר בזה אם אניייראו לא. אמר לו טיטוס ישראל יש להם הרבה מלות ולא תוכל לקיים את כל המלות. אלא לך והסתרה בהם בזה העולם יש להם עליהם ראש. כי כל המייר ל ישראל נעשה ראש (והטעם לא כדו שלא יאמרו ביד אומה שפילה מסר בניו לכן קודם שמייר להם נעשה ראש) אמר לו אונקלוס בלתי דין דנו אותך בעולם עליון : אמר לו טיטוס בזה הדין שסקפתי על עמתי בכאן : דהיינו שכל יום ויום מחספסים האפר שלי וזה דמיס אותי ושורפים אותי עוד הפעם עד שנעשית אפר ומפורס האפר על שבעה ימים. הלך אונקלוס והעלה לבלעם בכיסוף. אמר לו מי חשוב בעולם עליון. אמר לו בלעם. ישראל חשובים הם. אמר לו מה תאמר אם אנייר ואדבק בס, אמר לו לא תדרוש שלומם ועובדתם כל הימים. תיאלץ א"ר אלעזר בוא וראה כמה גדולה כחה של בושא שהיה ס"ע הקב"ה את בר קמלא והחריב את בר וסרף את היכלו : (ש"ס) (דף ע"ג) מעשה שהיה עבור תרנגול ותרנגולת נחרב מדינה אחת ששמה טור מלכא (ר"ל הר המלך) כי היה שם המנהג כשיצאו חתן וכלה לחופה היו לומחין תרנגול ותרנגולת ויוצאים עמהם רפניהם וזה ה"ל לסימן רחם שיפזרו וירבו הזוג כמו התרנגול והתרנגולת. פעם אחת יום א' היו הולכים רפני החתן והכלה חזר של הרומים ולקחו מהם התרנגול והתרנגולת. נפדו היהודים עליהם והכו אותם באו החיל ואמרו להקיסר היהודים מרדו בך. בא עליהם הקיסר לעשות עמהם מלחמה. היה ביהודים איש אחד בר דומא שהיה קופץ על מיל מרחוק מחמת גבורתו והרג בהחיל הזה הרבה. לקח הקיסר הכתר מעל ראשו והניחה על הארץ ואמר רבון של כל העולם אם ניהא לך לא תמסור אותי ואת מלכותי ביד איש. והכשיר פיו שר בר דומא ואמר הלא אתה אלהים ונחתנו ורא תצא אלהים בצבאותינו (והגם שדעה"ה ג"כ אמר בן. אך רוד ה"י מתמה וכי הקב"ה לא יצא אתנו למלחמה. בודאי יצא). הלך בר דומא לבית הכסא בא נחיש ושטט את בני מעיו מאחוריו ואת אמר הקיסר הוגיל שהקב"ה עשה לי נס בפעם הזאת לכן אניח אותם כעת והלך מאתם. וכשראו היהודים בן התחילו לשמוח ואכלו ושחו והדליקו נרות עד שכל מי שהיה לו צורה חקיקה בטבעתו ה"י מכירה מרחוק מיל מן העיר למראה הנרות. אמר הקיסר היהודים שמהים ומצחקים ב"י. חזר ובא עליהם. לעשות מלחמה : א"ר אסי שרש מאות ארץ אנשי חיל והרב שלופה בידם עלו לשור מלכא והרגו בהם שלוש ימים ושדשה לילות וה"י המקים הזה גדול כל כך אשר בצד אחד הרגו בהם ובצד השני שמחו ורקדו ולא ידעו ארו מה נעשה לאלו מחמת גודל המקום : כתיב בלע ה' ולא חצר את כל נאות יעקב. כשבא רבין אמר משם ר' יוחנן ארו ששים רבוא עיירות שהיה לו לינאי המלךבהר המדך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים. חוץ משלשה עיירות שהיו בהם כפרים כיוצאי מצרים ואלו הם כפר ביש. ונקרא בן לפי שלא היו נתינים בית לדון בו איש אירח שבא להם. כפר שהללים ונקרא בן לפי שהיתה פרנסתן מן שהררים (סוף מין מאלל). כפר דכרייא ונקרא בן. א"ר יוחנן לפי שהיו נשותיהם יודדות וזכרים תחלה ויודדות נקבות באחרונה ופוסקות. אמר עולא הנה הראו לי זה המקום הר המדך ואפי' ששים רבוא קנים אינו מחזיק. אמר צדוקי אחד לר' חנניא אתם אמרתם שקר כי אתם אימרים ששים רבוא עיירות היו בהר המלך. ולסוף הוא אינו מחזיק אפילו ששים רבוא קנים : אמר לו כתיב (דניאל י"ג) ארץ צבי. מה צבי זה אין עורו מחזיק את

את בשרו אחר שהופשט כי נכוון ואין יכול לחזור ורכמותו בה. אף ארץ ישראל כן הוא בזמן שיושבים עליה היא רווחת ובזמן שאין יושבים עליה הארץ נקששת ונדהקת ונעשית קטן :

(שכ) (סס) מעשה שהיו יושבים יחד רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר עוביה ורב כונא בר חיילא. אמרו אם יש אחד ששמע חייה דבר מן כפר סכניא של מלרים יאמר. פתח אחד ואמר :

מעשה בלרום וארוסתו מלחמו העיר. ששבו לבין הנכרים והשיאום זה לזה. אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו. וכשמת אמרה להם ספרו לזה ששפטם ביצרו יותר מיוסף. דאלו ביוסף לא היה אלא שעה אחת. וזה היה כל יום ויום. ועוד ביוסף לא היו בצעט אחת וזה היה בצעט אחת. ועוד ביוסף לא היתה אשתו וזה היתה אשתו. פתח השני ואמר מעשה ועמדו ארבעים מדות הטיס צעד דינר. ואח"כ נתייקר התבואה ונתנו שלשים וחסעיה מדות צעד דינר בדקו ומלאו אב וזנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום. וחזר השני למקומו. פתח השלישי ואמר : מעשה באדם אחד שנתן עינו בלשמו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך חיימן את השושבין והאכילם והשקם וסיכרם והשכיבם על מעה אחת. והביא לזבן של בילה והטיל ביניהם לפי שלזבן בילה דומה לשכבת זרע. ויוכל להוליא קול עליהם שבאו על אשתו. והעמיד להם עדים וזא לפני ב"ד. ה"י שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן. ובבא בן בוטא שמו. אמר להם כך מקובלני משמאי הזקן אשר לזבן בילה אם משימין אותו על צדד ומשימין הכנגד נגד האור נתיבש הזבן בילה ופורש ונפול מבגד חבל שכבת זרע דוחה מן האור היינו שזכנו ונבלע צדד ואינו נופל מבגד. בדרקו ומלאו כדבריו. והביאום לבית דין והלקוהו והגבו כתובתה ממנו. והגם שהיו לדיקים ולמה נעשו. רק שלא האבילו על ירושלים. וכל מי שאינו מתאבל אינו רואה בשמחת ירושלים :

(שכ"א) מעשה שה"י כי ע"י עץ שזולא מן עגלה (שקורין בל"ה אקבע פין איין וואנין) נחרבה עיר ביתר. כי ה"י מנכה בניהם כשזולד בן זכר היו נוטעים עץ ארו וכשגולד נקבה היו נוטעים אילן ששמו תדער. וכשהיו נוטאים זה לזו היו קוללים האילנות האלו ועשו מהם מוטות לחופתם. יום אחד הית' עובר' בת של הקיסר ושכר מן העגל העץ הזה (שמכר לעיל) קללו עץ ארו ועשו עץ אחרת ומיקנו העגל. וכשראו היהודים שקללו עץ ארו. נפלו היהודים על עבדי' והכו אותם. באו לביתם ואמרו להקיסר היהודים מרדו בך בא עליהם הקיסר ונכנסו לעיר ביתר שמונים אלף ראשי גייסות שתוקעין בקרן ומתאספין אליהם בני לבאם בשעה שלכדוה הרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמם ונפל לים הגדול ואם חר' לומר שקרוב' הית' עיר ביתר. רחוק' הית' לים מיל. אמר ר"א הגדול שני נחלים ה"י במקו' בקעת ידים. אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שה"י שני חלקים מים וחלק אחד דם היינו חלק דם מהרוגי ביתר. ושבע' טים היו בולרין אומות העולם את כרמיהם מדמם של ישראל בלא זבל :

[שכ"ב] מעשה שאמר ר' חייל בר אבין משום ר' יהושע בן קרחא אשר סח לו זקן אחד מאנשי ירושלים. בבקשה זו הרג נבחראדן רב עבחים מאתים ואחת עשרה רבוא וצירושלים הרג תשעים וארבעה רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמיו של זכרי' בן יכויעה הכהן [שהרגוהו שרי יאודה במלות יואש כשהסתחוו לו ליואש ועסוהו אלוה והרגוהו בעזרה] לקוי' מה שנאמ' ודמים בדמים נגעו. מלא לדמיו של זכרי' שה"י מרתח ועולה אמר להם מה זה אם דם שמרתח אמרו לו דם זבחים ששפכו. לזה שיבאו לו דם של קרבנות לנשות אם יהיה דמם לדם זה. ויטה ולא היה דומה לדם זה. אמר להם אם אתם אומרים לי האמת מוטב. ואם לאו אסרוק את בשרכם במסרקות של ברזל. אמרו לו מה נאמר לך כביא אחד ה"י בינינו שה"י מוכיח אותנו תמיד שנטע' רלון בוראינו. עמדנו עליו והרגנו אותו

קרינו לפניו שלכן והניחו לפניו נשר והושיבו לפניו. וגם עלם קטן שעל קפ הייך הי' זו וזה העלם אם אדם צולעו נחנק (ונוסס) טרם שטת הי' כגי נהור ולא יראה זה העלם ויאכל ויחנק לכן הניחו לו גם זה העלם) גטסה רב טטת והרניס צלותו עלם. לקח כל החמיכה נשר ספי' דנוק גזה העלם וכרכס צנגרו. אחר שאכל אמרו לו נגנז עולתנו כוס של כסף. לפי שהיו רואים אותו שכורך איזה דבר צנגרו ולו לדעת עט הוא הדבר שטעון. וכשהיו מעיינים בו מה טעון צנגרו ואלו שהסציא זה העלם צנגרו. אמרו לו יראה כצודו לא די טאינו רואה לאכול אללינו רק הוא מלעך אותנו אמר להם רב טטת אני אכלתי וטעמתי בו טעם של נשר צעלת טחין אמרו לו לא טטטנו סיסם צהטס צעלת טחין. אמר להם רב טטת לכו ונדקו צנוקים כף הייך ומעללו צעור שהול לכן. כי רב סקדא אמר אם יש טלאי לכן צעור סחור. או טלאי סחור צעור לכן זה הוא סימן שיש סס מכה ונהפך סעור ללנן. דקו ונאלו כדכריו. כטייל עטס ספרו צור כדי סיפול בו רב טטת. והטלינו על פי הנור ומחללת כדי שלא יען טיס סס צור ולאמרו לו יוצא כצודו ולטכצ צנטכנו. והי' רב סקדא הולך מלסוריו ומתעטס צנחיריו לסימן לו כדי סיגיטס ולא ילך צנקי' סזס אמר רב טטת למינוק אמור לי ספסוק שלמרת סיסם. אמר לו כתיב (ס"ג צ"ג) נטס לך על יעניך או על סטאלך. אמר רב טטת למטעטו מה חסה רואה אמר לו מחללת נוכח על פי סבור אמר לו סזור לך נחלקן ליינין או לשטאל. אחר טילא אמר רב סקדא לרב טטת מינין ידע כצודו להסזר גזה סקוקס. אמר לו אחר סכצודו עטס לי סימן גזה סמטעטס צנחיריו. ועוד טניס ספסוק שאמר לי סמינוק סיס לי לסימן לניטוט על יענין או על טטאל. ועוד כי חלו עגדים אינס טוניס ומסודיס לעטוט כן:

(שלא) מעשה בשרמה המלך ע"ה* בעת שהיה בונה הבית המקדש והיה צריך אבנים הרבה למלאכה אך כדי ברזל לא ישמע בהם. אמר הרבנים איך אעשה המלאכה הזו בלי כרי ברזל. אמרו לו הרבנים יש ברי' אחת מששת ימי בראשית ושמה שמיר שאין כל דבר קשה יכור לעמוד מפניו. וזה השמיר הביא גם משה ראבני אפור דהיינו שהי' מראה זה השמיר על האבנים מבחוץ והם נבקעות מאדיות. אמר להם שרמה ובאיו' מקום נמצא זה השמיר. אמרו לו הביא אצלך שד זכר ושד נקב' וכפאם ביסורים ויאמרו לך אייה נמצא זה השמיר. הביא אותם ורחצם יחד ביסורים אמרו לו אין אנחנו יודעים אייה הוא רק אפשר אשמדאי המלך של השדים הוא יודע. אמר להם שרמה ואייה נמצא מרכסם שאוכל לכבשו שיאמר לי זאת. אמרו לו הוא יש בהר פלוני וכר' דו שם בור ומלאו מים ומכוס' באבן אחת ונחתם בחותמו ובכל יום הוא עו'י לרקיע ולומד שם במתיבתא דרקיעא ויורד אחר כך לארץ ולומד למתיבתא דארעא. וכשבא הולך לזה הבור ובודק את החותם שלו אם לא גנע אדם בו לגלות בורו. ומותח את הבור ושות' המים. ואחר כך הוא מכסהו וחותר לו בחיתמו והולך לו. שרם שלמה המלך ע"ה את בניו בן יהודיע אצרו ונתן לו שרשלת שהי' חקוק עליו שם ומבעת שהי' חקוק עליו שם. וגיזות צמר ונורות יין. הךך רשם וחמר לו בור למטה סבורו של אשמדאי והרויק המים שהי' בבור העליון לתוך בורו התחתון דרך נקב שנקב בשפה שבין שתי הבורות. ורפי' שבור שר אשמדאי הי' גבוה בהר מקרקעית החתון לכן כל המים שהי' בבורו נתרוקנו לתוכו מאליהן

* יען טזה הענין מדבר מעייניי שלמה ספי'ס אכחצו צכאן איזה ספרסלות להכנסה עס סנאלחתי כחצו נבי' דנש לפי צנערכת טין אות כ"ד. ס"ר ססי"ס. כאן רעז לכל סיי שלמה. והוא נוסריקון שלמה יחיס ראס הנלך שלמה יחיס ראס יחזור מלך. אחר לשלמה רי"ת אל שרם רואה לנו שלים רננות מקדס העליון: עוד כחצ סס צלות ע"ד סמטספין שרלו רעטוט סמילס ר"ת שרמה טנכס סנקדס וכי' עיי"ס:

מאליהן וסתם את הנקב שעשה בין בורו לבורו בגיזות צמר כדי כשישים יין בעליון לא יזוב ממנו לתחתון וחסר בור למעלה מבורו של אשמדאי ושפך היין שם ומלא אותן שתי בורות עפר כדי שלא יבין אשמדאי. ועלה בנייה וישב על ארץ וכשבא מלך אשמדאי בדרך דחותמו ומצא שלם. ופתחו ומצא בבור יין ולא רצה לשתות היין אחר כך היה צמא מאוד ורא' היה יכול להתאפק שתינו מן היין. ונשתכר ונרדם. ירד בנייה מן הארץ ובא אצלו והשריף עליו השלשלת וסגר השלשלת סביב צוארו שלא יוכל ראשו לצאת. וכשהקיץ מן שינתו ראה שרשלת על צוארו והיה משתנע ומתעסק לנתקה הימנו אמר לו בנייה שם של הקב"ה עליך וכשהיה אוהו בנייה בא אצל אילן והיה מתחכך בו והפילו. בא לביתו הפילו. הגיע אל בית קטן שהיתה אלמנה אחת דרה בו. יצאה אלמנה הזאת לקראתו והתחננה לו שימושך מעליו ולא יתחכך בו הלך וכפה לקומתו של הבית הזה לצד. אחר ונשאר רק עובי כתפיו מן הבית. ונשבר בו עצם. אמר זה הוא דכתיב (מסלי כ"ס) ושפך רכה תשבר גרם כלומר על ידי רשון רכה שהחנה האשה הזאת מענה רך גשברה עצמו ראה סני הנור אחד שהוא תועה בדרך העליון להטותו אל הדרך אחר כך ראה שיכור אחד שתועה בדרך העליון להטותו אל הדרך. ראה שהיו מרכים מאוד בשמחת חתן וכדה ככה. שמע לאחד שאמר לאומן שעושה מנעלים שיעשה לו מנעלים על שבע שנים. שחק אשמדאי אח"כ ראה לקוסם אחד שקוסם בקסמים. שמח גם כן. כשבא אצל שלמה המלך רא הניחו רוצה שאכנסו אצלו. אמרו לו שתה רכה לקח לבינה ולמה אין המלך שרמה רוצה שאכנסו אצלו. אמרו לו שתה רכה לקח לבינה והניח עליה לבינה אהרת. באו ואמרו זאת לשלמה. אמר להם שרמה כן אמר ועשה, לכו ותתנו לו עוד לשתות הרבה. ביום שני אמר אשמדאי ולמה אין המלך רוצה שאכנסו אצלו. אמרו לו שתה הרבה. לקח הרבינה שהניח על השני והניח על הארץ באו ואמרו זאת שרמה אמר להם כן אמר לכו ומשכו ירכם מלהאכילו כי אם מעט. לקוף שלשה ימים נכנס אשמדאי אצל שלמה המלך. לקח קנה והיתה מחוקת ארכה ארבעה אמות. והשריף לפניו. אמר לו וכי אם ימות איש הזה אין לו בעולם הזה רק זאת כבשת לכל העולם ולא שבעת עד שאתה כבשת גם אותי. אמר לו שלמה המלך אין אני רוצה מאתך שום דבר. רק אנכי רוצה לבנות הבית המקדש וצריך לי זה השמיר להאבנים אמור לי אייה הוא נמצא. אמר לו זה השמיר לא נמסר אלא רק לשר של הים רידו נמסר זאת. ולא נתן לו רק לתרנגול השרה שפאמינו בשבועתו כשנשבע לו שיחזיר אליו השמיר. אמר לו ומה הוא עושה עמו. אמר לו הוא מביא אותו כהרים שאין בהם ישוב של זרעים ואיננות להתפרנס שם. ומניח אותו על ראש ההר ונתבקע ההר מעט כמו הריץ עד שמשריף שם זרע האילנות וגדלים איננות שם ומתפרנס מהם. בדקו והפשו עד שהיו בקיאי' היכן יש קן של זה התרנגול (וזה התרנגול נקרא דוכיפת) ומצאו בקן שרו שיש לו בנים כיסו את הקן שלו למעלה בזוכיית לבנה כדי שירא' את בניו בקן ולא יוכל ליכנס אצלם ויהי' צריך לשמש עם השמיר להניח על הזוכיית למען יבקע הזוכיית כשבא התרנגול ורצה ליכנס להקן שלו אז בניו. ולא הי' יכול ליכנס. הלך והביא את השמיר והניח אותו על כיסוי הזוכיית והיו שלווחיו של שרמה המלך צעקו עריו בקול השליך את השמיר ולקחו הם את השמיר. הלך התרנגול ונחק את עצמו לפי שעבר על השבוע' שנשבע כנוכר לעיר: אמר בנייה אל אשמדאי למה כשראת בדרך את סני הנור שהולך ותועה הראית לו הדרך הנכון שילך בו. אמר לו שהיו סכריון עליו בשמים שצדיק גמור הוא ומי שעושי' לו נחת רוח זוכי' לעולם הבא. ומה טעם כשראת להשיכור שתוע' בדרך הראית לו גם כן הדרך הנכון שילך בו. אמר לו כי הכריזו עריו בשמים שרשע גמור הוא לכן הראית לו הדרך ועשיתו לו נחת רוח כדי שיאכל שכרו בעולם הזה. ומה טעם כשראת שמחת חתן וכר' שהיו שמחים מאוד בכית אפר לו כי רצו להרוג את

את הנפש כי חתן שלה ימות בתוך שלשים ימים ותצטרך להמתין ליבם קטן י"ג שנים עד שיביא שתי שערות ויהי ראוי לחליצה. ומאיה מעם כששמעת לזה האיש שאמר להסגדר שיעשי לו מנעלים חוקי על שבעה שנים. שחקת. אמר לו זה האיש אין לו לחיות אפי' שבעה ימים והוא רוצה שיעשי לו מנעלים עד שבע שנים. ומה מעם בעת שראית לזה הקוסם בקסמים. שחקת גם כן. אמר לו כי הוא ישב על מקום שתחתיו יש שם אוצר המלך כסף והב טמונים שם והוא רוצה לקסום שידע מה שיש תחתיו. איהרו ועכבוהו לאשמדאי אצל שלמה המלך עד שבנה הבהמ"ק יום אחד ה"י שלמה המלך עומד אצל אשמדאי יחידי. אמר לו כתיב כתועפות ראם לו (להקב"ה יש לו תועפות ראמים לשלחו וליפרע פורענות בשליחותו) ואמרינן כתועפות. ארו מלאכי השרת. ראם אלו השדים מהו רבותיכו שנשבתה בכס הקב"ה יותר מאתנו. אמר לו אשמדאי קח השרשלת ממני ותן לי טבעתך [ועל הטבעת ה"י חקוק שם] ואראה כך את גבורתי. לקח שלמה השרשלת ממנו ונתן לו טבעתו בלע אשמדאי את שלמה ונתן לו לגף אחד ברקיעא ולגף השני בארץ. ודחהו על ארבעה מאות פרסאות ועל אותו שעה אמר שלמה המלך מה יתרון ראדם בכל עמרו שיעמול תחת השמש וכתוב וזה ה"י חלקי מכל עמלי. יש אומרים שה"י מקל בידו. ויש אומרים לבוש ה"י לו. וה"י מחזיר על הפתחים ובכל מקום שבא אמר אני קהלת הייתי מדרך עד ישראל בירושלים. וכשבא אצל סנהדרין אמרו הרבנים וכי שומה יחזיק תמיד לומר דבר אחד של שטות כי הוא אומר תמיד הייתי מלך ואינו אומר דבר שטות אחרת. מה זה שאומר כן אמרו לבניהו וכי רצה המלך שתבוא אצלו בעתים הללו. אמר להם לא. שלחו להמלכה אם בא אצלם המלך שלחו אין. שלחו להם בדיקו ברגליו. כי רגליו של שד דומות לשל תרגול. שלחו להם הוא אינו בא לשכב יחף רק באנפלאות לכן אין אנחנו יכולים לראות רגליו והוא תובע להם בנדוניהם והוא תובע גם לבת שבע אמו. הביאו לשלמה ונתנו לו טבעתו שחקוק עריו שם והשלשלת שחקוק עריו שם. כשנכנס שרמה ראה אותו אשמדאי פרח ממנו. ואפילו הכי ה"י לו פחד ממנו. וזה דכתיב הנה משתו שרשלמה וכו' :

מסכת סוטה

פרק שביעי אלו נאמרין דף ו

[שלב] מעשה ברי' אבהו ורי' חייא בר אבא שנודמו יחד למקום אחד. ה"י ר' אבהו דורש באגדה. ורי' חייא בר אבא דרש בהלכות. הגיהו כל העולם לר' חייא בר אבא ובאו לפני ר' אבהו לשמוע אגדה ממנו ה"י ר' חייא בר אבא חלישת דעת אמר להם ר' אבהו אמשור לכם משול למה הדבר דומה. לשני בני אדם שנכנסו לעיר אחת. אחד מוכר מיני אבנים טובות ומרגליות ואחד מוכר מיני כלי מלאכת הנשים. כגון מחטין וצנורות. על מי קופצים יותר וכי לא על זה שמוכר רק דברים קטנים לסי' שרמיהם מועטים ויוכל כל איש להגיע לו. כמו כן כל העולם הלכו אלי. אבל ר' חייא בר אבא שדורש דברים גדולים אין לו קופצים כל כך. ורמיהם דעתו ה"י אומר כן. בכל יום ויום ה"י הולך ר' חייא בר אבא ועשה לוויה ר' אבהו עד פתח של אכסניא שלו משום כבוד הקיסר (כי ר' אבהו ה"י חשוב אצל הקיסר) יום אחד עשה ר' אבהו לוויה ר' חייא בר אבא עד אכסניא שלו. ואפילו הכי לא נח דעתו של ר' חייא בר אבא :

מס' קידושין

מסכת קידושין

פרק ראשון האשה נקנית דף כ"ט

[שרג] מעשה ברי' יעקב בר רב אחא בר יעקב ששלח ר' אחא לבנו ר' יעקב לפני אביו ללמוד שם. וכשבא אחר כך לביתו ראה אותו אביו שאינו חרוף בלימודו כל כך. אמר לו אני טוב יותר ממך לכן שב אתה בכאן ואני אקך לשם ללמוד שמע אביו שרי' אחא בא אצלו ה"י שם בית המדרש אחת שה"י רחוק מן הישוב וה"י שם מוזק אחד כשהיו נכנסין לשם שני אנשים אפילו ביום ה"י מוזק להם. אמר אביו להם לא יניח שום איש לרב אחא שילין אצלכם ובעל כרחו שיראה שאין לו מקום אכסניא ילך וילין בבית המדרש ומתוך חסידותו יעשה לו נס ויהרוג את המוזק. נכנס ר' אחא לזה הבהמ"ד ולן שם ונדמה לו המוזק כנחש שיש לו שבעה ראשים. וה"י רב אחא מתפלל על זה המוזק ועל כל כריעה וכריעה שברע רב אחא נפל מן המוזק ראש אחד. אמר להם רב אחא ביום שני בבוקר אם לא שהקב"ה עשה לי נס זה הייתם סכנתם אותי: [מעשה מרמה בן נתניה שכיבד את אביו וכו' ע"ל מס' פאה פ"א מן אות י"ז עד אות כ"א] :

[שלה] (דף ל"א) מעשה ברי' אליעזר ורי' יהושע ורי' צדוק שהיו מסובין בבית משתה בן שר ר' גמליאל. וה"י ר' גמליאל עומד ומשקה עליהם. נתן את הכוס לר' אליעזר ולא נטלו. נתן לר' יהושע קיבלו. אמר לו ר' אליעזר מה זה יהושע שאנחנו יושבים ור' גמליאל אדם גדול ומשקה עלינו. אמר לו ר' יהושע מצינו גדול ממנו שה"י משמש אברהם גדול הדור ה"י וכתוב והוא עומד עליהם ושמא האמר כמלאכי השרת נדמו לו לא נדמו לו אלא לערביים. ואנו לא יח"י ר' גמליאל שהוא אדם גדול עומד ומשקה עלינו. אמר להם ר' צדוק עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ואתם עוסקים בכבוד הבריות. הקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד סטר ומצמיח אדמה ועורך שרחן לפני כל אחד ואחד ואנו לא יח"י ר' גמליאל ברבי עומד ומשקה ערינו :

[שלה] (דף ל"ט ע"ג) מעשה ברי' חנינא בר פפי שתבעתו מטרוניתא אחת שיונה עמה אמר איזה דבר ונעשה בשרו מלא שחין וצרת. אמרה היא איזה דבר ונתרסא מזה הניחה וברח ומטן את עצמו בבית המרחץ וזה המרחץ ה"י שאם היו נכנסין לשם שני אנשים אפי' ביום היו ניווקין מפני שמצויין בו מויקין. למחר אמרו לו הרבנים מי שמרך, אמר להם שני נושאי קיסר שמרוני כל הלילה. אמרו לו שמא דבר עבירה בא לידך ונצלת הימנה לכן נעשה כך נס כזה :

[שלו] (דף מ') מעשה ברי' צדוק שתבעתו מטרוניתא אחת שישכב עמה. אמר לה יש לי חורשת הלב לכן לא אוכל לישכב עמך. אפשר יש איזה דבר לאכול. אמרה לו יש לי דבר טמא. אמר לה אין חילוק לי בין דבר טמא לדבר טהור כי מי שעושה מעשה זאת יוכל לאכול גם דבר טמא. הלכה המטרוניתא הנכרית הזו והסיקה את התנור לצלות בו דבר טמא [והיא הית' אשה גדולה שלא ה"י יכול ר' צדוק לפטור ממנה כי הוא מסור בידה להרגו] הלך ר' צדוק וישב בתוך התנור חתם הזה. אמרה לו המטרוניתא מה זה שאתה עושה. אמר לה כי מי שעושה מעשה כזאת היינו שיונה עם אשה אחרת לטוף הוא נופל באש של גיהנם. אמרה לו אם הייתי יודע מתחילה שדבר זה הוא חמור אצלכם לא הייתי מצערך כל כך :

[שלו] מעשה ברב כהנא שהיה מוכר סלים טכנסים נותנת בהם פלטיהן תבעתו מטרוניתא אחת לנות. אמר לה אלך ואקטע את עלמני מקודם שאתה נאם. עלה על העליה ונפל מן העליה לארץ בל פלטיה טכניא ולקמו והנילו שלל יתגו. אמר

אמר לו הפרת אותי שאלך ארבעה מאות פרסה רחוק מכאן כדי להילך אמר לו רב כהנא מי גרם לי זאת וכי לא העניות שיש לי בתמיה . כי אם לא הייתי עני לא הולרכתי שהי' עסקי עם הדברים שהם נלרכים למלאכת הכספים . נתן לו אליהו כלי עם דיגרי וזבובים :

פרק שלישי האומר להבירו דף ק"ו

[שלח] מעשה בינאי המלך שהלך למדינה אחת שנמדבר שמה כוחלים . וכבש שם ששים כרכים ובחזירתו הי' שמה שמחה גדולה שלח וקרא לכל חכמי ישראל אמר להם אבותינו היו אוכלים מלוחים [הם מוני ירקות] בזמן שהיו עסוקים בצנין בית המקדש שהיו עניים חף אהנו כאלו מלוחים זכר לאבותינו והעלו מלוחים על שלחנות של זבב ואכלו . הי' שם אדם אחד איש לך . לב רע וזליעל ואלעזר בן פועירה שמו . אמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך . ינאי המלך לבס של פרושים שונאך הם ואין שמחים בהללחתך . אמר לו ינאי המלך ומה אעשה לדעת שכן הוא אמר לו תן ליץ הקודש על מלחך ועמדו על רגליהם . לפי שהם כתוב בו והם יגלו את לבם למחות בך מהיות כהן גדול . עשה כן והיה שם זקן אחד ויהודה בן גרודא שמו . אמר יהודה בן גרודא לינאי המלך . ינאי המלך רב לך כתר מלכות הנח כתר כהונה לרשו של החרן . שהיו אומרים אשר אמו נשבת במודעות [ר"ל הוא שם כרך של בית תשמונאי ולכן מוחו בו הפרושים לפי שאמו היתה שבויה . ושבויה פסולה לכהונה וכשאה אביו וכנאל חלל] ויבוקש הדבר ולא נמצא ויבדלו חכמי ישראל בזעם שכעס עליהם המלך . אמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך . ינאי המלך הדיוט שבישראל כך הוא דינו לסבול חרפתו אמנם אתה הוא מלך וכהן גדול כך יהי' דיך : בתמיה . שלח נקוס נקמסך מהם . אמר לו המלך ומה אעשה . אמר לו אם אתה שומע לעלתי הורגם . אמר לו ותורה מה תהא עליה שמה תשתכח . אמר לו הרי הספר תורה כרוכה ומונחת בקרן זווית ובחוכה כתובות המלות ולא ישתכחו . וכל הרואה ללמוד יבוא וילמוד : אמר ר' נחמן בר' יצחק מיד נזרקה בינאי המלך אפיקורסות שהיה לו לומר . מינה תורה שכתב ותורה שבעל פה מה תהא עליה . מיד למחה הרעה על ידי אלעזר בן פועירה ויהרגו כל חכמי ישראל . והי' בעולם משתומם עד שבה שמעון בן שטח [הוא הי' אחי אשת המלך ינאי שהחזיר את התורה ליושנה :

פרק רביעי עשרה יוחסין דף פ"א

[שלח] מעשה באלו השבויים שבאו לנהרדעא והביאו אותם אלל רב עמרם חסידא . כי הוא פדה אותם מן השביה . ונתן אותם השבויים שהיו יושבים בעליה ואמר קחו הסולם מלפניהם . והיתה אחת מהם עברה אלל פי הארובה שמן העליה לבית . נפל אור צבית דרך פי העליה שהיו מאירות . וכנס החשק בלב רב עמרם לקח רב עמרם את הסולם ועלה על העלי' וכולם זה הי' כבוד וגדול כל כך עד שלא היו יכולים עשר' אנשים להגביה . ומחמת חשקו הגביה הוא בעלמו . וכשבא באמצע הסולם הרחיב וחיץ רגליו לעמוד בעקומו בחזק להסגבר על יגרו . ולעק בקול גדול כדי שיאספו השכנים אליו . ואמר דליקה יש בבית עמרם והם יכבדו שבאמת יש דליקה ויבואו לכבות הדליקה ועי"ז יחדל הוא מלעשות עבירה זאת שיתבייש מהם : באלו הרבויים ואמרו לו ביישמתו כי המה ראו מה שרעה לעשות . אמר להם מוטב שתהיו נחבישים על ידי בעולם הזה ולא בעולם הבא . השביע רב עמרם ליגרו . שילא ממנו וילא ממנו בדמות אילן של אש אמר לו רב עמרם ראה כי אתה הוא אש ואני רק מן בשר אשפ"כ אנכי מנלחך :

[שם] מעשה בר' מאיר שהי' מתלוץ באלו אנשים שעוברים עבירות ואינם יכולים לכבש את ירם כי אמר שבקל הוא להסגבר על יגרו אם הוא רואה . יום

יום אחד נדמה לו הסטן כמו אשה ועמד מלך סטי של נהר העיס נד עיניו של ר' מאיר . ולא הי' ספינה לילך ולעבור ללך הסטי . ומחמת ספקות סכנות נצל ר' מאיר לא ראה להמתין עד שיבוא ספינה ולקח הסבל העומת עשפת סכנה אל . שפת הסטי וחסו בו לבוא אל לך הסטי שהאשה [הוא הילת"ר] עומדת שם . וכשהגיע לאמצע רוחם הסדר הכיח אותו הילת"ר וקר עמנו חסוק . ולא ראה עוד שגיע ללך הסטי כמו שרצה מתחלה . אמר לו הסטן אם לא תמכרתיך עליך בטמאים הזכרו נר' מאיר ומורחו היישי הורגך ומלחמי דמך לפני חלקים :

[שמא] מעשה נר' עקיבא שהי' מתלוץ בהאשמים שאינם יכולים להסגבר על ירם יום אחד נדמה לו הסטן כמו אשה עומדת בראש האילן אשה צאילין ועלה עליו וכשהגיע לאמצע האילן הכיח לו הילת"ר . אמר לו אם לא תמכרתיך עליך בטמאים הזכרו נר' עקיבא ומורחו היישי הורגך ועשיתי דמך לפני חלקים :

[שמב] מעשה בפרימו שהי' רגיר לומר כל יום ויום חץ בעיני השמן [הוא היצ"ר] יום אחד ערב יום הכפורים הי' השמן נדמה לו כמו עני הדי' עומד על הפתח וקורא . הוציאו לו רחם * אמר השמן יום כזה כל העולם יושבין ואוכרים בבית ואנכי אחי' יושב ואוכל מבחויץ . הכניסו אותו להבית ונתנו לו רחם לאכול . אמר רחם יום כזה כל העולם יושבים ואוכלים עד דשרחן ואני אוכל לבד . הכניסוהו לאכור גם כן על השלחן : ועשה עצמו כאילו הוא מרא שחין וצרת . והי' מוציא הליחות מן הצרעת שתי בפניהם . אמר לו פלימו שב כהונן ולא תעשה כן שלא תמאס המאכר עלינו . אמר להם תנו לי כוס רשות ונתנו לו כוס רשות . השליך בכוס את כיהו וליחה היוצא מן הראה . גערו בו . עשה השמן את עצמו כאילו הוא מת . והשמיע לאנשי ביתו קול יוצא מבחויץ ואומרים פלימו הרג איש אחד . ברח פלימו כי הי' לו פחד מזה שלא יודע למרכות והחביא את עצמו בבית הכסא חץ דעיר . הלך השמן גם שם . ונעל הבית הכסא מלפניו . וכשראה השמן שישי' לו הרבה צער גייה את עצמו אריו שהוא באמת השמן ורא איש . אמר השמן לפלימו רמה היית רגיר לקלל אותי שאמרת שיבוא חץ בעיני . רכן עשיתי לך זה הצער . אמר לו פרימו אם כן איך אחי' אומר לדחוקך מסני שרא תחטיאי . אמר לו אסור רדימנא יגער בו בשמן :

[שמג] מעשה נר' חייא בר' אשי . שהי' רגיל בכל עת שנפל על פניו הי' לומר הרחמן ילילני מילת"ר . יום אחד נעשה אשמו מה שאומר . אערה מה זה הלל כנה שנים יש שהוא פרום מעניי פתחה זקנה ומה זה שהוא עתירא עתירא שמוערה הפלה זו . יום אחד הי' לומר צניתו היתה אשמו מתקטפת צנדיים כלים והיתה מאלפת צנן פעם ושמים לפניו אמר לה מי אתה . אערה לו אני הזונה שרוחא [והמה היתה כיכרת צעיר] שחזתי היסם לכאן . תצעה . אערה לו לך והציא לי הריעון אשר מולה צעק קטן של גובה האילן . קפץ והלך להציא לה . כשבא לביתו היתה אשמו מתקפת התור הלך וישב את עלמו בחוך התור . כרי שיהיה נטרף אערה לו אשמו מה

* ראייתי צעקן רזה צמ' דמש לפי צמערות פ"ח אוח ל"ד . דבר נהמד אשתיק לכאן . וזה לשונו שם . לכן וככל שיהיה הי' לרי עין ועתה עיה עסי לרזים לתקון נחיקין וצלו נחיקי פלימו . ולצ"ן ונצ"ל עם שני כוללים לשתי צמוחס . עולה צמספר פלימו"ו . וזה הסטן להכשילו לראות אם יאסו דברו כראשונות להיות לר עין ונדעה לו כעני . והכעיסו כנה הכעקות לראות אם יגרסו . כאשר עשה ככל שלא לתת לעבדי דוד מחומים . וסיים לומר חץ יבוא צעניי הסטן . לפי שהיה מוכיר עצמו בחזק עדת הכרינות ורלה לומר שלא יסיתנו עוד . ולא ישעע לו . וספק לצ"ן . הסוד הוא . והיה זה צעיק"פ כי גם ככל מת צערת יעי' תשועה וכנוד העיר שיעיר ליעקב . צדפו אפריי גם עמה ללמדו עיי"ש עוד סרבה מה שכתב בזה וינעם לך :

פה זה טעמה עושה. אמר לה ק וכן הי' המעשה. אמרה לו אני בעלמי הייתי ולא פלילה הוונה הולת. לא הטביה עליה עד שנמנה לו סימן שהיא היטה. אמר לה אמת עין הוא טעמה היטה. אבל אני הייתי מכיין לבעירה. כל ימינו של אותו לדיק הי' מלמעבר עד שעת נאותה היטה [ועיי' עה שדרשו בזה]:

מסכת בבא קמא סדר נזיקין

פרק חמישי שוור שנגח את הפרה

[מעשה בבחו של נחוניא שהי' חומר בורות שיחין ומערות וכו' ע"ל מס' דמאי פ"א אות זין]:

[שד"ם] [דף כ"ו] מעשה באדם אחד שהי' מפנה האבנים מביתו שיהי' גקי והשריף את האבנים לרשות הרבים. וראה זאת חסיד אחד. אמר לו ריקה למה אתה עושה כן. שאחיה פונה כל האבנים מרשות שאינו שלך כי שמא תצטרך למוכרה. ואתה משריף רשות שקך היינו רשות הרבים [שכר ימי חיו הוא שלך] צחק והלעיג עליו זה האישי כי לא הי' יודע ומכיר מעמו של דבר שאמר לו לימים נצטרך זה האישי למכור את שדהו והיה מהלך באותו רשות הרבים שהשליך שם האבנים. ונכשל באותן אבנים. אמר יפה אמר כי אותו חסיד למה אני מפנה האבנים מרשות שאין שלי רשות שהוא שרי [מהמעשה הזאת צריך כל בר לבב ללמוד אין דקדק בדברי תלמידי חכמים שאפי' שיחם בטלים צריכין לימוד ומכל שכן החוכחה שאומרים]:

פרק ששי הכינם צאן לדיר דף כ"ט

[שמה] מעשה ברי אליעזר זעירא. שהיה טעל מנעלים שחורים [מנהג אבלים] והיה עומד בזק של נכדעא ומלאו אותו חכמים של הריס גלותא. אמרו לו מה זה שאתה הולך במנעלים כאלו. אמר להם כי אני מתאבל על חורבן ירושלים. אמרו לו וכי אתה חשוכ כל כך להתאבל על ירושלים. זה שאתה עושה הוא מחמת גלות וכבוד. כיבאו אותו וחבשוהו במאסר. אמר להם אדם גדול אני. אמרו לו מאין אנתו יודעים שכן הוא. אמר להם אם אתה שואלים ממני איזה דבר ואחרת לכה. אז אני אשאלו מאתכם איזה דבר ותאמרו לי אתה. אמרו לו שאל אתה מאתנו שאלה [עין בגמרא מה ששאל ועין שהדבר אינו נוגע לגוף המעשה לא העתקתי כולו]:

[שמו] [דף ס'] מעשה שהיו רב אחי ורב אחי יושבים לפני ר' יוחנן נפתח. אמר אחד לר' יוחנן נפתח שיאמר להם דבר הלכה. ואחד אמר לו שיאמר לו דברי אגדה. פתח ואמר בדברי אגדה לא הניח לו זה שרצה שיאמר בדברי אגדה. אמר להם אמטול לכם תשל למען הדבר דומה. לאדם שיש לו שתי נשים, אחת ילדה. ואחת זקנה. ילדה מלקטת לו שערות לבנות שיש לו. וזקנה מלקטת לו שערות שחורות שיש לו. נעלף קרנה מכלן ומכלן. ואחר כך אמר להם דבר שיהיה שזה לנשים דהיונו שיהיה בו דברי אגדה והלכה יחד ושניהם יחפלו בזה:

פרק שביעי מרובה דף ע"ד ע"ב

[שמו] מעשה ברי גמליאל שסימא את עין עבדו שהיה שמו עבי. והיה ר' גמליאל שמת שמה גדולה לפי ששכד כפר הי' וסי' מתאזה לשהירו [אלא שהמשחרר שבדו עובר בעשה] מלא לר' יהושע אמר לו אין אתה יודע שטבי עבדו ולא לחירות. אמר לו למה. אמר לו סימתי לו את עינו. אמר לו אין במשפך כלום. כי אין לו עדים [עיי' ברש"י מה שכתב בזה]

[שמה] [דף פ"ו] מעשה נחמיד אחד שהי' לועק מפני כובד כלב ולא הי' יכול להשיב רוחו. ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שימין מן חלב רותח משחרית לשחרית. כיבאו לו עז וקשרו אותה ברנלי המטה וחי' יונק ממנה משחרית לשחרית. לימים נכנסו לו חביריו לבקרו. כיון שראו אותה בעז קשורה ברנלי המטה חזרו לאחוריהם. ואמרו לבטים מזויין צביחו [לפי שבער רועה בשרות אמרים ונחל את הרבים קראו לו גולן] של זה ואנו נכנסין אללו. ישבו ובדקו ולא מלאו בו אלא אומי עון של אותו עז. ואף הוא בעצם מיהמו אמר יודע אני שאין בי עון אלא אותו עון מן הפז שצברתי על דברי חבירי שאמרו שאפור לגדל עז בלרץ ישראל לפי שהם תולעים בשרות אחריים:

[שמו] [דף פ"ב ע"ב] מעשה כשלרו בית השמונאי זה על זה היה הורקוס מצפנים. ואריסטובלוס מבחון [הם היו שני אחים ומריבין על דבר המלוכה] וכל יום היו משלשלים להם אותן שפטים לאלו שבחון מעל החומה דרמין מהרומם הלשכה בקופה לאותן שבחון לקנות תמידין: בעד קופה דיגרים. והיה שם זקן אחר שהיה מכיר בחכמת יוונים. אמר להם כל זמן שהם עוסקין בעבודה אינם נמשרים בידכם למחר שלטנו דיגרון בקופה והטלו להם חזיר. כיון שהגיע לחי החומה נפץ לפרניו בחומה ומדעשה ארץ ישראל ארבע מאות פרסא על ארבע מאות פרסא. באותה שעה אמרו ארור האיש שיגדל חזירים וארור האדם שילמד את בנו חכמת יוונים:

[שנ] [דף פ"ג] מעשה בחשה אחת שנכנסה לאפות פת צביח אחד. היה שם כלב ונבח בה. אמרה לה בחשה אל חירא ממנו כי השייכים שלו נפשו כבר ממנו. אמרה לה בחשה הזאת שנכנסה לאפות שם. קח עובדך והשליך אותה על הקאים בזה שאתה מנחמני שלא יהיה לי פחד ממנו כי כבר מחמת נפקת הכלב מדונשך הולך ממקומו:

פרק עשירי הגזול וטאכיל דף ק"ז

[שנה] מעשה שאמר רב לרב כהנא שיטלה לארץ ישראל מבבל ולא יקשה לר' יוחנן שום קשיא עד שבטע שנים: הלך מבבל לארץ ישראל. אמר ר"ל לר' יוחנן ארי (כלומר אדם גדול) עלה מבבל ויעיין אדוני בישיבה שילמוד מחר. לפחד הושיבוהו בשורה ראשון [כי שבע שורות היו יושבים לפני ר"י זו לפניו עזר] לפני ר' יוחנן, אמר ר' יוחנן איזה דבר הלכה ולא הקשה לו רב כהנא. אחר כך אמר עוד הלכה ולא שאלו גם כן שום קשיא. עד שהשיבו שיטע בשורה החתומה כי כל פעם שאמר ר' יוחנן ולא הושיבו על דבריו לשאלו אותו איזה קשיא לכן הורידו אותו. אמר ר' יוחנן לדיש לריש זה הוא שאמרת לי ארי עלה מבבל. הוא נעשה שועל. לפי שלא שאל אותו מאומה: אמר רב כהנא יבא רעוא שיהי' אלו שבע שורות מתח שבע שנים שהבטחתי לרב בבבל שלא אקשה לכבודו שום שאלה בלימודו. עמד רב כהנא על רגליו ואמר לו יחזור כבודו עוד הפעם בהלכות מה שלמד. התחיל ר' יוחנן ואמר הלכה וקשה לו עליו. אמר הלכה שניה וקשה לו גם כן. עד שבכל שורה ושורה שלמד הלכה שאל לו קשיא אחרת עד שהשיבו ר' יוחנן להיות יושב בשורה הראשונה: ר' יוחנן היה יושב על כרים וכסתות ולקחו מאחוריו כר אחד: אמר הלכה והקשה לו רב כהנא. עד שלקחו מאחוריו כל הכרים והכסתות שהיה יושב עליהם. והשאר יושב על הארץ: ר' יוחנן היה איש זקן וגבות עיניו היו גדולות ומכסים את עיניו. אמר להם הגביהו את גבות עיני כדי שאוכל לראות את רב כהנא. הגביהו את גבות עיניו בכלי של כסף (והכלי נעשים מזד אחד הוא חד ומזד השני הוא רחב כמו סף שמנקין בו הזוהמא מן הארון) וראה שנקרעה שפתו על ידי מכה. סבור שהוא מלמד בו כי על ידי זה נדמה לו שהוא משחק בו. חלש דעתו של ר' יוחנן. ונשפר רב כהנא למחר אמר ר' יוחנן להרבינים ראייתם לזה האיש מבבל האך עשה. אמרו לו

דרכו לעשות כן : נכנס אלל מערה וראה שהיה נחש גדול עושה עולמו כנגלו ומקיף את פי המערה ונותן זכנו לתוך פיו ואין אדם יכול ליכנס . אמר להנחש , נחש נחש פתח פיו ויכנס הרב אלל התלמיד . ולא פתח פיו . אמר יכנס חבר אלל חבר . ולא פתח פיו . יכנס תלמיד אלל הרב פתח לו . התפלל ר' יוחנן עליו וחיה . אמר ר' יוחנן לרב כהנא אם הייתי יודע שדרכך כך להקשות לא הי' לי תלישות דעת . כעת יצוא לדוני אתנו . אמר לו אם תוכל לבקש רחמים עלי שלא אמות עוד אני הולך עמך ואם לא אין אני הולך עמך . הואיל שעבר הזמן ונעשה לי נס לא אלך עוד עמך כי שמה תכופו עלי ואמות עוד פעם אחרת . רק אלך לביתאחי ולא אעמוד עוד אללך כי פן אמות פעם אחרת , ויש אומרים שאמר לו כן הואיל שעבר הזמן וקבלתי לער שיטה לא אקבל עוד פעם אחרת לילך מכהן לסוף הקילו משנתו ושאל לו כל ספיקות שהי' לו והי' רב כהנא מתוך אומס לו . והוה שאמר ר' יוחנן התורה שאמרתי לכם הכל הי' של בני בבב :

[שנב] מעשה שהי' רב כהנא תמיד זריו בתורה ובמצות . כשעלה לארץ ישראל ראה אותו איש אחד בן בריעל ואמר לרב כהנא דרך לעני וצחוק . מאחר שאתה זריו כל כך אמור לי מה קול נשמע כעת בשמים . אמר לו שנגזר דינך נחתם שתמות . וכן היה לו שמת . פגע בו איש אחר וראה אותו אמר לו מה בן מה קול נשמע כעת בשמים . אמר לו נוד דינך נחתם שתמות . וכן הי' לו אמר רב כהנא מה זה שעליתי לארץ ישראל לזכות לקיים מצות ולסוף אני חוטא ואני אהרונ לבני ארץ ישראל . רכן מיד אחר שעליתי לבאן אלך בחזרה רבבך . בא אצל ר' יוחנן ואמר לו ארץ ישראל חשוב עלי כאם אך בכאן מבוינ אותי . בבבל חשוב עלי כאשת אב אך שם מכבדין אותי . ראיזה מקום אלך . אמר לו ידך למקום שמכבדין אותו (זו המעשה העתקתי מהירושלמי מס' ברכות פ"ב הלכה ז' כי ברשיי מס' זו בבא קמא דף קי"ז מובא מעשה זאת בקיצור נמרץ עיין היטב ברשיי) :

מסכת בבא מציעא

פרק שני אלו מציאות דף ל"ג ע"ג

[שנב] מעשה ר' ישמעאל בר' יוסי הלך בדרך פגע בו איש אחר שהי' נושא על עצמו משא שר עצים . הגיח המשא מעליו כרי שיניח מעט . אמר זה האיש רבי ישמעאל בר' יוסי השעינני עלי המשא . אמר לו ר' ישמעאל כמה שונים העצים האלו . אמר לו חצי זוז . נתן לו חצי זוז והפקיר ר' ישמעאל את העצים שהיו הפקר . ראה ר' ישמעאל שזה האיש וזכה בהעצים . נתן לו עוד הפעם חצי זוז והפקיר העצים . אמר ר' ישמעאל דכל העזים כולו הפקרתי העצים . אבל דא לך :

[גמרא] (דף ל"ג) מעשה שהי' רב סהרא שואל שאלה מן רב הונא לענין אגידה אם יש תלמיד שזכנו לרדך לו לפי שהתלמיד טעם שמועות מפני אחרים והוא מנהג לעמדם אם הוא קודם לאביו שילך ויבקש את האגידה . או לא . אמר לו רב הונא שפירא סהרא אני איני לרדך אלך רק אתה לרדך אלי . עד ארבעים שנה הקפידו זה על זה עובר דבר זה ולא נכנסו זה אלל זה . יש רב סהרא ארבעי תעניתים עבדו טעמה שלימות דעת לרב הונא : (מה שהעשה נוכל ללמוד מופר הסכל ח"ך ליחס שלא יפגום בכבודו סבירו ועכ"כ בכבוד תלמיד חכם) :

פרק רביעי חזבה קונה את הכסף דף מ"ט

[שנה] מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו לא ושכור לנו פועלים . הלך ופסק להם מזונות . וכשבא אלל אביו אמר לו בני אפילו אתה נותן להם כסעודת שלמה בשעתו לא ילאת ידי חובתך עמהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב . אלא עד שלא יתחילו במלאכה לא ואמור להם על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד :

[שנא] (דף נ"ט ע"ב) מעשה שהיתה מחלוקת בין ר"א ובין החכמים בענין תנור אחד לענין אם מקבל עומאה או לא . הי' ר"א מטהר וחכמים מטמאין . ובאותו היום השיב ר' אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו ממנו . אמר להם אם הלכה כמותי . אזי חילן זה שנושא עליו פירות חרובין שעומד כאן . הוא יוכיח עם מי הלך . ונעקר תיכף האילן חרוב ממקומו מזה אמה . ויש אומרים ארבעה מאות אמה . אמרו לו אין מביאין ראייה מן חילן חרוב . חזר ר"א ואמר אם הלכה כמותי . אמת המים יוכיחו . חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראייה מאמת המים . חזר ואמר אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו . הטו כותלי בית המדרש ליפול . גער בהם ר' יהושע ואמר להם אם תלמידי חכמים מנלחיס זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם . לא נפלו הכתלים מפני כבודו של ר' יהושע ולא זקפו מפני כבודו של ר"א ועדיין מטוס ועומדים . חזר ר"א ואמר להם . אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו . ילכה בת קול ואמרה מה לכם אלל ר"א שהלכה כמותו בכל מקום . עמד ר' יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא . אין לנו משגיחין בבית קול שכבר כתבת בחורה בזה סיני אחרי רבים להטות . מלא ר' נתן לאליהו אמר לו מה עושה הקב"ה בעת הזאת , אמר לו הוא שמה ואמר נלחוני בני נלחוני בני . אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר ר"א ושרפום . ונמנו עליו ויידוהו . ואמרו מי ילך ויודיע לו את כל זאת . אמר להם ר"ע אני אלך שמה ילך אדם שאינו הגון ויודיע לו ונמלא מהריב את כל העולם כולו . מה עשה ר' עקיבא לבש שחורים ונתעטף שחורי' כמו אכל וישב לפניו ברחוק ד' אמות . אמר לו ר"א עקיבא מה יוס מיומים . אמר לו רבי כמדומה לי שחבריך בדילין ממך . אף הוא קרע את בגדיו וחלץ מנעליו ונשמת וישב על גבי קרקע . זלגו עיניו דמעות . לקה העולי שליש צותי' . שליש בחטים ושליש בשעורים . ויש אומרים אף בלך שבידי אשה נתקלקל ומכה גדולה היתה באותו היום שבכל מקום שנתן ר"א עיניו בו נשרף . ואף ר"ג היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו . אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקת בישראל . נח היס מעשפו אשת ר"א היתה שמה אומא שלום והיא היתה אחותו של ר"ג . מזה המעשה שהי' ואילך לא היתה מניחתו שיפול על פניו לומר תחנה שלא יעניש לר"ג אחיה . כי הוא היה נשיא ועל פיו היתה נעשית מעשה זאת . פעם אחת אירע שטעמה בחשבון החודש כי היא סברה שחודש העבר הי' חסר דהיינו כ"ט ימים וזיום השלשים יהיה ר"ח . ולא יאמרו תחנה . אכל החודש הי' מלא דהיינו שלשים יום . ולא הי' ר"ח רק ביום ל"א . לכן לא היתה שומרתו שלא יאמר תחנה ביום שלשים . ונפל ר"א על פניו לומר תחנה ביום שלשי' ויש אומרי' שזא עני אחד ועמד על הפתח הוליתמה לו להם . וקודם שנכנסה לביתה מלאה לבעלה ר"א שנפל על פניו ואמר תחנה . אמרה לו עמוד ממקומך כי הרגת לאחי ר"ג : ובעת שאמרה כן ילא קול שופר מבית ר"ג שנפטר [כן הי' המנהג ביניהם שנפטר אחד תקעו בשופר לסימן שיש נפטר] אמר לה מגין אתה יודע שאחייך ימות בעת שאני אפול על פני לומר תחנה . אמרה לו כך מקובלני מבית אבא כל השערי' נעעלו חוץ משער אונאה :

[שנ] (דף ס' ע"ב) מעשה בעבד אחד שהיה זקן הלך ונכע את שערותיו של ראשו של הזקן כדי שיהיה נראה כנחור. בא לפני רבא אמר לו קנה אותי לעבד כנעני אמר לו עוב לי לפרנס עניי וישראל וכו' ישמשוני כי כן אמרו במשנה והיו עניים בני ביתך ולמה לריך לי לקנותך שאתה עבד כנעני. בא לפני רבא פסא בר שמואל וקנה אותו לעבד כנעני יום אחד אמר לו רבא פסא ען לי מים לשתות הלך לשאוב מים ונפל עליו המים ונעשה ראשו חקנו לבנים כמו מקודם. לפי שהלכע הלכה לה מהשערות אמר לו העבד ראה שאני יותר זקן מאביך. קרא על עלמו לדיק מלרה חלץ וגו' :

פרק ששי השוכר את האומנין דף פ"ג

[שנח] מעשה ברב בר חנה ששברו לו אלו האכסים הושאין עליהם חבית של יין את החבית שלו. לקח בגדיה מהם עבור שעשה לו סיוק בשבירת החבית. באו אלו אנשי ואמרו זאת לרב, אמר לו רב תן להם בגדיהם : אמר לו וכי כן הוא הדין : אמר לו אין דכתיב [משלי ז'] למען תלך בדרך טובים, נתן להם את בגדיהם אמרו לו אהנו עניים וטרחנו כל היום ואנו רעבים לאכול ואין לנו מה לאכול : אמר לו לך ותן להם שכרי ג"כ. אמר לו וכי כן הוא הדין ליתן להם גם שכרם מאחר ששברו החבית ועשו לי החק. אמר לו כן כתיב [משלי שס] וארחותם. לדיקים תשמור :

פרק שביעי השוכר את הפועלים דף פ"ג ע"ב

[שנע] מעשה בר"א בר שמעון. שגאל להמונה של המלך שחפס גנבים לאסרם במאסר. אמר לו ר"א איך אתה יכול לפסוק אותם להבין תחבולותם, וכי לא גמלו הם כחיות השדה שהם מתחבאים ביום במסתרותיהם דכתיב בהם בו תרמוש כל חייתו יער. ויש אומרי שאתם לו מזה הכתוב דכתיב יארוז במאסר כאריה בסכה : ואפשר אתה לוקח ותופס את הלדיקים ואת הרשעים אתה מניח. אמר זה הממונה לר"א ואיך אפשר כי כן היא פקודת המלך לפסוק ומתירא אני להניח מאחר שאני מואל כס שום לך גניבה. אמר לו ר"א בוא ואלמדך היאך לעשות. אמר לו לך אתה ותכנסם למקום החנויות שמוכרין שם דברי' לאכול ותכנסם בשעה רביעית על היום שזה הזמן הוא לאכול והכל נכנסים בחנויות וסועדין. ואם פראה איש ששמה יין ואוחז הכוס בידו ומתמנס. שאל עליו מה מעשה ידיו יש בו. ואם הוא תלמיד חכם. בודאי עמד בזוקר ללמוד ועיי' הוא יאמר כעת. ואם הוא פועל מסתמא השכים לעמוד לעבודתו בעוד לילה ולכן אפשר הוא עושה עבודה שמוחה חותי נחושת ונרול לעשות מחטים שאין קול הקורנס נשמע בביתו לכן אין לתופסו על זה. ואם הוא איש שאינו תלמיד חכם ולא אומן ותראה אותו שהוא יאן בזוקר. זה האיש הוא גנב כי בלילה הלך לנכוד ולכן כעת הוא יאן. ולזה האיש תקח לתפיסה. וכשמע עלה זאת של ר"א בבית המלך : והועב בעיניהם עלתו אמרו זה הוא שהעולם אומרי' מי שוכל לקרות מכתב ומצין היטב מה שכתוב בו הוא יהיה שליח לעשות מה שכי בו. כמו כן הוא מצין איך לתפוס את הגנבים לכן הוא בעלמא ילך ויבין את תחבולותם ויתפוס אותם : הביאו לר"א בר"א ותפס גנבים והלך עמהם. פגע בו ר' יהושע בן קרחא אמר לו חומץ בן יין (ר"ל רשע בן לדיק) עד מתי אתה מוסר עמו של אליהו לשריגי' אמר לו קוים אני מכלה מן הכרם (הם הרשעים הגנבי') אמר לו יבוא בעל הכרם (זה הקביה) ויכלה את קוליו יום אחד פגע בר' אלעזר כובס אחד וקרא אותו חומץ בן יין. אמר ר"א אם הוא חלוץ כל כך נראי' מזה שהוא רשע : אער להשומרים שהיו עמו לתפוס אותו למאסר. ותפסוהו אחר כך נח דעתו של ר"א הלך אחר השומרים שהוליכו אותו לתפיסה כדי שיפירוק אותו מידם : ולא היה יכול לפרוק אותו קרא ר"א על

על זה הכובס הפסוק שומר פיו ולשונו שומר מלרת נפשו ותלמו לה הכובס עמד ר"א תחת העץ וכי' בוכה כי היה מתירא אפשר בחמי נכרג זה הכובס על ידו אמרו לו רבי אל ירע בעיניך על זה כי הוא וכו' בעלו נערה מאורסה ביו' הכפורי' כיהו ידו על בני מעיו ואמר שיטו בני מעי שיטו : ומה הפסקות שלכם כך כי זה הכובס הייתי סבור שאיש נאמן הוא ולסיף הוא רשע ודלות שלי' שאני יודע שאת רשעי' גמורי'. על אמת כמה וכמה שטוב בני מעי ואפילו שראש שטוב עשה עדיין לא נח דעתו. ואמר להסקות רמה ותולעה שולטת בכל ואפילו שראש שטוב עשה עדיין לא נח דעתו. ואמר להסקות לו משקה המסכר מאוד [הנקרא שלאף גיטראניק] והכניסו אותו לבית של שיש וקרעו את כריסו והיו מוליאין מפניו סלים מלאי' שומן [כי ר"א היה בעל בשר ושמן מאוד] והניחו את השומן הזאת בחודש תמוז ואז שאז השמש בגבורתה ורזו לכפות את יסריה בשומן ויהיה בו פולעי' לראות בו סימן לאחר מיתה אם יסריה נשרו. ולא הי' מסריה בשומן והקשו בעלי הגמרא וכי זה הוא חידוש כל כך שלא מסריה שומנו הלא כל דבר שומן גם כן אינו מסריה וסירלו אמת שכן הוא אשר כל דבר שומן אינו מסריה. והיינו בשומן שאין בו בשר. אבל שומן שיש בו בשר אדומי' והיינו גידיו' או הם מסריהים. וזה הי' בכלן החידוש אפי' שהי' בהשומן גם הגידיו' והבשר על כל זה לא היה מסריה קרא ר"א על עלמו הפסוק אף בשרי ישכון לבטח שלא רמה בו רמה ותולעה [ובאמת היה לריך להיות כן כי גוף הלדיק שהיה תשמיש קדושה ראוי שלא ישלש בו ריימה ותולעה] ואף ר' ישמעאל ברי' יוסי בא לידו מעשה כזאת שהוא היה ממונה של המלך לתפוס גנבי' ולסטים פגע בו אליהו אמר לו עד מתי אתה מוסר עמו של אליהו לכרינה. אמר לו מה אפשר כי כן הוא פקודת המלך. אמר לו לביך ברה למקום אפי' . ואתה ברה למקום לודקיא : כשהיו ר' ישמעאל ברי' יוסי ור' אלעזר ברי' שמעון מדמנו יחד דהיינו שהיו עומדים פנים אל פניו היה נכנס למד בקר בין שניה' מחמת כריסן. לפי שכריסן היה גדול ולא היו נוגעי' בהם השורי'. כי הרבה ריוח הי' ביניהם. אמרה להם מערוניתא' אחת נכרית בניכ' איני שלכ' לפי שאין אתה יכולי' להקטל לגשוחי'. אמרו לה בנן שלהם גדול יותר מבנן שלנו ומתוך שחמות' מרובה על תאומינו בשר שינו נדחקו וכי' עיי' עוד בגמרא :

[סס] (דף פ"ד) מעשה בר' יוחנן שאמר אני נשארתי מאנשי ירושלי' שהיה להם תואר חזיו פני'. מי שרואה לראות את יפיו יבוא כוס של כסף בשילא מבית האומן שהוא להוב ממררה להב האש שבו וימלא אותו גרעינין של רימונים אדומי' ויכובד אותו שפה לפיו סביב של השושנה ארום ויניחהו בין השמש ללל. וזה הוהר ואור שילא ממנו על פני הארץ יהיה זה הזוהר ואור כדוגמת היופי האור של ר' יוחנן. ר' יוחנן היה יושב בפפתה של מקום שהולכי' שם נשים לצבול אמר כשיעלו הנשים מן הצבילה מלי' שיפגעו בו כדי שיהי' להם גם כן גנים נאים כמונו ויכולו ללמוד תורה כמונו. ואמר שאין מתירא מפני עין הרע כי הוא בא מזרע יוסף הלדיק שלא שלע בו עין הרע. יום אחד הלך ר' יוחנן לרחוץ בירדן ראה אותו ריש לקיש וכוהו היה גזון וקפץ להירדן אחריו. אמר לו ר' יוחנן כמה כחך יפה לצבול עול תורה. אמר לו ריש לקיש יופיך ראוי לנשים. אמר לו ר' יוחנן אם אתה תחזור בתשובה ולא תלך עוד בדרך זה אני אתן לך את אחותי שהיא יפה יותר ממני. קיבל עליו ריש לקיש רשע לקיש לחזור ולעבור את הירדן ליקח לו מלבושיו ולא הי' יכול לקפוץ כמו שקפץ בראשונה. כי מאחר שקיבל עליו עול תורה תפש כחו. ולמד עמו ר' יוחנן ועשה אותו שיהי' אדם גדול בתורה. פעם אחת הי' מחלוקת בין החכמים בבית המדרש לענין סבין מאיזה זמן הוא נגמר בתיקונו. שהי' יכול לקבל טומא'. אמר ר' יוחנן לריש לקיש אתה היית לסטים ובקי אתה באתות כלי' אומנות מאיזה זמן הוא נגמר : אמר לו ריש לקיש ומה הועלתו בזה שקבלתי עול תורה כי שם כשהיייתי לסטים היו קורין אותי רבי לפי שהיייתי ראש עליהם. וכן בכלן קורים אותי רבי. אמר לו ר' יוחנן יש לך הנאה שקרבתיך תחת

תחת כפי השכינה . והי' חלישת דעת לר' יוחנן . אחר כך חלה ריש לקיש בל' אשתו
של ריש לקיש [שהיא הייתה אחרתו של ר' יוחנן] לר' יוחנן ובכתה לפיו ואמרה לו עשה
בשביל בניי ובקש רחמים עליו . אמר לה אני אפרנס את יתומך . אמרה לו עשה בשביל
אלמנותיו . אמר לה אני אפרנס אותך : נפטר ר' שמעון בן לקיש והי' ר' יוחנן מלמד
עליו הרבה על השמיטה . לפי שלא הי' מולא תלמיד ותיק כמוהו . אמרו רבנים מי ילך
וידבר על לבו שתיטיב דעתו . ילך ר' אלעזר בן פרט אלל ר' יוחנן לפי שהוא חריף ובקי
בלימודו ויגיד דעתו . הלך וישב לפניו . כל דבר שהי' אומר ר' יוחנן הי' אומר ר' אלעזר בן פרט
למדתי שכן הוא . וזה התנה מסייע לדברך . אמר לורי יוחנן וכי אתה כמו ר"ש בן לקיש
כשהייתי אומר אחת דבר הי' שאל אותי עשרים וארבע קשיות ואני הייתי מתרלס בהרבעה
ועשרים תירוטים . וממילא הלכה נתרוחת ביתר הפלפול . ואתה אומר לי שמלאת גם כן תנא
שאומר כמותי וכי בלא זה אין אני יודע שטוב אמרתי . הלך ר' יוחנן וקרא את בגדיו ובכה
ואמר איה אתה ר"ש בן לקיש איה אתה ר"ש בן לקיש . והיה לועק כל כך עד שנעקרה
דעתו ממנו ושפתיו . בקשו רבנים רחמים עליו ונסתלק ועלתה נפשו השמימה בעתה :
[שם] מעשה ברי' אלעזר ברי' שמעון מאחר שהרג אללו הנכבי' (כחבר לעיל באת ש"ס)
עדיין לא נה דעתו מלבקש רחמים ומחילה ביסורין שמה חטא באחד מן הלויקים
והרגם בהם לכן קיבל עליו יסורי' כדי שיקבל היסורי' בעול' הזה עבדו . וכן הי' לו .
והיסורים באלו עד שכליו היו מקפלין תחתיו במשכבו ששים לביים היינו כסאות שיוכל
לשכב עליהם . ובבוקר היו מושכין ולוקחין ממשכבו מתחתיו ששים עריבות מלאות דם
ורטיה טוב מן הסחון נקטע' ממנו . ובכל יום הי' אשתו שמה עליו ששים מיני מאכלים
שעושין מן הארץ ואכל אות' והיה בריא מהם ולא הייתה אשתו מנחתו לילך לבית המדרש
כדי שלא ידחוק לו הרבנים במקו' מושבם כי הוא היה איש הלז מהמת היסורים . ובערב
אמר להיסורי' אחי ורעי בואו עלי . ובבוקר אמר להם אחי ורעי לכו לכם לפי שהיה עסוק
בדברי תורי' תמיד בביתו . יום אחד שמעה אשתו שהוא אומר כן להיסורי' אמרה לו
כעת אחי רוא' שאתה בעלמך מביא עליך היסורי' האלו . אם כן אתה מכלה את כל הממון
שיש לי מבית אבי על לורך הרפואות עבודך . וגם כל הבגדי' נכלים ברקבון עיי'. מרדה
בוכלכה לבית אביה אירע שירדו אליו היורדי' בחניות ימים ורלה הספי' לשקוע בים
התפללו להשיי'ת ואתו גולדי' זכרים . והם אין הלכה כמו שאמרתי תהי' נקבה אחת ביניהם .
ויצאה שאלו לר' אלעזר ששים עבדים שהיו אחוים בידיהם ששים כיסים עם מעות ליתן לו
ועשו לו ששים מיני מאכלים שיאכל אות'. יום אחד אמרה אשתו לבתולך וראה מה אביך
עושה כעת . באתה אללו . אמר ר"א לבתו לך ותאמר לאמך עושר שיש לי גדול משלכם .
אכל ושתה והיה בריא בגופו . ילך לבית המדרש הביאו לפניו ששים מיני דמים של השיס
לראות אם הם עטורי' או לא . וטיהר את כל הדמים . כדי שיוכלו להזקק לבעליהן בלא
עבלה . והיו הרבנים מרננים אחריו ואמרו וכי אפשר שיהיו כל אללו הדמים עטורי' ולא ימלא
בהים אשה אחת שיהי' דמה עמא אמר להם ר"א . אם הלכה כמותי יתעברו הנשים ההמה
ובולן בלילה ויהי' הנולדי' זכרים . והם אין הלכה כמו שאמרתי תהי' נקבה אחת ביניהם .
היו כול' זכרי' . וקראו הילדים על שמו אלעזר . וכשנפטר ר"א אמר לאשתו יודע אני שהרבנים
האלו הם כועסים עלי' (לפי שחפס גנבים והם היו קרובי' להם) לכן לא יתעסקו בי כהוגן
על כן הניחתי בעלייתי ולא תירא ממני א"ר שמואל בר' נחמני סיפרה לי אמו של ר' יוחנן
שסיפר לה אשתו של ר"א ברי' שמעון . אשר לא פחות משמונה עשר שני' ולא יותר משנים
ועשרי' שנה הייתה משכיבתו על העלי' . וכשעליתי לפצמים על העלי' לעיין בעשרותיו . והם
הי' שער אחד נשמע ונעקר מתקומו הלך מאותו המקו' דם . יום אחד ראיתי תולעת שילא
מאנו . היה לי חלישת דעת מה . כי יראתי שלא יהי' בו עוד תולעים ויסקיח וירקוב . בא
אלי בחלום ואמר לי אל תירא בעדי כי לא אהי' חלילה מתולעת . אך זה התולעת שראית בי
הי' לי עיי' . כי פעם אחת שמעתי שהיו מבזים לתלמיד חכם אחד ולא הייתי מנחה בידו .
על מה הוא מבזה אותו . כמו שהיה ראוי לי למחות בידו . לכן בא לי העושה הזה שילא
התולעת

התולעת מן ארזי כשכחו שני אנשי' לרון היו עימדי' על הפסח זה הי' טוען את טענותיו
זה הי' טוען את טענותיו . וילא קול מן העלי' ואמר איש פלוגי אתה חייב . ואיש פלוגי
אתה זכאי . יום אחד הייתה אשתו מתקוטעת עם שכי' אחת . אמר לה שכינתה אתה תהי' כמו
בעלך ששוכב בעלי' ולא יתן לקבורי' . אמרו רבנים אם נודע לבריות שאינו חי ולא נקבר . אין
זה כבודו . לכן נקבור אותו כמנהג העול' . יש אומרים רשבי' נרא' להם בחלוי' ואמר להם
פרידה אחת [ר"ל גזל] יש לי בנייכי ואין אתם רואי' להביא אללי' [כי רשבי' הי' אביו
של ר"א] הלכו הרבני' להתעסק עמו ולא היתנו להם השכני' ממקו' הנקרא עכבור שהיה
סמוך לעירו שיקברו אותו . כי כל אלו השני' שהי' ר"א שוכב על העלי' לא עלה חיה רעה
לעיר' כי זכותו הגין עליה' . יום אחד ערב יוה"כ היו העלי' ערודי' בהכנת סעודה
לעולמי' יוה"כ . הלכו הרבנים ולקחו אותו מן העלי' ושלחו אותו למקום שנקרא בי בירי
[הוא שם כפר קרוב לשם] והביאו אותו אל המערי' שהי' מונח שם אביו . מלאו נחש
אחת שהייתה מקיפה את המערה כמו בלגל ונכנסה אלל פיה אמרו לה נחש נחש פתח פיך
ותרחיזי ונכך מעל פיך כדי ליתן מקו' שיכנס בן אלל אביו : ופתחה להם ' [שם]
[דף פ"ד ע"ג] מעשה אחר שנפטר ר"א ברי' שלח רבי לדרב באשתו ששנאה לו .
שלחה לו כלי ששחמם בו קודם ושחמם בו חול . ובאחר ישראל אומר' המשל הזה
תדמינו ג"כ במקום זה . בתמי' שלח רבי אללה הגם שבתור' הי' גדול ממני . אבל במעשים
עובים מי הי' גדול ממני . שלחה לו אש הי' גדול בתורי' יותר ממך אביו יודע . אבל במעשים
עובים אחי יודע שהוא הי' גדול ממך לפי שקיבל יסורים על עצמו . ובתורה היקף היה
גדול : כי כשהיו יושבי' רשבי' אביו של רבי ור' יהושע בן קרחה על ספסלי' וישבו לפניהם
ר' אלעזר ברי' שמעון ורבי של החרץ והיו שואלים להם קשיות והיו מתרלס' . אמרו הרבנים
של בהמ"ד שהיו יושבים על הספסלי' וכי אהבנו מימי' אנו שותים והם יושבי' על הארץ .
ואתם מבקשי' לאבדה הימני . שמה תשלט בו עין הרע . הורידו לרבי משם . אמר להם
ר' יהושע בן קרחה מי שיש לו אב יחי' [היינו רבי שיש לו אביו ורבי רשבי' ורבי שאין לו אב
ימות [לפי שהי' או רשבי' נפטר] בתמי' . הורידו גם את ר"א ברי' . הי' חלישת דעת לר"א
ברי' אמר אשתו חשבתון לרבי כמותי . עד יום הזה כשהי' רבי אומר דבר הי' ר"א ברי' ש
מסייע לו כדבריו . וממעשה הזאת ואילך כשאמר רבי לו יש לי להשיב על דבר זה . אמר לו
ר"א ברי' כך וכך יש לך להשיב . וחו היא תשובתך . וכעת הקפת אותי תשובות חבילות
שאין בהם ממש וחלש דעתו של רבי . בא רבי ואמר זאת לאביו ר' שמעון בן גמליאל . אמר לו
אביו רשבי' . בני אל ירע בעיניך זאת לפי שהוא ארי בן ארי . ואתה ארי בן שועל :

[שם] [דף פ"ה] מעשה ברבי כשרא' שהועילו היסורים לר"א ברי' שמעון שלא שלפה בו
רמה [כחבר לעיל באת ש"ס] אמר יסורים חביבים הם . קיבל עליו יסורי' שלש
עשרה שנים . ששה שנים היה לו חולי שהי' לו אבן במקום השתן . ושבעה שנים הי' לו
חולי שבתן הפה . שומר הסופי' שלו הי' עשיר גדול יותר משבור מלכה . לפי שהי' לו הרבה
מספוא ותכן הנרקב מן הסוכים שעלה מספרם עד למעלי' כשהי' נותן מספוא לבהמות
הי' הולך קולם למרחוק שלשה פרסאות . והי' הוא מתכוין ונתן לאכול לבהמות בשעה שרבי
נכנס לבית הכסא . כדי שלא ישמע קול של רבי שהיה לועק מהמת היסורים . כי כן הוא
הדרך בשעה שנותני' לבהמות לאכול הם לועקי' . ויהי' קול' חזק ולא ישמע את קול רבי
מתחת יסוריו . וכל זה לא הועיל לו כי הי' קול של רבי הלך וגדל יותר מקולם עד שהיו
בעלי הספינות שמעו לקולו . ואחרי אללו היסורי' שהי' לרבי גדול ומורא מאוד . היו היסורים
של ר"א ברי' עוד יותר גדולי' מיסוריו של רבי לפי שהיסורי' של ר"א ברי' בלא לו מאהבה
וכן מאהבה הלכו להם . אמנם יסורי' של רבי בלא לו עיי' מעשה ועיי' מעשה הלכו ממנו .
עיי' מעשה בלא לו היסורי' . כי פעם אחת הוליכו עגל אחד לשחיט' והלך העגל והחביא
ראשו תחת כנפי כסות של רבי והי' בוכ' לפניו כאומר רבי הילוני נא מידם . אמר רבי
לבעל

למען לך כי לך נולדת. אמרו נשמים הואיל שלא הי' מרסם על העגל לכן יצאו עליו יסורין וע"י מעשה שלכו יסורים נעשו. כי יום אחד הי'ה מפנה של רבי עכנאס את הניח והיו פועלין עם הניח בני חולדה והי'ה מכבדה וזרקת אותה לפוך. אמר רבי אליה שנת להם דכתיב ורחמי על כל מעשיו. אמרו נשמים הואיל שהוא מרסם על הנריות לכן נרסם גם עליו. כל הנשים שפי' לר"א יקורי' לא מה אים בלא זמנא. וכל הנשים שהיו לרבי יקורים לא הולדו העולם למער. והנס שלא ירד האער אעפ"כ הי' האדמה להם. כשהיו מוקרין מן הערוגה לטון אדם הי'ה פגועא שפי' הלטון נה עלאה מים [עיי' עוד לעיל מענין יקורי' על רבי צמאי כלאים פי' אות ק"ג. ופרסם נה פרסם ל"ג]:

[מסד] מעשה שהי' רבי נודען לנקום שהי' מס ר"א בר"ס. אמר להם רבי ים בן לאמו לדיק. אמרו לו ים לו בן. וכל זונה שנשכרת לאים אחר צעד פני זונים. שוכרתו צעד ארבעה זונים. הניחו אותו לרבי. ומסד רבי אותו שיקראו לו רבי כדי שיקנא וישים על לבו תלמוד תורה. ועסקו לר"ש בן איסי בן לקוניא אחיו של אמו שילמד עמו תורה. כל יום ויום הי' אומר זה סגן אני רוסה לילך לעירי. אמר לו מה זה הלל קראו לך חכס. ונגד של זמנא פרסו עליך וגם רבי קראו לך ואתה אומר שאמה רוסה לילך לעירך. אמר להם הרביי נשעו שנתנו שמי ענים זאת ולא אשאל עוד לילך לעירי. כשגדל זה סגן ישו צעמינתא דרבי. שמע רבי לקולו. אמר רבי קול זה דועה לקול של ר"א בר' שמעון. אמרו לרבי צאמה הוא בנו של ר"א בר' שמעון. קרא עליו רבי הפסוק פרי לדיק עץ סייס ולוקס כפסום חכס. פרי לדיק עץ סייס זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון. ולוקס כפסום חכס זה ר"ש בן איסי בן לקוניא. כשנפטר זה סגן [היינו נכד ר"ש] שכינסוהו לעצרה של אביו. היה נחש קניז פתח שמערה ולא יכלו ליכנס בה. אמרו להנסת נחש פתח סין ויכנס בן אלל אביו. לא סתמה להם כסגורים העם לומר שהם גדול עזא. יתמה בה קול ואמרה לא מפני שהם גדול עזא רק זה היה בלער מערה [שנכנסוהו ר"א בר' צנו"ג ור"א בר' צנו"ג] וזה לא היה בלער מערה:

[מסס] מעשה שחזקו רבי לנקום של ר' פרסון. אמר רבי להם אס ים בן לאותו לדיק ר' פרסון שהי' רגיל לומר כשנשעו אקנר את בני. אמרו לו בן אין לו. בן צמ ים לו. וכל זונה שנשכרת נשמים שוכרתו בלרנא. הניחו אותו לפני רבי. אמר לו רבי אס חסורו כשנשעו אז אני כותן לך בחי לאשה חזר עדרכיו. ים אומרים שנשאה וגירשה וים אומרים שלא נשאה כלל כדי שלא יאמרו בשביל זו חזר זה:

[מסו] מעשה בר' זירא כשעלה תבבל לארץ ישראל הי' יושב והפענה עמה מעניתיים שהי' נשכס עמו תלמוד בבלי כדי שלא יערידוהו בליעודו. והפענה עמה מעניתיים אחרים שלא הי' חולה ר' אלעזר על השיניים ונפלין עליו דברים של הליבור. והפענה עמה מעניתיים אחרים שלא יסלבו בו אור של גיהנם. כל שלמים יום היה צודק נשאו דסייט שהביק החנור וישב בתוכה ולא שלט בו האש יום אחד נחמו בו רבנים עיניהם וכסרף טוקיו וקראו לו קטינא סרין שקיה [ר"ל שהי' אים קטן בקומה וכסרפו טוקיו]:

[מסז] מעשה בר' קטינא שקיה עניין מערות של הרבנים כדי שלא יבטלו הכסנים לעבוד עליהם ושלא תארע תקלה ע"י לדיקים. כשנא לניין מערה של ר' חייא נעלמה המערה עמנו. ולא הי' יכול למלאה את עקומו. הי' לו תלישת דבת. אמר רבנ"ש וכי לא סלפתי תורה כמותו. יתמה בה קול ואמרה לו תורה כמותו נלפלה. תורה כמותו לא רננה לאחרים:

[מסח] מעשה בר' טינאל ור' טייא אס אירע עם שהיו מתקוטטים יחד. אמר ר' טינאל לר' טייא עמדי אמה מתקוטט. כי אס מס וטלוס התורה נשחכס מישראל אני עוזרים מתוך מלפולי. אמר ר' טייא לר' טינאל עמדי אמה מתקוטט מעשיתי לתורה שלא נשחכס מישראל. וזה מעשיתי. כי הלכתי ורעתי זרעוני פתח וקולע אני עמנו רשות ומכבודות ואני לך לנייס ופאכיל אני את נשרס ליתומים. ונחמק אני בצערוותיהם קלפיים וכותנ אני טמסס פומעי תורה ואני עולה עמיר לעיר שאין עם מלאדי טינקות. ולומד אני עם

עם טמסס טינקות נחמסס פומעי תורה לכל אחד ואחד ספרו. ולומד אני לטסה ילדים טסה פדרי טטה וואמרי להם נעת סזאם שלא אהי' נכפן אלליכס וקודס שאנזא בחזרה אליכס. למדו זה עם זה פקראות ולמדו זה לזה את סדרו. ועשייתי לתורה שלא נשחכס מישראל. וזה שאמר רבי גדולי' מעשה טייא. אמר לו בנו ר"ש חסילו מתך הוא גדול. אמר לו בן הוא אמר ר' יצמעהל בר' יוסי לרבי וכי מעשיו גדולים יותר מהמעשיו מעשה אני. אמר לו מס וטלוס לא תאמר כזאת מישראל שהוא גדול פאנדק:

[מסס] מעשה שאמר ר' זירא אצט ראיתי בחלומי את ר' יוסי בר' ר' טינאל אמרתי לו אלל מי אמה יושב ציטינה של מעלה. אמר לי אלל ר' יוחנן. ור' יושקן אלל מי יושב. הוא יושב אלל ר' ינאי. ור' ינאי יושב אלל ר' טינאל. ור' טינאל יושב אלל ר' טייא. אמרתי לו ר' יוחנן אלל ר' טייא למה אינו יושב. אמר לי ר' יוסי בר' טינאל נמקוס טיטולות אס פורסין ולפיד אס צוערת הכי יכול לבוא עם בר כפחא [ר"ל בן פחים שאינו יכול לסבול מום האם ולולות כמו הפחים עצמו טרגיל בכך. כלומר אשל הוא על ר' יוחנן שאין בו כס לעמוד במחלת ר' טייא שהוא יותר גדול ערי יוחנן]:

[מסע] מעשה שאמר רב חמדה ספיסר לו אחד פהרנבים וטמו הוא רב טינאל בר סוקאס שאמר שרלה לאחד פהרנבים שהי' אליהו ז"ל רגיל להיות אללו והי' עיניו סלו צבוקר הי' פאיריס והי' ימות ונערב הי' עיניו דומות כחילו נשרפות באור. אמרתי לו מה זה צעיניך. אמר לי כי פעם אחת אמר לאלהיו ז"ל שיראם לו הרבנים האין הם עולים לישיבה של מעלה. אמר לו אליהו בכל הרבנים יכול אמה לראות. אלל בכסא של ר' טייא לא תראה בה. אמר לו ומנין אדע מי הוא ר' טייא שאהי' זסיר שלא להסתכל בכסאו. אמר לו אליהו זה הקימן ימי' לך. אמר לו ויננין אדע מי הוא ר' טייא שפארות של זמנא ונשאה רוליס לעלות לישיב' של מעלה. אזי מלאכים מנעלים אותם לישיבה של מעלה. אלל לר' טייא אין המלאכים מעלים אותו רק צעת שרולה לעלות הוא עולה מדעתו. ולא יכלתי להסתפק וראיתי בכסא של ר' טייא. ובאו שני יטולות של אש והכו אותי על העיניים. ועבור זה נעשיתי קומא למער הלך והשתטח על המערה של ר' טייא ואמר לו אני לומד החוקפתא סקיור אדוני לטסה סדריים וגם הצרייתות טעסס אדוני אני לומד אותם ונחפשא על העינים:

[מסע] מעשה שהי' אליהו רגיל להיות צמטינתא של רבי. יום אחד הי' ראש פודס ונחפשב אליהו ולא בא. וכשנא אמר רבי אליו מה טעם עיכב כבודו ולא בא. אמר לו שלא הי' לי פנאי כי הלכתי להעמיד לאנרסס אביו מתקומו וליתן לו גימ לרחון ידיו. ונטל ידיו והתפלל ואח"כ השכנתי לנקומו בחזרה. וכן עשיתי ככה ליתק. וכן ליעקב. אמר לו רבי ולמה אינו מעמידים כולם כאתה צפעס אחר. ולא הי' לדיק לטעות כל כך. אמר לו אליהו אס הם יעמדו להתפלל כולם כאחד צפעס אמת. אזי ירבו כמפלה ויביאו את מעשית בלא זמנו. לכן אין יתקן לי רשות להעמידן יחד. אמר לו רבי אס ים דוגמתן צעוה"ז שהי' ספלתם נשמעת. אמר לו ים ר' טייא ונביו. בזר רבי הענית סירד הגסס והעמיד לר' טייא ולבניו שיעמדו לפני העמוד להסתכל אמר משיב הרוח והי' רוח נושכ. אמר ומוריד הגסס וירד הגסס. כשהגיע לומר משיב רגשו סעולם והפתיים רלו לחיות ולעמוד מתקדס. אמרו נשמים מי הוא זה שמגלה קודות צעוה"ז אשר ספלת ר' טייא ונביו נתקבלו כמו ספלת ספלות. אמרו אליהו גילה זאת. הביאו לאלהיו והכו אותו שטים מלקות צעוה"ז של אש. בא אליהו ונדמה להם כמו דוב של אש. ככנס צינייס והטריד את סתפלה שהיו מתפללי:

[מסע] [דף פ"ו] מעשה צעמואל ישינאה שהי' רוסא של רבי. פעם אחת הי' לרבי באב עינים. אמר לו אתן לך סס צתוך העין ותתפשא. אמר לו רבי איני יכול. אמר לו אמתח לך בז העין סס אחר. אמר לו איני יכול. הי' נותן איה סס צתוך קיה סלול ונתן זאת סתח פראשומי. ונקע כח חזק הסס יהולך דרך עלס בגוללתו ומחו עד עיניו. ונתפשא רבי. והי' רבי מלסטר וטרח ונחמסק לתומכו לפי שסכס בקי הי' כל כך. אלל לא הי' אז עת סכוסר שהי'ה טעסס נכרפת. או שלא הי' אז הסכמי' כאספי'. אמר לו שמואל ישינאה אל ילער רבי על זה כי סכני ראיתי ספר של אדם הרפשוון פהרסאו הקביה דור

דור וסופריו. דור דור ודורסיו. דור דור וסכניו. ופי' כמו צדוק שמואל יסניאס ימי נקדס
כסס. ולא כני. ורפואה של רבי יצוא על ידו. רבי ורז נחן סוף מטנה רב אשר ורזניא סוף
הכאם (עיין ברכ"י היעב):

[שענ] מעשה ספיפר רב כהנא ספיפר לו רב חמא בר ברתיה דחמא. אשר רבה בר נחמני
מת מחמת אומת מלכות. שהלשינו עליו אלל הקיסר. ואמרו לו יש איש אחד ביהודים
שהוא מבטל שנים עשר אלף אנשים מישראל שני חדשים בשנה. היינו חודש אחד בקיץ והוא
ניסן. וחודש אחד בחורף והוא תשרי שכם נקבלין לו בשני חדשים האלו לשמוע דרשות של
פסח ושל חגים וכשמבקשין שלוחי המלך לגבות מס גולגולת של כל חודש וחודש אזי אינם
נמלאים צבתיים. שלח המלך שליח אחריהם ולא מלא אותם וצרת משם והלך צהרם מקומות
עד שהגיע לפומבדיתא. ואירע מקרה שזה השליח של המלך שחפשו וביקשו ה' נ"ב צבא
האכסניא שהי' רבה בר נחמני עמון סס. קרבו לפניהם של השליח של המלך שלחן והשקוטו
שני כוסות ולקחו את השלחן מלפניהם ונתעסק פניהם לאחוריו (כי השדים מקפידין ומזיקין למי
ששותה זוגות אבל בני הבית לא נחכונו לזה צותנס ב' כוסות) אמרו בני האכסניא לרבה
בר נחמני מה נטשה לו כי הוא שליח של המלך. אמר להם קרבו השלחן לפניהם ותתנו לו
לשתות עוד כוס אחד ולא יהי' עוד זוגות ואח"כ תקחו השלחן מלפניהם ויתרפא. עשו לו כן
ונתרפא. אמר יודע אני שזה האיש אשר אני מבקשו יש במקום הזה כי הוא חכם גדול
בדלוי הוא לזה לטעות לי רפואה. דאס לא כן מאין ידעו מיד לטעות לי כן חפש וצדק
אחריו ומלאו אמר לו זה השליח אני אלך מכאן בזהרה להמלך. אס ירלו להרוג אותי עבד
שלא הבאתי אותך למלכות אקבל עליו המיתה ולא אגלה איה אמה עמון. אבל אס ירלו
לייסרני ביסורי עבד שלא הבאתי לך. אזי אגלה מקומך. לקח את רבה בר נחמני ונטשו
בתיסיס וסגר הדלת מלפניהם. ביקש רבה בר נחמני תפלה ונטשה לו גם ונשבר החומה וצרת
משם והלך למקום אגמא. וישב את עולמו על גבע דקל קוף. ולמד סס. שמע שיש מחלוקת
במתיבתא דרקייעא לענין אס יש לאחד צהרת לבנה ואח"כ ולמה ציה הצהרת שער לבן. אזי
הארס יהי' עמא. ואס השער לבן הי' בגופו קודם שהי' לו הצהרת. אזי הוא טהור. אבל אס
הוא ספק איזה הי' קודם או הצהרת או השער לבן. הקב"ה אמר שהוא טהור. וכל מתיבתא
דרקייעא אמרו שהוא טמא. אמרו מי יוכיח ואמר עס מי הלך אמרו רבה בר נחמני יוכיח.
דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעי אני יחיד באהלות. ושלחו שליח אחריו ולא הי' יכול
מלאך המות לגשת אליו. כי לא הי' פוסק פיו מללמוד תורה. בחוך כך התחיל לנשכ הרוח
ונשמע קול גדול מן הרוח בין הקנים סבור גדוד של פרישי שמחפשי אחריו בלו. אמר
רביש"ע מוטב לי שאמות על ידך ולא אהי' נמסר בידו של מלכות. שתק ונפטר וקודם שנפטר
שאלו ממנו שהאלה אס הוא טהור. אמר טהור הוא. ויתת בת קול ואמרה אשריך רבה בר
נחמני שנוסף טהור וילאת נשמחך צהור. נפל פיתקא [כתב] מן השמי' בפומבדיתא. שהוא
הי' סס צראש ישיבה. רבה בר נחמני נתבקש בשיבה של מעלה. ולא אביי וכל הרביים להתעסק
עמו ולא ידעו באיזה מקום נפטר ומונה סס. הלכו למקום אגמא ראו פריס עושין עליו
לל צכנפיהס. אמרו בודאי במקום הזה מונה. הלכו לשם ומלאוהו וספדוהו שלשה ימים ושלשה
לילות. ונפל פיתקא מן השמים כל הפורס ממנו יהי' בנדוי. ספדוהו שבעה ימים נפל פיתקא
מן השמים לבו לבתוכס. לשלוס. וזה היום שנפטר רבה בר נחמני הי' רוח סערה גדול והגביה
הרוח את טייעא אחד שהי' רוכב על הגמל מלך אחד של הסהר פסא וזשליך אותו אלל לר
השני של הסהר אמר זה פטייעא מה זה. אמרו לו כי נפטר רבה בר נחמני. אמר לפניהם
רביש"ע כל הטולס כולו שלך הוא ורבה בר נחמני שלך הוא. אתה אוסבו של רבה. ורבה אוסב
שלך. למה אתה מחריב את העולם מיד נקטו הוסיף של הרוח סערה שהי' לו :

(שער) מעשה ב' שמעון בן חלפתא שהי' בעל בשות יום אחד הי' דו חס מאור.
היי עורה ויושב על גובה ההר. אמר לבתו בתי הימי עלי במנימא כדי
שיהי' כי קר מאור ואני אתן לך אגורות של נרד. ונתתן כך התחיל דוח לנשב עליה.
אמר כמה אגורות של נרד לבעליי שכי רוח זה. הוא הקביה שהשיב רוחו עלי [מה]
המעשה

המעשה נוכל לרמוד איך שהקביה ממלא שאלות של עושי רצונו ועושה כפי חפצם
ורצונם מיד]:

פרק תשיעי המקבל שדה מחבירו דף קיד

[שעה] מעשה שמצא רבה בר אבוא לאמיהו שהי' עומד בבית הקברות של גוים.
אמר לו וכי אדוני אינו כהן [כי אליהו הוא מנחם הכהן] אם כן מה
הוא עושה בבית הקברות כי כהן אסור לעמוד במקום זה. אמר לו אליהו וכי לא
למד כבודו סדר מהרות דתניא רשב"י אומר קבריהם של עכו"ם אינם מטמאין. אמר
לו רבה בר אבוא אני אפי' בארבעה סדרי משניות כגון מועד נשים. נזיקין. קדושים.
שהם נוהגין גם בעת הזה אין אני בקי בהם. ומכ"ש בשני סדריים אחרים שהם זרעים
וטהרות שאינם נוהגין בחוף. לארץ בודאי אין אני בקי בהם. אמר לו אליהו ולמה
אין אחת בקי בדם. אמר לו כי עניות גרם לי. לקחו אליהו והכניסו לגן עדן אמר
לו הפשט בגדיך ולקוט מארו העלים. לקט ולקח אלו העלים. כשיצא שמע קול
שאומר מי אכל עולמם בעולם הזה כמו רבה בר אבוא. כשמעו זאת השליך העלים
סבגדיו. ואפילו הכי הביאו לבגדו ופחט אותו ונכחט ריח מתוך העלים לתוך טבית
זקטמה מלית. את הריח הטוב וקא רצה ליהנות מזה. ומכר הטבית בעד שנים עשר
אלף דינרים. וחזק המעות לחתניו :

מסכת בבא בתרא

פרק ראשון השותפין שרצו לעשות מחיצה דף ג' ע"ב

[שענ] מעשה בהורדוס שהי' עבד של בית השמונאי ונתן עיניו בתינוקת אחת. יום
אחד שמע בת קול שאמר כל עבד שימרוד כעת יצליח. עמד והרג
לכל השרים ושייר רק לתינוקת אחת. וכשראתה התינוקת הזאת שהוא רוצה לישא
אותה. עלתה על העליה והגביהתה אך קנדה. ואמרה כל מי שיבוא ויאמר שהוא מבית
השמונאי עבד הוא [כי הורדוס הרג לכל זרעו והוא הי' עבד ומלך תחתיהם רכן כולם
הם עבדים] כי לא נשאר בהם רק תינוקת אחת [ועל עצמה אמרה כן]. ונפדה מן
העלי' לארץ. טמנה בדבש שבעה שנים. יש אומרים שבא עליה כדי לעשות נחת
רוח ליציה"ה. יש אומרים שבא בא עכיה רק עבור זה טמנה כדי שיצא שם שלקח
בת מלכה. אמר הורדוס מי דורש הפסוק מקרב אחיך תשים עקביך מלך. מסתמא הרבני
דורשים כן. לכן אהרונ אותם. עמד והרג לכל הרבנים [עי' בתוס' מה שכתבו בזה]
והניח רק לבבא בן בוטא כדי ליקח עצת מאתו בעת שיצטרך. ורק עור של שרץ
שנקרא אנקה ששערותיו הם קשין כמחצין. ועשה מן עורו הזה עמרה ונתנו סביב
עיניו של בבא בן בוטא. ועייז ששערותיו קשין כמחצין נעשה בבא בן בוטא פומא.
יום אחד בא הורדוס וישב לפני בבא בן בוטא והוא לא הי' מכיר אותו והוא הורדוס
אמר לו הורדוס ראה אדוני זה העבד הרע מה עשה שהרג לכל הרבנים והשרים.
אמר לו בבא בן בוטא מה אעשה לו. אמר לו הורדוס קלל אותו [לפי שהוא הי'
עבד ומדת העבד הוא בקללה דכתיב אהו כנען עבד עבדים יהי' לאחיו וכו'ן שהרבני
חשבו אותו לעבד ואינו ראוי להיות מלך הי' חושש לקללתם והרגם. לכן בא לנסות
לבבא בן בוטא. מה שיאמר הוא טהרשיא] אמר לו כתיב גם במדק' מלך אל תקלל.
אמר לו הורדוס הרי הוא אינו מלך. לכן תוכל לקלל אותו. אמר אפי' בדבריך שאינו
מלך רק הוא עושר אסור לקלל לו דכתיב ובהרדי משכבך אל תקלל עשיר. ואפילו
לא יהי' רק נשיא ג"כ אסור לקלל אותו דכתיב ונשיא בעמך לא תאור. אמר לו
הורדוס כל זה נאמר אם עושה מעשה עמך. אבל זה אינו עושה מעשה עמך לכן
מוחר לך לקללו אמר לו מחירא אני ספנו מן ישמע שקללתו אותו. אמר לו הורדוס
כעת

כעת אין שום איש בינינו שישמע שאתה מקלל אותו. ולמה אתה מתיירא. אמר לו כתיב כי עוף השמים יולך את הקול. כיון שראה שלא הועיל מאומה בזה שרצה לנסות אותו. אמר לו אני בעצמי הורדוס שיושב רפניך. ואם הייתי יודע שאתם הרבנים נוהגים כל כך בצניעות לא הייתי הורגם. כעת מה תקנה יש לי. אמר לו אתה היית מכבה אור של עולם ירך ויעסק באורו של עולם. ויבנה את הבהמ"ק. ויש אומרים שכן אמר לו. הוא סימא עינו של עולם ירך ויתעסק בעינו של עולם אמר לו הורדוס מתיירא אני מן המלכות של רומיים [שהיו כפוסים להם] אמר לו שרש שליח וילך שנה אחת ויעבד בדרך שנה אחת ואח"כ ירך בחזרה שנה אחת. ובתוך השנים האלו תסתור הבנין ותבנה הבנין. עשה כן שלחו לו אם עדיין לא סתרת הבנין אל תסתור. ואם סתרת אל תבנה. ואם סתרת ובנית. עבד רע אחר שעושה איזה דבר אזי הוא נוטל רשות. אם אתה מתנאה בכלי מרחמתך שיש לך דהיינו שהרגת בית אדוניך. הלא ספר יוחסין שלך יש בידינו וירעננו שאתה עבד. ואין אתה לא מלך ולא בן מלך. ואתה הורדוס נעשית בן חורין מאל"ך. ולא אחר עשה לך חפשי. אמרו מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מעולם כי בנאו באבנים של שיש ירוק ולבן. ויש אומרים באבנים צבעים כמו מראה חול והיינו שיש בצבעים שונים. והגית האבנים זה על זה והוציא אבן אחת שיוצא את השורה כחוף והאבן השני הניח שיכנס מעט בשורה לפנים. כדי שיוכלו לקבל את הסיד בין אבן לאבן. ורצה לצפות אותו בזהב. אמרו הרבנים אליו הנח כן. כי כך הוא יותר נאה שנראה כמו גלי הים שהם נעים ונדים והעין מתעששת בראייתן:

[שעז] (דף ס' ע"א) מעשה רבני שפתח האוצרות בשנת רעבון אמר יכנסו בעלי מקרא. בעלי משנה. בעלי גמרא. בעלי הלכה. בעלי הגדה. אבל עמי הארץ אז יכנסו. דחק ר' יונתן בן עמרם ונכנס. אמר לו רבי פרנסני. אמר לו רבי קרית. אמר לו לא. אמר לו שנית אמר לא. אמר רבי א"כ שאין בך תורה כמה אפרנסך. אמר לו פרנסני ככלב וכעורב [לפי שהם הקב"ה עליהם שהכלב מונותיו מועטין לפיכך שוהא אכירתו במעיו שלשת ימים ועורב הוא אכזרי על בניו והקב"ה מומין להם יתושין מתוך צואתם ואוכלין. רש"י והתוס' פירשו לכן אמר ככלב וכעורב. דכתיב לבהמה לחמה לבני עורב וכו'. בהמ"ה בנימטריא כר"ב. והמהרש"א כתב לכן אמר כן לפי שבתיבה היו אסורים לשמש לפי שהעולם שרוי בצער. והעורב והכלב שמשו בתיבה ולא צערו עצמן. ואעפ"כ פרנסן נח. גם אתה אל תחוש מזה ותפרנסני] נתן לו פרנסה: אחר שיצא ה' רבי יושב והי' מצטער אמר אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ. אמר לפניו ר"ש בר רבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות מכבוד תורה מימיו. בדקן אחריו ומצאו שכן הוא. אמר רבי יכנסו כל האנשים. ורבי שלא רצה שתחלה ליתן לעמי הארצים הולך למעמו. כי הוא אמר אין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ. כמו שהי' מעשה שהיו צריכים לעשות עטרה למלך [וערוך פירש שנגב גזר המלך אמר המלך הואיל ופישעו היהודים בשמירת העיר ישלמו דמי הנזר] והיו אנשים מטבריה צריכים לעשות העטרה והוא כי עליהם השליך הדבר. באו אלו עמי הארצים לפני רבי ואמרו לו יתנו גם הרבנים מעות לנו שנוכח לעשות העטרה. אמר להם הרבנים לא יתנו. אמרו לו איך נברח מכאן. אמר להם רבי ברחו. וברחו חצי העיר. מחל להם המלך דמי החצי וסילקה מעריהם. באו אלו חצי אנשים שנשארו בעיר לפני רבי ואמרו לו יעזרו ויסייעו לנו גם הרבנים לזה אמר להם לא. אמרו לו בורחים אנחנו מכאן. אמר להם ברחו כולם. ולא נשאר שם רק כובס אחד. השליכו על זה הכובס שהוא יתן דמי העטרה. וברח גם זה הכובס ונבקע הכתר כדומר שלא הי' מי שישלם. אמר רבי ראיתם שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ:

[שעז] (דף י" ע"ב) מעשה ברי יוחנן בן זכאי שראה בחלומו במוצאי יום הכפורים שבני

שבני אחותו יצטרכו לפסוד בשנה זו שבע מאות דינרים הקך וכפה אותם בדברים כל השנה וגבה מהם צדקה. ונשאר עוד אצלם שבעה עשר דינרים שלא גבה מהם מן הסך שבעה מאות דינרים וזה הי' בערב ראש השנה. כשהגיע ערב יוה"כ שלחו מן הקיסר ולקח אותם אמר להם ר' יוחנן בן זכאי אז תיראו שתפסידו יותר מעות. רק שיש לי עוד אצליכם שבעה עשר דינרים זה יקח הקיסר. אמרו לו מנין אתה יודע את כל זאת. אמר להם כי כן ראיתי בחלומי אמרו לו ולמה לא אמרת לנו מתחילה שכך חלמת והיינו נותנין הכל. אמר להם כי אמרתי שלא נלגות לכם כדי שתעשו המצוה רשמה [עין מד"ר פרשת בהר פרשה ל"ד בסגנון אחר]:

[שעט] מעשה שהי' רבספא עולה על הסולם וחלק את רגליו ורצה ליפול. הי' לו חלישות דעת אמר אם הייתי נופל כעת הייתי דומה כאילו עשיתי דבר כמו אנשים אשר אני שונא אותם. דהיינו שהם מחללים שבת ועובדים ע"ז כי מי שנתייב סקילה או הוא נופל מן הגג או הי' דורסתו שדומה לסקילה אמר לו ר' חייא בר רב מדפתי שמא עני בא לידך ולא פרנסתו. כי כל המעלים עיניו מצדקה כאילו עובד ע"ז. לכן אירע לך זאת:

[שפ] (דף י"א ע"א) מעשה שבאתה אשה אחת ועמדה לפני בנימין הצדיק בשנת רעבון אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה (פי' סנופה) אין בקופה של צדקה כדום. והוא הי' ממונה על קופה של צדקה. אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים. עמד ופרנסה משלו. רימים חלה בנימין הצדיק ונטה למות. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו מיד קרעו לו גזר דינו והוסיפו לו על שנותיו שתים ועשרים שנים: [מעשה במונבו המלך שבזבו אוצרותיו. מכוואר לעיל מס' סאה פ"א אות ט"ז]:

פרק שלישי חזקת הבתים דף כ"ח ע"א

[שפא] מעשה בר' בנאה שהי' מציין את המערות של הרבנים כדי שידעו הכהנים שיש כאן ציון ולא ירכו שמה [והקשו התוס' והא אין קברי כותיים מטמאים באהל משום דאין קרוים אדם. ותרצו דאברהם נקרא אדם דכתיב האדם הגדול. וכן אדה"ר ולהכי אין למעטם מקרא דאדם] ולפי שר' בנאה הי' אדם גדול וחשוב רכן ניתן לו רשות ליכנס במערת צדיקים. אבל לאדם אחר לא ניתן רשות. והיה נכנס במערה ומורד מדת ארכו מבפנים. ואח"כ מורד מבחוץ כנגדו ועושה שם ציון דהיינו שנותן שם סיד שיכירו מקום טומאה כשבא למערה של אברהם אבינו*) מצא דאליעזר עבד אברהם עומד לפני פתח המערה [ואליעזר הוא אחד מו' צדיקים שהם

(* צוה"ק אימא ח"ך ידע אברהם איה אדה"ר טעון סימאום לקנות סס העוקס. וח"ל צפ' סיי דף קכ"ז ע"א. ר' יהודה אבר אברהם ידע צפסיא בערתא סינעאל ולביה ורעוטיה טעון סוס צנין דמקדמת דלא עאל למען. ומנא לאדם ומהו טעירין טען. ומנא סוס ידע דלינון סוו. אלא מנא דיוקניא ואסתכל ואסתפת ליה חר פתחא דגתחא דעדן טען והסוה דיוקנא דאדם סוס קאים לביה. ומא חזי כל עאל דאסתכל דיוקנא דאדם לא אסתזיב לעלמין מנתיח צנין דהא צעעתא דבר נס אסתלק בעלגא חגי ליה לאדם וצפסוה זענא עית אכל אברהם אסתכל ציה ומנא דיוקניא ואסתקייס ומנא סהורא דהסייר צעעתא ומד סרגא דליק. כדן מליב אברהם דיוקיה צפסוה אחר ולביה ורעוטיה סוס תדיר צעעתא. עכ"ל סקדוס. עוד אימא סס דף קכ"ה ע"א תא חזי כד עאל אברהם צעעתא נקדעיתא מנא טען נהורא ואסתמי עטרא קני' ואסתגלי ליה טיין קניין. אהסי אסתלק אדם דיוקניא ומנא ליה לאברהם ומיך [פי' טענא] וניה סוס ידע אברהם דמתן סוס זעין לאסתכל אחר ליה חית

שהם חיים ולא מתו. וזה שעמד על פתח המערה. כדי שלא יכנסו לשם איש שאינו הגון. מהרש"א [אמר לו ר' בנאה מה עושה כעת אברהם. אמר לו הוא שוכב בין זרועותיה של שרה והיא מעיינת לו בראשו] אחי הנעים אל תכהל ברוחך להרהר בזה כי יש בזה סוד גדול למאמינים בתה"ק. אמר לו ר' בנאה לך ואמיר לו שבנאה עומד על הפתח. ותן לו רשות ליכנס. אמר אברהם יכנס ואין כאן חוצפה בזה שאני שוכב בין זרועותיה כי הוא יודע שהיצי"ר אינו בעולם שאני בו: לכן אין אנתנו צריכים לנהוג בצניעות לפניו. נכנס ר' בנאה וראה מדת ארכה ויצא ואח"כ ציין מבחוי. כשבא למערה של אדה"ר יצתה בת קול ואמרה לו נסתכרת בדמות דיוקני [היינו בדמות יעקב שהי' בדמות של אדה"ר] אבל בדמות דיוקני עצמה אל תסתכל דכתיב בו כי בצלם אלהים ברא אותו [הגם שכמה אנשים ראו לאדה"ר בחייו. אך אפשר דלא הותר להסתכל בדיוקנה עצמה אלא לדורו בחייו. אבל במותו אמר. מהרש"א] אמר ר' בנאה אך זה הקול. והרי אני צריך לציין המערה ולכן צריך אני למדוד מקדם מכפנים. אמרה הקול אליו כמו שמדת המערה מבחוי שהאבות שוכנים שם. כך מדת האנשים שאדם שוכב שם. ולפי דעת מי שאמר שהיו שני בתים זה למעלה מזה. אמרה הקול כך אליו כמדת מערה עליונה כך מדת מערה התחתונה: איך בנאה הסתכלתי בשני עקבי של אדה"ר והאירו כמו שני גלגלי חמה. כל העולם לפני שרה דומים כמו קוף בפני אדם. ואדם בפני שכינה דומה כקוף לפני בני אדם: [שפ"ב] מעשה במכשף אחד שהיה חופר קברי מתים להפשיט בגדיהם. כשבא למערה שר רב טובי בר מתנה. תפסו בוקנו. בא אביו שהי' אוהבו של זה המכשף הנכרי ואמר לו אבקש מאת אדוני שיניח לו. הניח לו. לשנה האחרת הלך עוד זה המכשף לשם ועשה ג"כ כך ותפסו בוקנו בא ג"כ אביו אליו לפי"ס עבדו שיניח אותו ולא רצה להניח לו. עד שהביאו מספרים וגזרו את זקנו: [שפ"ג] מעשה באדם שהי' מצווה קודם מותו ומחלק את נכסיו לבניו. אמר להם הבית עם עפר יתנו לבני אחד. והחבית עם עצמות לבני השני. וחבית עם מוכין לבני השלישי. ואמר כל זה בדרך חכמה שלא יבינו שהוא עשיר ובעל נכסים (*) וכא היו יודעים מה אמר להם. באו לפני ר' בנאה. אמר להם ר' בנאה אם יש לכם נכסים. אמרו לו כן. אמר להם א"כ זה הוא שאמר חבית עם עפר. אמר להם

ליה אברהם צענו וניך קוקטרא קעיר אית הכא [פי' אהל קסור יש כאן ר"ל קבר שלי עוכן זה וקסור אני להיות עמכם]. אל קצ"ה טעירי הכא ומסהוא זמנא עד סתמא אני טמון כקליסת העשב הטמון בקרקע עד שבאת לכאן נכאן ואילך הא קיומא לי ולעלמא הוה גניך. צעט טנכסו אברהם וסרה למערה לא ראו אדם ומוה לקבלם כי אמרו ומה לנו צנוטת נחמט טענכרו על עלינו יתכרך צען סדעת טוב ורע. ועתה הוה יומר צנוטת נחמט נענשים טובים טנכס. עיי"ש צאר היטב:

(*) המהרש"א כתב על זה. ק"ק למאן דאמר בנסהדרין דאין אדם עשוי שלא להצניע צעטת מיתתו. ועוד קשה אם אמר כן שלא יבינו העדים הסומעים לואח"כ אם גם צניו לא יבינו ולא ידעו לחלוק. ואם חשב דע"י הסכמים יבינו הדבר. א"כ מהו יומר יתפרכס הדבר צנ"ד סהוא עשיר. ויש לפרש טעמא כן שאם יעמוד יחזור בכל לואתו כדין סכינא מצע ולא ידעו גם הנשים מה ליה ליה ומה ליה. וכדי שלא יהי' קנאה צנייהם שאפשר שמלק"י יהי' טובה מחלק הנה לחנינו. או אפשר לפרש כדי שלא יטערו צנייתו רמז להם כי העו"ס? כולו הוא עולם הספק. אך יש בזה סתירה. ואמר לאחד חביתא דעפרא כי הכל הולך אל העפר. וחביתא דגרימי. כי כל צער ורס יכלה ולא יאמר רק העולם לזמן הסתייה שאח"כ עולם אחד טנקרא נכסא. וחביתא דאורזי. כי צנדי ומלבושי האדם יכלו והנפתקתי יתו עשוין עמוכיך אשר לזמן הסתייה אמרו שיעמדו סריקיס צלבושים כללו יש אהם מוכין לארונם צנדים אשר הריקנו ודו"ק.

להם אם נשאר ממנו בהמות. אמרו לו אין. אמר להם זה כוונתו במה שאמר חבית עם עצמות לרמז על הבהמות שיש בהם עצמות. ושאל להם אם נשאר להם מיני בגדים. אמרו לו אין. אמר להם זה הוא כוונתו במה שאמר חבית עם מוכין לבני אחד דהיינו הבגדים שהן עשוין ממוכין שייכים לו:

[שפ"ד] מעשה באיש אחד ששמע שאמרה אשתו דבתה למה אין אתה עושה דבר האסור בצנעה. ולא כפרהסיא. אנכי יש לי עשרה בנים ואין לי מאביך רק בן אחד כשנפטר זה האיש צוה לפני מותו ואמר כל נכסים שלי תתנו לבן אחד. ולא ידעו לאיזה בן מהם סבור. באו לפני ר' בנאה אמר להם לכו והכו הכאות על קבר של אביכם עד שיעמוד ויגלה לכם לאיזה בן סבור [והוא התכוין לנסותם כי אותן שהם עזי פנים הם ילכו ויכו על קברו] הלכו כולם עד קברו ואמנם זה שהי' באמת בנו לא הלך. וכשראה ר' בנאה שהוא לא הלך אמר להם כוונתו הית' ליתן לזה הבן כל נכסיו כי הוא באמת בנו (*) הלכו אל המלך והרשינו עליו ואמרו יש איש אחד ביהודים שמוציא ממון מן אנשים בלא עדים ובחנם ולא דבר הביאו לר' בנאה להמלך ונתנו אותו לבית המאמר. הלכה אשתו שר ר' בנאה לצעוק אל המלך בלשון חכמה כדי שלא יבינו הם רק אם בעדה ר' בנאה יגדה מה שהיא צועקת. ואמרה לבית אנשי המלך עבד ה' לי וחחכו את ראשו והפשיטו את עורו ואכלו את בשרו ובעורו שואבין הם מים. והם משקים מים בעורו לבני הישיבה ולא נתנו לי מעות בעד זה. ולא נתנו לי גם שכרו ולא ידעו ולא הבינו מה שהיא צועקת ואומרת. אמרו יביאו להחכם של היהודים והוא יאמר ויבין מה כוונתה בזה. קראו לר' בנאה אמר להם היא אמרה לכם דבר של עור. וזה כוונתה אשר תיש אחד היה די וגולוהו מסני ושחטוהו ואכלו הבשר וסן העור עשו המת ושואבין בו מים ושותין בו. אמרו בית אנשי המלך אם הוא חכם כל כך ישב על דלתות השער וידין דינים ומשפטים [ע' צנ"י ע"ה סלמא כמו צנ"י קן ולל העתקתי כי אינו נוגע לדבר המעשה]:

[שפ"ה] מעשה ברי' ינאי שהי' לו אילן שנטה לרשות הרבים והיה שם אים אחד שהיה לו ג"כ אילן שנטה לרשי"ר בלו בני אנטים שהיו דרים ברשות הרבים ומיחו בו סיקוף את הענפים הנטוים לרשי"ר כי הענפים מניקין להגמל ורוכזו. בל זה האיש לפני ר' ינאי לדון. אמר לו ר' ינאי לך מלתי כעת וצוה למתן אלי [כי הוא ידע שיש לו ג"כ אילן כזה ורצה שיתקן מקודם את שלו]. בליה סלה לקאן את הענפים מן אילן שלו שנטוים לרשי"ר, למחר בל לפניו. אמר לו לך וקאון את הענפים המניקין לרשות הרבים, אמר לו והרי גם אדוני יש לו אילן כזה שנטוים נטוים לרשות הרבים אמר לו לך ראה את מהאילן שלי נקאן כבר ענפיו שנטו לרשי"ר, אזי גם אתה תקאון את הענפים. ואם אילן שלי עדיין לא נקאן גם אתה לא תקאון

(*) בספר חסידים סימן רל"ב איתא. מעשה צרכ סעדיה בן יוסף החכם באתר שהלך למדינת הים עם עבדו והוליך עמו ממון גדול ואשמו היתה מצוברת. לימים מת האדון והניח כל הממון. והלך העבד והחזיק בנכסיו ויאמר העבד אני צנו. כשגדל הבן שהולידה שמע שמת אביו, הלך למצוה נכסיו. שהחזיק בהם העבד. ונתחמן צנודלי הדור והי' ירא הבן לפחות פיו פן יסרגוהו ונתאכסן צנית רב סעדיה והניח לפניו לאכול ולא אכל עד ששם לפניו אלו הדברים. נתן לו עטל לדבר אל המלך וכן עשה. שלח המלך אחר רב סעדיה לדון דין זה. וזוה רב סעדיה להקצי דם זה בספל אחד, ודם זה בספל אחד ולקח עטל של אביו הבן והניחו בספל העבד ולא נבלע הדם. ולקח העטל ודם אותו בספל הבן ונבלע הדם בעטל כי הוא גוף אחד. ולקח רב סעדיה ממון וצנ"י לבנו צנ"י [מהו המעשה נלמוד שראוי לבן שיחשב ביום מיתת אביו: וכתב שם בס"ל אולמי כפירושו. שזה המעשה אירע צימי שלמה המלך עליו השלום]:

הקולץ . וזה שלא היה ר' ינאי קולץ את הענפים מתחלה רק כעת , לפי שסבור שיש
נחת רוח לבני רשות הרבים שיוצאי כלל ענפיו אך כעת שראה שאין נוח להם ליום
לקולץ את הענפים . וזה שלא אמר לו תיכף שיקולץ מקודם את שלו ואח"כ יקולץ הוא
לפי שאמרו החכמים שקוד' יקטע ויסיר ממנו את המעוות ואח"כ יתקן ויקטע לאחרים :

פרק חמישי המוכר את הספינה דף ע"ג

אמר המלקט העיר . אחי הקורא הנעים אל יבהל רוחך בראותך הדברים האלו להרע
לאחריהם כי יש בהם סודות נוראות ונסגרות אמנם אין המקרא יולא מירי פשוטו
ואני בתומי הולך להעתיק הדברים שיהיה יד הכלל מממשמין בו . ותורה הוא וללמוד
לדין ולרפתי בין מאמר למאמר דברי קודש של המהרש"א למען נוכל לרעת ולהבין רמו
דרמו :

[שפ"ו] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה שספרו לו אלו אנשים שהולכים על הימים זה
הגל שרואה לטובע להספינה נראה כמו אש לבנה נראה [ומלאך מיוק
הוא] והנחנו מכיס אותו במקלות שחקוק עליה שם אחי"ה אשר אחי"ה י"ה ה' לבאות
אמן אמן סלה : ומיד הוא נח מזעפו [הכוונה בזה כי רשע נקרא גל להיות האדם
בכנע מלפניו בהכנעת ראש ויורדי הים הם היורדין בגלות שהדמיון בגלות כמו ספינה
המטורפת בים , והגלים עברו עליו וזה הכוונה הגל היינו הרשע שכלל דור ודור שבה
להכניע הספינה היינו ישראל המטורפין בגלות כמו הספינה המטורפת בים : ומה
שראה כמו אש לבנה . הכוונה על הראש והשן של מעלה של אותו אומה : ומה
שאמר שהכו אותו במקלות שחקוק השמות וכו' . כי אין לנו להשען רק על אצבע
שבשמים . וזה ה"ו הגל הראשון שערב עלינו היינו פרעה שאמר ה"ו אחי"ה אשר
אחי"ה . שהבניות להם אחיה עמכם בלרה זו ואשר אחיה עמכם בכל לרה , וזה י"ה
הוא השם אשר עמנו בגלות כמ"ש כי יד על כס י"ה שאין השם של ואין הכסף שלם
עד לעוה"ב וי' לבאות הוא השם הגואל עמל לרה כמה שכתוב גואלנו ה' לבאות
מהרש"א] :

[שפ"ז] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה שסיפרו לו אלו אנשים שהולכים על הימים שיש
בין גל לגל שלש מאות פרסאות ושעמם קולו של חבירו כל כך מרחוק .
ונובה של הגל הוא שלש מאות פרסה . פעם אחת הלכנו בדרך והגביה אותנו גל יותר
מכפי שהוא גבוה בעלמנו והשליכנו למעלה עד לרקיע עד שראינו מקום ששוכן שם כוכב
קטן שבקטנים והי' נראה המקום כמו בית זרע ארבעי' כור של חרדל שהוא לריך יותר
ריות מכל שאר זרעים . ואם היה מגביה אותנו עוד יותר מלמעלה היינו נשרפים ממות
הכוכב . וגל אחד הגביה קולו לגל חבירו [אפשר הם המלאכים עליה' הם נתנו הקול]
ואמרה לה חברתי וכי הנחת דבר בעולם שלא שפעתו [ואבוא אני ואחרוב אותו מפני עון הדור .
סבור שילא חוץ לשפת הים ושטף את העול] ואבוא אני ואחרוב אותו מפני עון הדור .
אמר הגל לחבירו אל וראה את גבורת אדונך שאפילו כמלא רוחב החוט איני יכול ללכת
חוץ מן החול דכתיב אשר שמתו חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו . [הכוונה בזה
בין גל לגל . היינו בין לרה לרה . וכל רשע שתנגלל על ישראל עד בוא שני אחריו
באן שיטורו כפי מזלו ששיעור מזל ל' יום שהוא ג' מאות פרסה . ומה שאמר רוח של
הגל ג' מאות פרסה . רמו למלכות הרביעי שיש לו ג"כ מזל בשמים וממכה מלכותם
הרבה מכל הגלויות . ומה שאמרו אם היה מגביה אותנו עוד יותר היינו נשרפים מחומו .
הכוונה בזה שחלילה היונו כלים בגלות , כמ"ש בחורבן בית שני שלא היו רולין להיות
בכנע ולהיות עבדים ע"י נחרב אבל בהיותנו אח"כ בכנע לעשו כמו שאמר יעקב
אבינו . וכמו שהיה מתחמי ישראל שרלו להיות בכנעים לטיטוס ובה היה להם הלל
מועטת בגלותו זה המר ומה שאמרו שגל אחד הגביה קולו לגל חבירו . הכוונה בזה

כמו שאין גל אחד למד מן הראשון כך הרשעים אין למדים משלפניהם וזכאים כל אחד
ואחד בדורו ללכות ולשטוף העולם וישראל . ומה שאמרו אל וראה את גבורת אדונך וכו' .
הכוונה בזה שמלכו גבורתו של הקב"ה שמליל זה א' בין שבעים זכאים . וזה שאמרו
שאינו יכול ללכת חוץ מן החול . ר"ל כי הלדיקים נמשלו לחול וחס המגינים ומליץ את
הדור . מהרש"א] :

[שפ"ח] מעשה שאמר רבה בר בר חנה הראו לי שד ששמו הורמיו בר לילתא [מ'
רש"י שגרם הורמיו ב"ו ולא הורמיו ב"ו] שהיה רץ על שיני החומה של
מחוזא ורץ גם רוכב אחד לפי תומו על סוסים מתחמיו ולא היה יכול זה השד להגיע
כי הוא היה רץ ביותר . פעם אחת היו מניחין על הפרדות אוסף ועמדו הפרדות על
שני גשרים של הכנר הנקרא רוגג והיו רחוקים זה מזה והיה השד מדלג מפרדה זו
לפרדה זו . ואחז בידו שני כוסות מלאים יין והיה מריק שניהם יחד מכוס זה לכוס זה
בעת שהיה מדלג ולא היה נשך מן יין אפילו טפה אחת . ואע"פ שהיה אותו היום
רוח סערה שהיו עולין יורדי הים בלילות עד לז' השמים ויורדים עד שהומות מכת הרוח
אפ"כ לא נפלה טפה לארץ . ושמע זאת המלך של השדים מה שעשה והרר אותו לפי
שאין דרכו של שד לבראות לבני אדם והוא היה מגלה סודם לבני אדם : ויש אומרים
מלך ממש הרב אותו שהיה ירא שלא ישול מלכותו . כי זה השד היה מאר' שבה על
שדה וביה דר בין האנשי' [הכוונה בזה , כי השטן הוא הילי"ר הוא מלאך המות
כידוע מחז"ל . והורמיו הוא מגודל של שטן ומתחלה הוא מתגרה ביותר טובי' הי"ט
באומה הישראלית להטעותם . וזה שאמר שרץ על שיני החומה . כי חומה רמו על
התורה או על כנסת ישראל . וזה שהיה רץ על שיני החומה היינו במקו' שאינה חזקה
כל כך כי יסוד החומה היא יסוד חזקה והיינו או חורה . שהיה מתגרה בדי'ם בדבר
שאין בו מעט מפורש כמו שפטח ופרה אדומה שהאומות והשטן מונין עליה' או שהיה
מתגרה בכנסת ישראל היינו בבני אדם שאי' חזקי' הרבה באמונה . ומה שאמר שרוכב
אחד רץ על סוס הוא רמו על לדיקי' ישראל שרלו במאות הקב"ה כסוסים הללו זה
שאמר שלא היה יכול השד להגיע . היינו שלא היה יכול להתעות את ישראל כי המצות
והתורה מגינין עליה' שלא ישלש בהם יכה"ר וכיון שלא היה יכול להתגרות בהם הלך
להתגרות באומות העול' . והיינו על הפרידות שהם רמו על המלכויות שהיו מושלים
ומתגרות זו בזו ע"י השטן . ומה שאמר שהיה מדלג מזו לזו . היינו להתגרות זה בזה
ולפעמים ינלא זה . ולפעמי' זה . ומה שאמר שאחז בידו כוסות יין . רמו לכוס הפרעלה
שישתו האומות לעתיד ויהיו כלין לימות המשיח . ומה שאמר שלא נפלה טפה לארץ .
רמו על כליון ופורענות גמורה שיבוא עליהן . שלא ישר בהם כלום . ומה שאמר
ששמע להמלך זאת . היינו מלך השמים מה שהוא מתגרה בלדיקים להטעותן ולא יוכל
להם והרג להם השטן היינו היל"ר שלא ישלש עוד בהם . מהרש"א] :

[שפ"ט] מעשה שאמר רבה בר בר חנה הראו לי ראש בן יום אחד שגדל באותו היום
[כן לפי פירוש הרש"ב אמנם החוס' גרס שם . עופר של ראש הבר]
זה הראש הוא מלוי על שפת הים , והיה הראש גדול כמו הר תבור . והר תבור היה
גדול ארבעי' פרסה . ואורך ממך לוארו היה שלשה פרסה . ומקום הנחת ראשו כששוכב
על הקרקע היה אורך פרסה וחלי' העיל' הראש רעו להיורד וסמך הלך מראשו לפי שעה
עד שרעי' ה' נתמסם מפני המי' מעט מעט והלך המי' כבדאשונה : [הכוונה בזה
שאמר ראש בן יום . הוא רמו על יהושע הנמשל לרא' דכתיב וקרני ראש קרניו .
זה שאמר בן יום . כי בתחלת מלכותו נתגדל לכבוד ל"א מלכיו ולנחם בקרניו ומה
שאמר ואורך לוארו ג' פרסה רמו על חיל ישראל שהיו ג' פרסה על ג' פרסה . או
על ירושלים הנקרא לואר דכתיב בישעיה עד לואר יגיעו . ומה שאמר שהעיל רפי'
וכי

כו' הוא רמז לנס הנאמר ביושע והי' כנוח כפות רגלי הסהי' נושאי ארון ה' ארון כל
כל הארץ צמי הירדן מי הירדן יכרתון . מהרש"א :

[שג] (דף ע"ג ע"ב) מעשה שאמר רבה בר בר חנה . הראו לי זה הפרדע שהיה גדול
כל כך כמו סכר הנקראת אקרא דהגרונות . ואקרא
דהגרונות היה גדול שהיה בה ששים בתים . בא נחש אחד ובלע את הפרדע בא עורב
נקבה ובלע ליה הנחש . ועלה וישב על עקב אחד מן האילן כדרך העופות שיושבי על
ענפי האילן בוא וראה כמה גדול כח של אילן זה . אמר רב פפא בר שמואל אם לא
שהייתי שם לא הייתי מאמין בזה . [הכוונה בזה] . לפרדע רמז על מלכות יוונים וע"ש
הכמת יוונים נקרא לפרד"ע . ומה שאמר שהיה ששים בתים ע"ש הכתוב ששים המה
מלכות והוא מלכות אלכסנדרוס מוקדון . ומה שאמר שבא דג ובלעה . רמז למלכות
שבטתה מלכות יון ומוקדון . ומה שאמר נחש . הוא רמז לנחש הקדמוני ועל שכתבו
עמו שהחריבו בהמק"ד וכתוב כי המת מנינים יינם . ומה שאמר שבא עורב נקבה .
רמז על ישמעאל שהוא מלך אמו הגר . ומה שאמר שישב על אילן . רמז על
אברהם אבינו שנקרא אילנא דחיי מהרש"א :

[שג] מעשה שאמר רבה בר בר חנה פעם אחת הייתי הולך בספינה וראיתי זה הדג
שכנס בחוריו שרץ קטן [והוא נקרא כלבת שאימתו מופלת על לויטן]
ומה הדג ודחוקו המי' והשליך אותו ליבשה כדרך הים שאינו קובל דבר מה . ונחרב
ממנו ששים כרכים לפי שהמי' השליכו עליה' ושבין כול' שהיה גדול כל כך . ובעוד
שהיה זה הדג לח . אכלו ממנו ששי' כרכים . והאחר' שהיה רחוקי' משש מלחו ממנו
ששים כרכי' וכשאוהו למקומו . ומן עין אחת שלו לקחו שמן שלש מאות חביות . וכשחורנו
במקוי' הזה אחר שני' עשר חודש . ראינו שהיו מבקעי' מן העלמות שלו ועשו כמו אל
ישבו בה לבנות את הכרכים שהפיל אות' מתחלה . [הכוונה בזה שרמזו על המן הרשע
שהפיל גורל על החדשי' עד מול אדר שהוא מול דגים , שרנה לבלוע ישראל כגון הזה
ומה שאמר שרחוקו המי' ליבשה . רמז למרדכי כי ע"י תפלתו נדחה המן מגדולתו עד
שעשה כלה . ומה שאמר שנחרב ממנו ששי' כרכי' . רמז על חיל עש ומדינה הדר'י'
עליו . ומה שאמר שאכלו מן הדג ששי' כרכי' . רמז ליהודי' שנקצו נקצת
במבוקי' נפשה . ושלל' בזה . ומה שאמרו שמגלגל אחת לקחו שמן וכו' . רמז שנתן
שיחו בחד גלגל המזלות למלוא ישראל מול רע שהוא אדר אבל נהפך המול ההוא
שמלוא ממנו שלש מאות חביות שמן רמז על ריבוי השמחה אשר באדר . ליהודי' היתה
פורה שאון ושמחה . ומה שאמר שאחר י"ב חדשי' חזרו למקוי' הזה וכו' הכוונה כי בכל
שנה בגרמנו שנעשה גם זה ישראל קימו וקיבלו עליהם בכל שנה לבנות אלו המקומות
שרנה זה הרשע להחריב שישמחו בהם בכל שנה ושה , מהרש"א :

[שג] מעשה שאמר רבה בר בר חנה פעם אחת היינו הולכין בספינה וראינו זה הדג
שהיה חול נקבץ על גבו והיה לומח עליו עשבי' וסובר'י' היינו שזה הוא
מקוי' יבשה כמו איי הים ועלינו עליו ואפינו ובשלנו עליו . וכשהיה האש מתחמם עליו
מתהפך הוא , ואם לא היה לנו תיפק ספינה ליטב עליה היינו נעבעי' בים [הכוונה בזה
כי ימי הגלות דומים להולך בספינה . ואנו נאלוין בספינה המפורשת בים שהיא גילולת
במשלה וברחמי' . ומה שאמר שראש לזה הדג רמז לחדש אדר מול דגים . כי פניו לימי
הצפון שעברו ואחריו לימות החמה ימי ניסן ימי הגאולה . והדמיון למלכות מדי
שכחו ישראל בגלות , ולמה לנו זה המול שהוא סניך לגאולה היינו ניסן . ומה שאמרו
בשננו שהוא יבשה , רמז שאין גלות : ומה שאמרו ששלו עליו ואפו ובשלו . רמז
שנתערבו ישראל בין הגויים כאלו אינן בגלות והטו מסעודתו של אחשורוש . ומה
שאמרו

שאמרו וכשהיה חם להדג נתהפך וכו' . רמז כי ימי ניסן חם על אדר . ונתהפך לחמה
עזה עד שנתחייבו ישראל כלייה בו חלילה . ומה שאמרו אם לא היה להם תיפק ספינה
וכו' . הינו לשוב לספינה ר"ל לגלות ולשוב תשובה שלימה כמו שעשו מרדכי וסיעתו היו
חלילה עובדים בים הגלות . מהרש"א :

[שג] מעשה שאמר רבה בר בר חנה פעם אחת היינו הולכי' בספינה והיתה הספינה
הולכת בין ספיני' לספיני' שהיה ספיני' של דג אחד לדר הראש ואחד לדר
הגב והיתה הולכת כך שלשה ימים ושלשה לילות . והיה הדג הולך בעמידה נגד הרוח .
ואנחנו היינו הולכים למטה כמו שהרוח הולך (כי המי' של הים אינן נובעין . רק ע"י
הרוח הם הולכין) ואם תראה לומר שהספינה לא היתה מהלכת מהר . לא תאמר כן .
כי אמר רב דימי שהיתה הולכת מהר כמו שמחממין קומקום של מים חמים . שגדול
כמו ששים פרסה , וכשאל' אחד היה יורה בתך ובקשת על שפת הים לארץ ראינו שהספינה
היתה הולכת קודם שבא החץ : ואמר רב אשי זה הדג היה דג קטן מהדג'י' שיש בים
שיש לו שני ספיני' אבל שאר דגים שבים אין להם רק ספיני' אחד באמצע הגב :
[הכוונה בזה ג"כ כזכר לעיל . והיינו מה שאמרו שהולכת בין ספיני' לספיני' ר"ל
שהספינה היתה הולכת בגלות בימי המן במול אדר שהוא דג' . וזה שנקט בין ספיני' וכו'
רמז אם להאביד הספינה ולהכרית ח"ו . אם להגלל ישראל ולהכרית עמלק וזרעו .
ומה שאמר שהלכה הספינה ג' ימים וכו' . רמז להכתוב אל תאכלו ואל תשתו ג' ימים
לילה ויום . ומה שאמר שהדג הלך בעמידה , והם היו למטה , רמז להמן שעלה
למעלה או : ואנחנו צירידה ולבסוף נתלה המן על העץ ומרדכי ניגל . מהרש"א :

[שג] מעשה שאמר רבה בר בר חנה פעם אחת היינו הולכים בספינה ראיתי לזה הליפור
שהיה עומד במים עד קרסולו וראשו מגיע לשמים . אמרו שאין כאן
מים עמוקי' לפי שלא עמד במים רק עד קרסולו . וראינו לילך להמים לקרר את
עלמינו מחמת החום . ילאת בת קול ואמר לנו לא תרדו לכאן כי כפל גרון של בעל
אומן חרש עינים לכאן ויש בזה שבעה שנים ועדיין לא הגיע הגרון לתהו' ולא מחמת
שהמי' עמוקי' כל כך : לכן לא בא הגרון להתהום בתוך השני' האלו . אך מחמת
שהמי' הם חריפים מאוד לכן לא היה נללל הגרון תיפק אבל לא מחמת העומק של
המי' [הכוונה בזה כי התורה הוא נגלה ונסתר . והתורה נקרא לפור . שהוא עוף
עבור : ומה שאמר שבא עד קרסולו במים . רמז לחכמה הגלה שהוא לתחונת שדימה
אותה למים בכמה מקומות . וראש שהיא הנסתר מגיע לחכמה עליוני' עד לשמים : שהוא
מעשה מרכבה ואמר שאין מים בזה החכמה עליונה . ומה שאמר שראו לילך למים
לקרר א"ע . שראו לירד לחכמה התחתונה שנמשלה למים . ומה שאמר שילא בת קול
שלא ירדו : רמז שלא ירדו בלי קבלת רב ומלמד אהב' . ומה שאמר שנפל נגרא [הוא
הגרזן] וכו' רמז לת"ח שנקרא נגרא , ונפלו ספינא וקושיא בזה הדבר ז' שנים . ומה
שאמר שעדיין לא הגיע להתהום , רמז שלא יוכל להגיע על אחת העיני' מהרש"א :

[שג] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה פעם אחת היינו הולכים במדבר וראינו אלו
האוחים שהיו נופלות הנולות מהם מחמת רוב שומן . והיו מושכין נחלי
שמן מחמסה'י ואמרתי להם יש לי מכס חלק לעושי'ב : והיתה אחת מגביה לי את ידה
שלה . והשנית הגביה לי כנף (רמז זה חלקך לעתיד לבוא) . כשבאתי לפני ר' אלעזר
אמר לי עתידין ישראל ליתן עליהם את הדין כי בחטאם מתעבב משיח . ויש להם
לער בעלי חיים לאותן אוחים מחמת שומן [הכוונה בזה] . כי אמרו הרואה אוו
בחלום ילפה לחכמה . ולמדנו שיש לקול ולפנוף אוו דבר חכמה . ולעתיד שתרבה
הדעת

הדעת והחכמה ולכו במדבר כמו לכותינו להשיג שם במושכלות ויתן להם הסי"ם אווים
לאכול כסס דבר רוחני ושכלי . כמו שיתן ללדיקים הסליו במדבר : ומה שאמר שהיו
מושכין נחלי שמן . רמז למנונו נפסי ורוחני . ומה שאמר להם אם יש לו זכות כסס
לפי שהוא היה חכם שאל אם יהיה מהרוחני והסליו שאין הדבר תלוי בחכמה בלבד רק
גם במעשה וכלי המעשה העיקרי הם הידי והרגלי לכן אחת הנבזים לו את ידיה רמז
סורי ידו במעשי טובי . והסני הנבזים לו רגלה . לרמז שילך ברגליו בדרך טובים .
ומה שאמר לו ר"א וכו' רמז על הרשעי שאוכלי האוויים לתאווה להקב"ה ישפט אותם
על זה . כמו ששפט לכותינו בשליו אותן שאכלו אותן לשם תאוה ויורה , מהרש"א :

[שצו] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה פעם אחת היינו הורכים במדבר והלך עמנו
סוחר ישמעאל שהיה לוקח עפר ומריח בו ואמר זה הדרך הוא למקום
פלוגי וזה הדרך הוא למקום פלוגי אמרנו לו כמה אנחנו רחוקים מן המים : אמר
לנו תנו לי עפר . ונתנו לו עפר ואמר לנו שאנחנו רחוקים מן המים שמוני פרסה.
והלכנו ונתנו לו עפר פעם אחרת אמר לנו שאנחנו רחוקים מן המים שלש פרסה.
והלכנו והפסקנו עפר זה בעפר זה לגסותו אם יהי בקי כל כך ולא ידע עוד להגיד
לנו [הכוונה בזה שאמר שהלך במדבר . היינו בדרך התבודדות . והלך עמם זה
הישמעאל רמז לחכם בתורה : או בחכמת המע . וזה שהי מריח בעפר וכו' . כי
המעלה העליוני בחכמי הנאמר במשיח הוא שנאמר בו והריחיו בירת ה' . וזה
המעל' יתירה בו שביין הדברים בריח . וזה הישמעאל החכם הי' קרוב בחכמה
למעלת משיח ולקח עפר דהיינו בן אדם שמעפר וחומר הוא קרוץ והי' מריח בו מה
טבעו ואמר לו עפר הם רחוקים מן המים ר"ל מן המעלה העליוני אמר להם ה'
פרסה ע"ש . ה' מדריגות שטרותק האדם בתחת לימודו עד שיבוא למדריגה
העליונה שיוכל להבין דבר ע"י ריח . מהרש"א :

[שצו] מעשה שאמר זה הסוחר ישמעאל הנזכר לרבה בר בר חנה בוא ואראה לך
סתי מדבר . הלכו והראי להם והיו דומים בעיניהם כמו אנשים שהם
שותוי יין ופניהם צהובות והיו שוכבין בפניהם למעלה . וראיתי שהי הולך הסוחר
הזה תחת ברכי המת והי' רכוב על הגמל ורומח בידו ולא נגע בברכי המת ולקחתי
כנף של המלית מאחד מהם להביאו להחכמים ללמוד ממנו דין ציצית אם הוא
כב"ש או כב"ה . ולא היו הבהמות שלנו שהיינו רוכבים רצו לילך עמנו . אמר לי
זה הסוחר ישמעאל אפשר לקחת איזה דבר מהם חזור והנח להם כי קבלה הוא
בידינו כי מי שרוקח איזה דבר מהם אינו יכול לזוז וליקח משם הלכתי וחזרתי
הכנף למקומו אחר כך הלכו וזוו הבהמות משם כשבא לפני הרבנים אמרו לו כל
אבא הוא שוטף כחמור וכל בר בר חנה הוא שוטף . בי לאיזה ענין חתך הכנף אם
לידע אם הלכה כב"ש הי' לך למנות החומין כמה יש בציצה . ואם רצה לדעת
אם הלכה כב"ה הי' לך למנות החוליות ותאמר לנו כמה יש [הכוונה בזה בקצרה
מה שאמר שהיו דומים כשותוי יין היינו כאנוסים וכשיכורים שאינן נידונין על
מעשיהם והיו ישנים רמז כמו הישן שאונם במעשיו וסמור אם הזיק וזה שהיו פניהם
למעל' . רמז שכך מעשיהם אף כשהטאו ולא עמדו בעשרה נסיונות לפניו ית"ש
לא הי' שם כמירה אבל פניהם היה למעל' ע"ד שאמרו רז"ל וראה אותו וחי אם
ישראל מסתכלין כדפי מעלה וכו' . ומה שפסק כנף אחד של הציצית לפי שקרה
הי' לובש מלית כולה תכלת והי' פוטר א"ע מציצית והוא ראה באחד מהם מלית
שכורי תכלת חשב שהוא קרח ולמובתו הי' פוסק לו כנף אחד שיהי' נגד בת ג'
כנסים וסמור מציצית . אבל אם לא יפסק לו הכנף יעמוד לעתיד במלית שר די'
כנסים ואיני מציצית כהלכתי אמר לו זה הסוחר אפשר הוא אינו קרח ושמו הוא
אחד

אחד מעדתו שלקחת הכנף ממנו שהיה ג"כ לבושין תכלת ואותן אין להם חלק
לעוה"ב . ומה שאמר שאם לוקחים מהם איזה דבר אינן יכולין לילך . רמז שבהן
נתקיים הכתוב אשר נשבעתי וכו' שלא יבואו לא"י ובגדיהן כנוסם שהרי בגדיהן
נתדרו במדבר . מהרש"א :

[שצח] (דף ע"ד ע"א) מעשה שסיפר רבה בר בר חנה שאמר לו זה הסוחר
ישמעאל בוא ואראה לך הר סיני . הלכתי וראיתי שיש
סביב ההר עקרבים ועומדים כמו חמורים רבנים . ושמעתי בת קול שאומרת אוי
שנשבעתי מן הגלות ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי . כשבאתי לפני הרבנים אמרו
לי כל אבא הוא שוטף כחמור וכל בר בר חנה הוא שוטף . כי הי' לך לומר מופר
לך מופר לך אבל רבב"ח סבור אפשר הוא זאת מהשבוע' שנשבע במכור וזה
השבוע' הוא רוצי להפר ויחריב את העולם במכור לכן לא רצה להפר לו והרבנים
שאמרו לו שהוא שוטף הם אמרו שאם לא כן לא הי' אומר בלשון אוי אלא משום
דככל צרתם לו צר לכן אמר אוי אם כן הי' לו להפסד שבועתו [הכוונ' בזה שראה
עקרבים סביב ההר . רמז התור' שניתג' לנו בהר סיני אין להוסיף ואין לגרוע עלי'
לכן אמר שסיבבו עקרבים שהן דברי חכמים שעושין משמרת לתור' שעקיצתן עקיצת
עקרב וקיימא בשמירתן כמו הסור לכן . וזה שאמר ששמע הבת קול וכו' היינו
השבוע' עצמה שנשבע בדור המדבר שלא יהי' להם חלק לעוה"ב שאמר אשר
נשבעתי באפי דהיינו ככעס וחזוני בי דהיינו חרטה . ומי מיסר לי דאף המתחרט
צריך התר' . ואין כאן מקום לקושיא שהקשו התוס' למה אין הקב"ה מיסר לעצמו
מהרש"א :

[שצט] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה שאמר לו זה הסוחר ישמעאל בוא ואראי
לך בקעים שר המקום שנבדע קרח . ראיתי בקיעה אחת שהיה עשן
עולה משם לקח גיות צמר ושרא' במים והניח זאת בראש שעל הרוכח שהי' לו .
ולקח זה הצמר ונתג' במקום הבקיע' הלז ואחר כך הוציא הרומח עם הצמר משם
והיה הצמר נשרפים שחמת החום שהי' שם והגם שהצמר היו שרויים במים מקודם
ולא הועיל להם מאומה , אמר לי זה הסוחר הסכת ושמע מה שהם אומרים .
ושמעתי שהיו אומרים (לפי שהיו יורדים חיים שאולה) משה אמת ותורתו אמת
והם בראים . ואמר לי כל שלשים יום (היינו כל ר"ח) הגיהנם מהפך אותם למקום
הזה כמו שמהפכין בשר ברוד כדי שתתנשל מהרה ואומרים כן משה אמת ותורתו
אמת והם בראים . [הכוונה בזה שהראה לו מקום הבקיע הוא רמז על עביר' דהיינו
שני עבירות שעברו שנתקנאו בכבוד משה ואהרן ולא במעשיהם הטובים . וזה
שעלה עשן היינו חרון אף ה' בהם . וזה שראה שלקח צמר על הרומח ושראו במים.
רמז על התורה שנמשלה למים ושההררו תשובה בלבם לכן לא שלט בהם אש שר
גיהנם . ואמרו משה ותורתו אמת רמז בזה שנתקנאו בו בכבודו אמת הוא שראוי
לכבוד הזה : ובתורתו שלא נתקנאו בו הוא אמת . ומה שאמר שכן אומרים בכל ר"ח
אפשר לפי שהם אמרו כי כל העדה כולם קדושים . רצונם שראוי מכל י"ב שבמים
מכ"א להיות כ"ג בחודש א' שיהי' מקריב כל אחד בחודשו ודעתם לכהונה לייב שבמים
כנגד י"ב מזלות אבל השי"ת בחר לו כהן אחד כי הוא אחד אמיתי . מהרש"א :

[ת] מעשה שסיפר רבה בר בר חנה שאמר לו זה הסוחר ישמעאל בוא ואראה לך
במקום גבוה זה היאך הארץ והשמים נושקין יחד זה לזה הלכתי וראיתי
שעושים כמו תלונות . לקחתי סר שרי עם הפת שהי' בו והנחתי בחלון אחד של
הרקיע והתפללתי . ואחר תפילתי רציתי ליקח זה הסל בקשתיו ולא מצאתיו אמרתי
וכי יש נגבים בכאן : אמר לי זה הסוחר זה הוא שהנגלל שר רקיעא חוזר המתן
ככאן עד לפתח כעת הזאת ויהיה לך הסל בתורה כי הנגלל יחזור ויבוא למקומו
לכאן

לכאן. (הכוונה בזה ע"ד הכתוב חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו וידוע גבי אברהם ששינה הקביה מזלו ע"י מעשים טובים שרו. וע"ז אמר הקרא חסד הבא ראשון מעשי אדם בארץ נפגשו. וצדק שהוא מזל צדק בשמים ושלוש מעשי אדם בארץ נשקו שנתחברו ונדבקו ע"י מעשים טובים וע"י שאמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף לטוב דהיינו מזל הטוב גם ה' יתן הטוב אף שהמזל אינו מורה כן ע"י הזכות משתנה וארץ תתן יכולה הם המזונות שתלויים במזל. וזה אמר לו אראה לך היאך הם נושקים זה לזה היינו ע"י הזכות שבארץ ינשק הרקיע למזל שבו שישתנה ע"י מעשים טובים ותפלה של רחמים. ואמר רבנ"ה גם אני שה' דרכי לירך במרהוק במדברות וימים להשיג מזונותי אמרתי שלא אעשה עוד כן ודקחתי את סלי שהוא רמז למזונות והנחת בחלונות הרקיע שמשם יבואו מזונותי ברוח על ידי התפלה. שאפשר שישתנה מזלי לטוב ואחר שהתפלתי בקשתי את סלי ר"ל מזונותי ולא מצאתי שיהיה ברוח אמרתי שיש גנבים בכאן שגנבו ממני מה שנתנו לי מן השמים או דרמו שטרפו תפלתו שהתפלל כארו נגנבה ורא עתה דשמים תפלתו. אמר לי הסותר זה הוא הגלגל ר"ל מזל הרקיע הוא מעכב עד שיחזור ויבוא ממערב למזרח שישתנה הטובה כמו באברהם ועדיין לא רגיע זמן השינוי עד למחר דהיינו שישתנה ברובי זכות והתלה ויוכל להיות שישתנה מזלו לטוב.

מהרש"א

(תא) מעשה שסיפר ר' יוחנן פעם אחת הלכו בספינה וראו דג אחר שהוציא ראשו מן המים והיו עיניו דומות כשתי רבנות מאירות. והשריף מים משני נחיריו כמו השתי נהרות שיש בסוריא (הכוונה בזה שהראו לו דג שהוציא ראשו מן המים. רמז ע"ד מזל אדר שמוציא ראשו מהמים שהוא סוף ימי הגשמים. אבל עיניו דומות כשתי רבנות. היינו כמו ששבע הרבנה להוסיף מים. כן באדר נתוספו המים מהפשרת שלגים. מהרש"א)

(תב) מעשה שסיפר רב ספרא פעם אחת הלכו בספינה וראו זה הדג שיש לו קרן וחוקק עליו אני בריה קלה שבים [היינו מבריות קטנים שבים] והיית שלש מאות פרסה והלכתי לפיו של לוייתן שיאכלו היום. א"ל אישי זה העז שיש בים היא חופרת בים בקרניה רבקה אחר מזונותיה (הכוונה בזה שיש לו קרן. רמז על מזל אדר שהוא בסוף ימי הגשמים וע"ש הכתוב כי בהם עמים יגנח בימי המן ומה שחוקק עליו שהוא בריה קלה שבים. ע"ש שהוא סוף י"ב מזלות ומה שאמר שהיו רחוקים שרש מאות פרסה. רמז למהלך כר מזל שלשים יום שהוא מהלך ג' מאות פרסה כשיעור מהלך אדם בכר יום עשרה פרסאות. ומה שהלך לפיו של לוייתן וכ"י רמז לפיו דראש המזלות דהיינו מזל מלה. וע"ש שדימה מזל אדר לדג קטן שהוא סוף המזלות דימה ראש המזלות רדג גדול שהוא לוייתן ושניהם הם מזלות של הגאולה. מהרש"א)

(תג) מעשה שסיפר ר' יוחנן פעם אחת הלכו בספינה וראו ארגו שהיו קבועים בו אבנים טובות ומרגליות והי' סביב לה מיני דגים הנקראים כורשא והי' אדם אחד שיוצא לשוב במים ירד להביאו והרגיש שרצה להתוך את ירכו. וזיק לו גוד עם חומץ וברח מריחו לים יצא בת קול ואמר לנו מה יש לכם בזה הארגו כי אשתו של ר' חנינא בן דוסא עתידה להצניע בו תכלת לצדיקים לעולם הבא (הכוונה בזה הארגו מרומז לשכר טוב הגנוז לצדקת זו אשת רחב"ד לעתיד לבא. ריתן בו תכלת ולכן היה הארגו מונח בים ע"ש תכלת דומה לים. מהרש"א)

(תד) (דף ע"ד ע"ג) מעשה שסיפר רב יהודה ונקוס הינדואה פעם אחת הלך נספינה וראה לאבן טובה סביב סביב סביב נחש ונהלך אחר נחש נחש להביאו. זא נחש אחר וראה לנלוש הספינה זא עורב נקפה וחתך את

את הראש של הנחש ומחמת ספי' הנחש גדול הרבה נחספך המים ונעש' דם מרוב דמו ספי' זו. זא נחש אחר חנינו ולקח לזה האבן ותלה עליו וספי' אחר. אחר כך חזר וזא וראה לנלוש הספינה זא אחר כך עוד זה העורב והרג להנחש. הלך זה האיש ולקח לזה האבן הטוב והסליך אותו להספינה והיו סם ליפורים מלוחים ונתן זה האבן הטוב עליהם לנכות אס ימי. וחיו ופרחו הליפורים עם זה האבן הטוב [הכוונה בזה הענין. כי מים צעודה מלכות הרעע' וגזרו עלינו שלא נעסוק בחורה וצלות. אבל ספי' צעורו נעלמו ונסתרו רחוקים ע"י תלכיות העתגרות זהם בכל דור ודור וע"י יתבטל גורמם הרעע' ורצנ"ח ראה מלכיות העתגרות זו נצו והחלקים לזו עתות ולמונות עד ציאת גואלינו צהרה וסם מלכות הרעע' ומלכות ישמעאל. ולזה אחר שהלך נספינה רעו לנלות מלכות הרעע'. וראה לאבן הטוב רעו לחורה שהוא יקרה מפנינים. וראה נחש שחור וקוצנ צהאבן רעו לנחש הקדמוני שנקרא כן ע"ש אכזריותו עם שומה הישראלית וקוצנ לו ועסה גרד שלא יגע לו כן ישראל שלא יעסקו בחורה. וזה סיוד היודע לטוע. רעו לת"ח סהם עשוסים זים החורה. ומה שנא הנחש לנלוש הספינה. היינו שגזרו עלינו נזירות רעות לכלי נעסוק בחורה. וזה שנא עורב וכו' רעו למלכות ישמעאל שנקרא ע"ש עורב נקיסה וחסך ראשו צעלמות הסם. ומה שראה שנא נחש אחר וספי' להנחש הראשון. רעו למלכי חסד סיהיו צו. סיהיו גם הם עקוקים בחורה ויצרו לחיי עוה"צ כמו ספי' צאנטינוס. ומה שראה הליפורים מלוחים וכו' רעו להסו סליפי השמר וליפורים רעו לת"ח שמתעטעין בחורה. והוס כאלו כזר נחו צגלות המר וזה סהיו מלוחים ר"ל שלא סקיימו לעצור על דת ועמדו נספיוס. ומה שלקחו האבן הטוב ופרחו. רעו לחורה שלקחו עמהם ופרחו נכמה גרושים טעברו עליהם צאריות מלכות הרעע' וזאו לצלות ישמעאל להיות לנו סם הללס ותסוע' מגזירות רעות סהם וססס יעזור לנו צקרצ. מהרש"א]

[סא] מעשה זכ' אליעזר ור' יהושע סהיו צאין נספינה והי' ר' אליעזר יסן ור' יהושע הי' ער. כודעזע ר' יהושע וחדר חרד' גדולה מאוד וכנער ר' אליעזר אחר לו אליעזר ומה זה יהושע סאחה כודעזעת. אער לו ר' יהושע כי ראיני נאור גדול זים אער לו ר"א שנא עיניו של לוייתן ראיני דכתיב [איוב מ"א] עיניו כעפעפי סחר.

[סב] מעשה סקיפר רב אשי סאמר לו הונא זר נתן פעם אחת הלך צמדנר והי' עומס ירך של צמר פתחו הירך לנקר החלב וגיד סנסה והניחו סבצר על עטנים סהיו סם וקודם סהלכו להביא עליס לללות סבצר ראו סזה הירך נעסה צריא ונחצרה יחד כנחמה קודם הניקור. וללו את הירך כסחזרו אחר סנים עשר מודס דרך סם ראו לאלו סגמלים סהיו עדיין נספסנים. כסצא לפני אמינער אער לו זה סעצס סנחמח עליו סבצר נקרא סנחתי [ולכן נקרא כן סזה סם דעצי ליה לחתי לעשותו חד. מהרש"א] הוא מין סם סאס מניחין עליו איזה דבר הוא נחצר יחד סודר סיהי' סלס. ואלו סגמלים היו של עץ רוחס סאינס כנין נסרה:

[סג] (דף ע"ג ע"א) מעשה סהיו ר' יוחנן דורס עמיד סקצ"ה להביא אבנים טובים ומרגליות סהם סלסטים על סלסטים וחוקק סזה עשר סל רוחס צרוס עטרים. ומעמידן צעערי ירוסלים. לנגג עליו אחרו סלמיד ואמר ומה אבן טוב סיהי' גדול כמו זינה של עוף קטן סנקרא לללל אין אחרו מולאים אחרו. וסכל סכן סיהי' גדול כל כך צודאי לא נמלא. ליעיס סלכה ספינתו למרחוק זים. ראה מלאכי סגרת סהם ענקעים אבנים טובות ומרגליות סהם סלסטים על סלסטים וחוקק סזה עשר צרוס עטרים. אער להס אלו אבנים למי. אמרו לו סעמיד סקצ"ה להעמידן צעערי ירוסלים זא זה סלמתיך אחר כך לעני ר' יוחנן אער לו דרוס

דדוס רבי ולך כלה לדרוש כי כאשר אערת כן ראיתי. אמר לו ר' יוחנן אמה איהו דיק כי אלמלא לא ראתי לא האמנתי. מלגלג על דברי חכמים אמה. כהן עיניו צו וכעסה גל של עלמות :

[תק] (דף ל"א ע"ג) מעשה שאמר ר' יוחנן זוכר אני נעמה שהי' עומד הסעור ליתן ארבעה סאים צעד סלע שהי' זול גדול. והיו הרבה אנשים שהיו נכוחים ונרעז מתוך שלא הי' להם הסלע לקנות צעדו לחם צעיר סכריה: ואמר ר' יוחנן זוכר אני כשלא היו הפועלים נשכרים לעשות מלאכה היו נחמים למזרח העיר מריה טוב של הפה שהיו מריחין. [ר"ל כי רוח מערבית מנשבת ומניאה ריח הפה שהוא טוב מאוד למזרח העיר ומתים עתוך ריח רוח מצרובה. אי כני שהיו נחמים נחמת האות רענן]. ואמר ר' יוחנן זוכר אני. כשהי' טיטוק חתך סרוב הי' מושך מן הסרוב חוט של דגש על שני ידיו. ואמר ר' יוחנן זוכר אני. כשהי' לוקח עורב צמר הי' נמשך חוט של סנן חמילת הסורה עד לארץ: ואמר ר' יוחנן זוכר אני כשהי' מנשקין נער וכערה צמקו כמו צני טפה עשרה טנים ושבעה עשרה טנים ולא חטאו חלילה: ואמר ר' יוחנן זוכר אני כשהי' לווערים צצית המדרש עי' שמורה ומתלה לנכרים צמה שאוערים הוא נופל צדיקה רק יספור כל דניהם. ומי צנוטה צהם סופו אפילו מה טיש לו הם לוקחים עמנו כל מה שיודעים שהוא שלו [וכתב המהרש"א זיה שמורה להם היינו שהוא חוקף אותם לקוף כופל צדיקה. ומי צנוטה צהם טיש לו שלום עמם ועי"ז אראה עלמו צבגרי חפארה ונכייים חסונים אז אפילו שלו הוא טלהם לפי טהם תקנאין צו ונוטלין עמנו עמונו. רק יש ללמד לטום צמנו להי']:

פרק שמיני יש נוהלין דף קל"ג ע"ג

[תק] מעשה ציוסף צן יועזר שהי' לו צן טלה נהג כסורה. הי' לו כלי עם דיניס [זה הכלי הי' שטאנים צו יין ושמן. עיין צחוקי] עמד וקידע אותם לטעים הלך צו ולקח צה מי שמקלע עטרות של יכאי העלך. פולידה ילד הניא לה דג קרעה אה הדג מלאה צו מרגליות. אמה לו לא הניא המרגליות למוכרו למלך ללורך עטרות שלו כי הוא יקנה עמך צול. רק הניא אה המרגליות להנצי של הקדש ויקנה אורו לצני הספור. רק אמה לא האמר כמה אמה רולה רק הוא יאמר כמה טיה והוא ירא טעים ולא יטום לך צול. הניא אללו ואמר לו שהוא טיה טלטה עטר כליס עם דיניס. אמרו לו מן הטלם עטרה יש טנע להקדש וטטה חסרים אמר להם מן אלו הטלם עטרה חנו לי טנע וטטה היי הם מקודשים לטעים. עמדו וכתבו יוסף צן יועזר הכניס כלי אחד עם דיניס להקדש. וצו שהי' סצור טאינו נהג כסורה הקדיש טטה כליס [לפי טזכות אצו שהקדיש אמה צצניל צנו גרם לו טנהג כהוגן והוכשר לקדש טטה] ויש אוערים לנגאי טיוסף צן יועזר הכניס אחד וצו הוליא טנע טלה היי לו לקבל כל קך עמון הקדש להסרוקן מכל וכל והיי לו להניט צהקדש טטים או אמה. אך הוא גלה דעמו טהם היי כל הטלם עטרה כליס עם דיניס צהקדש היי נוטל אה כולם :

[תי] מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עזיאל. מה עשה יונתן בן עזיאל מר שלישי צרכו. והקדיש שריש. והחזיר לבניו שריש בא אריו שמאי במקלו ובתרמילו להתחוכך עמו ער שעבר דברי הסת בזה שהחזיר לבניו שלישי. אמר לשמאי אם אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחזירתי גם לבניו. ואם אין אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי. אין אתה יכול להוציא מה שהחזירתי להם

להם. אמר לו שמאי המיח [ר"ל השיבני דרך ביוון ונצחני] עלי בן עזיאל. המיח עלי בן עזיאל:

מסכת סנהדרין

פרק ראשון דיני ממנות בשלשה דף י"א ע"ג

[תיא] מעשה ברי' גמריאל שאמר השכימו לי מחר שבעה אנשים לעלייה המיוחדת לישב בה בית דין. השכים ומצא שהיו שמונה אנשים. אמר מי הוא זה שעלה שלא ברשות וירד. עמד שמואל הקמן ואמר אני הוא שעליתי שלא ברשות ולא רעבר השנים עליתי להצטרף עמם עכשיו. רק עליתי ללמור הלכה למעשה האין תעשו. אמר לו ר"ג שב בני שב. ראויות כל השנים כולם להתעבר על ידך. אלא אמרו חכמים אין מעברין את השנים רק במומנים לה. ולא שמואל הקמן הי' אלא איש אחר הי' ומחמת שלא יכירו מי הוא שעלה שלא ברשות וילבינו פניו עשה כן. והוא עשה כמו שעשה רבי שהי' יושב ודרוש והריח ריח של שום אמר מי שאכר שום יצא. עמד ר' חייא ויצא. עמדו כולן ויצאו. בשחר מצא ר"ש ברבי ר"י חייא אמר לו אתה הוא שציערת לאבי. אמר חס ושלום לא תהא כזאת בישראל. אני לא אכרתי שום רק כדי שלא להכבין פניו של זה שאכר השום יצאתי בדי שיצאו כולם וקא יבינו מי הוא. ור' חייא למד זאת מר' מאיר כי פעם אחת באתה אשה אחת לבית המדרש שצו ואמרה לו רבי אחד מכם קדשני בבואה. עמד ר' מאיר וכתב לה גט כריתות ונתן לה. עמדו כולם כתבו ונתנו לה. ור' מאיר עשה זאת כדי שלא ירעו מי קידשה בבואה וילבינו פניו: (והקשה המהרש"א על זה שאמר ר"ש ברבי לר' חייא למה הי' מצער לאביו וכו'. וקשה כיון שכולם יצאו אחר ר"ח ע"כ שידעו שר' חייא לא יצא משום שהוא אכר השום. אלא כדי שלא יתבייש האוכלו וכך יצאו גם הם וא"כ למה ר"ש לא ידע ולא יבין את זה דלמה יצאו כולם. ונראה דפרש דודאי ידעו כולם גם ר' שמעון שהוא לא הי' האוכל השום. ולכך יצאו כולם. והיי קאמר אתה ציערת לאבי כמה שיצאת מבי"ה ויצאו כולם אחרך וציערת לאבי ער ביטול תורה לפי אותה שעה שלא הי' לך רצאת רק האוכלו הי' לו לצאת כדבו אמר לו לא תהא כזאת בישראל דודאי ביטול תורה הוא עון וחטא. אבל לבייש אחד מישראל לא תהא כזאת עבירה גדולה בישראל. וטוב לבטל תורה מלבייש בן ישראל): [תיב] (דף י"א ע"ג) מעשה פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריא ביריחו ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד שראוי שתשרי' עליו השכינה כמשה רבינו ארא שאין דורו זכאי לכך. נתנו חכמים עיניהם בהלך הזקן וכשמת אמרו עריו הי' חסיד הי' עניו תלמידו של עזרא. שוב פעם אחרת היו מסובין בעלייה ביבנה ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקמן וכשמת אמרו עליו הי' חסיד והי' עניו תלמידו של הלל. אף הוא אמר בשעת מיתתו. רשב"ג הנשיא ור' ישמעאל בן ארישע כהן גדול יחרנו בחרב. ותביריו כמו ר"ע ור' הנינא בן תרדיון לשאר מיתות. כי ר' עקיבא יסרוקו בשרו במסרקות של ברזל. ור' הנינא בשריפה. ושאר העם יהיו לכיזה וצרות רבות עתידין לבוא עליהם ועל יהודה בן בבא בקשו לומר אותו הספר הי' חסיד הי' עניו. אלא שנמרפה השעה שאין מספידין על הרוגי מרכות מפני יראת המלך שממהרים לקוברם:

[תיג] [דף י"ד ע"א] מעשה שפעם אחת גזרה המלכות גזרה על ישראל שכל הסומך לאחד שיה' רב יהרג וכן מי שנסמך יהרג. ועיר שסומכין בה תחרב. ותחומין שסומכין בהם יעקרו * מה עשה ר' יהודה בן בבא הלך וישב לו בן שני הרים גדולים [היינו בין שני תחומי שבת כדי שלא יהיו יודעים איזה מהם לעקור אם יודע להם] ובין שני עיירות גדולות ולא בתוך העיר. וזה הי' בין אושא לשפרעם. וסמך שם המשה זקנים. ואלו הן בשמותן. ר' מאיר. ר' יהודה. ר' שמעון. ר' יוסי. ור' יאב בן שמעון. ורב מוסף אף ר' נחמיה. כיון שהכירו האויבים בהם באו להרגן. אמר להם ר' יהודה בן בבא בני רוצו וברחו מכאן. אמרו לו רבי מה תהא עליך שאתה זקן ואין אתה יכול לברוח אמר להם הריני מוטל לפניכם כאבן שאינו יכול לזוז וכהפוך למקום אחר. והמהרש"א פירש שלא אהפוך עורף להם לרוץ מפניהם רק הגני מוטל לפניכם לקבל המיתה מאהבה בלי הרגש צער כאבן הזה שאינו מרגיש] אמרו לא זוז משם עד שנעצו בו שלש מאות הניתות של ברזל ועשאוהו ככברה:

פרק שני בהן גדול דף י"ט ע"א

[תיד] מעשה שהי' עבד של ינאי הרג נפש אחת. אמר שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו לדוננו בדיון ולא תחניפו לו ולא תשאו פניו. שדחו לו עבדך הרג את הנפש. שלח להם את העבד. שלחו לו בוא אתה בעצמך לכאן דכתיב והועד בבעליו. יבוא בעד השור ויעמוד על שורו [וכתב התוס' ת"ח אינו צריך לעמוד משום כבוד התורה אמנם מדך צריך לעמוד כי חשיבותא דמדך הוא רק משום דכתיב שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך ואין כבודו בא לו בשביל עצמו אלא משום דמצות המקום כך הוא אבל ת"ח תורתו דיריה ויכול למחול על כבודו דשרו הוא עיי"ש בתוס'] בא וישב. אמר לו שמעון בן שטח ינאי המדך עמוד עד רגליך ויעירו בך שעבדך הרג את הנפש [דעברו כחמורו והפסד ממון הוא לו רכן צריך לדוננו בפניו] ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והי' העולם אתה עומד. אמר לו ינאי המלך לא כמו שתאמר אתה אני עושה זאת. רק אם יאמרו גם החברים כן אני אעשה כפי שיאמרו. נפנה שמעון בן שטח לימינו לידע אם יאמרו כמותו. כבשו פניהם בקרקע שהיו יראים ממנו נפנה לשמאלו וכבשו פניהם בקרקע. אמר להם שמעון בן שטח בעלי מחשבות אתם. יבוא בעד מחשבות [הקב"ה] ויפרע מכם [ר"ל שאתם עושין עצמיכם כאילו בעלי מחשבות אחרות אתם שדרך בעל מחשבה אחרת לשום פניו בקרקע יבוא בעל מחשבות הקב"ה שהוא יודע מחשבות לבו שר אדם שאין רכס מחשבה אחרת רק מפני הוראה אתם עושים בן ויפרע מכם. מהרש"א] מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו. באותה שעה אמרו מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו:

פרק רביעי אחד דיני ממונות דף ל"ז ע"ב

[תמו] מעשה שאמר שמעון בן שטח אראה בנחמה אם דא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו וראיתי סייף בידו ודמו מטמאף והרוג

* הנהפ"ה כתב. נראה לפרש שהיה מדרכס לקמוץ נצתה נקנון ישראל. שכל העם שנצטוו צאים לעיר נצתה שידעו כל העם מי הם הנסמכים ולזה גזרו על העיר שסומכין בה שתחרב ואם יסו חסידים על העיר להגילם וילכו ויעירו נקנון תוך תמונה למאוך אותו תמונה יעקר ולזה נצתה ריב"ז צין צי הרים גדולים שפעקיהם קשה צהם וצין צי עיירות גדולים ונצתה צ' תמונה שצנייטס נצתה כל רשעיהם כל אחד מעיירי מוכל להגיל נצתה ותמונה לומר שלא נעשה נחמונה:

והרוג מפרפר [ר"ל נדנוד ורעידה עד שבאפס כח נופר ומתגלגל בעפר] ואמרתי לו רשע מי הרג לזה או אני או אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסוד בידי שהרי התורה אמרה על פי שנים עדים יומת המת. היודע מחשבות יפרע מאתו האיש שהרג את חבירו. אמרו לא זוז משם עד שבא נחש והכישו ומת שבא לו העונש על מקומו:

[תמוז] [דף ל"ט ע"א] מעשה שאמר קיסר לר' תנחום בוא ונהיו כולם דעם אחד. אמר לו אין. רק אנחנו שנימודים אנו אין אנחנו יכולים להיות כמותכם לכן תמולו גם כן ותהיו כמותנו אמר לו הקיסר טוב אמרת. אמנם כל שהוא מנצח ומבייש להמלכות בדבריו ישליכו אותו למקום חיות רעות של המלכות. השליכו אותו למקום החיות רעות וראו אכלו אותו החיות. אמר מין אחד דהקיסר זה שלא אכלו אותו החיות לפי שלא היו רעבים כעת. השליכו לזה חמין לפני החיות ואכלו אותו:

פרק ששי נגמר הדיון דף ע"ד ע"ב

[תיז] מעשה באחד שיצא ליהרג. אמר אם יש בי עון זה לא תהא מיתתי כפרה על כל עונותי. ובית דין וכל ישראל מנוקים והעדים לא תהיה להם מחילה לעולם. כששמעו חכמים דבריו אמרו להחזירו אי אפשר שכבר נגמר הדיון. אלא יהרג ויהא קורר תלוי בצוארי העדים:

[תיח] מעשה צנוקס אחד מישראל רשע נטת וכו ציוס נח חכס גדול וכל גדולי העיר נכעסקו בנטתו. וקרובי אחרו המוכס נכעסקו צהם של מוכס והוליאוסו חס נטתו אחריו. וקפלו עליהם ארביים והניחו העטות ונכחו. וסי' חס תלמיד אחד טעב לו עס נטת רצו. לאמר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את הסכס ונתחלפה להם נטתו של התלמיד חכס בנטתו של זס המוכס. וקצרו את המוכס כצנוד גדול והתלמיד סי' לועק וצוכס ולא סועיל. וקרובי המוכס קצרו הסכס בקצריהם והתלמיד נכעטר ואמר נח סתא רצי סתקצר בציוון וזה הרשע נח עשה סזכה לזה הסנוד, נח רצו בתלוס ואמר לו אל תלעטר צוא ואלתך מקונוי צגן עדן ועקוס המוכס בגיהנס, וליך של פתח גיהנס סוצב בצנוד, אלל פעס אתה טעעפי בצנוד של תלמיד חכס ולא נעסיתי ולכך נענשתי. וזה המוכס פעס אחס סכין סעודה לשר העיר ולא נח ותלקה לענייס ונטל סכרו, אער לו התלמיד וזה המוכס עד וחי יי' דיון צכך, אער לו עד סינוד טוענון צן טעט ויכנס תחתי, אער לו ופעפי נח, אער לו ופעפי נעים נכעספניוד ישראלית סי' בלשקלון, ולינו עוטה צהם דין, לעמר קיסר התלמיד הדצרים לטענון צן טעט, נח עשה כינס טעוויס צחוריס נעלי קומו וציד כל אחד כד גדול וטלית צחוכו ויוס הגשעיס הי' אער להם הסהרו צהן טהן טעוויס וכיון שחכסו יגצ"י איש אחס עין ען הארץ וטוב איין סכיסוף טולטות צכס, ואס לאו לא נוכל להס, הלך לו טענון צן טעט לטרקלין שלסס וסניס צחוריו ונצחוץ, אערו לו ני אתה, אער להס נכעסף איני ולנכותכס נכעספס נצתי, אערו לו ומה כעספס צידך, אער להס יכולני להציא לכס טעוויס צחוריס כולס עטופיס עלימות נצוציס ואף על פי סהיוס יוס של נעמיס, אערו לו סנרלה, ילל לחוץ ורצו להס והוליאו סעלימות ען סכודס ונכעספוס צהם וכנכסו ואחו כל אחד את אחס עין והגציהס וילכו והוליאון ותללוס כולס ונתקלאו קרוביסי' צדצר וצלו סניס נחס וכיוונו דצריסי' והעידו על צנו של טענון צן טעט סיוצ גיטה וכגמר דינו וכעסי' יולל ליסקל אער אס יע צי עון זס לא סתא מיתתי כפרה על עונותי ואס איין צי עון זס, גיטתי סתא כפרה עלי ועליכס וסתא קולך תלוי בצוארי עדים, וטעעו אלו וסודו צהם ונחמו טעס לדצריסי' נחמת סתא סתעיס טעו קן. ואף על פי כן לא נעטר: [מונח מעשה זו צדע"י נח' זו, אענכס צירושלמי נעמ' סנרניס ונחמ' זו עס מנצור העעעט צלריכות עיי"ש]:

פרק שביעי ארבע מיתות דף כ"ט ע"ב

(תיט) מעשה בר' שמעון בן הלפתא שהי' הולך בדרך פגעו בו אריות והיו נוהמים עליו באפם לאכלו. אמר הכפירים שואגים לטרף. ירדו שני מיני עופות מן השמים אכלו האריות לאחד מהם. ואחר הניחו. הביא זה העוף לבית המדרש ושאל עליה אם דבר טמא הוא זה או דבר טהור. אמרו לו אין דבר טמא יורד מן השמים

[תכ] [דף ס"ג ע"ג] מעשה שהי' אליהו הצדיק מחזר על אלו אנשים שהיו בירושלים נפוחים מחמת הרעב. פעם אחת מצא תינוק שהי' נפוח ומוטל באשפה. אמר לו ומאיזה משפחה אתה. אמר לו ממשפחת פלונית אני אמר לו כדום נשתייר מאותה משפחה. אמר לו לא. חוץ ממני. אמר לו אליהו אם אני מרמךך דבר שאתה הי' בו אתה למד. אמר לו אין. אמר לו אמור בכל יום שמע ישראל הי' אלהינו הי' אחד. אמר לו הם כי לא להזכיר בשם הי' שלא למדוהו אביו ואמו. מיד הוציא יראתו (דמות ע"ז) מחיקו ומנשקה ומחבקה עד שנבקעה כריסו ונפד יראתו לארץ ונפל הוא עליה לקיים מה שנאמר ונחתי את פגריכם על פגרי גדריכם:

[תכא] [דף ס"ד ע"א] מעשה נזכרית אחת שהי' מולה ציפור אחרת אם תעמוד ומליי' תלך ותעמוד לכל עמודי' זרע טעולם, עמדה ועמדה לכל עמודי' זרע טעולם. כיון שהיגי' לפעור שאלה לכוזרים צעם עובדים לזו. אמרו לה אולכין חרדין (הוא מין לוח ומשגלגין את המעיים) ושותין סכר ומתחזין בפניה אחרת מוטט טאמזור מולה זאת ולא לעמוד עמודי' זרע צדק:

[תכב] מעשה ציהודי אחד שהי' שמו קצתא מנקוס הנקרא חלק שהסכיר מוורו לנכרית אחת כיון שהגיגי' לפעור אמר לו הנתן עד שאתם ואלא לאחר שילאת אמר לה אף אתה הנתניי עד שאתם ואלא. אמר לו וכי לא יאורי אתה אמר לה ומה איכפת לך. ככנס פער צפניו וקינט צמוטו והיו עשרתי' עכו"ם מקלסין לו ואומרים מעולם לא היי' אדם שעבדו לזו צדק:

[תכג] [דף ס"ה ע"ב] מעשה שהי' שואל שאלה טורנוקרוסום את ר' עקיבא לפי אתה תחשב יום שנת יותר עשאר ימים, אמר לו ר"ע ומה לאיט כעוך להיות עד וגדול עכל כדנשיס. אמר לו כי ארוני הקיסקר חפץ לגדלני ולהתשילני אמר לו ר"ע שנת גם כן הקצ"ה חפץ והזהיר על כבודו. אמר לו איני כן אמרתי לך מי יאמר שסיום הוא שנת. אפשר אחד עשאר הימים הוא שנת. (ר"ל בני' דברים האלו ששאל לו אי' מי יאמר דזה היום הוא שנת צראשית שבו שנת אל מכל גלאכתו. זי' מי יאמר דזה היום שלוש צו אחכם לשנות. גי' מי יאמר דזה היום הוא שנת לעמיד ונוחה למי' העה"צ עהרש"א) אמר לו ר"ע נהר סענציון יוכיח שכל ימי השבוע זורק אבנים שיש צו והולך וסופק וציום השנת הוא נח. (ר"ל כי נעת סילייה הוא נח ציום שנת שהרי צו שנת אל צענת ילידה. עהרש"א) וכן יוכיח לך צעל אוב שאינו יכול להעלות הנת צענת (ר"ל הרי גם עתה אין לעשות צו מלאכה כמו צעל אוב היום אינו עושה פעולתו ומלאכתו עהרש"א). וכן קצרו של אביו יוכיח שכל ימות השבוע היי' מעלה עשן שהי' יתרון וכסף וצענת פושעי גיהנם שנתין (הרי צענוה"צ כותין ציום זה עהרש"א) אמר לו טורנוקרוסום גם כן צעלש לשונות ציזיתו צייסתו וקיללתו:

(תכד) מעשה צרנא שהי' צרף איש אחד על ידי ספר ילידה ושלמו לפני ר' זירא והי' ר' זירא דיבר אליו אכל זה האיש לא ענה לו כי לא הי' צו כח הדיבור. אמר לו ר' זירא אתה הוא מן הנזכרים ע"י סחממים שעוסקין בפרס ילידה. לכן חזר לך לעפרך: כי חנינא ור' הושעיא היו יושבים כל ערב שנת ועוסקים בפרס ילידה ומתילא נכרס

נכרס להם ענל טוב (סיינו שהי' גדול כאילו הניע לשליש טניו וגמר גדילתו כי כן הוא טוב לאכול. וי"א שהי' טוב צעל טעם כאילו הי' שלישי לצטן) על ידי שהיו מלרפין אוחיות הסם שצנח נכרס העולם ואכלו את העגל. ואין כלן ממוס כספים דעעסה הקצ"ה סן ע"י סס קדושה שלו:

[תכה] [דף ס"ז ע"ב] מעשה באשה אחת שהיתה משתדלת ליקח עמר מתחת רגליו שר ר' חנינא כדי לעשות לו כשפים אמר ר' חנינא אם אתה תהי' מצלחת בדבר זה לעשות לי כישוף עשי לי. וכתוב אין עוד מלבדו. ואם המקום חפץ בי לא תוכלי להרע לי. ואם תוכלי לעשות זה יבוא טאת הקב"ה ואני אסבור ואקבל:

[תכו] מעשה שאמר ר' חייא ארי נראה זה הסוחר ערבי שלקח החרב והתך את נמרו דאיברים. וקשקש לו בזוג ועמד על רגליו. אמר לו ר' חייא ואחר שעמד הגמר עד רגליו כלום טצאת לכלוך מן הדם והפרש. אלא זה לא הי' שלא חתך הגמל כי אם הי' חותכו לא הי' יכול להחיות את המת. וזה שראית הי' רק באחיות עינים שמראים דאדם שעושה פלאות ובאמת אינו עושה כרים (*):

(* ואידי דמטא לדי ההוא עניינא אעתיק לפניך עוד דבר נפלא מה שהוצא צע"ס ירושלמי עס' ופרק זה. מעשה ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא נכנסו לרחוץ במרחץ של טנגייה ראה אותם מין שהי' מכסף ואמר מה שאמר איזה דבר צביטוף. ותפסה אותם כיפה של סנרןן ולא היו יכולין לזוז מנקומן. א"ר אליעזר לר' יהושע מה זה יהושע שחירט לנו כן נכן ראה מה שפעס. כשרלה ללאת זה המכסף מן המרחץ אמר ר' יהושע איזה דבר מה שאמר ותפסו שער המרחץ זה המין עד שגלחו ונדבק צו. ומתעת זה כל מי שנתכס להמרחץ נתן לו עכה צלגרוף מלפניו על לבו. וכל מי שילא מהמרחץ נתן לו עכה ודסיסה מאחריו. וציקס המין מהס שיחירו אחרו. אמרו לו הסר אתה את סנך מוקדם מה שפעסית ואחר כך כתיב גם אחרו. והחירו זה לזו. כשילאו א"ר יהושע לזו המין הרי זה הכל מה שאתה יודע וכבר קבלת את סלך מילדו. אמר להם כרד לים ותראו מה שיס צכתי לעשות וירדו לים. אמר זה המין איזה דבר של כישוף ונקרע הים מלפניו ואמר להם הרי עשיתי כמו שפעס ומה רבכם. אמרו לו וכי אין אתה מוודה לנו שהלך עשה רציוו בחוף הים צביטס. אמר להם אין אמרו לו אף אתה עשה כן הלך ציס גזר ר' יהושע על סר הים וצלצו:

מעשה ר' אליעזר ור' יהושע ור' גנליאל עלו לרומי. נכנסו למקום אחד ונאלאו מיטוקות עושין גצשוסיס של עפר ואמרו כך היו עושין צארך ישראל להפריס זה לצרומה. וזה לעעשר והכירו סיהודים דרים סס. ונכנסו לעיר ונחאכנו אלל ארס אחד צניטו. וכסיטנו לאכול ראו סכל חצטיל ומצטיל שהיו מוכניסין להם היו מעלין אחרו צתסלה לחוף חדר קטן אחד ואס"כ היו משימין המאכל לפניסם. והיו מושטין שנת דבר עינות נזרקה צהס וכעין שעותין לפני ע"ז. שאלו לצעל הנית מה זה סכל חצטיל ומצטיל אתה מוכניסו מוקדם לחדר הקטן אמר להם שעותה כן עשיתי כבוד אביו הוקן שקיבל על עצמו שאל ללאת מן המדר הקטן הזה עד אם יצאו חכמי ישראל לכלן ריגלה דעתו להם למה אינו רולה ללאת. אמרו לו לך ואמרו לו לא מן המדר עכשיו ותבוא לפני חכמי ישראל צבאו כעת לכלן. ילא אללס. אמרו לו למה אתה עושה כן שאתה סגור צתוך המדר. השיצ להם כי קיבל עליו זה צטביל צו שמתעבר עליו שאינו מוליד ומנקס איני מכבוד המכמים שיחפללו על צני על דבר זה. א"ר אליעזר לר' יהושע ראה כעת מה לעשות. אמר להם סצילו לפני זרע פשתן ונטל ופיזרן על הסלמן ונחראס להם שהוא נזרע ולומותין ועולה וגדל ונחראס להם שהוא מולטן עד שהעלה אשה אחת עס קליעת שערס והיא המכספה אשר עשתה להן הכישוף הזה שלא יולידו. אמר לה ר' יהושע תמיר מיד מה שעשית

[תכו] מעשה שה' ר' זעירא נודמן לאלכסנדריא של מצרים וקנה שם חמור. וזה החמור הי' נעשה בכשפים והוא רא ידע. הלך להשקות מים להגמל נמס המכשפות שה' בו [כי כל מיני כשפים נבדקין על מים חיים והם נימוחין] ונעשה זה הגמל דף של גשור (לפי שעשו נבחלה מן דף חמור) אמרו לו אם רא שאתה זעירי דא היינו מחזירים לך המעות שנתת לנו בעד החמור. וכי יש אדם שיקנה בעיר הזאת שמוחזקת בכשפים שום סחורה שרא יבדוק אותה מקורם על המים:

[תכה] מעשה שה' אחד שמו ינאי שה' עושה כשפים נודמן שבא לאכסניא אחת אמר להם תנו לי מים לשתות. קירבו לפניו מים שה' מעורב בקמח ראה להאשה דזאת שהיו שפתיה נעות והבין שהוא כישוף. שפך מן המשקה הזה מעט דארץ ונעשו עקרים. [ואם הי' שותה מהם היו נעשין בגופו עקרבים] מה עשה זה האיש ינאי לא נירה להם שהבין הדבר והראו עצמו כאילו שתה. ואמר להם אני שתיתי מן המשקה שרכם לכן שתו גם אתם מן המשקה שלי. נתן להאשה הזאת איזה משקה לשתות ונעשית חמור. רכב ינאי עליה וערה רשוק. באתה חברתה שרה ועשתה איזה דבר ומיחה את הכשפים וחזרה לקדמותה. ראו אותו אנשים שהוא רוכב עד אשה בשוק:

[תכס] (דף ס"ח ע"א) מעשה כשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחזיריו לבקר ור"א הי' יושב בנמט שלו (שנעמט כן שתיחה ארבע עמודים כדי קלוות מן המטה ועליהם מלמעלה ד' עמודים ברוחב ופורשין עליהם קדימין ונעשה כמו אוהל שלא יכנסו סיחוסים) והם יושבים בטרקלין שלו ואותו היום היה ערב שבת. וכנסם הורקנוס בנו לחלוץ לו את תפיליו. כי הוא סגר שבת לאו זמן תפילין הוא מטעם שמה יאל צום לרשות הרבים. גער זו ויאל צנויפה. אמר להם להציריו כמדומה אני שדעתו של אבי נטרפה. וקרוב הוא למות. שאם הייתה דעתו מיושנת עליו הי' חולץ תפיליו. אמר להם ר' אליעזר דעת של בני הורקנוס נטרפה ודעת של אמו נטרפה כי איך מניחין אישור שקילה דסייעו. הדלקת הכר והעמנת חניין. ועוסקין בדבר שאינו אלא אישור שנות כי מי שמוניח תפילין שבת אין כאן אישור מלאכה אפילו יאל לרשות הרבים. כי מלבוש הוא והכשיתין הוא לו בחול. כיון שראו חכמים שדעתו מיושנת עליו נכנסו וישנו לפניו מרחוק ארבעה אמות [לפי שהניחו אותו בחדר כמבואר לעיל במס' צבא מליעא מ"ד אות ט"ו] אמר להם למה צאתם. אמרו לו ללמוד תורה באנו. אמר להם ועד עכשיו למה לא צאתם. אמרו לו לא הי' לנו פנאי. אמר להם תמה אני אם ימותי מיחה עלמן. אמר לו ר' עקיבא צמה תהי' מיחתי. אמר לו שלך קשה מעלהם לפי שיש לך רוח לב לקבל הסודס ואם היית משמשני היית למד תורה הרבה. נעל ר"א שני

שעמיה להם הכיסוף. והשיבה איני מתיר הכיסוף אמר לה אם אין אתה מתיר הכיסוף יפרסם לכל מי מעמיה ומי היא צממה. אמרם לו אין יכולת צידה להחיר ככיסוף עמני שהשליכה קשר הכיסוף לחוך היס. גזר ר' יהושע על שר היס ופלע את הכיסוף. אמר כך השללו עליו וזכה להעמיד לר' יהודה דן בתירס. אמרו אלו לא עלינו לנאן אלא להעמיד שלדיק הזה דיינו:

ובסי' דצט לפי צממכת כי אות ט"ז איתא. שני סנוולד נאדר שני אין כשפים שולמות צו. ועיין בסי' בני ישכר צמאמר חודס אדר מאמר א' אות י"א מטעם לזה. לפי שהכשפים כשפים עמ"י קרי המזלות צממה פלוגית וניוס פלוגי ובמטעים מונוים והחודס הזה אין לו מזל כיון שהוא נוסף על הי"ב חדשים. ובזירת המן היחה על חודס אדר שני. והמן הרטע היה מכסף גדול והסי"ת הפר עלתו צמה שפעל ועטס סנפל לו הפור על חודס אדר שני שאין צו מזל ואין כיסוף שולט צו ואין מזל לישראל כי הם למעלה מן המזלות. וע' עוד טס צמאמר ד' אות י"א מה שכתב טס מזה:

שני זרועותיו וכניחן על לבו. אמר אוי לכם שני זרועותי שהם כשני ספרותורה שנגליון (ר"ל כמו שנגליון כס"ת אז הכתב מעתלם. כמו כן החורה שכלבי מחתלם כשמות לפי שלא שמשו ולמדו ממנו. רש"י: והמכרש"ל פירש שהי' זכחו ללמוד תורה לאחרים ולא יאל לפועל ללמד כמו ס"ת זכה ללמוד טים זכה ללמוד תורה ממנה ולא למדו ממנה שהניחו אותה נגלל). הרבה תורה למדתי לעממי והרבה תורה לימדתי לאחרים ולא חסרתי מרבתי הפילו ככלב המלקק מן היס. ולא חסרוני תלמידיו הפילו כמו שמחסר המכחול בצפופרת בטובל אחד [ומשל זה אמר על עלמו חף שהוא קלת גנאי שדימה עלמו לכלב המלקק. אבל על תלמידיו לא אמר זה המשל שהוא קלת גנאי. ואמר עליוס משל אחר כמכחול בצפופרת גם מטעם זה בעלמו הפליג דאפילו ככלב המלקק וכי לא חיסר מכס אבל בתלמידיו לא הפליג כ"כ בדבר ואמר לא חסרוני ולא כמכחול וכי דמטעם כשעור הזה חסרוני שאין לתלמידיו גנאי כ"כ כמותו. מהרש"ל] ולא עוד אלא שזנה שלם ממות הלכות שכלכות מראות נגעים ולא היה אדם שזאלני בהם דבר מעולם. ולא עוד אלא שאני שונה שלם מאות הלכות. ויש אומרים שלם אלפים הלכות בנטיעות קישואין (שעי' כשפים שטעו נחמלאה כל השדה קישואין) ולא הי' אדם שזאלני בהם דבר מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף. טעם אחד אני זכור היינו מהלכין בדרך אמר לי רבי למדתי בנטיעות קישואין. אמרתי דבר אחד ונחמלאה כל השדה קישואין. אמר לי רבי למדתי נטיעות. למדתי עקירתן. אמרתי דבר אחד ונתקבלו כולם למקום אחד. ושאלו לו אחיה הלכה הם הוא טבור או טמא. אמר להם הוא טבור. ויאלה שמתו בטהרה. עמד ר' יבוסע על רגליו ואמר הותר הדרך הותר הגדר [שנפטו אותו צממשה הזאת] למזלתי שבת פגע בו ר' עקיבא בין קשרי ללוד שהיו נושאין את מטתו מן קשרי ללוד. והיה מכה בצפרו עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה סביב המטה להספד ואמר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו הרבה מעות יש לי להחליף ואין לי שולחני להרזותן רמו צוה שיש לו הרבה שאלות לשאל ואין לו למי לשאל. [עיין בירושלמי מס' שבת. ובזה"ק פירש וירא דף ל"ח ע"א]:

פרק שמיני בן סורר ומורה דף ע"ה ע"א

[תל] מעשה באדם אחד שנתן עיניו צממה אחת והעלה לבו טינא [ר"ל ימק מרוב אהבה ונעמטם לבו והעלה חולי רש"י. וערוך פ"י תיבת טינא קנאה] בלו ושאלו לרופאים. אמרו אין לו תקנה עד שצבעל לו. אמרו חכמים ימות זאל מצבעל לו. אמרו תעמוד לפניו ערומה. אמרו חכמים ימות זאל תעמוד לפניו ערומה. אמרו כרופאים הספר עמו מאחורי הגדר. אמרו חכמים ימות זאל הספר עמו אפילו מאחורי הגדר.

פרק תשיעי ואלו הן הגשרפין דף פ"ג ע"א

[תלא] מעשה שאמר ר' חייא בר אבוי שהי' כחוב על ראש יהויקים זאת הנקמה נעשית בה כבר ועוד אחרת תעשה בה. וזה ר' חייא בר אבוי הי' זקינו של ר' פרידא והוא מלא זה הראש שהי' מושלך בשערי ירושלים והי' כחוב עליה זאל ועוד אחרת [כזכור לעיל] לקח הראש וקברה ואחר כך צלבלע ויאלה מקבורתה. חזר וקברה והיא עלתה אחר כך עוד הפעם מקבורתה. אמר אפשר זה הוא הראש של יהויקים שכתוב צו קבורת חמור יקבר ויהיה מושלך ברחובות ירושלים אמר מלך הוא ואין הדק כן שהיה מושלך ברחובות ויהיה לבינה. לקחו וכרכו בצבד של משי ונתנו בארצו. צאתה אשתו וראתה ליה הראש. אמרה זאת אל השכינים שלה. אמרו אליה השכינים זה הראש היא מאשתו ראשונה שאינה נשכחת מלבו. הלכה והסיקה את הסגור ושרפה את הראש אמר ר' חייא בר אבוי זה הוא דכתיב עליו זאל ועוד אחרת:

מעשה

פרק י"א כל ישראל יש להם חלק דף ל ע"ב

[תלג] מעשה שהאלה קלואספמרה המלכה לר' מאיר ואמרה לו יודע אני שהמתים חיים אלא זאת אני שאלך כשהם עומדים. אם הם עומדים עומדים או עומדים בלבושיהם. אמר לה ר' מאיר קל וחומר הוא מחטה. ומה חטה שנקברה ערומה ויאלה כמנה לבושים. לדיקים שנקברים בלבושיהם על אחת כמה וכמה שיעמדו בלבושיהם: אמר קיסר אחד לר' גמליאל אתם אומרים שהמתים חיים הלא המה עפר ועפר מי ויכל לחיות המרה לו בת הקיסר הכח לו ואני אשיבנו על שאלתו. ואמרה לו למשל אלו היו בעירנו שני יולדים אחד יולד מן המים ואחד יולד מן העץ, אחת מהם משוכה. אמר לה זה שיוולד מן המים. אמרה לו אף כן הקב"ה אם מן המים הוא מלייר (כי אדם בא מעפרה הרוחה שהוא כמים הוא מוליד) מן העץ לא כל שכן. ודבר ר' ישמעאל הנא. קל וחומר זה שהשיבה בתו לאביה הקיסר מן כלי זכוכית ומה כלי זכוכית שעמלן ברוח של אדם שטפה בו מחוך השפופרת ונעשה כלי. ואם נשברו יש להם תקנה להתייבן ולהחזיר לעשות מהם כלי. אדם שנעשה ברוחו של הקב"ה על אחת כמה וכמה שיחי' אחר מוחו: אמר מין אחד לר' אמי אתם אומרים שהמתים יחיו. והלא המה עפר. ועפר מי יוכל לחיות. בתמי'. אמר לו המשול לך משל למה הדבר דומה. למלך בשר ודם שאמר לעבדיו לכו וזנו לי פלטרין גדולים במקו' שאין מים ועפר. הלכו וזנו אוחו. לימים נפלו אמר להם חזרו וזנו אותן במקו' שיש עפר ומי'. אמרו לו אין לנו יכולין. כעס עליה ויאמר להם ומה במקו' שאין שם מים ועפר בניחם. ועכשיו שיש מים ועפר על אחת כמה וכמה. כמו כן הקב"ה יר את האד' מטפה קטנה שאין בה ממש וכל שכן שיכול לבראותו מן העפר [אי נמי כל העול' כולו יר בתוהו] ואם אין אחת מהמין שהקב"ה צורף מן העפר לא לבקעה ורחה עכבר (שיש במיין שאין נבראין ע"י תולדה) שהיה חלוו בשר וחלוו אדמה למחר מהלך כשהוא נברא ונעשה כולו בשר ושמה תאמר שאותו ערך חלוו בשר נברא ותיקף רק לזמן מרובה ומה' קובר שאין הקב"ה מחיה מתים לפי שעה עשה כן ועלה להר ומראה שהיו אין בו תלואן אחת (היא תולעת שיואל מן היס אחד לע' שני' וזובעין עם דמו תכלת) למחר שהנשמים יורדין מתמלה כל ההר בחלוו חלונות. נראה מזה שיש ביד הקב"ה להחיות לפי שעה: אמר לרובי אחד לגביהם בן פסיסא אוי לכס רשעי' שאחם אומרי' שהמתים יחיו. ומה אלו אנשי' שהם חיים רואין אנו שהם מתים והאין יעלה על דעתנו שהמתים חוזרין וחיים. אמר לו גביהם בן פסיסא אדרבה אוי לכס רשעי', בזה שאחם אומרי' שהמתים לא יחיו. ומה אותן שלא היו בעול' טורדין וטולדין וחייין. אלו שהיו כבר בעול'. לא כל שכן שחוזרין וחייין. אמר לו זה הלדוקי אחת קורא אותי רשע. אם אעמוד אני ואדחוק ברנלי כך אזי אני מסור ממך את עקמומיות שיש לך ותהי' שזה לשאר אנשים (כי גביהם בן פסיסא הי' לו עקמומיות בגבו ולקנתרו אמר לו כן) אמר לו גביהם בן פסיסא אם אחת עושה כן אז רופא אומן תקרה ושכר הרבה תטול:

[תלג] מעשה שהי' בעשרי' וארבעה בניסן שבטלו אלו שהיו עוררין ורצו ליעול חלק ביבודה וזירושלי' בחמס עשו ליום זה ליום טוב ומעשה שהיה כך היה. שבאו בני אפרוקא לרון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. שרלו לקחת את ארץ ישראל מן היכודים. אמרו לו ארץ כנען שלנו הוא ולא של הירודי'. דכתיב ארץ כנען לגבולותיה וכנען היה אב שלנו ואחתי ירשתה את הארץ שלא כדון אמר גביה' בן פסיסא לחכמים מנו לי רשות ואלך ואדון עממי' לפני אלכסנדרוס מוקדון אם הם ינלחוני אמרו הדיוט שבנו נלחמם ואם אני אלנח אותם אמרו תורת משה רבינו נלחמם. נתנו לו רשות הלך ודן עממי' אמר להם מהיכן אתם מביאי' ראי' שהארץ שייך לכם. אמרו לו מן התורה אמר

אמר להם אף אני לא אביא ראי' לכם אלא מן התורה דכתיב ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהי' לאחיו. עבד שקנה נכסי', עבד למי נכסיו למי הרי הם שייכים לאדון שלו. כמו כן כנען אביב' הוא עבד לנו וכל מה שקנה שייך לנו. ולא עוד שיש כמה שנים שלא עבדתו. והוא לריך לעבוד אותנו. אמר להם אלכסנדרוס המלך מחזירו לו תשובה אמרו לו תנה לנו זמן שלשה ימי'. נתן להם זמן בדקון ולא מלאו תשובה. מיד ברחו והניחו שדוסיבן כשהם זרועות. וקרמיה' כשהם נעופות ואותה שנה שביעית הייתה שז פשם אחת באו בני מנרי' לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון ואמרו לו כתיב ובי נתן את חן העם בעיני מלכים וישאלוהם תנו לנו כסף וזכב שלקחתם ממנו. אמר גביהם בן פסיסא לחכמי' מנו לי רשות ואלך ואדון עממי' לפני אלכסנדרוס מוקדון. אם ינלחוני אמרו להם הדיוט שבנו נלחמם. ואם אני אלנח אות' אמרו להם תורת משה רבינו נלחמם נתנו לו רשות והלך ודן עממי'. אמר להם מהיכן אתם מביאי' ראי'. אמרו לו מן התורה אמר להם אף אני לא אביא לכם ראי' אלא מן התורה. שנאמר ומושב בני ישראל אשר ישבו במנרי' שלשי' שנה וארבע מאות שנה מנו לי שזר עבודה של שנים רבות ששיעבדתי במנרי' שלשי' שנה וארבע מאות שנה. אמר להם אלכסנדרוס מוקדון החזירו לי תשובה. אמרו לו תנה לנו זמן שלשה ימים, נתן להם זמן. בדקון ולא מלאו תשובה. מיד הביחו שדוסיבן כשהן זרועות וקרמיהן כשהן נעופות וברחו. ואותה שנה שביעית הייתה שז פשם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכ' הוא דכתיב ואלה תולדות ישמעאל בן אברה', וכתיב ואלה תולדות ייחא בן אברה'. אם כן למה אתם לנד מחזיקים בזה ארץ. אמר להם גביהם בן פסיסא לחכמי' מנו לי רשות ואלך ואדון עממי' לפני אלכסנדרוס מוקדון. אם ינלחוני אמרו הדיוט שבנו נלחמם. ואם אני אלנח אות' אמרו להם תורת משה רבינו נלחמם. נתנו לו רשות והלך ודן עממי'. אמר להם מהיכן אתם מביאי' ראי' אמרו לו מן התורה אמר להם אף אני לא אביא ראי' אלא מן התורה. דכתיב וימן אברה' את כל אשר לו ליחא ובני הפילגשים אשר לאברה' נתן מתנות. ומעשה אשאל לכם אב שכתב כתיב לבניו בחיו שלא יסול אחד בחלק חבירו וזיגור זה מעל זה כמו ששעה אברה' לישמעאל שלא ליעול במה שנתן ליחא וכי יש כלום לזה על זה לכן מה אתם רואי' כעת:

[תלד] מעשה שאמר הלעונונום לרבי. גוף ונשמה יכולין לפזור עלמן מן הדיון. כיצד גוף אומר נשמה העושה שמיו' שפרשה ממני הריני מועל כלנן דומם בקבר. ונשמה אומרת גוף הנש' שמיוס שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כלפפור. אמר לו המשול לך משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו פירס נאה והי' בו תאגיס בכורות נאה והושיב בו שני שומרי'. אחד חגר ואחד קומא. אמר החגר לקומא בכורות נאה אני רואה בפרסם בא' והרכיבי ונביא' לאכל'. רכב חגר על גבי קומא והביאי' ואכלו'. לימי' בא בעל הפרסם אמר להם בכורות נאות היכן הם: אמר לו הקומא כלום יש לי עיני' לראות. אמר לו החגר כל' יש לי רגלי' להלך בהם. מה עשה הרכיב חגר על גבי קומא ודן אות' כאלה שנאמר יקרא אל השמי' [היא הנשמה] מעל ואל הארץ לדון עמו זה הגוף:

[תלה] דף י"ג ע"א] מעשה כדוד שאמר לו הקב"ה אם רלונך יכלם זרעך או תממ' ביד אויב. אמר לפניו רבש"ע מוטב אמסור ביד אויב ולא יכלה זרעי'. יוס אחד יאל' לשכר בואי' [פי' כפר. רש"י והמהרש"א בשם הערוך פירש. שכר לשון רשע ובואי' לשון ק' הוא בלשון ישמעאל. כלומר לנוד חיות ושופות] בא שטן ונדמה לו לבני'. השליך וירס החץ אליו ולא הביע לו החץ. משכנו עד שהביאוהו לארץ פלשתיים כשראה אותו ישי' מנוב אמר היינו זה שהרג לנלתי אחי. קשרו זמקן אוחו תחת הכר של יזתים והכניעו. ונעשה לו נס שנחרכה הארץ מתחתיו (או שיקב' הקרקע כמו גומא וביהם מגינה עליו ולא כעקו) זה הוא דכתיב תרזיב יצרי' פשם ואל

ולא ממדו קרובו. וזה היום הי' ערב שבת בפתת ערב והיה אבישי בן לרזיה רוחץ את ראשו בצרבע סוף של מים. או בצרבע בורות של מים, ראה כתמי' דם. ויש אומרים אשר יונה באתה והיתה טורפת ומחבטת עלמה ומורטת כנפיה והומה ומנטערת. אמר כנסת ישראל נמשלו כיונה. ומה הדבר נלמד מדוד מלך ישראל שריו בלער. בא לביתו ולא מלאו. שלח לבית המדרש ולא מלאו. שאל שאלה אם בשעת הסכנה מותר לרכוב על סוס של המלך. אמרו לו בשעת הסכנה מותרין לרכוב על סוס העלך, רכב על פרדו והלך ונתקלרה לו הארץ והגיע עתה לארץ פלשתי'. ובעת שהלך ראה את ערפה המו של יסבי שיוצתה וטווח: וכשראתה לאבישי ראתה להרוג אותו עם הפלך שהי' בידה והשליכה לו ולא נענה בו. אמרה לו אתה אבישי הביא לי זה הפלך שתפל לפיך. השליך אבישי הפלך לראשה ומתה. כשראה אותו יסבי נטב אמר כעת יש אללי שני אנשים היינו דוד ואבישי, מה עשה. זרק לדוד כלפי מעלה ונטץ תחתיו חניתו בקרקע כדי שיפול עליו וימות. הלך אבישי ואמר שם והעמיד לדוד באויר בין השמים לארץ. ודוד בעלמו למת לא אמר השם. מפני שאין חובש מתיר עלמו מבית האסוריו. שאין דעתו מיושבת עליו לומר שם, וכעת שנילך דוד השליכו השם ברחוק והלכו אבישי ודוד וחזרו להם, אמר אבישי לדוד על מה באת לכאן. אמר לו כזה אמר לי הקב"ה וכן השכתי לו במוטב לי למסור ביד אויב ולא יכלה זרעי. אמר לו אבישי הפוך תפלתך ואמרו לפניו מוטב יכלה זרעך ולא תמסר ביד אויב. כי מה לך בלער בניך. כי הוא משל מה שהטו' אומרים בן בך ימכור שצוה ואתה לא תלעער. אמר דוד לאבישי אי הכי עזר לי בתפלה להפכו. ועזרו אבישי בתפלה דכתיב (ש"ב כ"א) ויעזור לו אבישי בן לרזיה. אמר אבישי שם והורידו מהשמים לארץ, והי' זה יושבי מנוב רודף אחריהם והם בורחים לפי שהיה קרוב לארץ פלשתי'. כשהגיע להכפר ששמו קובי שהוא בין ארץ ישראל לארץ פלשתיים. אמרו זה לזה עמוד כנגדו ולא נכרה ונכחו וכשכחו למקום שנקרא בי' תרי אמרו וכי בשני חטים הרגו לאריה בתמיה. אמרו לו לך ותמלא את אמתך ערפה שהיה בקברה לפי שהרגנו: וכשהזכירו לו שם אמו נחלש כחו והרגו (ע' במהרש"א מה שכתב בזה):

[תלן] (דף ל"ז ע"א) מעשה ברב עבות ויש אומרים רב עביומי שמר שאם היו נותנין לו כל חלל דעלמא לא הי' משנה בדיבורו נזמר שקר פעם אחת חזמן שבה למקום אחד שנקרא קושטא והיו שם אנשים שלא היו משנים בדיבורם. ולא מה שם איש קודם זמנו (* ולקח מזה המקום לשון אחת והיה לו ממנה שני בנים. יום אחד היתה אשתו יושבת ורוחלת את ראשה. בא אשה שכינה אחת והיתה דוספת בפתח ושאלת אם אשתו יש. היה עבור לפי שהיא רוחלת ראשה אין דרך ארץ שתכנס להבית. אמר לה אינה בבית. ונתנו לו שני בנים. באו אנשי עירו אללו ושאלו למה אירע לו כן, אמר להם כן וכן היה המעשה. אמרו לו מבקשים אמתו אומך שאלא מן המקום הזה ולא תתגרה

(המהרש"א כתב מה שלא מת איש בלא זמנו. לפי שחזתו של הקב"ה כזה אמת וכו' קיים את העולם כמ"ש בתחלת מעשה הכריאה בראשית" ברא" אלהים" פ"ה אמת. ובסוף הכריאה כתיב ברא" אלהים" לעשות" ר"ס אמת. והמשנה בדיבורו מהרם החותם וקיומו של עולם ואף אם מהרם ופוחת ממנו מספר כמותם שהוא אי'. נשאר מת. ובסוף מ"ש שלא משנה בדיבורו מקיים עלמו ועולמו בחזתו של הכריאה שהוא אמת והיינו שלא מת איש בלא זמנו כי השקר מביא מיתה בלא זמן וכי פ"ה היסוד:

תתגרה במלאך המות לבוא בעירנו באמירת שקרים. ולכן היתה העיר הולת נקראת קושטא ר"ל אמת. שהיו מדברי' תמיד אמת. [תלן] (דף ל"ח ע"א) מעשה שאמר עבור מלכה לשמואל אתה אומרים אשר משיח יבוא על חמור. אני אשלח לו סוס נאה שיש לי שהוא מסורק ומזויין והוא בדוק לרוץ כי נגלוי הוא שיבוא על החמור [והוא היה מלגלג ע"ז לכן אמר כן] אמר לו שמואל וכי יש לך סוס לכן שיש בו מאה גוויין כי חמור שלו יש בו מאה גוויים (וכרמו בזה עפ"י מ"ש מי שרואה בחלום סוס לכן סימן טוב לו. אבל אדום סימן רע לו. ור"ל שאמר לו אם צווח אתה לסימן יפה שמה יש לך היפך זה סוס אדום אבל חמור שלו ודאי טוב הוא ומי שרואה בחלום סימן טוב לו. מהרש"א)

[תלן] (שם) מעשה ר' יהושע בן לוי מלא לאליהו שעמד על פתח של הגן עדן אמר לו אימתי יבוא משיח אמר לו לכשיראה האדון הזה (הוא השכינה שהיתה עמה) ח"ר יהושע בן לוי שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי היינו קול השכינה (ולכאורה מה שאמר שנים ראיתי. על עלמו ועל אליהו שראה אותו. וכן קיל ג' על עלמו שאמר אימתי יבוא משיח כזכר. ועל אליהו שאמר לכשיראה האדון הזה. ועל השכינה לא הזכיר כאן מה שמע מקול השכינה. ואפשר שלא חש להזכיר דהיינו שהשכינה בלעצמה כביכול על אריכות הגלות. והוא דחוק לומר על עלמו כן שראה את עלמו ושמע קולו. ויש לפרש עפ"י מ"ש שהנשמה רואה ואינו נראה וגם אמרו שאליהו מעמיד את האבות להשפיל עמו על חורבן בהמ"ק וגלות ישראל ו"ש על אליהו שהיה בחייו בנגוף וכפש שראה אותו שהיה מתפלל על חורבן בהמ"ק וגלות ישראל וקול ג' שמעתי דהיינו ג' האבות שלא היו נשמותיה' נראים אבל קולי שמע שהתפללו על חורבן בהמ"ק וגלות ישראל מהרש"א):

[תלע] (שם) מעשה שמלא ר' יהושע בן לוי לאליהו שעמד על פתח המערה של רשב"י אמר לו אם אבוא חני לעולם הבא. אמר לו אם יראה האדון הזה אריב"ל שני ראיתי וקול שלשה שמעתי. אמר לו אימתי יבוא משיח. אמר לו לך ושאל למשיח עלמו מתי יבוא. אמר לו ריב"ל באיזה מקום משיח יושב. אמר לו אליהו הוא יושב באותו לך של גן עדן שכנגד פתח רומי הוא שריו (וכתב המהרש"א עפ"י מ"ש במדרש כי משיח נולד כבר בעת חורבן הבית ונלקח מבני אדם לנגן עדן מיהו שחר ענין סובלי חלאי' שהוא יושב ביניה' לא ידענא למה הם באים לשם. ומה שפירש"י דרומי אותו פתח שכנגד רומי. הוא דחוק דכל העולם כולו אחד מס' בנ"ג וקשה לבין פתחה כנגד רומי. ויותר נראה לפרש דרומי מלשון דרום. דהיינו שיש לג"ע פתחי' מד' רוחות העולם וקאמר אסתחא של לך דרום הוא יושב) ואיזה סימן יש לו. אמר לו הוא יושב בין האנשים שהם עניים וסובלים חלאים רעים ומנוגעים. וכל מי שיש לו ד' וס' נגעים הם מתירין כל נגעייהם ביחד ומקנחים אותם ואחר כך חוזרין וקושרין אותם, אבל משיח הוא אינו עושה כן רק מתיר נגע אחד ומקנחו וקושרו ואחר כך הוא מתיר הנגע השנית ועושה כמו כן. ואינו מתיר שני נגעים יחד. ועבור זה עושה כן כי הוא סובר שאשר יטערך ללאת ולגאול את ישראל לא יעכב הרבה כדי קשירת שני נגעים יחד. הלך ר' יהושע בן לוי אלל משיח ואמר לו שלום עליך רבי ומורי. אמר לו שלום עליך בר ליואי. אמר לו ר' יהושע בן לוי אימתי יבוא אדוני. אמר לו היום בא אלל אליהו אמר לו מה אמר לך משיח אמר לו אמר לי שלום עליך בר ליואי. אמר לו אליהו הבטיח לך ולאביך שיהיה לך עוב"ב כי אם שאין אתה לדיקים נמורי' לא היה עומן לך שלום ולא היה מזכיר שם אביך. אמר לו ר' יהושע בן לוי שקר אמר לי שאמר לי שיבוא היום ולסוף לא בא. אמר לו אליהו כך הית' כוונתו בזה שאמר לך היום דהיינו היום

היום אם בקולו השמעו שישמעו בקול הקב"ה לשמור מצוותיו וחקותיו :
[תמ] (דף ק"א ע"א) מעשה שהיה רב יצחק בר שמואל בר מרתא נודמן לאכסניא
אחת הביאו לו שמן בכלי וסך פניו בשמן יאל לו על פניו
לרעה . יאל לשוק רחמה אותו אשה אחת . אמרה לו רוח של אותו עד ששמו חמת אני
רוחה בפניך שאחזקך עשמה לו איזה רפואה ונתרפא :

[תמא] (סס) מעשה כשהלך ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להם חמה עזה
יש בעולם [על עולמו] אמר כן שבעם עליו המקום והכניד חליו .
רש"י . אמנם המהרש"א פירש שעליהם אמר כן כמו שאמר חמה אני אם ימותו מיתת
עלמין] התחילו הם בוכים ור' עקיבא משחק . אמרו לו מפני מה אהה שוחק . אמר
להם וכי מפני מה אתם בוכים . אמרו לו אפשר ספר תורה שריו בלעזר ולא נבכה אמר
להם לכן אני משחק שכל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ שהיתה הללחה בכל
מעשה ידיו . ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מתקלקל ונעשה ללול
מחמת חימום . אמרתי שמה הם ושלום קיבל רבי את עולמו היינו שכרו בעוה"ז .
ועכשיו שאני רואה שרבי בלעזר אני שמח כי שכרו משתמר להבא . אמר ר' אליעזר לר'
עקיבא כלום הכרתי מן הכורה כולה שאתה הומרשאתי קיבל עונותי אמר לו ר' עקיבא
למדתנו רבינו כתיב כי אדם אין לדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יתעב :

[תמב] (סס) מעשה כשהלך ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו . ר' ערפון .
ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה . ור' עקיבא . נענה ר' ערפון
ואמר טוב אתה לישראל מספס של גשמים שטפה של גשמים בעולי הזה ורבי הוא בעוה"ז
ובעולם הבא . נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה . שנגלגל חמה
בעוה"ז ולא לעמיד כי המאורות מתחדשות : ורבי הוא בעוה"ז ובעוה"ב . נענה ר'
אלעזר בן עזריה ואמר טוב אתה לישראל יותר מאב ואם . כי אב הם רק בעוה"ז
ורבי הוא בעוה"ז ובעוה"ב . נענה ר' עקיבא ואמר חביבין יסורים שמכפרין עליך .
אמר להם שמכתיב ואשמעה דברי עקיבא תלמידיו שאמר חביבין יסורים אמר לו עקיבא
זו מנין לך וכו' עיין בגמרא מה שאמר לו [וכתב המהרש"א על אלו השלשה שאמרו טפה
של גשמים . גלגל חמה . אב ואם . כי כ"א מהם נקט בדבריו טובה והנהגה אחת
שבעולם מן בני עולמות כי הנהגה של גשמים הנראית פועלת להטיב לבריות . הוא
מלמטה כמ"ס אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולין כללים מלמעלה . והנהגה שנית מגלגל
חמה נראית פועלת להטיב לבריות מעולם האמצעי . והנהגה השלישית מאב ואם שהם
בדיבורם וכן השמחה שמעולם עליון מגדלים ומנהיגים להטיב לנביאים אחרים אבל
הנהגות שלהם אינן רק בעוה"ז . משא"כ הרב לתלמידיו שמטיב לו בעוה"ז ובעוה"ב .
ולפי שר"ע ראה שהיו מנטעין על עצרו לכן אמר שאל תלעטרו בכך לפי שחביבין יסורים
ולעובתו הם באין לכפר עליו :

[תמג] (דף ק"ב ע"א) מעשה ברי אבהו שהיה רגיל להיות דורש בהשלשה מלכים
שאין להם חלק לעוה"ב ואלו הם ירבעם אחאב .
מנשה . נעשה ר' אבהו חולה . קיבל על עולמו שלא ידרוש עוד כיון שנתרפא חזר להיות
דורש עליהם . אמרו לו תלמידיו וכי לא קבלת עליך שלא תדרוש עוד בהם . אמר להם
ר' אבהו וכי הם חזרו מדרכם הרעה שלא לילך עוד בדרך הזה אשר אני אחזור מלדרוש
עוד בהם :

[תמד] מעשה ברב אשי שהיה מסיים פרק זה עד שהגיע להשלשה מלכים הנזכרים
לעיל אמר למחר נדרוש בחברינו שהיו תלמידיו חכמים כמותנו ואין
להם חלק לעתיד . בא אלינו מנשה בחלום ואמר לו וכי סבור אתה שנהיה חבירך
וחבירי

וחבירי של אביך [וכתב המהרש"א כי במשנה זו איתא שמנשה יש לו חלק לעוה"ב ואינו
בכלל בני מלכים שאין להם חלק לעוה"ב ולהכי זה שאמר נדרוש בחברינו משום מנשה
אמר כן דלגבי ירבעם ואחאב ודלוי שלא היה אומר כן לפי שירבעם נקרא חבר לאיש
משחים . ולפי שאמר חבריו בלשון רבים וכלל גם מנשה עם ירבעם ואחאב שאין להם
חלק לעוה"ב לכן בא לו בחלו ואמר לו מה שאמר בלי רבים דמשמע חבירך בעוה"ז
וחבירי דאביך שמת בעוה"ב כאלו יש להם חלק לעוה"ב וכלל את אשתי עמאן לקרות חבירין
בעוה"ז ובעוה"ב ואינו כן דלהם אין חלק לעוה"ב ולי יש חלק לעוה"ב ע"י השתובה
שעשיתי] אמר לו מנשה אחת קורא לי חבר . אמור לי מאיזה מקום בפת לריך לבנוע
המוזיא אמר לו רב אשי איני יודע . אמר לו אין אחת יודע מאיזה מקום לריך לבנוע
המוזיא ולסוף אחת קורא אותנו חבר . אמר לו רב אשי למדני זאת ולמחר אני אדרוש
זאת בכלכה משך . אמר לו מנשה ממקי שנקרמין פניה של פת בתנור . דהיינו מלמעלה
או מסביבות הפת או משוליו [עיין עוד ברש"י] : [וכוונת העיני מה ששאל לו דוקא
דבר זה אם יודע כי ברכת לחם יאל מכלל ברכת הנהנין הנזכרין דמבשרין עליהם בלשון
בריא . והוא לפי שבחמטא אדם"ר נתקללה האדמה מטבע הבריא' מתת כחה בעיקר
מאכל האדם שהוא הלח' . והלח' לריך עשרה מלאכות קוד' שנעשה לחם והוא שהאדם
נעשה בחטאו שלא תוליא הארץ בטבעה את הלח' אך ע"י התשובה שעשה היה עליו חסד
אלהי' להוליא לחם מן הארץ בכח אלהי זה נוסח שינוי ברכת הלחם . המוזיא בכחו נגד
הטבע את הלחם מן הארץ בחסדו , וזה הברכה הוראה על כח התשובה להספיע מצוב
חסד העליון יתברך אל האדם למטה ורמו לו שגם הוא מנשה מכלל בעיית לקבל חסד אלהים
בעוה"ב ואין ראוי לכללו עם ירבעם ואחאב מהרש"א] אמר רב אשי למנשה מאחר שאתה
חכם כל כך מאיזה טעם עבדת לע"ז . אמר לו אם אתה היית שם היית מנביא שפת
חלוקת מבין רגליך כדי שתהא קל לרוץ והיית רץ אחרי לשם מפני יצר של ע"ז שהיה
שולט אז למחר אמר רב אשי לרבינו נפתח לדרוש ברבותינו ולא אמר בחברינו עבור זה
החלום שראה :

[תמה] (דף ק"ד ע"ב) מעשה בשני בני אדם שגזבו זהר הכרמל והיה שבאי מהלך
אחריה' אמר אחד מן הכשבים לחבירו . גמל זה
שמלך לפנינו סומא באחד מעיניו וטעונה שתי נודות אחד של יין ואחד של שמן . ושני
בני אדם המנהיגים אותו אחד נכרי ואחד ישראלי . אמר להם השבאי עם קשה עורף
מאין אתם יודעי' . אמרו לו גמל זה מעשכ' שלפניה היינו מזר שרוף' אובלת . ומלך
שאינה רואה אינה אובלת אבל בהמה אחרת אינה כן כי פעמים אובלת מלך ימין ופעמים
מלך שמאל לפי שהיא רואה מאלן ומכאן . וטעונה שתי נודות אחד של יין ואחד של שמן
של יין מטפסץ ושוקע בקרקע ורואין אנו בין רגליו הטיפין שפלו כשעבר הנמל מזר
אחד שהי' הטיפין מן היין שוקעין בקרקע ומלך השני הטיפין לפני ועומדין זה הוא של
שמן שדרך השמן להיות נף למעלה ושני בני אדם המנהיגים אותו אחד נכרי ואחד ישראלי
כי נכרי נפסד בדרך אלל בהמתו . וישראל עושה לרכיו לנדרין מפני לניעות דרך זה
השבאי שהיה מנהיגם אחרי דרך הגמל והמנהיג ומלא כדבריה' . בא ונשק על ראשם
והביאם לביתו ועשה להם סעודה גדולה והיה מרקד לפניהם: אמרו לו דמיה לנו שאדונינו
הוא בן קלסחא שר הפכחים ההורג מי שחייב דיני נפשות של מלך [לפי שהיה דיוקנו
דומה לדוגמת פניו של אותו קלסחא של מלך שבנות ילדה] הלך זה האדון ושאל לאמו ואמר
לה . אם תנידי לי האמת בן של מי אני הרי טוב . ואם לאו אני אלוה להורגך . אמרה לו
בני בטעת חופה יאל כעלי וכנכס התליון שלהמלך ובא עלי ונתעברתי ממנו ואתה ממנו
אחר כך הוציא לפניהם . בשר אמרו לו בשר זה יש בו טעם כלב . הלך ושאל לאמו אמר
לה אם אתה מנדה לי האמת הרי טוב ואם לאו אני מלוא להורגך . אמרה לו בני כשעה
אחת

אחת יש לנו ומתה אמה והניקה מכלכלה אחת . הביא להם יין אמרו לו יין זה יש בו טעם מה . הלך וסאל לאלמו אמרה לו היין הזה הי' מנפן שעומד על קבר אביך . נתן להם כסף וזהב ושקס ואמר ברוך הי' אלהי ישראל אשר בחר בזרעו של אברהם ונתן להם מהחמתו וכל מקום שהולכים נעשין שרים לארדוניה . ופטרין והלכו לבתיהן לשלוט [זה המעשה מובא בגמרא ובעין יעקב בקיבור אמנם מלאחי הענין מבורר יותר בשלימות במגורם המאור סימן ש"ה העתקתי גם משם . ועיין במגלת איכה בפסוק העיר רבתי עם] :

[תמו] [דף ק"ט ע"א] מעשה שהיה ר' יוסי דורש בבהמ"ד הפסוק [איוב כ"ד] חתר בחושך במים יומם חתמו למו לא ידעו אור מלמד שהיו אנשי סדום נותני' עיניהם בצעלי ממון ומפקידים אללו אפרסמון שלהם ומניחין אותם בבית גמיהם ולערב באים ומריחים את האפרסמון ככלב והותרין סם וטופלין אותו ממון . ונעשה בליפירי כלילה הפוא שלם מאות חפירות שהיו חופרין וגובינן במתרתם כי ע"י ריח אפרסמון שהיו מריחים היו יודעים אינה מונח מעותיהם . בצוקר באל לרי יוסי והיו מלערים אותו ואמרו לו נתת דרך לאנשים בזה שדרשת כן אמר להם וכי ידעתי שננבאי יבואו . ויש לאמרי' שלמר להם מי ידעתי שננבאי אדם :

[תמו] [עס] מעשה איך היו נוהגין אנשי סדום . מנהגם כך היה . מי שהיה לו שור אחד היה רועה כל בהמות העיר יום אחד ומי שלא היה לו שור היו מגלגלין עליו לרעות שני ימים . היה סם יתום בן אלמנה נתנו לו שורים לרעות הלך ולקחם והר' ואמר כימי' לאדון של השורים מי שיש לו שור יקח עור אחד ומי שאין לו שור יקח שני עורות . אמרו לו מה זה אמר להם סוף הדיון כתחלת הדיון וסייגו כמו שחלתה הדיון הוא מי שיש לו שור אחד ירעה הבהמות יום אחד ומי שאין לו בהמות ירעה שני ימים כמו כן מי שאין לו שור יקח שני עורות וכו' . [וכתב המהרש"א הגם שאין לדון את הרשעים אלו לכף זכות ג"מ נראה שלא ראו לגזול להדיא הלא שכלו לרמות הכריות בשקר דינם ומשפטם כי עקר המרעה הוא שלא יזיק במרעתו שדו' אהרים וע"כ אמרו אחר שגזלו מאלמנה השור ואין לה שור אמרו כיון שאין לו שור ויש לו שדות הכיף לרדף להרחיק עמלו יותר מן המזיק ולרדף לרעות כי ימים משום שדומיו . אבל הם שיש להם שזורי' הרבה אין להם לחוש כל כך אם ירעו גם אחרי' באתו יום בשדותיו ואין לו להיות רועה רק יום אחד . אבל הכתוב מעיד על רשעים שצאן] :

[תמו] מעשה בלגשי סדום במנהגם הרע שעשו . מנהג היה להם שכל מי שעבר בגשר לעבור את המים נתן זה אחד [ומימיו שלהן היו עזים והיו רנין כך] ומי שכל בדרך אחר ולא עבר המי' לילך על הגשר רק הלך ברגליו בדרך אחר היה נותן שני זחיים [וכל זה עשו כן כדי שלא יבוא אליהם עובר ושכ וכולך דרך שהוא עני . מהרש"א] . עוד מנהג היה בנייהם . מי שהיה לו שורה של לבנים ומגבל ועושה אותן . היה כל אחד ואחד וטוטל אחת . ואמר לו אני לא לקחתי רק לבנה אחת . ומי שהיה מסור וטועה לפניו שומים או לבנים ליבסן . היו כל אחד ואחד נוטל אחת ואמר לגזול מה חפרתי לך כלל לא לקחת ממך הלא שום או כלל אי' ומלא קרח מבאן ומבאן [וכתב שכן נח נהרג על פחית משה פרוטה . מכל מקום אמרו דדבר קל כזה ניתן לצחול מהרש"א] :

[תמו] מעשה מארבעה דייגים שהיו בסדום . ואלו הם בשמות' שקראו ושקוראוי' זייגיי ומללי דינא [וכתב הישר ס' וירא חיתא בזה שלשון . והיו לערי סדום שופטים ר' . לארבעה הערים ואלה שמותם שרק לעיר סדום שרקד לעמורה . זכך לאדמה מנון לבנים וישם להם אליעזר עבד אברהם שמו . וישם לשקר שקרא . ולשקר שקורא ולנכך כובים . ולמנון מללי דין] מי שהיה מכה מכה לאשת חבירו ומחמה זה הפילה את הולד אמרו לו תן אשך אליו וישכך עמה עד שתהיה מעוברת מי

מי שחשך לחון חמור של חבירו אמרו לו תנו לו החמור עד שתלמה אזנו [זה ודאי שקר שפטו דלעול' אי אפשר שתלמה אזנו . מהרש"א] : מי שעשה לחבירו פלע . אמרו לו תן לו סכר שלקח ממך דם . מי שעבר המים על כגשר נתן ארבעה זוזי' ומי שעבר במים ברגליו נתן שמונה זוזי' . פעם אחת בא כובס אחד לשם אמרו לו תן ארבעה זוזי' . אמר להם אני עברתי ברגלי המי' . אמרו לו אם כן תן שמונה זוזי' לא ראה ליתן . הכובס ופלעוהו . באלו לדין לפני הדיין אמר לו הדיין תן לו סכר בעבור שלקח דם ממך ושמונה זוזים תן עבד שעברת במים :

[תנ] מעשה שהי' אליעזר עבד אברהם נודמן שם פצעוהו . בא לדין לפני הדיין אמר לו תן לו שכרו כי לקח דם מאתך . לקח הוא גרל של בהמה ופצע את הדיין אמר הדיין לאליעזר מה זה שאתה עושה . אמר לו השכר שאתה צריך ליתן לי בעד שלקחתי דם ממך . זה השכר תן לזה האיש שלקח מאתי הדם ופצעת שלי כמו שעמד כך עומד עוד [ואעתיק לך לשון ספר הישר שם סבואר הדבר באריכות . שרה שרחה את אליעזר אל לוט לסקרו בשלום ודראותו . ויך אליעזר סדומה וימצא איש אחד מסדום נדחם עם איש נכרי ויפושט הסדומי את העני מכל בגדיו וילך רו ויצעק העני והוא אל אליעזר ויתחנן אליו על אודות אשר עשה לו האיש הסדומי . ויאמר למה העשה ככה לאיש האביון אשר בא בארצכם . ויען הסדומי אל אליעזר לאמר האחיק הוא האיש ההוא או הלשונם נתנוך אנשי סדום היום כי תדבר על האיש ההוא . ויבר אליעזר עם הסדומי על אודות העני . ויגש אליעזר רקחת מאת האיש הסדומי את בגדי העני וימחר האיש ויך את אליעזר באבן בסצחו . ויצא דם רב מסצח אליעזר וירא האיש הדם בסצח אליעזר ויחוק האיש באליעזר לאמר תנה את שכרי על הדם ההוא אשר הוצאתי לך בסצחך כי כן החוק והתורה בארצנו . ואמר אליו אליעזר הפצוע מצעתני וגם אתן לך שכר . ולא אבה אליעזר לשמוע אל דברי הסדומי ויחוק האיש באליעזר ויביאהו אל שופט סדום אל שקרא למשפט . וידבר האיש אל השופט בי אדוני כזאת וכזאת עשה לי האיש הזה ואכחו באבן ויצא דם מסצחו ולא אבה לתת שכרי . ויאמר השופט אל אליעזר אמת יאמר לך האיש הזה תנה לו שכרו כי כן המשפט בארצנו . וישמע אליעזר את דברי השופט ויקח אליעזר אבן אחת ויכה את השופט והמבע האבן בסצחו ויצא דם רב מסצח השופט . ויאמר אליעזר כן משפטיכם בארצכם אשר אתן לאיש הזה שכרו . הנה אחת לו כי כן משפטיך אתה תרצת ויעזוב אליעזר את האיש הסדומי עם השופט ויצא וילך לו לדרכו] :

[תנא] מעשה שהיו נוהגים אנשי סדום ממה אחת היתה ביניהם שהיו ישנים עליה אורחים ואם הי' האורח ארוך יותר מכפי גודל המטה היו מקצרין אותו בסכין . ואם הי' האורח קטן בקומה והמטה היתה ארוכה יותר סמנו היו מושכי' את האורח עד שנתפרקו איבריו . מעם אחת נודמן לשם אליעזר עבד אברהם אמרו לו קום לישן על המטה . אמר להם נדר נדרתי פן היום שמת אמי שלא אישן על המטה [ובספר הישר שם איתא כן שהיו ספות בנויות ברחוב הערים והי' כל האיש אשר יבוא והלך אל הערים האלה ועמדו עזיו והחזיקו בו והביאו אותו אל אחת ממשותיהם והשכיבו אותו עליהם בחוקה והי' בשכבו ועמדו עזיו שלשה אנשים על ראשו ושרשה אנשים על הנדו והחזיקו בו וסדרו אותו על המטה ההוא . והי' אם האיש ההוא קצר מהמטה ההוא משכוהו שש האנשים האלה אלה מזה ואלה מזה ויצעק איתם ולא יענוהו . ואם יהי' האיש ההוא ארוך בקומה מהמטה משכוהו משתי צדעות המטה מצדיה אלה מזה ואלה מזה . עד הגיע האיש ההוא לשערי מות והי' בצעקו אליהם וענו אותו ואמרו לו ככה יעשה לאיש אשר יבוא בארצנו . ויחדל מעליהם כל האדם לבלתי בוא אל עריהם] :

[תנב] מעשה באנשי סדום במנהגם הרע . כשבא אצלם איזה עני נתנו לו כר אחד וא'

ואחד דינר וכתב שמו עליו כדי שיכיר כל אחד ואחד דינר שלו ויהזור וימלגו ממנו והתנו ביניהם שלא יתנו לו סת כדי שימות ברעב וכשמת הלכו כל א' וא' ולקחו הדינר מה שנתן לו. [וזה הצדקה השייך לאנשים דהיינו שנתנו לו דינר זה עשו. אבל הצדקה השייך לנשים שנותנין להם זמון ומקריבים להעני שהי' לו תיקף הנאה בזה מיהו מהרש"א]: נערה אחת היתה שם שהיתה רגיזה להוציא להם ונתנה להם ככר שלה בעת שהלכה לשאוב מים כדי שלא יראו שיש לה להם ונתנה להם הזאת לעניים. אחר כך נתגלה הדבר מה שהיא עושה. הלכו וסכנו אותה עם דבש והעמידוה על גג החומה ובאודבורים ואכרוה [ובספר הישר סבואר הרבר יותר באריכות. ואעתיק וכאן. כשבא אביון לסדום נתנו לו כסף וזהב והעבירו קול בכל העיר לבלתי תת לו סת לחם לאכול והיה אם ישב האביון בארץ ימים ומת ברעב כי לא מצא סת לאכול ובמותו באו כל אנשי העיר ולקחו את כספם וזהבם אשר נתנו לו. והיה כל אשר ירע את כספו וזהבו שנתן לו לקח והקך לו. וגם כל בגדי העני וכל לבושו יפשימו מעליו בסותו ונדחמו כולם עליהם והיה אשר יחזיק על רעהו יקח אותם ואח"כ ישאורו ויקברוהו ערום תחת אחד השיחים אשר במדברות ככה יעשה כל הימים לכל הבא אליהם אשר ימות בארצם: אשת לוט ילדה בת ויקרא את שמה פלמית כי אמר כי פלמו אלהים ואת כל ביתו ממלכי עילם. ותנדר פלמית בת לוט ולקחה אחר מאנשי סדום ותהי לו לאשה. ויבא בעיר איש עני רבבש את מחייתו וישב בעיר ימים ויעבירו אנשי סדום קול המשפט לבלתי תת לאיש ההוא סת לאכול עד ימות ברעב. ויעשו כן. ותרא פלמית בת לוט את האיש ההוא מושך ברחוב העיר ורעב ואין נותן לו סאומה להחיותו ונמשו קרבה לצאת התמלא נפשה הניגה עליו ותכלכלהו בלחם בסתר ימים רבים. ותהי נפש האיש ההוא ויהי מירי צאתה לשאוב מים ותשם את הלחם בכד המים והיה בכואה אל מקום עני ותוצא את הלחם מכדה ותתן לפניו ואכל. ככה עשתה לו ימים רבים. ויתמהו כני אנשי סדום ועטורה על האיש ההוא מדוע היה ברעב ימים רבים ויאמרו איש אל רעהו אין זה כי אם שהוא אוכל ושותה כי לא יוכל האדם להחיות סן הרעב ופניו לא ישתני ויחבאו שרשי אנשים במקום מושב העני ההוא בסתר לדעת מי יביא לו לחם לאכול ותצא פלמית בת לוט ביום לשאוב מים ותתן את הלחם בכד המים ורצתה ליתן להם לזה העני ותוציא להם סכר' ונתנ' לו. ויראו שלשי האנשים את הדבר מה שעשת' ויאמרו אך עתה הגה היא כרכלתהו ורכן רא היה רעב. הלכו אלו ג' אנשים ותפסו אות' ואת הלחם ביד העני הזה וביאו אותה לשופט וסיפרו לו מה שעשת' לזה העני לכן דבר לנו מה משפט האש' הזאת שעבר' על דתינו ויתקבצו כל אנשי סדום ועמור' ויבערו אש ברחוב העיר ויביאו את האש' וישריכו' באש ותשרף ותהי לאפר: גם בעיר אדמ' הית' נער' אחת בת עשיר' משם ויעשו לה הדבר הזה כי בא אורח לשם לרון כי בא לו השמש ורצ' בבוקר לירך דרכו וישב בגד פתח זו הנער' וביקש ממני שתתן לו מים לשתות. נתני לו לחם לאכול ומים לשתות. ויודע הדבר לאנשי אדמ' מה שעשת' ויביאו את הנערה לפני השופטים. ואמרו כי יש לה משפט מות על אשר הפרי' את דתינו. והוציאו הנער' ההוא וימשחו אותה בדבש סכף רגל' ועד קרד'. ויתנו אות' לפני עדת הדבורים ויבואו עלי' כל הדבורים ויעקצו אותה וחצק הנער' מפני הדבורים ואין מביט וטרחם עלי' ותעל צעקת' השמימה]:

[תננ] מעשה באנשי סדום במנהגם הרע שהיו נוהגין. כי התנו ביניהם כל מי שיזמין לאורה על החתוני יפשימו את בגדיו של זה האיש שהזמינו ארע שהי' חתוני ונזרמו שבא גם אליעזר עבד אברהם לשם. ולא נתנו לו לחם. כשרצו לסעוד הלך אליעזר עבד אברהם וישב בסוף כולם. אמרו לו מי הוסיף שתבוא לכאן. אמר אליעזר לזה האיש שהי' יושב אצלו אתה זמנתו לכאן. אמר זה

זה האיש אפשר ישמעו אנשים שאני הזמנתו לכאן ויפשימו את בגדי ממני לקח את בגדיו זה האיש שישב אצלו ורץ לחוץ כי היה מתיירא שלא ישמעו אנשי המקום מה שאמר אליעזר אחר כך ישב אליעזר אצל השני שהי' יושב שם ואמר גם כן שהיא קרא אותו להיות על החתוני והי' גם הוא מתיירא שלא ישמעו אנשי המקום ורץ ג"כ לחוץ מחמת זה הטעם שלא יקחו מדבושיו ממנו. וכן עשה אליעזר לכל אחד ואחד עד שהלכו כולם ואכר הוא את כל הסעור':

מסכת מכות

פרק שני אלו הן הגולין דף י'

[תנר] מעשה ברב חסדא שהי' יושב ולומד בבית המדרש ולא הי' יכול שלוח מראך המות לנשת ארזו לפי שלא הסכיף פיו מרימודו עלה וישב על העמוד שבית המדרש נשען עריו ונשבר העמוד ויכול לו: [תנה] [דף י"א] מעשה באיש אחד שאכל אותו ארז' ברחוק שלשי פרסאות מן מקום של ר' יהושע בן לוי ולא דיבר אלהיו עמו שרשי ימים כי הי' לו רבבש רחמים על דורו שלא יארע להם כן:

פרק שלישי אלו הן הלוקין דף כ"ד

[מעשה בנצבא חלקי' שהי' שכיר יוס והתפלל שירד הגש'. עיין לעיל מסכת תענית פ"ג אות ר"ב]:

[מנו] מעשה ברב ספרא שפצ' אחד הי' לו חפץ למכור. בלו לקנות מאתו ורצה בעד החפץ עשרה דינרי' ולא רצו ליתן לו. רק חמשה דינרי'. לא נתן להם החפץ. ביום השני בלו הקוני' לקנות בעד סכו' זה דהיינו בעד עשרה דינרי'. מללוטו שהי' קורא ק"ש. וכשרא' רב ספרא' אות' סבור שהמי' רוצי' ליתן לו חמשי' דינרי' ונגמר בלבו שיתן להם בעד סכו' חמשי' דינרי'. לאחר שסיי' הק"ש אמרו לו יקח כבודו עשרי' דינרי' כמו שרצ' לתמול אמר להם אמרתי בדעתי שלא אקח מכם יותר מן חמשי' דינרי' ויותר לא אקח [מנבא המעשה הזו ברש"י מסכת זו דף כ"ד]: [מנו] מעשה ברב ספרא' שילא יוס אחד חוץ לעיר לטייל עם תלמידיו ופגע בחסיד אחד שהי' בא מן הדרך. אמר לרב ספרא' למה טרח אדוני כל כך לילך דרך כזה. כי החסיד סבור שהוא ילא לקראתו להקביל פניו. אמר לו רב ספרא' לא הית' כוונתי להקביל פניך ולא ילאתי ללא לטייל. נתבייש אותו חסיד אמרו תלמידיו לרב ספרא' למה אמרת לו כן. אמר להם ולמי' הייתי משקר אמרו לו הי' לך לשמוק. אמר להם אלו שתקתי לא הייתי מקיים ודובר אמת בלבבו [זה המעשה מלאתי כתוב בספר מנורי' המאור סימן מ"ו שמביא זאת בשם רש"י מס' זו. והג' שאכזי לא מלאתי ברש"י שלפנינו רק מעשה ראשוני נכתב ברש"י. אמר' נאמן עלי הנאון הזה ועי' לקמן במס' חולין פרק ז' אות תק"ל]:

[תנח] מעשה ברי' גמליאל ור' אלעזר בן עזרי' ור' יהושע ור"ע שהיו מהלכין בדרך ושמעו קול המולי' של צבל מפלטי' ברחוק מאה ועשרי' מיל התחילו הם צוכי' ור' עקיבא משחק. אמרו לו עקיבא למה אתה משחק. אמר להם למה אתם צוכי'. אמרו לו עכו"ם הללו שמתחוו' לעזבי' ומקטרי' לאלילי' יושבי' בטח ושלו' והסקט. ואנו בית הדו' רגלי' אלהינו שרוף באש ולא נכבי' אמר להם ר' עקיבא לכך אני משחק אם לעזברי' רגזו כך. לעושי' רגזו על אחת כמה וכמה. שוב פסע אחת.

היו עולין לירושלמי כיון שהגיעו להר לופי קרעו כנדיה כיון שהגיעו להר הכות רמז
שעל שהי יולא מביח קדשי הקדשים התחילו הם זוכים ור' עקיבא משחק אמרו לו
עקיבא מפני מה אתה משחק אמר להם מפני מה אתם זוכים אמרו לו מקום שכתוב בו
והזר הקרב יומת עכשיו נתקיים בו על הר ליון ששם שעולים הלכו בו ולא נכבה אמר
להם לכן אני משחק וכו' עיין שם מה שאמר להם ובלשון הזה אמרו לו עקיבא כחמתו
עקיבא כחמתו [עיין זה הענין סוף מגלת איכה]:

מסכת שבועות

פרק רביעי שבועות העדות דף ל

[תנא] מעשה באשתו של רב הונא שהי' לה דין ודברים עם אחד לפני רב נחמן
אמר רב נחמן איך אעשה אם אעמוד מדפניה יסתתמו המענות של
בעל דינה ואם לא אעמוד מדפניה הרי היא אשת חבר אמר למשמשו צא לחוץ
והסרח אווז עלי והשך אותה עלי ואעמוד ולא יבין זה שבשכילה עשיתי אלא
סמני האווז המורח ובא עלי:

מסכת עבודה זרה

פרק ראשון לפני איריהן דף ה' ע"ב

[תנא] מעשה שהי' שנים ושרשים שנים שעשו מלחמה הרומאים עם היוונים ולא
יכלו להם הרומאים עד שעשו שותפות הרומאים ולקחו את הישראלים
שיהיו עמהם לעור וכן התנו הרומאים עם הישראלים אם מאתנו יהי' מלך אז יהי'
מאתכם שרים גדולים ואם מכאן יהי' מלך אז יהי' מאתנו השרים הגדולים שרחו
הרומאים ליוונים עד כעת עשינו מלחמה יחד אמנם כעת הזאת נעשה בדין שנרא'
עם מי הצדק ושאלו הרומאים ליוונים מרגליות ואבן טובה איזה יותר חשוב
ויהי' למושב בחבירתה להשכיבה עדי' שאלו להם מסתמא מרגליות צריך להיות
נכנע נגד האבן הטובה לפי שהמרגליות אינו חשוב כל כך כמו אבן טובה שאלו
להם עור אם יש אבן טובה וגם נופך איזה מהם יותר חשוב שאלו להם הנופך
יותר חשוב מהאבן הטוב שאלו להם עור אם יש זה הנופך וגם יש ספר תורה
איזה מהם יותר חשוב שאלו להם בודאי הנופך יהי' נכנע וכמו נגד הספר
תורה שאלו הרומאים ליוונים אם כן הוא כמו שאמרתם בעצמכם שהס' הוא
יותר חשוב לכן תדעו נאמנה שהישראל מתחייקים יד אחד אתנו ולהם יש ס'ית
לכן תהיו מוכרחים להיות משועבדים תחת ריגו וכן הי' שכמו הרומאים את
היוונים וששה ועשרים שנה עמדו הרומאים באמונת ישראל ולא היו משתעבדים
בהם ואחר כך השתעבדו בהם וזה שלא השתעבדו בהם אלו השנים כי המה דרשו
זה הכתוב ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך היינו יעקב ועשו שוין בגדולה לכן
לא רצו להשתעבד עם הישראלים אמנם אחר כך דרשו הפסוק יעבר נא אדוני
לפני עבדך ודרך השור לילך לפניו לכן המה שרים וצריכין הישראלים להיות
משועבדים להם לפי שהם שרים:

[תנא] (דף י') מעשה שאמר אנטוניוס לרבי חנינא שיעלך ספורים בני תחתי
ותהי' עבדים חסדי מליחן ממ לעולם לפי שיש בה רבנים
ועין

ויטן אנטוניוס הי' משמש לפני רבי לכן הי' אוהב הרבנים ואם אני אומר להם זאת
יעשו לי רק דבר אחד אבל שמים לא יעשו לי ואנכי רוצה שיהיו שיהיה שמי ימלוך
וגם עבדים תהי' בת חורין ממם הביא רבי איש אחד והרכיב אותו על חבירו ונתן
יונה אחת ביד זה שרכב בעליונה ואמר להאיש שהי' מתחמיו שיאמר לזה שרכב עליו
שיפריח היונה מידו אמר אנטוניוס מזה נראה שרמו לי כך שאנכי אומר להם שיעליכו
את בני עליהם ושלי ותהי' עבדים מסורה בידו ויוכל לעשות שיהיה עבדים חירות
להוליאם מחמת עולו אמר עוד אנטוניוס לרבי החשובים מן רומאי מלצרים אותי הלך
רבי ולקחו לני וכל יום ויום הי' עוקר לני מן ערוגה לפניו אמר אנטוניוס מזה נראה
שרמו לי שאהרוג מהם אחד אחד ולא אתגרה בכלם יחד ורבי לא ראה לומר לו
בפירוש רק ברמז כי אמר פן ישמעו החשובים של רומי וילצרו לרבי ולא ראה רבי
לומר גם בלעפה כי אמר כתוב כי עוף השמים יוליד את הקול הי' לאנטוניוס בת אחת
ושמה הייתה גירא וזיכתה עם אחד שלה אנטוניוס לרבי עשב ששמו נרגירא והבין
רבי למה שלה לו זה העשב כי אין לו לורך לזה העשב רק בודאי זה הוא סימן ולשון
נופל על לשון כי שמה גירא והעשב נקרא נרגירא שהיא נכרת ונמשך לבה עם הנואפים
[ואנטוניוס הי' יודע ללמוד] שלה לו רבי בחזרה עשב שנקרא כוסברתא כלומר שחוט
והרוג את הבת כי תיבת כוסברתא הוא שני תיבות כוס פי' שחוט ברתא בת' אמר
כך שלה אנטוניוס לרבי ירק ששמו כרתי ורמזו אס והרוג את בתו אזי יכרת זרעו
שלה לו רבי אחר כך ירק שנקרא חסא ורמזו שיחוס עליה בכל יום שלה אנטוניוס
לרבי ארגו של עור ונעשה כמו שק גדול ובתוכו היה זכב שבור וחטים היו מונחים
למעלה כדי שאם יסתחו הארגו יראו חטים ולא יבינו מה שיש בתוכו ואמר להשליח תביא
החטים האלו לרבי אמר לו רבי איני לריך לזה כי יש לי הרבה אמר לו יהיה זאת
לאלו שיבואו ויהיו אחריך והם הבנים והם יתנו להבאים אחריך והיואליס מן בניך
יוצאו הולאות למלכי רומי העומדים אחרי על סמך ממון הזה:

[תנא] מעשה באנטוניוס שהיה לו מערה שהי' הולך משם אל בית רבי ללמוד תורה
וכל יום היו הולכים עמו שני עבדים והי' נוהג אשר עבד א' הרג על
פתח בית רבי ועבד השני הרג על פתח ביתו ואמר לרבי בצת שאבוא אליך לא ימלא
שום איש אללך יום אחד מלא שהי' יושב אלל רבי ר' חנינא בר חמא אמר לרבי וכי
לא אמרתי לך בצת שאבוא אליך שלא ימלא שום איש אללך אמר לו אין זה בן אדם
אמר לרבי אמר לו שילך ויקרא לזה העבד שהוא ישן על הפתח שיקום ויבוא לכאן הלך
ר' חנינא בר חמא ומלא לזה העבד שהוא נופל הרוג אמר ר' חנינא איך תעשה אם אלך
לומר לו שהוא הרוג הלא אין משיבין על דבר הקלקלה ואם לא משיבין ואלך לרבי
איהיה מצוה כעת בכבוד המלך התפלל עליו וחיה העבד ושלחו לו אמר אנטוניוס
יודע אני שאפי' איש הקטן שצבם יוכל להחיות מתים אמנם אנכי רוצה שבצת שאבוא
אליך לא יהיה כזו איש עמך כל יום ויום הי' משמש לפני רבי כשעזרה היה מאכילו
ומשקבו וכשרה רבי לעלות על המטה היה כסוף ושחוח לפניו ואמר לו עלה עלי
ותעלה למטתך אמר לו רבי אין זה דרך ארץ ללל בכבוד המלך כל כך אמר לו מי
ישים אותי שיהיה מצע תחתך לעולם הבא אמר לו יש לי חלק לעולם הבא אמר
לו כן הוא:

[תנא] מעשה בקיסר אחד שהיה שוגא לישראל אמר להחשובים ויועלים שלו פי
שיש לו על רגלו מכה (ר"ל בשר שנקרב) ומלצער מזה מה יעשה אם
יקטע לרגלו ויהיה בריא או יניחנו כך בלצער אמרו לו יקטענו ויהי' הי' שם אש
אחד חשוב במלכות ושמו קטיעא בר שלום אמר להם לא תוכלו לעשות להישראלים מלומה
אחד לפי שהם פזורים בהרבה מקומות וכמו שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר
לעולם

לעולם בלא ישראל. ושנית שיקראו לך מלכות קטיעה לפי שהסרוג אומה אחת והיה נחסר לך האומה הזאת. אמר לו עוב אמרת. אמנס כל איש שהוא מנלח את המלך בדברים בושם הוא למלך. ומשפט האיש הוא להשליכו לבית שהוא ריק ואחר כך משליכין עפר בחוכו כדי שיהרג סם. כשהיו מנסיגים ואוחזין בו שילך ליררוק להבית הזה אמרה מערוניתא אחת הו' לזו הספינה שהולכת בלא מכס ואין מניחין אותה ליכנס למדינה. ורומה לו הו' לך לפי שעליהם אתה נהרג. ולסוף לא מלת את עלמך שחקא חלק עמם. וכל על ראש של ערלתו וחמכה. אמר נתתי מכס שלי ואוכל לבוא לנן עדן. וכשהשליכו אותו להבית הזה אמר כל הנכסים שלי יהיו לרי עקיבא וחבריו. יאלה בת קול ואמרה קטיעה בר שלום מוזמן לחיי העולם הבא בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים (עין במד"ר פ' ואתחנן פרשה ב' עין מעשה זו):

(תסד) מעשה באוקלוס בן קלניקוס שהיו מגייר את עלמו של הקיסר גדול של רומא אחריו. כשבאו אליו משכס בפסקים והראה להם שאין בעולם רק ה' אחד. הלכו גם המה וגיירו א"ע. אחר כך שלח עוד אחרת אחריו ואמר להם לא תאמרו לאוקלוס שום דבר כשאחוזו והביאו אותו והלכו בדרך אמר להם אוקלוס אומר לכם איזה דבר. נראה כי מדרך העולם הוא שר קטן מוליד ומביא את האבוקה לפני השר הגדול ממנו. וכן השר הגדול מוליד ומביא האבוקה לפני השר שהוא יותר גדול עוד ממנו עד שהשר הגדול שבהם הוא מוליד האבוקה לפני המלך עלמו. שאל להם אם המלך בעלמו מוליד האבוקה לפני איש. אמרו לו לא. אמר להם אוקלוס חבל הקב"ה שהוא מלך על כל העולם והוא מוליד השר לפני ישראל דכתיב ויהי הולך לפניו יומם וכו'. הלך וגייר גם זה הגדול כולם. אחר כך שלח הקיסר גדול אחרת אחריו ואמר להם לא תדברו ותספרו עמו מאומה. כשאחוזו אותו והלכו עמו ראה מוזה מונחת על הפתח הניח ידו עליה ושמה אמרו לו למה אתה שמה אמר להם מנהגו של עולם מלך יושב מבפנים ועבדיו משמרון אותו מבחוץ אבל הקב"ה אינו כן כי עבדיו יושבים מבפנים והוא משמרן מבחוץ דכתיב ה' ישמור לאחד ובואך גייר גם לזה הגדול. ועוד יותר לא שלח הקיסר אחריו:

(תסה) מעשה כשנתפס ר"א וכפו אותו שיטבור עבודה זרה. העלוהו למקום שדין בו חייבו מיתות. אמר לו אותו הגמון (אדון) זקן שכמותך יתעסק בדברים בטלים הללו היינו במה שאתה עוסק בתורה ובמלות. יותר טוב לך שתפנה יתעבוד את יראתנו ולא תמות. אמר לו ר"א הדיין נאמן ולדק וזה הגמון סבור שעליו הוא אומר שהוא לך. אבל באמת כונת ר"א ה' שדבר נאמן הדיין על הקב"ה ה' מחשבתו שהוא אמת ולדק. כי אמת דניי כי פשעתי לקוני. אמר לו אותו הגמון עתה אני רואה שנתת לי לך: כי הדברים שאתה עוסק הם דברים בטלים. לכן אני נשבע בעבודה זרה שלי שנקרא דמום שאתה פטור מן מיתה. וכשבא ר"א לביתו נכנסו תלמידיו לנחמו שה' מתאבל מאוד על שלא ה' יודע מפני מה אירע לו דבר זה והיה מחפש במעשיו לעשות תשובה. ולא קיבל מהם תנחומין. אמר לו ר' עקיבא תן לי רשות לומר לפניך דבר אחד שלמדתי. אמר לו אמור. אמר לו רבי שמה דבר מיתות בלא לידך והיה לך הנאה מזה שהיה ישר הדבר בעיניך ועליו נתפסת לעינות. אמר לו. עקיבא הזכרתי. כי פסע אחת הייתי מהלך בשוק העליון של יזפורי ומאלתי חרס אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו: אמר לי כתיב בתורתכם לא תביא אתן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך. מהו לעשות ממנו בית הכסא לכהן גדול. ולא אמרתי לו כלום. אמר לי כך למדנו כתיב כי מאתן זונה קבלה עד אתן זונה ישובו ממקום השיטופת

השיטופת בלא למקום השיטופות ישובו לכן מותר לעשות ממשות זה בית הכסא. והיה לי הנאה מזה הדבר. ועל ידי זה נתפסתי כעת למיתות [עין מד"ר מנלת קהלת סימן א' בפסוק כל הדברים יגעס]:

[תסו] מעשה בעולא כשבא מבית המדרש ה' משק לאחוזיו על זרועותיהן. ויש אומרים על החזה שלהם כי כן הוא דרך בני אדם כשיולאין מבית הכנסת נושק הוא לאביו ולאמו או לגדול ממנו בארבעות או בפס ידו שמוש כבוד [ויש בזה הענין סוד גדול וכן מובא בסידור הארז"ל. ששק בכל ערב שבת אחר התפלה יד של אמו. ועיין מזה בס' דבש לפי מערכת נ' אות כ']:

(תסז) מעשה באשה אחת שבאחה לפני רב חסדא ואמרה לו עבירה קלה עשתה שילדה בנה הקטן מבשילת בנה הגדול שבה עליה. ובאחה לקבל דין ולשוב בתשו'. אמר לה רב חסדא הכינו לה לידה לדרך והיינו תכריכין שהם לידה לדרך המתים. וכן ה' שמתה [עין שם בגמ' שני נוסחאות]:

(תסח) מעשה בר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת שלא בא עליה. פסע אחת שמע שיש זונה בין הכרכים שעומדי' בין היס ומוטלת כים דיגרון בשכרה. נעל כים דיגרון והעבר עליה שבע נהרות. ובשעת התחלת התשמיש הפיחה רוח מלמטה. אמרה לו כשם שבפחה כזו אינה חוזרת למקומה. כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין הרים וגבעות. אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים. אמרו לו עד שאנו מבקשי' רחמי' עליך נבקש רחמי' על עלמנו דכתיב (ישעיה נ"ד) כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים: אמרו לו עד שאנו מבקשים רחמי' עליך נבקש על עלמנו דכתיב (שם נ"א) כי שמים כעשן ממלחו והארץ כבגד תבלה. אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים. אמרו לו עד שאנו מבקשים רחמים עליך נבקש על עלמנו דכתיב (שם נ"ד) ונמקו כל לבא השמים. אמר אין הדבר תלוי אלא בי. הניח ראשו בין צרכיו וגעס בצדיקה עד שילחה נשמתו. יתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת:

(תסט) (דף י"ז ע"ב) מעשה שהיו ר' חנינא ור' יוגתן הלכו בדרך כשבאו לאלו שני שבילים. ה' שביל אחד פונה ופתוח על פתח של ע"ז. ושביל השני היה פתוח על פתח של יאה"ר. אמר אחד לחבירו נלכה על פתח של ע"ז. ונשחט היתה"ר [ר"ל נכבוש היתה"ר] ולא נלך על פתח בית הזונות שלא ישלוע בנו היתה"ר. אמר לו חבירו נלך על פתח של זונות ונכוף את היתה"ר ונקבל שכר. כשבאו לרחוב שהיו שם הזונות ראו הזונות אותם והיה להם בושם ונכנסו מפניהם לאהליהם אמר לו חבירו מנין היית יודע שהם ילכו מלפניך לאהליהם אמר לו דבר זה למדתי מפסקוזה דכתיב (משלי ב') מוזה תשמור עליך תבונה תגלרכה: ור"ל בתורה תשמור אותך מן הזונות ואנחנו עוסקים בתורה היא תשמור אותנו:

[תע] מעשה שנתפסו ר' אלעזר בן פרטא ור' חנינא בן תרדיון למלכות. אמר ר"א בן פרטא לר' חנינא בן תרדיון אשריך ר' חנינא שנתפסת רק על דבר אחד. ואוי לי שנתפסתי על חמשה עלילות. שהם שולחן עני. אמר לו ר' חנינא בן תרדיון אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה תהיה ניאלל לפי שעסקת בתורה ובגמילות חסדים. ואוי לי שנתפסתי רק על דבר אחד ואינו ניאלל כי אני לא עסקתי רק בתורה לבד. הביאו לר"א בן פרטא אמרו לו למה למדת ולמה גבבת והיית לסטים הרי שני שאלות ששאלו. אמר להם מי שהוא גוזף הוא אינו לומד. ומי

ומי שלומד הוא אינו גזלן . וכסס שאין השני צי כי אין שני דברים האלו בחדם אחד . כמו כן דבר הראשון אין צי , והאומר לכס עלי זאת שקר אמר אמרו לו ולמה קראו לך רבי . זה הוא שאלה שלישיית . אמר לכס כי רב של גרדיים אני הביאו לו שני אגודות של מיני סחורה ואמרנו לו אמור לנו איזה של שמי ואיזה של ערב . נעשה לו כס וזאת זיבורא [הוא מין עקרב] זכר וישב על הערב . וזאת זיבורא נקבה וישבה על השמי . והבין שהשמי מקבל את הערב [כמו נקבה המקבלת את הזכר] אמר להם זה הוא השמי . וזה הוא הערב . אמרו לו מה טעם לא באת להצית שאוכלין וזותין הם לכבוד ע"ז ומפקחין על עסקיה לידע מה היא לריכה ומתנדבין עבורה לתקנה . וזה שאלה רביעית ששאלו . אמר להם איני איש זקן ומתיירא אני שמה תרמסוני ברבולס , אמרו לו וכי עד כעת הזאת נרמס זקן חלילה ולמה אתה אומר כן . ונעשה לו כס שגרמס סס זקן אחר ביו' הכוא , ושאלו לו שאלה חמישית למה הנחת את עבדך שילא לחירות [וכס גזרו על כך לפי שהיה דת יהודית] אמר להם לא היו דברים מעולם . עמד אחד מהם ונעזר בו שהיה עבדו לחירות : בא אליהו ונדמה לזה האיש כלאחר מחשבו מלכות אמר לו אם נעשה לו כס בכל אלו השאלות ששאלו אותו יעשה לו כס גם כזו השאלה ואתה רוצה להראות את רשעך . ותודיע שרשע אתה . והוא יגלל על ידי כס . ולא הסגית עליו זה האיש הרשע ועמד לומר ערות עליו . היה להם מכתב כתוב שרלו החשובים של רוס לשלוח לקיסר ושלחו המכתב הזה בעת הזאת ביד זה האיש להוליכו נכקיסר . בא אליהו וזרקו ארבעה מאות פרסה מרחוק כדי שלא ישוב עוד לביתו . והלך זה האיש ולא בא עוד בחורה . והביאו לר' חנינא בן תרדיון . אמרו לו למה עסקת בתורה אמר להם עשיתי כאשר לויני ה' אלתי . מיד גזרו עליו לשריפה ועל אשתו להריגה ועל בתו שתשב בצולה של זונות . ועבור זה נגזר על בתו כן . לפי שפעם אחת היתה מהלכת לפני גדולי רומי אמרו כמה נאה פסיעותיה של ריבה זאת . מיד דקדקה לפסוע פסיעות גלות . וכתיב כל כבודך בת מלך פנימה :

[תענ'] [דף י"ח] מעשה כשתלם ר' יוסי בן קסמא הלך ר' חנינא בן תרדיון אללו לבקרו . אמר לו חנינא אחי אין אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכה שהחריבה ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו וזכרה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ומקטיל קהלות ברבים וספר תורה מונחת בחיקך . והם גזרו על כך . אמר לו מן השמים ירחמו . אמר לו ר' יוסי אני אומר לך דברים של טעם שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו וטוביו ועדיין היא קיימת ואתה אומר לי מן השמים ירחמו תמנהי אם לא ישרפו אותך ואת ס"ת באש . אמר לו ר' חנינא מה אני לעולם הבא . אמר לו כלום מעשה בא לידך ואשמע האריך היית נוהג . אמר לו רבי מעות שהנחתי לסעודת פורים שלי נחלפנו לי במעות של לדקה וחלקתים לעניים וסבור הייתי שהכים עם המעות הם של לדקה ולא נפרעתי מהכים של לדקה שאלה לי בחזרה כי זה המעות שהלקתי היו שלי . אמר לו אם כך עשית . מחלקך יהא חלקי ומגורלך יהא גורלי . הואיל שהיית וזרת בממונך . אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפטר ר' יוסי בן קסמא והלכו כל גדולי רומי לקברו והספידוהו הספד גדול ובחזרתן מלאו לר' חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקטיל קהלות ברבים וספר תורה מונח לו בחיקו . הביאוהו ורכבו אותו בס"ת והקיפוהו בחבילי זמורות והליתו בכהן את האור והביאו ספוגין של למני ושראוס במים והכניסו על לבו . כדי שלא תלך נשמתו מבר . אמרה לו בתו אבא ארלך בכך כלומר זהו שכרה של תורה . אמר לה אלמני אני נשרפתי לבדי היה קשה הדבר עלי ועכשיו שאני נשרף וס"ת עמי מי שיבקש עלבונם של חורה הוא יבקש עלבונתי אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה . אמר להם גולין נשרפין יאותיותו פורחות

אף אתה פתח פיך ותכנס בך האש . אמר להם מוטב שיטלנה מי שנתנה ולא יחבול הוא בעלמו : אמר לו הנומנה רבי אם אני מרבה עליך בשלכתך ואטול ספוגין של למר מעל לבך אתה מביאני לעולם הבא . אמר לו אין . הסבע לי הסביע לו , מיד הרבה עליו בשלכתך ונטל ספוגין של למר מעל לבו וילאה נשמתו בטהרה , אף הוא קפץ ופסל למוך האור : ילאה בת קול ואמרה ר' חנינא בן תרדיון וממוכך שלו ממומניס לחיי העולם הבא . בכס רבי ואמר יש קונס טולמו בשעב אתה . ויש קונס עולמו בכמה שנים :

[תענ] מעשה באשתו של ר' מאיר ששמה היתה ברוריא והיא היתה אחותה של בת ר' חנינא בן תרדיון . אמרה לר' מאיר יש לי בושא שאחותי יושבת באוהר של זונות [כנזכר לעיל באות ת"ע] לקח תרקב [הוא ג' קבין] עם דיגרים זהובים והלך ואמר אם עדיין לא נעשה עמה דבר עבירה היינו זנות יעשה לה גם ותינצל מן התפיסה . ואם נעשית בה עבירי לא יעשה לה גם . הלך ר' מאיר והתקין עניני לבושו כאחד מן הפרשים ובא אצלה . ואמר לה השמיעי אני ונחה כאחד בדבר זה . אמרה לו איני יכול למלאות שאלתך יען כי דרך נשים די . אמר לה אתאחר ואמתין עד שיפסיק ממך הדם . אמרה לו ומה נפקא לך ממני הלא יש כמה נשים שהם נאים יותר ממני הרבי . אמר ר' מאיר מזה נראי שיעדיי לא נעשית בה עבירי . ולכך מי שבא אצל' היא אומרת לו תרוץ זה . הלך ר' מאיר אצל השומר שלה ואמר לו תן לי אותי . אמר לו מתיירא אני מן המלכות . אמר לו לקח זה המד' עם הדיגרים שדי זהב . החצי תהי לך לצורכך . אמר לו זה עת שיעדיל עליך ותפייס אותו בדיגרין האלו והחצי תהי רך לצורכך . אמר לו זה השומר ומה אעשי כשיכלו אדו הדיגרין מאין אקח ליתן מעות אחר לשחרו . אמר לו ר' מאיר אמור אלהא דמאיר ענני ותהי ניצול . אמר לו השומר ומי יאמר לי שכן הוא כדברך שאנצל בתפל' זו : אמר לו כעת תראי . היו שם כלבים רעים מאוד שהיו אוכלים אנשים . לקח פסת רגבים . או אבן והשליך בהם : באו רצו לאכלו . אמר אלהא דמאיר ענני הניחוהו . נתן לו את האש' הזאת . למוף נשמע בבית המלך מה שעש' זה השומר הביאו להשומר להמלך והעלוהו לתליה . אמר אלהא דמאיר ענני והורידו אותו . אמרו לו מה זה שאין אנחנו יכודים לתלות אותך . אמר להם כך וכך ה'י המעשי . חקקי דמות שר ר' מאיר על פתח של רום ואמר כל מי שיראה אותו יתפוס אותו . יום אחד ראו אותו . רצו אחריו לתפסו . והוא רץ מלפניהם והלך לנקום בית זונות כדי שיאמרו שאין זה ר' מאיר כי אם ה'י זה ר' מאיר לא ה'י נכנס לבית הזה . ויש אומרים שרא' מקום שמבשרין שם בשד טמא הלך לשם ועשי שמבל אצבעו אחד בהמאכל הטמא ומצץ את אצבעו השני והם סברו שאוכל חזיר . אמרו בודאי אין זה ר' מאיר . ויש אומרים אליהו בא ונדמה לו כזונה ברכתו ואחזו . אמרו חס ושלום אם ה'י זה ר' מאיר לא ה'י עושי כן . ברח ר' מאיר לבבל . יש אומרים משום מעשי זה ברח . ויש אומרים משום מעשי דברוריא אשתו . כי פעם אחת נגדג' על מה שאמרו חכמים נשים דעתן קלות עליהן אמר ר' מאיר חייך סופך להודות לדבריהן : וצו' לאחד מתלמידיו לנסות' דבר עבירה והפציר בה ימים רבים עד שנתרצית ובשגודע לה הדבר חנקה עצמה : ומהמת בושא ברח ר' מאיר :

[תענ] [דף כ'] מעשה בר' שמעון בן גמליאל . שה'י עומד על גבי מעלי' בהר הבית וראה נכרית אחת שהיתה נאה ביותר אמר מה רבו מעשיך ה' ואף ר' עקיבא ראה אשת מורגנוסרופוס ורק ושחק ובכה . רק לפי שהי' באה מטפה סרוחה . שחק שעתידה להתגירה והוא ישא אותה . ובכה לפי שהאש' יפה כזו תהי' מונחת בעפר ובלאת :

פרק שני אין מעמידין דף כ"ה

[תענ] מעשה בתלמידי ר' עקיבא שהיו הורכים לכזיב ופגעו בהם דמסים ישראלים ואמרו להם להיכן אתם הורכים אמרו להם לעכו. שהיא רחוקה מן כזיב. כיון שהגיעו לכזיב פרשו. אמרו להם תלמידים של מי אתם אמרו להם תלמידים של ר' עקיבא. אמרו להם אשרי ר' עקיבא ותלמידיו שלא פגעו בהם אדם רע מעולם:

[תענ] מעשה רב מנשה הלך למקום שנקרא בי תורתא. פגעו בו אנשים גנבים אמרו לו להיכן אתה הולך אמרו להם לפומבדיתא. כשהגיע למקום בי תורתא פירש לדרכו. אמרו לו אתה תלמיד של רב יהודה וממנו למדת רמאות לרמאות אותנו. אמר להם וכי אתם יודעים ומכירים אותי. שהוא רמאי לכן תהיו בתרם (כפי שרב יהודה הי' אדם גדול לכן נתן להם בתרם שאמרו עליו שהוא רמאי) הלכו ועשו גניבות שנים ועשרים שנים ורא הצליחו בגניבתם הלכו כולם ובקשו מאתו שיתיר להם התרם. והי' בהם איש אחד אורג. והוא לא בא לשאול שיתירו לו התרם ואכל אריה אותו. וזה שאומרים העולם סתם אורג אין לו בושת פנים והוא סרבן. ועל ידי זה יר כר בו והורגין אותו. ובוא וראה החילוק שיש בין הגנבים של בכל שפגעו ברב מנשה ולבשו עזות מצח להרף אדם גדול ר' יהודי. והלמסים של ארץ ישראל הגם שהם יותר פרוצים מגנבים אצ"כ שפגעו בתלמידי ר' עקיבא ספרו בשבתו מזה נראה שבה של ארץ ישראל:

[תענ] (דף כ"ו ע"ב) מעשה בכך דמא בן אחותו של ר' ישמעאל שהכישו נחש ובא יעקב איש כפר סכניא לרפא אותו בסם פלוני. ולא הניחו ר' ישמעאל אמר ישמעאל אחי הנח לי ואתרפא ממנו. ואני אביא לך רמיה מן התורה שהוא מותר להתרפאות ממנו. ולא הספיק לגמור הדבר עד שיצתה נשמתו ומת קרא עליו ר' ישמעאל אשירך בן דמא שנופך סתור ונשמתיך יצאה כסהרה. ולא עברת על דברי חבריך שהיו אומרים ופורץ גדר ישכנו נחש: [עיינ מדרש קהלת בפסוק כל הדברים יגיעים]:

[תענ] (דף מ') מעשה פעם אחת היה לרבי כאב במעיו אמר אפשר יש אדם אחד שיודע אם יין תפוחים של עכו"ם אסור או מותר. אמר לפניו ר' ישמעאל ברי' יומי פעם אחת הי' לאבי כאב במעיו והביאו לו יין תפוחים של עכו"ם של שבעים שנה ושתה ונתרפא. אמר לו כל כך הי' בירך ואתה מצערני. בדקו ומצאו עכו"ם אחד שהי' לו שלש מאות חבית יין תפוחים של שבעים שנה ושתה ונתרפא. אמר רבי ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים:

פרק רביעי רבי ישמעאל דף כ"ד ע"ג

[תענ] מעשה ששאלו הפילוסופין את הזקנים ברומי אם אלהיכם אין רצונו בעבוד' וזה מפני מה אין מבטלה. אמרו להם אלו לדבר שאין העולם צריך לו היו עובדין הי' מבטלו. אבל הם עובדין להמה וללבנה למוכבים ולמזלות יאבד עולמו מפני השוטים. אלא עולם כמנהגו נוהג. ושוטים שקלקרו עתידין ליתן את הדין. ועוד דבר זה דומה למי שגזל סאה של חטין זרעה בקרקע והי' הדין שלא תצמח לפי שגזלה. אלא עולם כמנהגו נוהג ושוטים שקלקרו עתידין ליתן את הדין. וכן דומה דבר זה למי שבא על אשת חברו והי' מן הדין שלא תתעבר לפי שעבר עבירה עמה. אלא עולם כמנהגו נוהג ושוטים שקלקרו עתידין ליתן את הדין:

[תענ] מעשה ששאל פילוסוף אחד את ר' גמליאל. כתיב בתורתכם כי הי' אלהיך אש

אש אוכלה הוא אל קנא. מפני מה מתקנא בעובדיה ולא מתקנא בעבודה זרה עצמה. אמר לו אמשול לך משך רמה הדבר דומה. למךך בשר ודם שהי' לו בן ואותו בן היה מגדל לו את הכלב והעלה לו שם על שם אביו כשהוא נשבע אמר בחיי כלב אבא כששמע המלך מזה. על מי כועס על הבן או על הכלב. מסתמא הוא כועס על הבן. (כמו כן הקבי"ה אינו כועס רק על עובדיה) אמר לו זה הפילוסוף כלב אתה מורא אותה. והלא יש בה ממש. אמר לו ר' גמליאל מה ראית. אמר לו כי פעם נפלה דליקה בעירינו ונשרפה כל העיר והבית שהי' שם העי"ז לא נשרפה. אמר לו ר' גמליאל אמשול לך משך למה"ד למךך בשר ודם שסרחה עליו מדינה. כשהוא עושה מלחמה עם החיים הוא עושה מלחמה ומכלה את ממונם אבל אינו עושה מלחמה עם המתים. אמר לו הפילוסוף כרב אתה קורא אותה. וכן אתה קורא אותה מת. אם כן יאבדנה מן העולם. אמר לו ר' גמליאל אלו לדבר שאין העולם צורך בו היו עובדין הי' מבטלה הרי הם עובדים להמה וללבנה וכי' (כגזר לעיל באות תע"ח):

(תפ) מעשה ששאל אנריפס שר צבא (והוא הי' עכו"ם) ממונה על ראש הניסוח ובימי אנריפס המלך הי') את ר' גמליאל כתוב בתורתכם כי הי' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא. כלום מתקנא אלא חכם בהכנס. גבור בכבוד. עשיר בעשירו ורמה הקבי"ה מתקנא בעי"ז אמר לו אמשול לך משל למה"ד לאדם שנשא אשה על אשתו. אם השוכה ממנה אשתו ראשונה אינה מקפדת כל כך לשנוא את בעלה עבור זה. אבל אם היא פחותה ממנה אשתו ראשונה מתקנאת ומקפדת עליו לשנאותו. אמר ישראל אחד ושמו זונין ר' עקיבא רבי ולבך יודעין שעבודה זרה אין בה ממש. אבל מה זה שאנו רואין שאנשים שהם סתמים הורכים לעי"ז שנתפרק אבריהם מחמת החולי וחזורין אח"כ באבריהם שהם מצומדין. ולמה זה אמר לו ר' עקיבא אמשול לך משל למה"ד לאדם שאין שם שם שיהי' בעיר וכך בני עירו היו מספדין אצלו שרא בעדים בא אדם אחד הפקיד אצלו בעדים. פעם אחת שכח והפקיד אצלו ברא עדים. אמרה לו אשתו בוא ונכפרנו אמר דה וכי מפני ששומה זה עשה שלא כהונן אנו נאבד את אמונתנו. אף יסורין בשעה שמשגדין אותם על האדם ששביעין עליהם שלא ילכו אלא ביום פלוני ולא יצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית עי"ז פלוני ועי"ז סם פלוני. כיון שהגיע זמנו לצאת הלך זה לבית עי"ז אמרו יסורים דין הוא שרא נצא וחוזרים ואומרים וכי מפני ששומה זה עושה שרא כהונן אנו נמיד את שבועתינו בתמיה. רבא בר רב יצחק אמר לרב יהודה יש עי"ז במקומי ובעת שהעורם צריכין מטר נראה להם בחלום ואמר להם שחמו לי איש ויבוא מטר שחמו לה איש ובא מטר. ובאמת אין בעי"ז ממש והיא רק כאבן דומם רק השי"ת עושה זאת ומניח למעות כדי לטרדן מן העולם (עיין הדרש בזה בגמרא):

פרק המישי השוכר את הפועל דף ס"ה

(תפא) מעשה שהי' רבא מביא קרבן דבר שישך ביום שהי' חנו. אמר יודע אני שהוא לא יעבוד בו לעי"ז הלך ומצאו שישב עד צוארו במרחץ של ורדין וזונות עומדות לפניו ערומות. אמר בר שישך לרבא וכי יש דכס דגמא כזה בעולם הבא. אמר לו רבא שלנו יותר טוב משרכם. אמר לו בר שישך וכי עוד יותר טוב יש מזה. אמר לו אתם יש לכם אימת המרכות. ואנחנו אין לנו אימת המרכות. אמר לו בר שישך אבל אני מה אימת המרכות יש עלי. בתוך כך שהי' עומד שם בא שריח של המלך לבו שישך ואמר לו עמד כי המלך רוצה לך. כשיצא והלך אמר עין המתאוה לראות ברעתכם תנקר. כי הקבי"ה ממלא כל תאוכם שאף שיהי' מתבררת. אמר רבא אמן. ותיכף נבקע העין של בר שישך;

מסכת הוריות

פרק שלישי בהן משיח דף י"י

[תמב] מעשה ברבן גמליאל ור' יהושע שהיו הולכים בספינה. ר' גמליאל הי' לו לחם. ור' יהושע היה עמו לחם וגם סוכת [לפי שהפת מתעפשת וצניו מתקיים כסוכת] אחר כך אפס הלחם מזו רבן גמליאל וסמך על הסוכת שהי' ר' יהושע. אמר ר' גמליאל לר' יהושע וכי ידעת שהי' לנו בספינה עיכוב כל כך שהכנת גם סוכת. אמר לו ר' יהושע כי כוכב אחד יש שעורה לשבעים שנה ומתעה את הספינא אמרתי שמא יעלה הכוכב ויתעה אותנו. ודרך של הספינא בעת שפורשין לים. רב החובל נתן עיניו בצפון והכוכב מתהלך דרום ורואה בכוכב אחד העומד בימינו או בשמאנו וכל זמן שרואה אותו כוכב לצדו אחר יודע. שנהפכה הספינה ומישרה לדרומה. וכוכב שעולה אחד לשבעים שנה פעמים שגראה בצפון. ופעמים שגראה בדרום וכשרב החובל נתן עיניו בו בצפון והספינה תהפך בדרום ורואהו לצדו אחר סבור שנהפכה הספינה ומישרה אחר הכוכב שהוא סבור לישרה ונמצא מהפכה לדרך אחר וכן הוא מתעה הספינא. אמר לו ר' גמליאל מאתי שיש בך כל כך חכמה ואתה יורד לספינה לסחורה בשביל מוונתיך. אמר לו ר' יהושע עד שאתה תמה עלי תמה על שני תלמידים שיש לך ביבשה ר' יוחנן בן גודגא ור' אריעור חסמא. שיודעין לשער כל טעין שבים ואין להם לחם לאכול וברך לרבוב. נתן ר' גמליאל דעתו להושיבם בראש כרי שיהיו מתפרנסין מאותה שורה שיתן להם. כשעלה ר' גמליאל ליבשה שרח להם ולא באו. חזר ושדח להם ובאו. אמר להם כמדומין אתם ששררות אני נתן לכם. שהייתם בורחים מן הגדולה לכן לא באתם אלי בפעם ראשונה. לא כן הוא רק עבדות אני נתן לכם לפי שהשררות עבדות היא דאדם לפי שמושל עליו עול רבים:

[תמג] מעשה שהיו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע באו לפני רבא. אמר להם יש לכם עושר כדי שלא תהיו צריכין לשרות אחר אחר מוונות ותוכלו לעסוק בתורה תדיר. אמרו לו אין כי קנינו כל אחד ואחד שדה קטנה ואנחנו מתפרנסים ממנה בריוח:

[תמד] דף י"ג ע"ב) מעשה ברבן שמעון בן גמליאל כשהי' נכנס לבית המדרש בעל דרשן ומלמד תורה לרבים. וכשהיו נכנסים לבית המדרש ר' מאיר ור' נתן היו גם כן כל העם עומדים מלפניהם לפי שהי' ר' מאיר חכם היינו גדול שבחכמים שנושאין ונותנין עמו בהלכה ויודע טעמי תורה. ור' נתן הי' אב בית דין היינו הגדול שבדיינים שהדיינים נפסקים על פיו. א"ר שמעון בן גמליאל אני רוצה שיהי' הפרש היכר ביני לבינם כי מלפני העולם עומדים וגם מלפניהם הרי העולם עומדים דכן אין כאן היכר. תיקן כשהנשיא נכנס כל העם עומדים לפניו ואינם יושבים עד שיאמר להם שבו ואם אב בית דין נכנס עושין לו שני שורות אחד מכאן ואחד מכאן ואין יושבים עד שישב במקומו. ואם חכם נכנס. אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו יום אחד אורע שר' מאיר ור' נתן לא היו נכנסים לבית המדרש. ולמחר נכנסו לבית המדרש ראו שלא עמדו העם מלפניהם כמו מלפני רשב"ג. שארו מה זה חדשות אמרו להם כי כן תיקן רשב"ג שיהי' היכר בינו לכניסה. לכן בערו כל העם עומדים מלפניו לפי שהוא נשיא. אבל מלפניהם אין עומדין רק שני שורות שאינם רק אב בית דין. אמר ר' מאיר לר' נתן אני חכם ואתה אב בית דין לכן נתקן וניעץ יחד עצה כנגד זה. והיינו שנאמר לו שילמוד אותנו במסכת עוקצין

עוקצין ואני יודע שהוא אינו בקי במס' זו ונכויש אותו לפי שאינו יכול ללמוד אתנו ויתגלה הדבר שאינו יודעה ואז אנהנו אומרים לו כתיב מי ימלך גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלך גבורות ה' דמי שיכול להשמיע כל תהלתו. והוא יראי אתה יכול להשמיע כל תהלתו אינך ראוי למלך גבורות ולהיות נשיא עלינו. ונעבור אותו מנשיאתי ואנחנו נפתח ונדרוש לצבור במס' עוקצין. ותהי' אתה נשיא ואני אב בית דין. שמע זאת ר' יעקב בן קורשאי מה שהם מדברים זה לזה. אמר אפשר הוא יבוא על ידי זה לידי בוששה. הלך באותה לילה וישב אחורי העליה של רשב"ג ולמד שם מס' עוקצין כדי שישמע רשב"ג מה שהוא לומד ויתן דעתו ללמודו ויהי' מס' עוקצין סדורה בפיו. ואם המה ישאלו לו במס' זו ידע מה להשיבם ולא יהי' לו עוד בוששת חלילה. וכששמע רשב"ג מה שהוא לומד נתן דבו לזה. ואמר מה זה שהוא לומד הלילה הזאת בכאן מס' זו. אפשר יש אנשים בבית המדרש שחושבים עלי מחשבות רעות כדי שישלקו אותי מנשיאותי ועי"ז הוא לומד כאן כדי שאשמע מה שלומד ולא יהי' לי חלילה בוששה. נתן היטב מהשבתו ולבו למס' זו שלמד בכדי שיהי' שגור גם בלבו. בבוקר אמרו ר' מאיר ור' נתן לרשב"ג שילמוד להם מס' עוקצין. פתח ולמד להם. אחר שלמד להם ועמד ממקומו אמר להם אם לא הייתי לומד מס' זו הייתם מביישין אותי באמרכם אלי למד עמנו מס' זו. ולא היתה שגורה בפי. אמנם כעת שלמדתי לא הי' לי בוששה. אך אתם נתכוונתם לביישני. ציוה שיצאו מבהמד"ר מה עשו היו הולכין וכתבין קושיות באגרות ומשליכין אותם בבית המדרש כדי לסרקו מנשיאתו. ומה שלא הי' מתרץ בבהמד"ר כתבו הם התורין והשליכו לבית המדרש כדי להראות את חכמתם. אמר להם ר' יוסי תורה הוא מכתובין ואנו מכפנים. בתמיה. או הם יכנסו לבית המדרש. או אנו נצא אליהם. ונשב עמהם. אמר להם רשב"ג יכנסו לבית המדרש אבל לקנוס אותם. והקנס יהי' שלא יאמרו איזה מימרא בשמם. ועשו כן על ר' מאיר קראו בשם אחרים אומרים. ועל ר' נתן קראו בשם יש אומרים. נראה להם בתלום שילכו ויפייסו לרשב"ג. ר' נתן הלך לפייסו ור' מאיר לא הלך ואמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין הלך ר' נתן לרשב"ג. אמר רשב"ג אליו אם האבנט מזהב של אביך הועיל לך שתהי' אב בית דין כמו שהוא הי' אבי"ר אבל שיועיל לך שתהי' נשיא זה לא יועיל ואתה רוצה עוד להיות נשיא:

מסכת זבחים סדר קדשים

פרק אחד עשר דם הטאת דף ל"ו ע"ג

[תפה] מעשה ברב יצחק בר יהודה שהי' גייר ללמוד לפני רמי בר חמא. אחר כך הניחו והלך ללמוד אצל רב ששת. יום אחד פגע רמי לר' יצחק. אמר רמי לרב יצחק משל הוא כמו שאומר הדוכוס אחזני בידי רוח המלוכה נקלט לתוך ידי. כמו כן הוא נאמר על גמי הרוח שמשתדלים לעמוד במקום גדולים וכן אתה כך עשית שהלכת לרב ששת ללמוד ותהי' סבור שתהי' גם כן כמו רבי ששת. אמר לו רב יצחק לא לגאווה נתכוונתי חלילה בזה שהלכתי אצלו ללמוד. כי לכבודו כשרציתי לשאול איזה דבר אמר לי תירץ על שאלתי מכה הסכרא. אמנם אחר כך כשמצאתי משנה שאינה נאמר כן כמו שאמר לי נשאר שאלתי עומדת במקומה הראשון. ולא הי' לי שום תירץ. אבל אצל רב ששת כשאני שואל איזה שארה ממנו והוא אומר לי תירץ על זה מן המשנה. ואם אפילו אחר כך אם מוצא אני משנה

משנה שאינה אמרה כמותו איני אוכל לסתור דבריו כי הוא גם כן אמר לי מן המשנה ומשנה במקום משנה אחרת אינם סותרים כל כך :

פרק ארבעה עשר פרת חמאת דף קט"ז ע"ב

[תפו] מעשה באיפרא הורמזו אמו של שבור מלכא ששלחה קרבן דרבא . ואמרה לו תקריבו את הקרבן לשם שמים . אמר רבא לרב ספרא ולרב אחא בר הונא לכו וקחי שני נכרים בחורים שיהיו בני גיל [מזל] אחד שכן נוי הוא לדבר וראו מקום שהים הורך שם ומעדה שם שירמון ומתייבש ונעשה קרקע (כי צריכין שלא ישתמש הדיוט במוצת) והביאו עצים חדשים שלא נשתמש בהם אדם מעולם שלא יהיו שברי כלי ותוציאו אש מן כלי חדשה ותקריבו זאת לשם שמים :

מסכת מנחות

פרק שלישי הקומץ את המנחה

[מעשה במנורת בהמק"ד שהיתה יתירה על מנורה שעשה משה וכו' . עיין לעיל מס' שקלים פרק ששי אות קנ"ו]

[תפו] [דף ל"ז ע"ב] מעשה ששאב פלימו לרבי מי שיש לו שני ראשים באיזה מרם מניה תפירין . אמר לו רבי או עמוד וצא בגלות . או קבל עליך להיות בחרם . כי אחוכי מחייבת בי . ובתוך כך בא איש אחד אצל רבי ואמר לו נודך לי יכר שיש לו שני ראשים כמה סלעים צריך ליתן לכהן . בא זקן אחד ואמר לו שצריך ליתן עשרה סלעים דפי שיש בו שני ראשים נחשבים כמו שני בכורים והם יצאו כאחד והם שניהם פטר רחם . לכן צריך ליתן בעדם עשרה סלעים

פרק רביעי התכלת דף מ"ד ע"א

[תפח] מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית . שמע שיש זונה אחת בין הכרכים שבין הים שנוטלת ארבע מאות זהובים בשכרה . שגר לה ארבע מאות זהובים וקבעה לו זמן כשהגיע זמנו הלך וישב על פתח ביתה . נכנסה שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששגר לך ארבע מאות זהובים בא וישב על הפתח . אמרה לה יכנס נכנס הציע לו שבע מנות . שש שר כסף ועליונה של זהב . ובין כל אחד ואחד סולם של כסף ועליונה של זהב ועלתה וישבה על גבי העליונה עדומה ואף הוא עלה לישב ערום כנגדה . באו ארבע ציציותיו וטפחו לו על פניו . נשמט וישב על גבי קרקע . ואף היא נשמטה וישבה על גבי קרקע אמרה לו הריני משביע אותך בחיי המלך שהוא שרה שר רומי [או שאמרה כן על ע"ז שדה] שאין אני מניחך עד שתאמר לי מה מום ראית בי . אמר לה העבודה [היא שבועה] שלא ראיתי אשה יפה כמותך . אלא מצוה אחת צוה אלהינו וציצית שמה וכתוב בה אני ה' אלהיכם שני פעמים . אני הוא שעתיד ליפרע ואני הוא שעתיד ליתן שכר . ועכשיו נדמו עלי כארבעה עדים אמרה לו העבודה איני מניחך עד שתאמר לי מה שמך ומה שם עורך ומה שם רבך . ומה שם בית מדרשך שאתה לומד בו תורה . כתב ונתן בידה . עמדה וחלקה כל נכסיה שדיש למלכות כדי שיניחנה להתגייר

להתגייר . ושליש לעניים . ושליש נטלה בידה . חוץ מאותן מצעות שלא מכרה והביאתן עמה [והוא ה"י מתן שכרו בעוה"ז] ובאת לבית מדרשו של ר' חייא אמרה לו רבי צוה עלי ויעשוני עברית . אמר לה בתי שמא עיניך נתת כאחד מן התלמידים הוציאה הכתב מידה ונתנה לו וספרה לו כל המאורע שלשם שמים היא מתגיירת . אמר לה זכי במקחך . אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר . זהו מתן שכרו בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה :

פרק חמישי כל המנחות באות מצה דף נ"ג

[תצט] מעשה שאמרו רבנן לר' פירדא אשר די' עזרא בר בריה של אבטימלס שהוא עשירי רב"א בן עזריה והוא עשירי לעזרא הסופר . עומד בחוץ על הפתח . אמר להם מה כולי האי שאתם אומרים לי יהיוס שלו . אם בן תורה הוא הרי טוב . ואם הוא בן טובים וכן תורה בודאי הוא טוב . אבל אם הוא בן טובים ואינו בן תורה אזי אש יאכל אותו . אמרו לו הוא בן תורה . אמר להם יכנוס לבית ראה ר' פירדא לר' עזרא שהי' צעיר לימים . ודבר עמו דברי אנדה [עיין בגמרא] :

פרק תשיעי כל קרבנות הצבור דף פ"ה ע"ב

[תק] מעשה שפעם אחת נצרכו אנשי לודקיא לשמן . מינו להם ממנה אחד ואמרו לו כך והבא לנו שמן במאה רבוא מנים . הלך ליירושלים אמרו לו כך למקום צור . הלך לצור אמרו לו לך למקום גוש חלב [זה המקום ה' בחלקו של אשר] הלך לגוש חלב אמרו לו לך אצל פלוני בשרה . הלך ומצאו שחופר זיתיו ועושה סביב הוית עגור כמו טבעת אמר לו יש לך שמן בעד מאה רבוא מנים שאני צריך אמר לו המתן עד שאסיים מלאכתי המתין לו עד שסיים מלאכתו . לאחר שסיים מלאכתו הפשיר כליו לאחוריו כמו שכיר עני . והי' מפנה האבנים מן השדה [ומתוך כך נדמה לזה הממונה שהוא עני] ובא בדרך אמר וכי לזה יש לו שמן בעד מאה רבוא מנים . כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים כיון שהגיע לעיר הביאי לו שפחתו יורה קטנה של המין ורחק בו ידיו ורגליו והוציאה לו ספר של זהב מלא שמן וטבל בו ידיו ורגליו לקיים מה שנאמר וטבל בשמן רגלו . לאחר שאכלו ושתו מרד לו שמן במאה רבוא מנים אמר לו כדום אתה צריך יותר . אמר לו אין . אלא שאין בידי דמים . אמר לו אם אתה רוצה ליקח קה ואני אלך עמך ואטור הדמים . מרד לו שמן בשמונה עשרה רבוא מנים אמרו לא הניח אותו האיש לא סוס ולא פרד ולא גמל ולא חמור בארץ ישראל שלא שכרו כיון שהגיע לעירו יצאו אנשי עירו לקדשו . אמר להם לא תקדשו לי אלא לזה שעמי שטודר לי שמן בעד מאה רבוא מנים ועוד נושה בי שמונה עשרה רבוא מנים . לקיים מה שנאמר [משד' י"ג] יש מתעשר ואין כל [ר"ל מראה עצמו כעשיר ואין לו כלום] מתרושש והון רב [ר"ל מראה עצמו כרש ויש לו הון רב כמו זה האיש שהי' מפנה האבנים וחופר תחת זיתיו כמו עני ולסוף ה"י עשיר גדול] :

מסכת חולין

פרק ראשון הכל שוחטין דף ז'

[תקא] מעשה שהי' ר' פנחס בן יאיר הלך לפדיון שבויים . פגע בנהר שנקרא גינאי . אמר רפב"א אליו גינאי חרוק לי מימך ואעבור בך . אמר לו אתה

אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני. אתה ספק עושה כי שמה יתנו לך בפדיון. וספק אין אתה עושה. אבל אני ודאי עושה רצון בוראי אשר לו ר' פב"י אם אין אתה הולך גוהרני עריך שלא יעברו בך מים דעולם. חקק לו ה' שם איש אחד שה' נושא השמים לפסח. אמר לו חלוק לו גם כן כי הוא עוסק במצוה. הלך גם לו וה' שם עוד סוחר ערבי שלווה עמהם אמר להנהר חלוק גם לזה כדי שלא יאמרו כך עושין לבני רוייה. בתמיה חלק הנהר גם לזה וגדור זה האיש רפב"י כמשה וששים רבוא ישראל שנחלק להם הים סוף. נודמן רפב"י לאכסניא אחת ונתנו שעורים דחמורו ולא רצה חמורו לאכול. חבטו השעורים בנפה כדי לנקות אותם וגם כן לא היתה אוכלת השעורים נקרו השעורים בידים מן האבנים והפסלת כדי שיהיו נקיים. ועדיין לא היתה רוצה לאכול, אמר להם אפשר לא נתנו מן השעורים מעשר. הלכו ונתנו מעשר ואכלה חמורו השעורים. אמר עניה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים. שמע רבי שרפב"י בא יצא לקראתו אמר רבי רפב"י יהי רצונך לסעוד אצלי. אמר לו רפב"י אין ודי' פניו של רבי שמח מפני שראו ה' רגיר רפב"י ליהנות משר אחרים. אמר ר' פנחס דרבי וכו' סבור היות שאני מזדר הנאה מישראל חרילה. כי ישראל קדושים הם וראויין הם ליהנות מהם. אבל יש מי שרוצה להנהות אחרים משלו ואין יכולת בידו. וממנו אין אני רוצה ליהנות שלא אכבוד עליו. ויש שיש יכולת בידו ואינו רוצה להנהות אחרים ואע"פ שאומרים בוא וסעוד אין לבו הפין ואינו נהנה משום דכתיב [משלי כג] אל תלחם רחם רע עין. ואל תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כן הוא אכור ושחה יאמר לך ולבנו בר עמך. אבל אתה רוצה ויש לך. אמנם כעת אני נבחר ונתפזו לדרכי לעשות דבר מצוה ואין לי פנאי לסעוד. רק כשאחזור מדרבי אזי אכנסו אצרך. כשכא בחזרה נודמן שנכנס בזה הפתח שהיו עומדים שם פרדות של רבי. אמר רפב"י מראך המות בביתו של זה ואני אסעוד אצלו. בתמיה לפי שהפרדות מזיקים לאדם ובכל מקום שהם נושכים אין המכה היה ונתרפאת עוד, שמע רבי מזה יצא לקראתו. אמר לו אני אסבור אותם. אמר לו רפב"י כתיב ולפני עוד לא חתן מכשול וכשם שהם אסורים עריך כמו כן הם אסורים גם לשאר אנשים. אמר לו רבי אשלחם ליערות לעלמא שיהיו הפקר. אמר לו רפב"י תרבה ההזיק לפי שלא יהיו נשמרים ורבו נזקיהן. אמר לו רבי אני מנשר ואסיר פרסותיהן שלא יוכלו לבעט עוד ועדיין יהיו יכולין לילך. אמר לו ר' פנחס בן יאיר יש בזה צער בעלי חיים. אמר לו רבי אהרונן אותם. אמר לו רפב"י יש בזה משום בל השחית וה' רבי מפציר ברפב"י הרבה. ונעשה הר גבוה ביניהם והבדילן. בכה רבי ואמר ומה בחיהון כך במיתתן על אחת כמה וכמה [עיי'ן מזה לעיר מס' דמאי פ"א באות נ"ו ונ"ה]:

פרק שלישי אלו מריפות דף מ"ד

[חקנ] מעשה בר' אדעור שה' נהג אם היו שולחים לו מן הנשיא איזה דבר לא רצה ליקח. ואם היו מזמנים אותו שיאכל אצלם לא הלך ואמר וכו' אין אתם רוצים שאחיה דכתיב [משלי ט"ז] שונא מתנות יחי. ור' זירא ה' נהג אם היו שולחים אצלו איזה דבר לא לקח. ואם היו מזמנים אותו לאכור אצלם הלך ואמר הטעם כי מתכבדים המה בי בזה שאני סוער אצלם וזה היא הנאתם ואין זה מתנה:

[חקנ] [דף כ"ז ע"ב] מעשה ברומאי אחד שראה ראיש אחד שנפד מן העדיה לראין ונבקע כריסו ויצא ממנו כעיו. הלך והביא דבן של זה האיש שנפד ועשה באחיות עינים שנדמה ראביו זה שנפל כאילו שהט רבנו הפניו ומחמת צערו

צערו התחיל להתאנח ומתוך כך נתמשכו המעי' אליו. אבל באמת הוא לא הזיקו דבנו מאומה רק שלא רצה בעצמו ליגע במעי' שלא יהפך בהן לכן עשה כן אחר כך תפר את כריסו:

[מקד] [סס] מעשה בר' שמעון בן חלפתא שה' תמיד עוסק לנקות כל הדגים. איך כתיב [עשלי ר'] לך אל נעלה עלל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קלין וטור ונוטל חנין עקץ לחייה. איך חלק ואראה חס כן הוא האמת. שאין לה קלין וטור ונוטל. ולא ראה לטעון ולהאנין על דברי שלמה מה עשה הלך בתקופת תמוז פ"ס ללבושו על קן של נמלים. ודרך הנמלים הוא שאוהבים לל וסובלים את המוס. ילא נעלה אחת מן מורי הקן וצא לחוף וראה הלל הניח על נעלה סימן להכירו לידע מה יעשו לו חניניו. כשינלא עסקן. נכנס הנעלה בחזרה להקן ואמר להסתר נמלים שהיו סס יס ונחמן לל וטוב לילא כעת כי אינו חס הפתח. ילאו מן הקן וצלו לחוף הגביה ר' שמעון בן חלפתא חס לנצטו וכפתק הלל וילא הסוגס בתקופתו עליהם כמו שה' הסוגס בתחלתו. ראו הנמלים עסקר אור להם נעלה זאת. לפי שהם לא נאלו סוס לל נפלו עליו והקבוסו. איך ר"ס בן חלפתא מזה נראה שאין להם חס להגרו. איך ר' אחא בריה דרבא לרב אשי אפשר היו לריכים נקודס ליקח רשות מן עבכס להגרו. איך ר' חסדא בריה דרבא לרב אשי אפשר עיי'ן סגרו אותו לפי שה' גם ונלך ציניסס צעה הזאת. או אפשר שה' הזינן טעות העלך ועדיין לא קס עלך אחר. ודרך חרץ הוא לעשות אז איס הישר צעיניו. לכן לא תוכל ללמוד מזה הנעשה. רק סעודך על דברי שלמה מה סכ' כי נחמן הוא על כך. וברוח הקודס אמר: [עיי'ן כעין נעשה זו באופן אחר צנדרט אחר פתס כ"א]:

[מקס] [דף כ"ז ע"ב] מעשה שאמר קיסר לר' יהושע בן חנניה אלהיכם נעטל כאריה דכתיב [במס' ג'] אריה טאג וני לא יירא [כך] אדני אלהים דבר וני לא ינבא. הרי שנעטל לאריה. ומה דבזאת. שארס גבור הורג את הארי. איך לו ר' יהושע אינו נעטל לאריה הזה רק נעטל לאריה דני עילאי. איך לו הקיסר אינו רונה שתראה לי לאריה דני עילאי. איך לו לא תוכל לראותו א"ל אחת אינו רונה לראותו ועל כרחך לריך אחת להראותו לי. נקס רחמיס ונעקר וננקומו. כשה' רחוק ארצבס ונאית פרכי טענ קול אחד טענהתם הפילו כל הכסיס הטעונרות וחיונות של רוס נפלו. וכשה' רחוק שלס ונאית פרכי טענ קול אחד טענהתם ונפלו השני טיניס הרחבים של נעלה וטיניס של מטה ופיזי וחק הוא נפל ונכסאו לארץ. איך הקיסר אליו ונקס אינו מנען להספכל צעדי סחור לנקומו הספכל עליו וחד לנקומו. איך הקיסר לר' יהושע בן חנניה אינו רונה לראות את אלהיכם. איך לו לא תוכל לראותו. איך לו אכל צאנת אינו רונה לראות את אלהיכם ונעל כרחך לריך אחת להראותו לי. הלך והעמיד אותו נגד הסעט בתקופת תמוז. איך לו ראה זו. איך לו זוני יכול לראות מפני חוקק הסעט. איך לו ומה הסעט שהוא אחד מן הטענטיס טעונדים לפני הקצ"ה אחת אומר שאין ציכלתך לראות. ונעל סכן בטכניה נענעס של תוכל לראות. איך הקיסר לר' יהושע בן חנניה רלוני להכין סעודה לאלהיכם איך לו לא תוכל להכין איך לו ולמס. לפי שיש לו חיל הרבה. איך לו הקיסר אכל צאנת אינו רונה להכין לו סעודה. איך לו ר' יהושע בן חנניה הלך ולא להכין על ספת הסהר שטמו דניתא וסס יש רבנת ידיס סמוכל להסחקץ חילותיו [והוא נכסין צוס כדי טילא לעוקס סהרות טולעט סס] הלך וערס טסה חרסיס בקין וצא רוח והסילו ליס. טרס אחר כך טסה חרסיס טורף ירדו בטמיס ונענעו ציס. איך הקיסר אליו מה זה. איך לו אלו סס ונכנדי הנית ומרניני הנית צמיס מפני חנק העולה. וככה סס כלו לאכול כל זה. איך לו הקיסר חס הדנר כן טיס לו חילות הרבה לא אוכל להכין לו סעודה:

מעשה

[תקו] מעשה שאמרה בת קיטר לר' יהושע בן חנניה אלהיכם הוא אומן נגר דכתיב המקרה במים עליותיו . אמור לו שעשה לי סלך אחד שמנללים עליו את החוט לעשותו הגודות וחבילות . אמר לה אין . השלל עליה ועשית מלורע והושבע להיות בעיר רוס . והיה ברוב המנהג שכל מי שהיה מלורע נתנו לו זה הכלי וישב בשוק וסוחר את החבל שהלך בו כדי שיראו אנשים אותו ויבקשו רחמים עליו . יום אחד היה ר' יהושע בן חנניה עבר שם היתה יושבת וסוחרת את החבל בשוק של רוס . אמר לה טוב לך הכלי שנתן לך הקב"ה . אמרה לו אמור לאלהיך שיקח ממני בחזרה מה שנתן לי אמר לה אלהים הוא נותן אבל אינו לוקח בחזרה מה שנתן לאיש הטובה :

פרק ששי כסוי הדם דף פ"ז

[תקו] מעשה בלדוקי אחד שאמר לרבי מי שיגר הרים לא ברא רוח ומי שברא רוח לא יגר הרים . דכתיב (עמוס ד') כי הנה יולד הרים ובורא רוח . אמר לו שוטה ראה מה שכתב בסוף הפסוק ה' לבאות שמו : אלמא אחד הוא שבראש . אל תן לי זמן שלשה ימים ואני אומר לך תירץ על דברך ישב רבי שלשה תעניתים כשהיה רבי רולה לסעוד . אמרו הבני בית לרבי זה הלדוקי שקבעת לו זמן הוא עומד על הפתח . אמר רבי כתיב ויתנו צברותי ראש (ר"ל בצעודותיו נתני מרה) אחר כך נמלא שלא היה זה הלדוקי הראשון רק לדוקי אחר הוא . ואמר לרבי מבשר טובות אני לך כי לא מלא אויבך קטובה ופלא מן הגג ומת . אמר לו רבי כוס של ברכה אתה שותה או ארבעים זהובים אתה תקח . שבר ארבעה ברכות שענה אחרים אמר לו כוס של ברכה אני שותה . ילאה בת קול ואמרה כוס של ברכה שיה ארבעים זהובים . א"ר יחאק עדיין יסנה לאותה משפחה בין גדולי רומי וקוראין לאותה משפחה של מבשר בר לויאנוס :

פרק שביעי גיד הנשה דף צ"ד

[תקח] מעשה בלאחד ששיגר לחבירו חבית של יין ושמן קף על פיה וסבור שהכל שמן והלך וזימן עליה אורחים ובעות שיש לו שמן הרבה ללרכס . ונכנס ומלאה שהיא של יין . וחנק את עלמו מחמת שלא הי' לו מה להאכילם ובוש מהם :

[תקט] מעשה בלאחד שזימן שלשה אורחים בשנת רעבון ולא הי' לו להניח לפנייהם אלא כששם ביצים . בא בנו של בעל הבית בעל אחד מהם חלקו ונתן לו . וכן אורח השני וכן אורח השלישי בא אביו של תיבוק מלאו שסוגר אחד בפיו ושנים בידיו . חבשו בקרקע ומת . כיון שראתה אמו עלתה לנג נפלה ומתה . אף הוא עלה לנג נפל ומת . ועל דבר זה נהרגו שלשה נפשות מישראל :

[תקי] מעשה שהיה מר זוטרא בריה דר"ג הלך ממקום סיכרא לבי מחוזא ורבה ורב ספרא היו באים למקום סיכרא פגעו יחד . מר זוטרא סבור שהם ילאו לקראתו . אמר להם למה לכם רבנים לערוח וילאתם יותר מדאי . אמר לו רב ספרא אנחנו לא היינו יודעים : שאדוני בא רק אנחנו הלכנו למקום אחר ולעשות עסקינו . ואם היינו יודעים שאדוני בא היינו עורחים יותר . אמר רבא לרב ספרא למה עשית לו חלישות דעת בזה שאמרת לו שלא ילאו לקראתו . אמר לו רב ספרא אם לא הייתי מנגלו הי' מחזיק לנו טובה בחנם . אמר לו רבא אחרי שאנחנו לא אמרנו לו שלקראתו ילאו הוא בעלמו

בעלמו היה טועה וסבור שהלכנו לקראתו אבל אנחנו לא היינו מתעים אותו : [עיון לעיל מס' מכות פרק ג' אות תנ"ו . מזה המעשה] :

[תקיא] מעשה ברב שהלך לבית רב חנן חתמו ראה רב ספינה שהיתה באה מעבר השני לעבר זה לקראתו . אמר ספינה בא לקראתי זה הוא סימן טוב הלך ועמד על הדלת וילך חתמו מן החדר וילא כל העם לקראתו ובא גם עבד עמסה . ולא העלים רב עיניו מזה הבהמה שלא יהי' בשר שנתעלס מן העין אמר להם רב אם בעת הזאת שלא שמרתם הבהמה והייתם נותנים לבני ביתי לאכול ממנה מאכילים איסור כי העלמתם עיניכם . ולא רלה רב לאכול מסעודה זו . הגם שלא היה בשר שנתעלס מן העין רק לפי שהיתה סעודה רשות דהיינו ששחא עם הארץ לבת תלמוד חכם : כל השנים שהי' רב קיים בבבל כשהיה כותב ר' יוחנן מארץ ישראל שאלה או תשובה הי' כותב באגרתו לפני רבינו שבבבל (והיינו רב) כשנפטר רב בבבל כתב ר' יוחנן לשמואל לבבל מכתב וכתב בו לפני חבריו שבבבל (ולא כתב לפני רבינו כמו שכתב לרב) אמר שמואל לא אוכל לחפש אחיזה דבר שאהי' אני בקי בו ור' יוחנן אינו בקי בו כי לא למד דבר זה שאהי' ע"י דבר זה נקרא רבו . שלא לו שמואל חשבון העיבור של שנים שנים אמר ר' יוחנן אין זה דבר גדול שהי' רבי בזה כי חשבון בעלמא הוא יודע . אחר כך שלח שמואל לר' יוחנן משא שלשה עשר גמלים שהם מיני ספק טריפות " אמר ר' יוחנן כעת יש לי רבי בבבל . אלך ואראנו . אמר ר' יוחנן לתיבוק אמור לי הפסוק שלמדת היום . אמר לו התיבוק הפסוק [ש"א כ"ח] ושמואל מת . אמר ר' יוחנן מזה הפסוק נשמע שנפטר שמואל . ובאמת לא הי' נפטר שמואל רק מן השמים עשו לו כן כדי שלא יטריח ר' יוחנן ליסע מארץ ישראל לבבל :

פרק שמיני כל הבשר דף ק"ה :

[תקיב] מעשה שאמר שמואל אני בזה הדבר דומה נגד אבי כמו חונן נגד יין . כי אבי היה הולך ורואה את נכסיו שני פעמים ביום לראות מה הם לריכות ומה לריכות לתקום . ואני לא הלכתי רק פעם אחת ביום לראות מה הם לריכות . ושמואל אמר מי שהולך לראות נכסיו בכל יום ויום הוא מולא סלע מפני שמתקן בכל הדרך : אבי הי' הולך לראות את נכסיו כל יום ויום . יום אחד פגע בארס שלו שהי' נושא משא של עלים שהי' גובנו . אמר לו אביי לאיזה מקום אתה נושא . אמר לו הארס אני נושא משא העלים הזו אל אדוני . אמר לו אביי כבר קדמוך רבנים שאמרו שהי' אדם רואה נכסיו בכל יום מה הם לריכות . לכן גם אני הלכתי לראות ומלאתי אותך בנשא העלים האלו שרלית לקחתם לך : רב אבי הי' הולך לראות את נכסיו בכל יום אמר אי' הם כל אלו הסלעים של מר שמואל שאמר שני שרואה נכסיו בכל יום מולא סלע (ובדאי ר' אבי ידע ששמואל לא אמר ממש שיואל בכל יום סלע . רק לשמור עלמו מהספק ואמר הוא שאין לערות כ"כ בכל יום) יום אחד ראה . המים יולאין חוץ לגדותיהן . ובאין לסטוף פירותיו דרך פתח שנשפת האונה . לקח את לבושו וכרכו והניח בחור הזה . והרים קול וזע . באו אנשים וקמתו החור שלא יוכל המים ליכנס ולסטוף הפירות . אמר היום מלאתי לכל הסלעים שאמר מר שמואל :

[תקיג] מעשה באיש אחד שהיה ער הממונה על העניות רודף ללכדו ולהציאו לידי עניות . ולא

(והתוס' גרס תריסר גוילין איינו תריסר גוילין שהיו כתובין עליהם השאלות .

ולא הי' יכול לו . לפי שזה האיש הי' תמיד נזהר שלא יהיו פירורין מונסים על הארץ וידרסו עליהם כי הי' תמיד מוכנר אותם וכן הנית שלא ילכו עליהם . וזו אחד מכלל זה האיש לחם על עשבים שבאפר . אמר זה הסר כעת יצוא לידי ואלכוד אותו כי צודאי לא יוכל ללקט הפירורין ונצין העשבים ויהיו למדרס רגלים . אחר שאכל הניא מרה ועקר כל העשבים עם הפירורין והשליכם לנהר שונע זה האיש שאמר הסר הזה אוי לי שזה האיש הוליאני מנוקם מנחתי ולא אוכל לעשות לו מנוחה :

[מקיד] מעשה באלו אנשים שנושאין משאות בשכר . שהיו נושאים חבית עם יין ורלו לנוח מעט היינו החבית יין חמת לטור הנקלה מים מן הגג והשכר החבית שנוזק שברו . צאו לפני מר בר רב אשי לדון עבד זה . הוליא השופר והניח אותו נחם . בא המזיק לפניו אמר לו למה עשית כן ששברת החבית . אמר לו המזיק ואיך הייתי יכלתי לעשות כי הושיעו את החבית בלזני שהייתי יתן שם . אמר להמזיק עם אתה עושה צעקים ששכחתי רבים לכן אתה היית משנה הדרך . לכן לך ושלם לו א"ל יקבע אדוני לי עת וזמן ואפרע לו בזמנו . קבע לו זמן כשהגיע הזמן לא בא המזיק לשלם . אחר כך בא . אמר לו מר בר רב אשי למה לא באת בזמן הזה שהבאתי לך . אמר לו המזיק כי כל הדברים שהם נחומים תחת העפוח או שהם מנויין צמקסר או שהם נחמשים צחיתם באחד מכל אלו אין לנו רשות ליקח מנונו עד שאנלא איזה דבר של הפקר וזה אוכל ליקח לכן לא באתי בזמנו כי לא הי' לי דבר של הפקר עד כעת : [עיין בתוס' תענית דף ח' ע"ג ד"ה אלא מה שהקטנו מזה הענין] :

[מקטו] מעשה בשד אחד שהי' מושגם אכל רב פפא הלך להביא מים מן הסהר ונתעבב דרך . כשבא אמר לו רב פפא למה נתעבבת דרך א"ל שהייתי מנחין עד שעברו המים הרעים ששחו המזיקין מהם . ובתוך כך ראה השד שרלו לשחות מים מן הסד ושפכו החלה וכן המים על הארץ . אמר השד אם הייתי יודע שאחם רגלים לעשות כן לא הייתי מנכב דרך כי וניילא אחם שופכים מן המים כי שגא שפה מהם שד והתקנה לזה לשפוך מוקדם שיטחה :

[מעשה ט"ז] שלא נטל דיו לאכילה אכל בשד חזיר וע"י מים אחרונים הרגו את הכפס וכו' . זה מנואר לעיל מס' יומא פרק ח' אות קע"ב :

[מקנז] [דף ק"ז ע"ג] מעשה באזני של שמואל שגאל לשמואל שמועד וזוכה . אמר לו אזני למה אתה זוכה אמר לו כי רבי הכה אותי . אמר לו ועל מה אמר לו כי אמר לי כי האכלתי לבנו ולא רחמתי ידי תחלה אמר לו ולמה לא רחמתי את ידיך מתחלה . אמר לו הוא אוכל ואני ארוחך את ידי בתמיה אמר אזני על זה העלונד לא די לו שאינו צקי בהלכות נטיילת שהמאכיל לאחר אינו לריך ליטול ידיו מוקדם . אלא שהכה את בני גס כן :

פרק תשיעי העור והרוטב דף קכ"ו

[מקיז] מעשה שאמר רב הונא בר חורחא פעם אחת הלכתי לוועד (הוא מקום רעשים ומרביעים כלאים) וראיתי נחש שהוא כרוך על הלך שהיה מלוי ושוכן אצלו תמיד והיה נזקק עמו . לימים ילא ערוד מציניהו והי' נוסך בני אדם ומעית וכשבאתי לפני ר' שמעון החקיד אמר לי . הקצ"ה אמר הם הביאו צריה שלא צרתי צבולמי אף אני אביא עליהם צריה שלא צרתי צבולמי והיינו ערוד :

מצפה

פרק אחד עשר ראשית הגז דף קל"ז ע"ב

[מקיז] מעשה כשעלה איסי בר היני מנבל לארץ ישראל מלא לרי יוחנן שלמד עם בנו . אמר ר' יוחנן לאיסי . מי הוא ראש ישיבה בצבל . אמר לו אבא אריכא [ר"ל קרא לרב אריכא לפי שארוך דבורו הי'] אמר לו ר' יוחנן אתה קורא לרב אבא אריכא ולא אמרת דבינו צלטון כבוד . זוכר אני כשהי' רב בצלן קודם שירד לצבל הי' חשוב מנוני שהי' יושב לפני רבי ואני הייתי יושב שבעה עשר שורות נאחזיו וילאו כלולים של אש מפיו של רב ולפיו של רבי ומפיו של רבי לפיו של רב . כלומר שנושאין ונותנין בהלכה . ואני לא ידעתי מה הם אומרים ולסוף אתה קורא אותו אבא אריכא :

מסכת בכורות

פרק ראשון הלוקח עובר חמורו דף ח' ע"ב

[אחי הקורא צקראי לפניך עניינים האלו אל תחשוב דעתך כי הנה דברים פשוטים כי ים בהם סודות גוראות ונשגות . וכחצתי אחר כל ענין וענין דברי הסהרש"א צקיור מנרץ להצין מעט מועיר) :

[מקיט] מעשה שאמר הקיסר לר' יהושע בן חנניה נחש לכמה שנים שזה עוברו צנעיו . אמר לו לשבע שנים אמר לו והרי סני רבי אתונא (הוא סם מוקס) הרציעו והולידו לשלש שנים . אמר לו אלו היו מעוברות עקודם ארבעה שנים אמר לו הקיסר והרי היו משמשין בתשעים ואם אילו היו מעוברות לא היו משמשין בתשעים כי כן הוא דרך ח' ובהמה אחר שנתעברה אינה מוקבלת עוד זכר . אמר לו הם גם כן משמשין כמו אדם ואפילו אחר שנתעברו ונקבלת עוד הזכר . אמר לו הקיסר והלא אלו הזקנים הם חכמים וירדו לכוף העעשה אמר לו ר' יהושע אנוח יוחר חכמים מהם . אמר לו הקיסר אם אתה חכם יותר מהם לך אללס ונלחם בחממתך ותביא אותם אלי אמר לו ר' יהושע כמה הם . א"ל הקיסר הם ששים אנשים . אמר ר' יהושע להקיסר עשה לי ספיה של ששים בתים וכל בית תשליך בה ששים כסאות . עשה לו המלך כן כשהגיע לכרך שלם נכנס אלל טבח מלאו טעשה בהנה אחת ונתח אותה לנחמים . אמר ר' יהושע להטבח תמכור לי ראשך אמר לו אין . אמר לו ר' יהושע צעד כמה . אמר לו הטבח צעד חצי זוז . נתן לו ר' יהושע חצי זוז לכוף אמר ר' יהושע להטבח תן לי ראשך . נתן לו ראש אחד של דהנה . אמר לו ר' יהושע וכי אני ראש של בהמה אמרתי לך שתמכור לי . אני אמרתי לך ראשך . א"ל ר"י להטבח אם אתה רולה שאניח לך לעוד ולך מלפני . והראה לי פתח של צי אתונא . אמר לו הטבח ירא אני להראות לך כי כל מי שמראה לאיש פתח שלם הם סורגים אותו . אמר לו ר' יהושע קח לך חזילה של קנים וכשמנול לנגד הפתח שלם זקוף החזילה לארץ כאדם שמועד לפוש . הכך ר' יהושע מלא אורבים מנפנים שלא יכחו נשום איש לייכנס לשם ואורבים מנחון שלא ילא אחד מן הזקנים למרן . וכשראו אלו הזקנים פסיעה של רגל שנקנס . הורגים הם להטומרים שמועדים מנחון לפי שהימרו לזה האיש שיכנום וכשראו פסיעת רגל שילא . אזי הורגו' להטומרים שמועדים מנפנים לפי שהימרו ללאת (והי' שם אסקופת המדר ענה ומשפכין סובין או אפר עליה ויכרות בה פסיעת

פסיעה אדם) והשוואים לא היו הורגין לשום אדם אלא אם כן נכנס כולו לפנים על כרען או אחר יולא כולו לחוץ הפך ר' יהושע את סגולתו ועמד על האקופה ונראה פסיעה אחת נכנסת ופסיעה אחת יולאת ורחפסיה השוואים יולא וכשנאזר הזקנים וראו כן דימו ששני בני אדם הן. אחד נכנס ואחר יולא. והרגו לכל השוואים. ואחר כך נכנס ר' יהושע. ונאלץ הנחורים יושבים בעליה. והזקנים יושבים לנגדו והם. וזה היו מתכוונים לסרע. כי מי שיכנס להם ויתן קודם שלום להנחורים היושבים בעליה הורגין אותו אלו הזקנים היושבים לנגדו באומרים אמתו זקנים ולא הי' לך ליתן שלום להנחורים תחלה. ומי שנתן שלום להזקנים תחלה הורגין אותו הנחורים באומרים הלא ראיתם שאנחנו חשודים והם כי אנחנו יושבים לנגדו והם לנגדו. אמר ר' יהושע מה אעשה אם אתן שלום לעליונים יהיו הורגין אותי והתחתונים. ואם אתן שלום נקודם להתחתונים אזי יהיו הורגין אותי העליונים הלך ונתן להם שלום בידו. אמרו לו מה אתה רואה בכאן. אמר להם חכם של היהודים אני ובאתי ללמוד חכמה מאתכם. אמרו לו אם אתה חכם של היהודים לכן אנחנו שואלים אותך דבר חכמה. אמר להם כן הוא. ואם תגלוני כל מה שאתם תרלו לעשות בני העשו. ואם אני נאלץ אתכם אני מנאש אתם שאתם תאכלו אצלי לחם ויה שיש לי בהקפיה. אמרו לו מה זה הדבר. איש הלך ליקח אשה ולא נתנו לו ולסוף הלך לנאקום אחר לישא אשה יותר מיוחסת מהראשונה. הלא הי' לו ללמוד הוולף שלא נתנו לו בראשונה כל שכן שלא יתנו לו זו הניחוחת לכן מה ראה לילך פעם שנית (הכוונה שמה שרמזו לו שהקצ"ה החזיר התורה לכל האומות ולא ראו לקבלה וא"כ זה שהלך אח"כ לישראל שיקבלה. לא שהישראלים הם גבוהים יותר בעמלה מאנחנו אלא שהם שפלים יותר בעמלה. והרש"א) לקח ר' יהושע יחד והשפיל ידו ונעלה בכותל צעקו שאין חור ולא נכנסה אחר כך הגזיה ידו ונעלה צעקו נקב ונכנסה. אמר זה בני נודמן לו נת ונזלו (ר"ל רמז להם שהתורה נעמלה לנאקום נעוץ וליתר תקופה ואין לתקוע יחד לנגד בכותל רק לנגד בכותל צעקו שאפשר לתלות בו כל דבר. כן התורה הוא יחד שכל העולם תלוי בה והיינו אומה ישראלית שיש להם אחיה בעולם עליון. וזה שהחזיר התורה לכל האומות לא הנתעם שאנחתם כי לא אפשר הי' לתקוע היתר בכם לנגד אצל ישראל הם חשודים בעמלה. והרש"א): שלא לו מה זה מי שהלוה לתצירי נעוץ ולא נפרע ונונו כי אם צעורה גדול מה ראה זה האיש ללות לאחריה ולא לקח מוסר מן האיש הראשון (כוונת שאלתם זה שהם קוצרים שהתורה ניתנה לישראל רק דרך הולאה עד זמן כזה ואח"כ ליצטל. וא"כ הישראלים שלחו התורה לזמן ולא פרעו לו לזמן הנקבע לו מה ראה טילוה לכם נחדש מאחר שלא שלמתם את היטן. כי אין אתם מקיימין את המצוה בגלותכם. יעשה לכם ברית חדשה ליעוץ המשיח בתימה) א"ל ר"י אל יקשה לכם על זה. כי זה דומה לאיש שהלך ליער וחתך עץ חצילה לראשונה ולא יכול להריעו על שכמו. מה עושה עניח אותה וחותך עוד חצילות הואיל שלך סיוע מאחריים כי בעצמו אינו יכול לשאת את ענף העלים ואומר שימתין עד שיזדמן לו איש ויעזור ויגביה לו המעט עליו. כמו כן דבר זה הואיל שהפסיד באומה ראשונה חוזר ומאמין לאחריים עד שזדדו לו אדם נאמן ונשתכר בו (כוונת שחשבה זו. כי מה שאנחנו עושים ונלאכתנו דהיינו שאנו לומדים התורה כעולת השי"ת אך שא"ל עלינו לשאת כולם צידה שיש מהם שתלויים בארץ וצדקתם עד שיבוא משיח שהוא העוזר לנו לישא עול העולות). וכשראו אלו המניין שלא נלחו אותו בזיכות זה. א"ל אמרו לנו דברים של שקר וכזב. והוא רמז. על דרך חכמה. אמר להם היה לנו פתרה וילדה והיה תלוי בנאחרו של הולד שטר והי' כחוד צו שלוח ברית אבי עאלף זוז [הכוונה שמה שרמזו להם כמו שפרדה זה מן הסוק והסמור ואינו נקרא ע"ש אביו וגם אין לו זרע כך עכו"ם פקולים הם ואין להם זרע שימרח ע"ש אביהם ולפי שאנחנו לו לעיל שאין ללות לישראל עוד והנריית החדש הוא רק על אנוכחם לכן אמר להם מן הולד שהי' תלוי בו שטר לוואה שיפרעו בניו לנגד שהלוה ברית אביהם. כן הננין צעקו"ם שדמיו לפרדה הואת שאין לה בנים נקראים ע"ש אביהם ליתעב והם הפרעון

לכן על כרחך הצרית חרטה לא נאמר עליהם ליתן אצל לישראל ראוי ללות שיוכלו לפרוע ע"י צניסם שנקראו ע"ש אביהם לעולם מהכש"א] אמרו לו וכי פתרה מי ילדה. אמר להם זה הוא דברים של רוח וכזב: אמרו לו נאלץ שהיא נקריה ונכאש צמה מולחיס אותה שהי' טוב כבתולה. אמר בשליא של פתרה. אמרו לו וכי יש שליא לפרדה. אמר להם וכי יש תלם שהי' נכאש [הכוונה שמה ששאלו אותו. כי ברית יש לנו בהשי"ת הוא ברית לעולם כמו המלח. שהוא דבר המתקיים לעולם אצל הכופרים האלו אומרים שאינו לעולם וכבר ציטל הצרית עמנו צהיותינו בגלות. ולקח אותם לעם תחתיו. לכן שאלו צמה מולחיס המלח שיתקיים עוד. כי אינו קיים עמנו בגלות. והשיב להם בשליא של פתרה. ר"ל האומות נדמו כפרדה שאין לה שליא לעולת צה לעשות דבר המתקיים שאין להם זרע שיקרא ע"ש אביהם וה"ל לקיים הצרית עמם. אצל המלח והצרית שלנו ודאי מתקיים לעולם לנו ולזרעינו: והרש"א] אמרו לו צמה לנו ברית שהי' עומד באויר השמים. אמר ר' יהושע איזה עס ועמד בין השמים לארץ [כוונתם שמה שהאמירה. כי צמה שהי' בהמ"ק קיים הי' לישראל מעלה יתירה שהי' רוח הקודש באהלים. אצל כעת שמתרגב הנית מ' יצאה לכס ברית באויר העולם שישכון עליו רוח הקודש. והראה להם צמה שהם שהי' באויר העולם. כי בכל מקום אפי' בגלות נמלא טקצ"ה לנדיקים אפי' באויר שהוא רוחני הוא עמנו. והרש"א]: אמר להם ר' יהושע העלו לי לבנים וטיט מאויר השמים. אמרו לו וכי יוכל איש לעלות להם. אמר להם ומי יוכל לבנות ברית בין השמים לארץ: אמרו לו איזה מקום בעולם הוא האמנע. זקף ר' יהושע אלבנו ואמר להם כאן הוא אמנע העולם. אמרו לו ומי יאמר לנו שהוא כן. אמר להם הביאו לי סבל ונדדו בו עד מקום אמנע העולם: אמרו לו יש לנו צמר צמדבר הביאו לנו המים מעם. הביאו סביבן והשליך לפניהם ואמר להם עשו לי סבל של סביבן ואביא לכם המים ואם אין אתם עושין שאלתי אף אני לא אעשה שאלתכם. אמרו וכי נוכל אנחנו לעשות חבל מסיבין. אמר להם וכי יש איש שיוכל להביא צמר מן המדבר לעיר: אמרו לו יש לנו ריחיים והם שזורים. חפור לנו אותה. אמר להם הוליון לי מננה חוטין כדרך הסכים שמוליאין חוטים מן הגדר וחוטרים אותו צבס. ואזי אתפור אותה. אמרו לו וכי יש איש שיוכל לעשות חוטין מן הריחיים. אמר להם וכי יוכל איש לתפור ריחיים: אמרו לו ערוגה שהיא מלא סכינים צמה בוזין וקוללין אותה. אמר להם צקן של חומר. אמרו לו וכי יש קרן לחמור. אמר להם וכי יש ערוגה מלאה סכינים. [כוונתם שמה ששאלו אמרו לו יש לכם הרבה מונעים שמונעים אתכם מלצוא אל השלימות והם הסכנות והלרות שכל דור ודור שמונעים האדם מלילך למקום עממתו דרך עס. והשיב להם ע"י תורה וב"ה נאלץ אל השלימות שמתלבים אותו מהלרות והסכינים. ורמז להם על קרן משיח. וחומר שכתוב בו עני ורובע על החמור הוא ילינו וכל המונעים להגיע אל השלימות מהרש"א]: הביאו לו שני צילים אמרו לו אמרו לנו איזה צילה הוא מן תרנגולת לבינה. ואיזה מתרנגולת שחורה. הביא ר' יהושע לפניהם שני בנינות. אמר להם אמרו נא לי איזה בנינה הוא מן עז לבינה ואיזה בנינה מן עז שחורה [כוונתם שמה. לפי שתרנגולת מולדת לכ"א יום. וכמו כן אינן לו. ואם כ"א ימים מ"ו צמחו עד ע' נאלץ. ורמזו לו שמה שתרנגולת שחורה שהוא נגד הגלות. ולפי שיש עוד כ"א ימי שליח ושומע מיו"ט ראשון של ר"ה עד הושענא רבא יום גמר החתימה רמזו לו שתרנגולת לבינה ע"ש ליבון עורות וכן אמרו לו הרי שני צילים מתולדה אחת ואין ניכר אם מן השחורה או מן הלבינה כי אין להם ניכר אחר יקרה את כולן כי הימים הרעים הם כ"א יום וימי השמחה הם כ"א יום כחומר. ואין כאן מקום תקוה לכם. והשיב להם צדוגמת שני בנינות שהם צ' טעירים שהביאו ציות"כ לבינה נגד הי'. והשחורה היא לעזאזל. והלבינה שהיא החולדה מהם שניהם לבנים. וכמו שהכ"א ימים נ"ד"ה עד הושענא רבא תולדות ליבון עין וכפרה עליהם. כן גם ימי כ"א יום הפרענות גם הפה תולדות ליבון עורות

וכי סדרות ויסקרין מוכרין. [מס' פ' א]: אמרו לו זה האפרוח שנתן בתוך קליפתו. נאיהם
מקום יולא הרוח אשר להם נזה המקום שנכנס הרוח נזה המקום יולא הרוח [ר"ל הכופרים
האלו לא האמינו בהשאלת הנפש אל הארץ קונה שלימות שלו בעוה"ז. ואמרו הנס טעם
לכל ישראל דבקות נפשו באלהי דהיותו חי בצוא משיח להשלים שלימותו אז נעשיתם אל
כלל ישראל שהם רלוים ועשוקים כל ימיהם בלילה והוא עת בגלותו. מה שלימות יגיע
לו בתורתו ונעשיו ולהיכן רוחו ונעמחו ילא להשיג שלימותו. והשיג להם כי הנפוש
היא נלחמות לפי מעלתה שהיא צלה נחמת כפא הכבוד לכן אחר יוחו ילא נפשו להם
ללמוד בלמוד הסיים ויש להם סס השאלת הנפש לזמן החיים. [מס' פ' א]: אמרו לו הראה
לנו כלי שאינו שיה הפסד ועוטיין על ידו הפסד דהיינו שהוא מפסיד. הניח להם מחללת
ופסיה ללרעה ולרעה ולא היתה יכולה ליכנס צפתה נחמת גדלה. שהיתה רחבה יותר
מן הפסח. אמר להם הביאו לי מנה [זה הוא כלי שמופרין זו שקורין ריסקאל] וקמרו
בנין הפסח והכותל עד שיוכל ליכנס המחללת. וזה הוא כלי שאינה עושה לעשות הפסד
עבורה [כוננת ר' יהושע נזה שלייה שיניאו כלי מחללת להם כלי שפל. לרמוז להאומות
שהם מפלים ונמשלו לקס שנעשה מהם המחללת השפל וזה ודאי אינו כדאי הפסד לקמור
הארץ את ביתו בניבילם. אלל ישראל עם קדושו שהם ככלים חסונים בעיניו ית"ש
ועצור כלי חסוד כזה שנתון בלולר. ראוי לכל אדם לקמור ביתו להשיגו. כן ראוי
שיקמור ויכניע הקב"ה את העכו"ם נשציל ישראל החסונים וקגולים לו וכל העמים.
מס' פ' א]: וכיון טללה להם ר' יהושע עשה להם כמו שהתנה עמהם עקודס דהיינו
שיאלכו עמו קעודה בצפינה. והציאם בצפינה שיאלכו. והי' ענין אחד אחד כולם. אמר
עלמנו ונכניסן לתוך וכשראו הכפאות קבצו כל אחד ואחד שלתוך זה יבואו כולם. אמר
ר"י לצעל הספינה שהוא מנהיג הספינה הטר ספינתך ולך. ונעורו שהיו צמדינתם הניח
ר' יהושע עפר מן עפר שלהם. וכשהגיעו למים אוקיינוס [זה המים זולע כל מים
שנפלין זו ומציין אותם עד סהוד ופולטת אותן והיינו דכתיב והים אינו מלא] [ויש
אומרים שהגיע למקום אחד שמונו די זליעי ולא שם ענין המים. עיין בתוס'] לקח
כלי קטן עם מים וזה המים הזולעת שאל המים. וכשאל להקיסר העמיד אותם לפניו
וראה הקיסר אותם שהם מנוונים ופלים. לפי שלא היו צאלרם. אמר הקיסר לר'
יהושע אפשר אלו האנשים שאמרת לך להציאם לפני אינם אלו רק הם אנשים אחרים.
ונמה ארבע אס כניס דברך. לקח ר' יהושע העפר שלקח עמו בצפינה. ונעפר שלהם
וסלנין עליהם. וכשהגיעו מהעפר נצאלרם נעשו כאלנשים חרטים והתחילו להפיץ פניהם
נגדו. ודברו קשות לפני המלך לפי שהריתו את ריה ארלם והיו קבוצים שהם קבוצים
לארלם אמר הקיסר לר' יהושע כל מה שאתה רולה עשה להם. הניח ר' יהושע את המים
שהציא עמו מן המים אוקיינוס הזולעת שאל עימות. והשלך המים בכלי. אן נחצית
ואמר להם מלאו הכלי הזאת עם מים שהי' מלא ואח"כ תלכו לדרכיכם. התחילו למלאות
הכלי. וכשהשליכו להכלי מים ראשון והי' זה המים זולע בתוכו וכן עשו עוד שנתנו עוד
מים למלאות הכלי והי' המים זולע את המים שנתנו זו. ונאלו כל כך מים עד שנסעמו
פרקי שמים. והלכו כולם לאצדון וכלו מן העולם:

פרק רביעי עד כמה דף ל"א:

[תקנ] מעשה רב הונא בר חייא היו חכמים צריכים לשאור ממנו שאלות בעניני
הלכות. היו נכנסים אצלו רבה ורב יוסף וארבעה מאות זוגות רבנים
שמע רב הונא שהם באים. קשר ותיקן להם ארבעה מאות כסאות. לסוף שמעו
שנעשה רב הונא נבאי צדקה שלחו לו לייך לחשיבות אחר החשיבות שבחר לו להיות
מוכס

מוכס וייך לו להיות כבראשונה ואנחנו לא נלך אצלו. שלח רב הונא להם חזר
אני מלהיות עוד נבאי. רב יוסף לא הלך אצלו. ורבה הלך אצלו. רב יוסף לא
הלך אצלו כי אמר שנינו אם פירש און מקבלין אותו ורבה שהקך אצלו אמר לימדנו
אם חזר ופירש הרי הוא ככל אדם:

פרק חמישי כל פסולי המוקדשין דף ל"ו:

[תקבא] מעשה ברי צדוק שהי' לו בכור השליך לפניו לאכור שעורים בסרי נצרים
ועירב עמהם ערבה קלופה. בעת שאכל השעורים כן עם ערבה
קלופה נחתך שפתו. בא לפני ר' יהושע לשאור על הבכור אם הוא מוס. אמר לו
כלום חלקנו בין כהן חבר לכהן עם הארץ. כלומר וכי חשוד אני לעשות מוס בבכור
בכוונה כמו כהן עם הארץ. אמר לו ר' יהושע כן הוא אמת שעשינו חילוק בין
כהן חבר לכהן עם הארץ לכן אתה שאתה חבר אין אתה נחשד לעשות מוס בבכור.
אח"כ בא ר' צדוק לפני ר"ג ואמר לו וכי עשינו חירוק בין כהן חבר לכהן עם
הארץ. אמר לו לא. אמר לו ר' צדוק והרי ר' יהושע אמר לי שעשאו חילוק בין
זה לזה. אמר ר' גמריאל לר' צדוק המתן עד שיכנסו לבית המדרש בערי תריסין
[היינו הת"ח שהם מגינים ונלחמים במלחמתה של תורה. ובערוך פירש כמשמעו]
שאמר לו שימתין עד שיבואו שרטנים ממך ויון שהיו מפקדים על נשיאי ישראל
דעזור אותן. ור"ג הי' אז נשיא. כיון שנכנסו בעלי תריסין לבהמ"ד עמד השואל
ושאר. וכי עשינו חירוק בין כהן חבר לכהן עם הארץ. אמר לו ר' יהושע לא.
אמר לו ר"ג והלא משמך אמרו לי שאמרת שעשאו חילוק. לכן יהושע עמוד על
רגליך ויעידו בך. עמד ר' יהושע על רגליו ואמר היאך אעשה איני יכול להכחיש
אלמלא אני חי והוא מת הייתי יכול להכחיש ולומר לא אמרתי. אמנם עכשיו שאני
חי והוא חי היאך החי יכול להכחיש את החי. אלא בודאי כך אמרתי וחזרתי בי
[והתוס'] פירשו שאמר סבור הייתי להעלים ואיני יכול [הי' ר"ג יושב ודורש ור' יהושע
עומד על רגליו עד שרגנו כר העם ואמרו לחוצפית המתורגמן עמוד ושחוק. ושחק
[עייין כל הענין דעיל במס' ברכות פרק ד' אות ה']:

פרק שביעי מומין אלו בין קבועין דף מ"ה:

[תקבב] מעשה הי' בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה
למלך. בדקו ומצאו בה רנ"ב איברים כו':

מסכת ערכין

פרק שלישי יש בערכין דף מ"ז ע"ב

[תקבג] מעשה רב הונא וחייא בר רב היו יושבין לפני שמואל. אמר ר' חייא
בר רב לשמואל יראה נא אדוני אשר רב הונא מצער לי מאוד
דהיינו שמכה וחובט אותי. קבר רב הונא על עצמו שלא יצער אותו עוד. אחר
שיצא

שיצא רב חייא בר רב מלפני שמואל. אמר רב הונא לשמואל בן וכן עשה רב חייא מעשים שאינן מהוגנין. ולכן הייתי מצער. אמר לו שמואל ולמה לא אמרת לו בפניו בעת שהי' בכאן. אמר לו רב הונא כי לא רציתי לכייש את הבנים של רב והיינו שיבוא להם כושה על ידי. וזו היא תוכחה שלא לשמה שהוכיחו שלא בפני שמואל שלא להלבין פניו:

מסכת מעילה

פרק רביעי קדשי מובה מצטרפין זה עם זה דף יז

[תקנד] מעשה שהי' פעם אחת נזרה מלכות גזירה על ישראל שלא ישמרו את השבת. ושלא ימולו את בניהם. ושיבעלו נדות. הלך ר' ראובן בן איסטרוכלי וגילה השער שעל מצחו והניח בלורית לאחריו כמו הנכרים כדי שלא יכירו שהוא יהודי וישב עמם. אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר. אמרו לו יהי' עני. אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיהיו מעונים ולא ירויחו בשבת ועוד מתוך שהם פנויין ממלאכתן הם אוכלין ומתענגין ומוציאין כל מה שהרויחו בחול אמרו טוב אמרת. אמר להם לכן נכשל זה הגזירה שיצטרכו לנוח בשבת. ובטלו זאת הגזירה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יהי' כחוש או יהי' בריא. אמרו לו בודאי יהי' כחוש כי לא לה לנו שיהי' השונא חזק ואמיץ. אמר להם אם כן ימולו את בניהם לשמונה ימים והדם יוצא בקטנותם ומתיש כהם ואין שבים עוד לאיתנם. אמרו לו טוב אמרת. ובטלוה לזו הגזירה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב. באיזה אופן הוא רוצה אם יתרבה השונא ביתר שאת. או יתמעט. אמרו לו בודאי תפצו הוא שיתמעט השינא. אמר להם אם כן לא יבערו נדות בכדי שלא יולידו הרבה בנים מהרה. אמרו טוב אמרת. ובטלוה להגזירה הזאת גם כן. אחר כך הכירו בו שהוא יהודי. חזרו ועשאו לגזירות האלו. אמרו מי ילך ויבטל את הגזירה הזאת. אמרו ילך ר' שמעון בן יוחאי שהוא רגיל לעשות לו נסים. ואחריו צי' ר' אלעזר ברי' יוסי. אמר להם ר' יוסי אביו של ר' אלעזר וכי אם הי' תלפתא אבי חי כעת וכי הייתם אומרים לו תן בנך להריגה. בודאי לא הייתם אומרים וכמו כן אין אתם יכולים לומר לי שאתן בני להריגה. לפי שר' יוסי הי' ירא שרשיב"י מחמת קפדנותו יעניש ליה לר' אלעזר בנו. ורשב"י לא הבין כוונתו והי' סבור שמפני סכנת השליחות הי' אומר כן ודכן השיב רשב"י להחכמים וכי אם הי' אבי חי כעת וכי הייתם אומרים לו שיתן בנו להריגה בתמיה. לכן למה אתם אומרים לי שאלך למלך הרי גם אני בסכנה. אמר להם ר' יוסי אני אלך למלך. לפי שירא מרשב"י שלא יעניש אותו. קיבל רשב"י עליו שלא יעניש אותו ואפי' הכי עניש אותו. כי כשהיו הודכין בדרך נשאה שאדה זו לפניהם מנין לדם שרצים שהוא סמא. עקם פיו ר' אלעזר ברי' יוסי [והיינו שהחזיר פניו ודבר בלחש שלא ירגיש ר' שמעון בן יוחאי שהוא משיב תשובה בפניו] ואמר וזה רכס השמא. והגם שעשה כן שלא ירגיש אעפ"כ הרגיש רשב"י וקללו הואיל שהורה לפניו ואמר לו מעקימת שפתך ניכר שאתה תלמיד חכם אל יחזור הבן אצל אביו [וזה החולי שכא עליו הי']. שנפל בחולי אסכרה והי' מוטל בספינה. וכשזכר רשב"י שנדר ראב"ו שלא יענישנו. בקש רחמים עליו שיתרפא. וכשהי' שוכב בחליו בתוך הספינה עבר עליו אחד מן הספנים ודרך על צוארו בבלי דעת ויצאה האסכרה מתוך גרונו ונכנס לתוך גרונו של אותו הספן. ובתוך הדרך יצא לקראתם בן תלמיון [והוא שרד] אמר להם אם רצונכם אבוא גם אני עמכם. ככה רשב"י ואמר שפחה של בית אבא

אבא [היינו הגר שפחת שרה] נודמן דה מלאך שלשה פעמים זה אחר זה. ואני אפי' פעם אחת לא נודמן לי מלאך. אמר יבוא הנס מכר מקום ובא עמנו. הקדים והשכים בן תלמיון ונכנס לתוך גופה של בת הקיסר * ונשתתעה והי' ציוקת ואמרת הבו לי את רשב"י. וכשבא רשב"י אל מקום הקיסר. אמר רשב"י בן תלמיון צא. בן תלמיון צא וכיון שקרא אותו רשב"י יצא ממנה. ואמר להם שאל לכם כל מה שאתם רוצים לשאול בעת והכניסו לאוצר המלך ליקח משם כל מה שירצו נכנס ומצא לזה אגרת שהי' כתוב בו אלו השלשה גזירות שגזרו על היהודים כזכור לעיל לקח זה המכתב וקרעו. וזה שאמר ר' אלעזר ברי' יוסי אני ראיתי ברומי [בעת שאמרו לי ליכנס לבית האוצר] פרוכת המבדקת בין היכל לקדשי קדשים והיו עליה כסה טיפי דמים מהזאת פר ושעיר של יוה"כ:

מסכת תמיד

פרק ראשון בשלשה מקומות דף כ"ז ע"א.

[תקנה] מעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהם ונתן לתלמידו. ואותו תלמיד הי' מסוגק. ולא רצה לשתות ומח בצמא. באותה שעה אמרו לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו א"כ שפך מהם. ולכן זה התלמיד ששופך מן המים לפני רבו כדי לשתות אין בזה משום חוצפה:

פרק רביעי לא היו כופתין דף לא ע"ב:

[תקנו] מעשה שבאל אלכסנדרוס מוקדון את זקני הגבגב עשרה שאלות. שאלה אחת אם מן השמים לארץ רחוק יותר. או ממזרח למערב רחוק יותר. אמרו לו ממזרח למערב יותר רחוק. והראיה לזה. כי בעת שהחמה במזרח הכל יכולין להסתכל בה לפי שהיא רחוקה ואין האורה מוקפת לעינים. וכן גם כן בעת שהחמה במערב יכולין להסתכל בה מטעם זה. אבל בעת שהחמה באמצע הרקיע אין הכל מסתכלין בה. לפי שהיא קרובה ואורה מזהיר ומאיר הרבה שאין יכולין לראות. אבל החכמים אומרים זה זה שוין כלאחד. וזה שאם החמה עומדת באמצע הרקיע אין הכל יכולים לראות בה. לפי שהיא עומדת בגלוי נגד האדם ואין שום דבר מאפיל לפי שעומדת בגובה של רקיע. אבל בערבית וסחרית החמה עומד בשפלו של הרקיע ויש הרים גבוהים שמאפילין בין השמש וסרואים זו. שאל להם שאלה שניה. אם השמים נבראו מחלה או הארץ. אמרו לו שמים נבראו מחלה דכתיב בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ. שאל להם שאלה שלישית אם האור נברא מחלה או חושך. אמרו לו דבר זה אין לו פתחים ובלאמת הי' להם להשיבו שחשך נברא מחלה דכתיב והאח"כ הייתה סוכה וזכור וחושך. ולאח"כ ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור. אך זה שלא השיבו. כי הם סברו אפשר יבוא לשאול אותם מה למעלה מהרקיע. מה למטה מההאדם. מה

* יש נאגדה אחרת: שכן תלמיון אמר להם אני אקדים ואכנס בגופה של בת הקיסר ותסיס משוגע ולא ימלאו לה רפואה שתתפרש עד שחמס מנוחו ותאמרו לי לא. והלא. ונזם הדבר אני עושה לכם מה שחמס רולים. וזה יסיה לכם האות. בעת שאלה ממנה. אזי ישחזרו כל כלי זכויות של בת הקיסר:

מס לפנים קודם בריאת עולם. מה לאחור היינו מה יהי' אחר שכלה העולם. ואם יקשה לך לפי זה לא היה להם להשיבו אשר השמים ובראו תחלה. כי אפשר ישאל אותם הלו דברים. אך לפי זה השיבו בראשון כי הם סברו שהוא שואל להם רק על סדר הכתובים. וכיון שראו שחזרו ושואל להם עוד דברים סברו שלא לומר לו עוד תשובה ככדי שלא ישאל להם מה למעלה ומה למטה וכו' כמזכר. שאל להם שאלה רביעית. איזה איש נקרא חכם אמרו לו איזהו חכם הרואה את הנוול. שאל להם שאלה חמישית. איזה איש נקרא גבור. אמרו לו איזהו גבור הכובש את יארו. שאל להם שאלה ששית. מה יעשה איש נקרא עשיר. אמרו לו איזהו עשיר השמח בחלקו. שאל להם שאלה שביעית. מה יעשה איש שחיה אמרו לו ימית את עלמו דהיינו שיהי' בעיניו ספל. שאל להם שאלה שמינית. מה יעשה אדם שימות. אמרו לו יחיה את עלמו (*). יגביה עלמו ומתוך כך יתנו בו הכריות עין רעה ויקנאו בו וימות. שאל להם שאלה תשעית. מה יעשה אדם ויתקבל על הבריות אמרו לו ישאל מלכים ושלטונים ויתקבלו דבריו ויאסבו אותו. אבל זה האדם שרגיל לדבר עם מלכים ושרים מתקנאין בו בני אדם ומתוך כך שונאין אותו ואת מעשיו. אמר להם עלה שלי שאני יועץ יותר טוב מעבדכם. כי אני אומר בהיפוך שיהי' אוהב מלכים ושרים וידבר עמהם תמיד ויעשה טוב עם בני העיר כשזבל אשוי העיר וידבר עליהם אל המלך שלא להסביד עולם עליה' ואז יהיה מקובל לפני הבריות ויכבדו אותו בני העיר. שאל להם שאלה עשירית: באיזה מקום יותר טוב לדור אס בים. או על היבשה. אמרו לו יותר טוב לגור ביבשה לפי שכל הלו היורדין בימים אין דעתן מיושבת עליהם עד שירדו ליבשה. אמר להם איזה מקום חכם יותר. אמרו לו כולנו שוים חכמים כאחד ואין חכם זה מזה שהרי כולנו הסכמנו לדעה אחת להשיב לו על שאלתו. אמר להם מה זה שאחס עומדים לנגדי ואין אחת מחזיקים יראתנו הלא אחת יודעים כי אנחנו הרבים ואחס תחתינו. אמרו לו הרי אחת ראוה בעיניך שהשטן הוא נולד ומטעה בני אדם בכל יום. לכן אף אחת אל תתמה על שאנו תחתים. אמר להם שוטים אחס שאתם מחזיקים את אמונתכם. שאתם אני ארלה אחרוג אחכם בגזירת מלכים. לפי שאני מלך ואבקש לשאר מלכים שהם אוהבים לי שיתנו לי רשות להרוג אחכם אמרו לו הממשלה הוא בידך לעשות שאתה מלך ושר. אמנם בכך נחמתנו שהבטחתנו שלא תעשה עמנו רעה ואין לך למלך לדבר שקר. מיד הליבש אותם לבוש ארגמן ונתן רביד הזהב על זוארם:

[תקבו] מעשה באלכסנדרוס מוקדון ששאל את זקני הנגב אתי רולה לילך למדינת אפריקי. אמרו לו לא תוכל לילך שם כי הרי חושך באמצע הדרך מקום שיש בו חושך בין ביום ובין בלילה ואין שום אדם יכול לעבור אותן הרים. אמר להם אי אפשר לי לעשות בשום אופן אחר כי תקעתי עלמי ללכת שם ובעבור זה אני שואל מאתכם מה תקעתי ובאיזה אופן אוכל לעבור שמה. אמרו לו קח חמורים לבנים ממלרים. שכולים אף בחשך. וגם קח חבליים של פשתן וקשור ראש החבל במקום שמתחיל החשך והשאר החבל תשאר בידך לפי שתשוב תוכל לשוב דרך החבל אשר בידך. עשה כן. והלך והגיע לעיר אחת שלא היה שם אנשים רק נשים. ורלה לעשות עמהם מלחמה. אמרו לו הנשים אס אתה תהרוג אותנו יאמרו העולם שיטעמו בדבר הזה שזו אינה גבורה למלך כי מה עשה הוא לא הרג רק הנשים שהם חלשים ואינם בעלי מלחמה. ואס אנחנו נהרוג אותך יאמרו השומעים כמה גרוע מלך זה ששנים נתחברו עליו והרגוהו. לכן מוטב שתמנע א"ע ואל תלחם בנו פן תהיה לבזו. אמר להם הריני שומע לעאתכם ולא חזיק לכם. אמר להם הביאו לי לחם לאכול הביאו לו לחם של

(*). ויש מפורשים יחיה את עלמו. היינו שיאכל מעדינים יותר ממה שיש לו ולכשימקר לו ילך ויגזול ויהרגוהו:

של זהב מונח על שלחן של זהב. אמר להם וכי יש איש שאוכל לחם של זהב כלומר וכי כן הוא המנהג בימיכם לאכול לחם של זהב. אמרו לו באמת אין המנהג כן בימינו אבל בעבור זה קרבנו לך את כל אלה. כי זה הוא פלא בעינינו שאתם לכהן בשביל אכילתך וכי לא היה לך לחם לאכול במקומך שנתרחקת ממלכותך ואתם עד כאן ושאלת לחם לאכול לכן נתנו לך זהב וכסף בסבורים אנחנו שאתם לכהן בגלל זהב וכסף. כשיאל מן העיר ה' כותב על שער העיר אתי אלכסנדרוס מוקדון הייתי שועה עד שבתתי למדינת אפריקי לדרך של נשים לבד. והם למדוני חכמה. וכשעלה משם ישב אלל מעיין אחת לאכול לחם כדרך שאנשים עושים שאם ירצו לשמות ישמו. וכשאכל הלחם היה בידו דגים מלוחים [והם אינם חיים] בעוד שהיה רוחץ יאחזם במים כדי להסיר מלוחתם. בא רוח מן המעיין והחיה את אלו דגים מלוחים. אמר אלכסנדרוס מוקדון מזה יראה שזה המעיין הוא בא מגן עדן יש אומרים שלקח מהמים הזאת ונתן על פניו ויש אומרים שכן עשה שהלך דרך משיכת המעיין ללד מעלה עד שהגיע למקום יליאתו. וכשצא לפתח הגן ערן הרים קולו ואמר פתחו לי השער. אמרו לו זה השער להי לדיקים יבואו בו. אמר להם אני מלך וחשוב אני תנו לי דבר אחד מגן עדן הואיל ואינכם רולים לפתחו לי השער. נתנו לו גלגל עין של אדם [ורמזו לו בזה שכמו שעין האדם אינו יכול לשבוע עיניו בשובו כמו כן הוא] בא לבימו ושקל זה הגלגל כמה משקלו ונתן על קו המשקלות אחת את כל כספו וזהבו וזבל השני נתן הגלגל ועדיין ה' הגלגל שקל יותר במשקלו. אמר להרבינים מה זה אמרו לו זה הגלגל הוא של בשר ודם שעין של בשר ודם תמיד אינו שובע עינו לראות עוד כי הכל כלא נחשב לו ורולס עוד יומי ואינו יכול לשבוע עיניו עד שמת ויתכסה בעפר. אמר להם מאין אני יודע שכן הוא כדברייכם. שעינו של אדם אינו שובע מלראות עד שיסתלק מהעולם. אמרו לו קח מעט עפר וכסהו ותמלא משקלו חייך. דכתיב (משלי כ"ז) שאול ואכדון לא תשבענה ועיני אדם לא תשבענה:

מסבת נדה

פרק שלישי המפלת דף כ"ד ע"ג

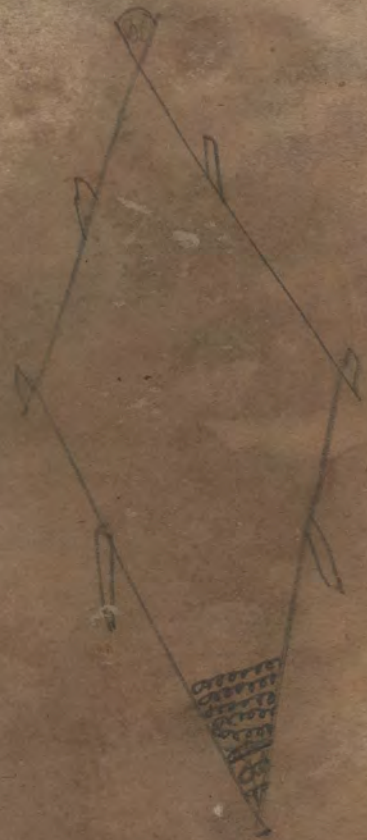
[תקב] מעשה באבא שאול ויש אומרים ר' יוחנן אמר קובר מתים הייתי. פעם אחת רצתי אהר צבי נכנסתי בקולית של מת ורצתי אחריו שרש פרסאות וצבי דא הגעתי וקולית דא בלתי. וכשחזרתי לאחורי אמרו לי שר עוב מלך הבשן היה. תניא אבא שאול אומר קובר מתים הייתי. פעם אחת נפתחה מערה חתתי ועמדתי בגלגל עיניו של מת עד חוטמי. וכשחזרתי לאחורי אמרו עין שר אבשלום ה'. ושמא תאמר אבא שאול ננס (קצר) ה' לא כן רק אבא שאול ה' ארוך בדורו. עיין שם בגמרא:

פרק תשיעי האשה דף ס"א

[תקב] מעשה באבא שאול שאמר מעשה במקום סלע בית חורון שהיו מחזיקין בה עומאה ולא יכלו חכמים לבדוק מפני שהיתה מרובה. והי' שם זקן אחד ור' יוחנן בן חנניה שמו אמר להם הביאו לי סדינים. הביאו לו סדינים ושראן במים ופרקן עליהן. בכל מקום שהי' עהור היה יבש. ובמקום שהי' טומאה היה לח לפי שכלעלו שם מים של סדין מתוך שהי' עפר רך ובדקו ומלאו בור גדול מלא עלמות: סליק

הא לפנך סדר המנוחות אשר המה נצבים נגד עיניך למען תוכל
למצוא את שלום הפעך :

זכת ברכות	מסכה טובה	מסכת בכא בתרא
פאה	ביצה	סנהדרין
דמאי	אש השנה	מכות
כלאים	תענית	שבועות
שביעית	מגילה	עבודה זרה
תרומות	מועד קטן	הוריות
מעשרות	הגיגה	זבחים
מעשר שני	יבמות	מנחות
חלה	כתובות	חלין
ביכורים	נדרים	בכורות
שבת	גיטין	ערכין
עירובין	סוטה	מעילה
פסחים	קדושין	תמיד
שקלים	בכא קמא	נדה
יומא	בכא מציעא	

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK, N. Y.

[Faint, illegible handwritten text in cursive script, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

